

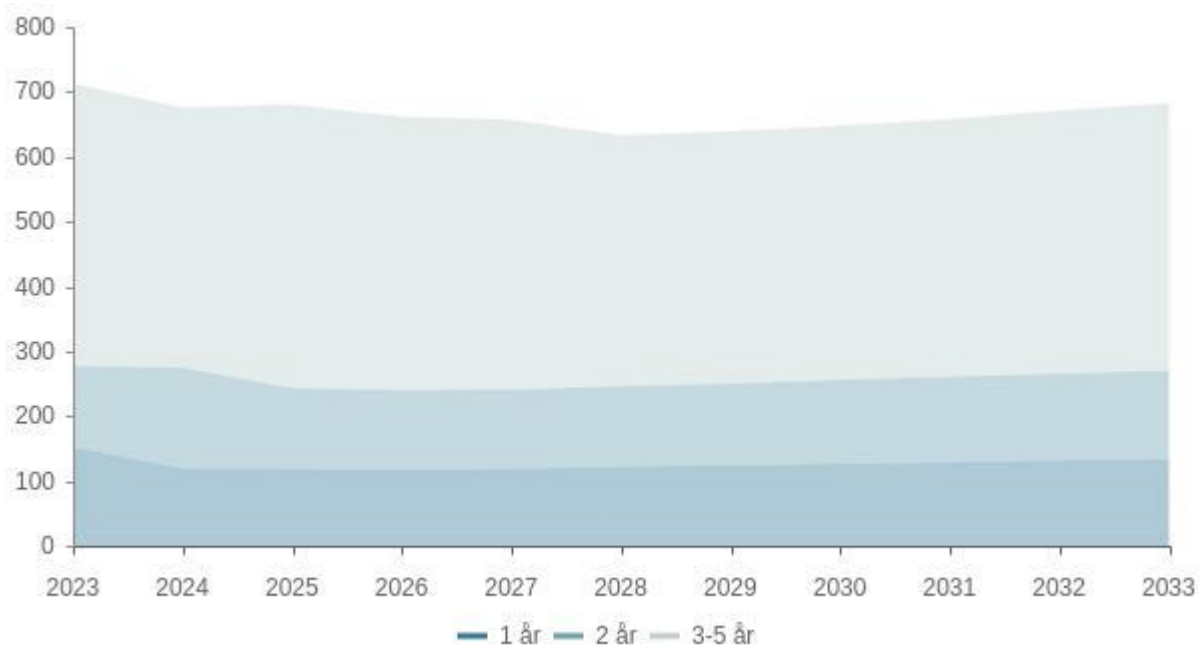
Økonomiplan for 2024 — 2027

Tysvær Kommune

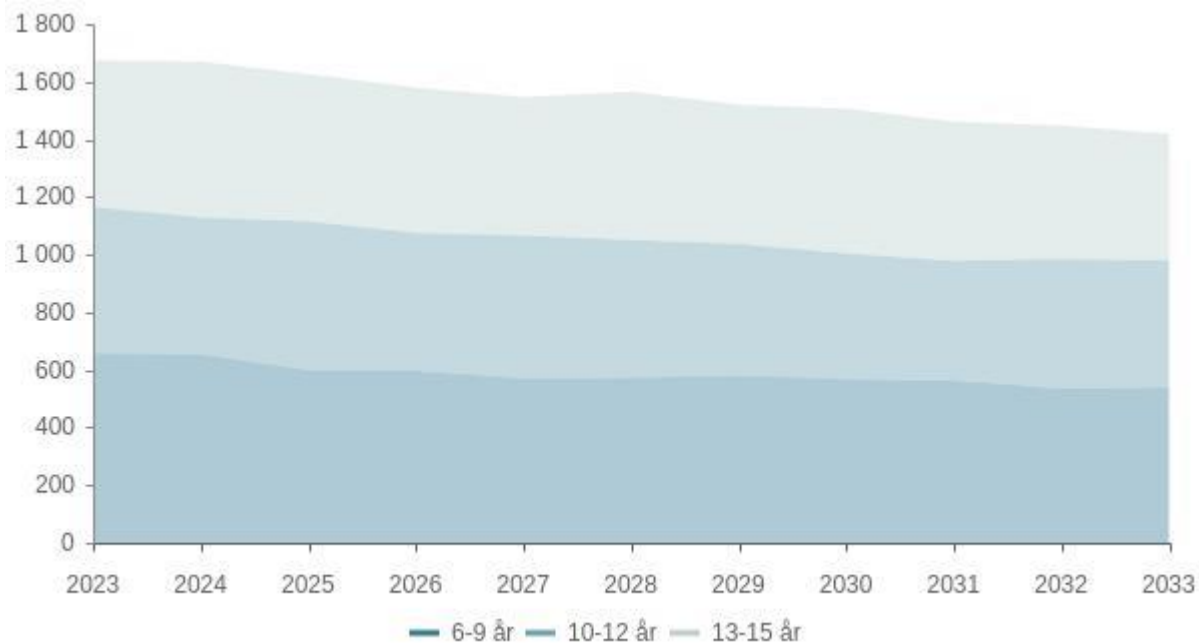
Innhold

Økonomiplan for 2024 — 2027	1
Tysvær Kommune.....	1
Rådmannens innledning.....	18
Leseveiledning	19
Kommunaløkonomiske ord og uttrykk.....	20
Sammen om - Kommunens satsingsområder	25
Sammen om en ansvarlig økonomi	26
Sammen om en lokal og regional næringsutvikling	26
Sammen om en aktiv og inkluderende kommune	27
Sammen om en grønnere utvikling	28
TK 2030 "Tenke langt, handle nå"	29
Organisasjon og medarbeidere	31
Kommunens organisasjonskart	31
Kommunen som arbeidsgiver	32
Internkontroll	33
Budsjettvedtak	34
1.) Budsjett- og økonomiplan 2024 - 2027.....	34
1.1) Årsbudsjett 2024	34
2.) Finansielle måltall.....	34
3.) Eiendomsskatt.....	35
4.) Skatt på inntekt og formue	35
5.) Låneopptak 2024.....	35
6.) Gebyr, avgifter og brukerbetaling.....	36
7.) Vedlegg.....	36
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	36
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	37
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	38
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	39
1. Investeringer i varige driftsmidler	39
2. Tilskudd til andres investeringer	39
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	40
4. Utlån av egne midler	40
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6.....	40
Satsingsområder.....	42

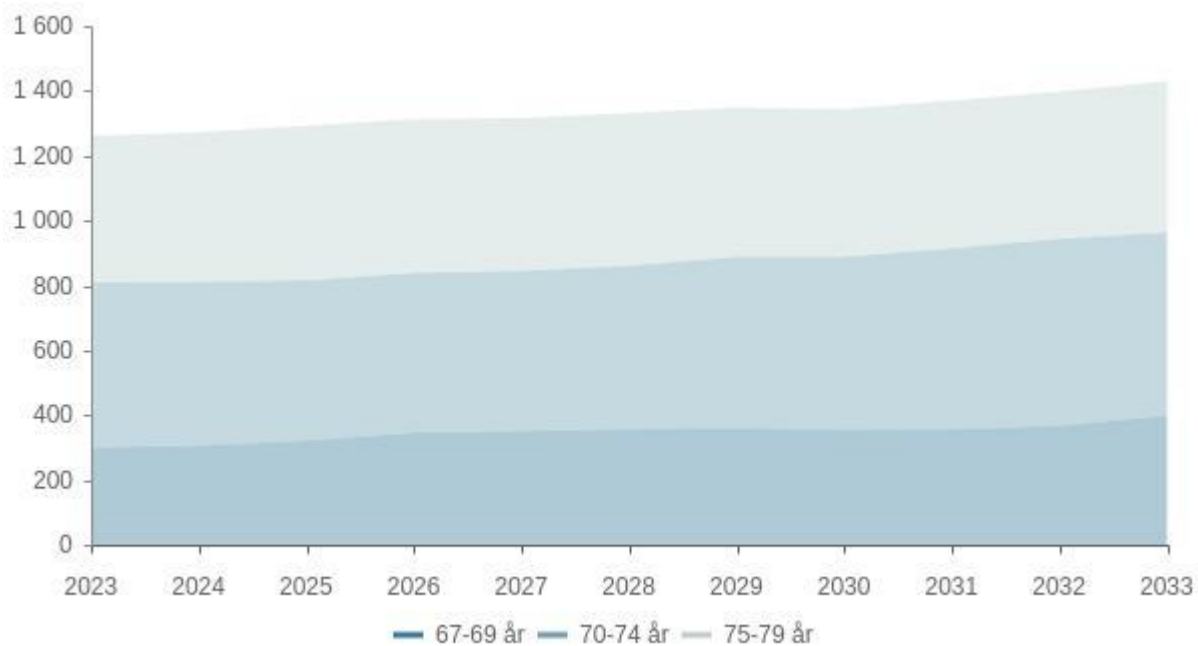
Befolkningsutvikling	42
Demografi.....	43
Befolkningsprognose	43
Barnehage (1-5 år).....	43
Befolkningsprognose	43

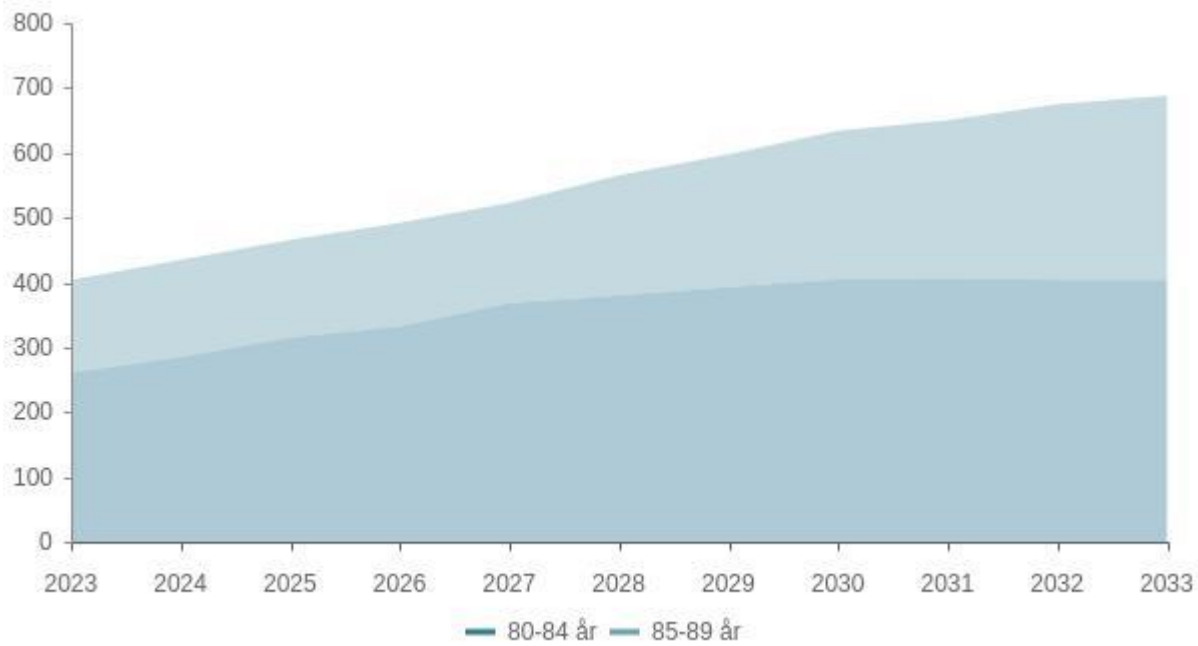
Grunnskole (6-15 år)	44
Befolkningsprognose	44

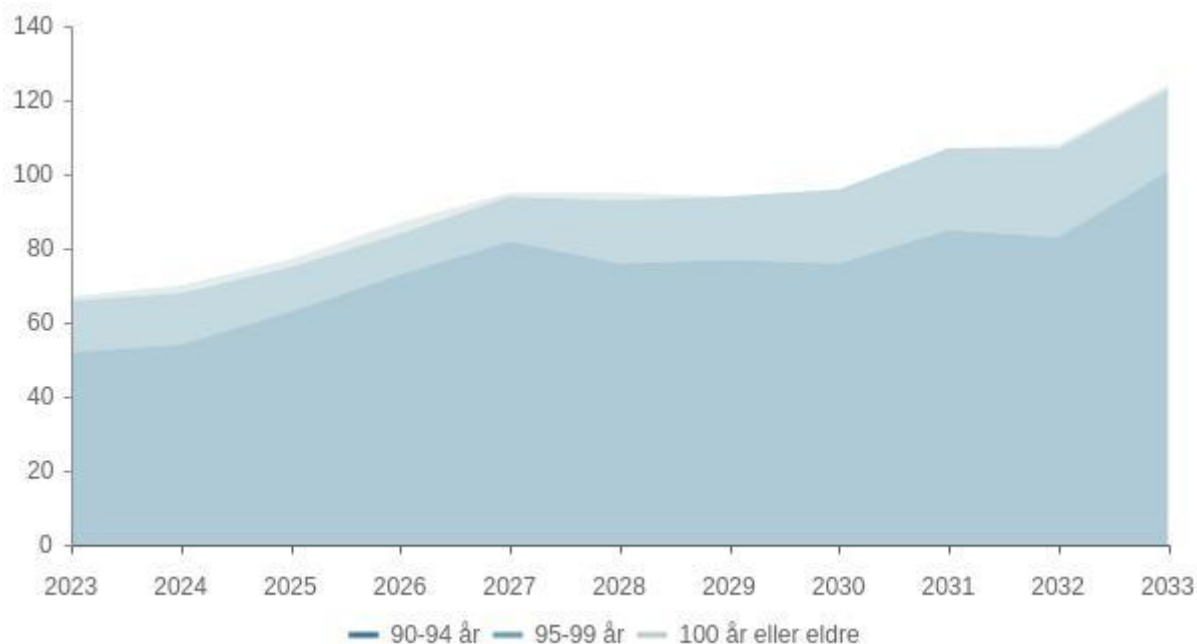
Eldre (67-79 år).....	44
Befolkningsprognose	44

Eldre (80-89 år).....	45
Befolkningsprognose	45

Eldre (90 år og eldre).....	45
Befolkningsprognose	45

Hovedtallene i budsjettforslaget.....	46
Sentrale inntekter.....	46
Forventede inntekter	46
Sentrale inntekter.....	48
Sentrale utgifter	48
Lønn og sosiale utgifter	48
Finansinntekter og -utgifter	50
Finansinntekter og -utgifter	50
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	52
Avsetninger og disposisjoner	53
Disponering av driftsrammen.....	53
Driftsbudsjettet - endring i disponible midler og anvendelse.....	53
Oversikt Drift	54
Oversikt Investering og finansiering.....	56
Økonomisk utvikling i planperioden	56
Rammesvilkår for den økonomiske utviklingen	57
Hovedtrekk fra statsbudsjettet	57
Andre økonomiske forhold.....	61
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.....	63
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter.....	63
Lånegjeldsutvikling	65
Vurdering av den økonomiske utviklingen.....	67

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)	67
Investeringer i økonomiplanen	69
Investeringstabell for kommunen samlet	69
Generelle investeringer	69
Selvkostinvesteringer	70
Oversikt Investering og finansiering	71
Klimabudsjett	72
Klimastatistikk	73
Klimatiltak med i økonomiplanen	78
Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner	78
Klimagassutslipp (graf)	79
Kommunens tjenesteområder	80
Stab og politisk styring	81
Beskrivelse av dagens virksomhet	81
Utfordringer og strategi	83
TK 2030	84
Kostra-analyse	85
Måltabell	86
Rammeoversikt	89
Investeringsbudsjett	90
Oppvekst og kultur	91
Beskrivelse av dagens virksomhet	91
Utfordringer og strategi	91
TK 2030	95
Kostra-analyse	96
Måltabell	97
"Vi er Brobyggere"	99
"Vi gir robuste tjenester"	99
"Vi har tidlig innsats"	99
"Vi vil ha alle med"	100
Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	100
En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	100
Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	100
Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	100
Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	101

Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	101
"Vi er Brobyggere"	101
"Vi gir robuste tjenester"	101
"Vi har tidlig innsats"	102
"Vi vil ha alle med"	102
Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	102
En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	102
Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	103
Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur....	103
Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	103
Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	103
Rammeoversikt.....	103
Sammendrag budsjett	104
Investeringsbudsjett.....	104
Skole	105
Driftsbudsjett.....	105
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	105
Kostra-analyse	106
Utfordringer og strategi	106
TK 2030.....	109
Måltabell	109
Fra spesialundervisning til ordinær undervisning	111
Fra spesialundervisning til ordinær undervisning	111
Rammeoversikt.....	112
Sammendrag budsjett	112
Investeringsbudsjett.....	112
Barnevern	112
Driftsbudsjett.....	113
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	113
Kostra-analyse	114
Utfordringer og strategi	114
TK 2030.....	115
Måltabell	115
Rammeoversikt.....	117
Sammendrag budsjett	117

Ppt	118
Driftsbudsjett.....	118
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	118
Utfordringer og strategi	119
TK 2030.....	119
Måltabell	120
"Vi gir robuste tjenester"	122
"Vi vil ha alle med"	122
"Vi gir robuste tjenester"	122
"Vi vil ha alle med"	123
Rammeoversikt.....	123
Sammendrag budsjett	123
Helsestasjon- og skulehelsetjenesten	124
Driftsbudsjett.....	124
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	124
Kostra-analyse	125
Utfordringer og strategi	125
TK 2030.....	127
Måltabell	127
Rammeoversikt.....	129
Sammendrag budsjett	129
Kultur	130
Driftsbudsjett.....	130
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	130
Kostra-analyse	131
Utfordringer og strategi	131
TK 2030.....	131
Måltabell	132
Rammeoversikt.....	133
Sammendrag budsjett	134
Investeringsbudsjett.....	134
Barnehage	134
Driftsbudsjett.....	135
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	135
Kostra-analyse	135

Utfordringer og strategi	136
TK 2030	139
Måltabell	139
Rammeoversikt.....	142
Sammendrag budsjett	142
Investeringsbudsjett.....	142
Helse og mestring.....	143
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	143
Utfordringer og strategi	143
TK 2030	149
Kostra-analyse	150
Måltabell	151
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	152
Bærekraftige tenester	152
Rekruttere, utvikle og behalde nødvendig kompetanse for å gi tenester av god kvalitet	152
Ta klima og miljøbeviste valg i kvar einskild teneste.	152
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	152
Bærekraftige tenester	152
Rekruttere, utvikle og behalde nødvendig kompetanse for å gi tenester av god kvalitet	153
Ta klima og miljøbeviste valg i kvar einskild teneste.	153
Rammeoversikt.....	153
Sammendrag budsjett	153
Investeringsbudsjett.....	154
Omsorg	154
Driftsbudsjett.....	154
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	155
Utfordringer og strategi	155
TK 2030	156
Måltabell	156
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	158
Bærekraftige tenester	158
Identifisera og realisera områder for smart digitalisering	158
Iverksette tiltak som gir koordinerte og heilhetleg tilbud til personar med demens.....	158
Sikre operative beredskapsplanar og effektive varslingsrutinar	158
Systematisera målretta tiltak - "Kva er viktig for deg?"	158

Systematisere forbetningsarbeid pasientsikkerhet	158
Ta i bruk velferdsteknologi	158
Utarbeida kultur for innovasjon	159
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	159
Bærekraftige tenester	159
Identifisera og realisera områder for smart digitalisering	159
Iverksette tiltak som gir koordinerte og heilhetleg tilbud til personar med demens.....	159
Sikre operative beredskapsplanar og effektive varslingsrutinar	159
Systematisera målretta tiltak - "Kva er viktig for deg?"	159
Systematisere forbetningsarbeid pasientsikkerhet	159
Ta i bruk velferdsteknologi	159
Utarbeida kultur for innovasjon	159
Rammeoversikt.....	160
Sammendrag budsjett	160
Investeringsbudsjett.....	160
Kommunalsjef Helse og Mestring	160
Driftsbudsjett.....	160
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	161
Måltabell	161
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	163
Bærekraftige tenester	163
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	163
Bærekraftige tenester	163
Rammeoversikt.....	163
Sammendrag budsjett	163
Investeringsbudsjett.....	164
Ressurs- og tjenestekontor	166
Driftsbudsjett.....	166
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	166
Utfordringer og strategi	167
TK 2030.....	168
Måltabell	168
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	169
Bærekraftige tenester	169
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	169

Bærekraftige tenester	169
Rammeoversikt.....	170
Arbeid og habilitering.....	170
Driftsbudsjett.....	170
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	170
Utfordringer og strategi	171
TK 2030.....	172
Måltabell	172
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	174
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	174
Rammeoversikt.....	174
Sammendrag budsjett	174
Investeringsbudsjett.....	175
Helse	175
Driftsbudsjett.....	175
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	175
Utfordringer og strategi	176
TK 2030.....	177
Måltabell	177
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	179
Bærekraftige tenester	179
Implementere Plan for Habilitering og rehabilitering.....	179
Plan for psykisk helsearbeid (rullering) skal utarbeides i perioden. Samt virksomhetsplan for psykisk helseteneste.	179
Plan for tenester til personar med psykisk utviklingshemming eller tilsvarende funksjonsnedsetting skal utarbeidast i perioden.	179
Samle og styrke kommunal innsats på rusområdet/koordinering, samhandling og sysselsetting/aktivisering.	179
Sikre rekruttering av fastlegar.....	179
Vidareutvikle Friskliv Tysvær.....	180
Vidareutvikle tenestetilbodet ved Arbeid og Inkludering i samsvar med utviklingsplan. ..	180
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	180
Bærekraftige tenester	180
Implementere Plan for Habilitering og rehabilitering.....	180
Plan for psykisk helsearbeid (rullering) skal utarbeides i perioden. Samt virksomhetsplan for psykisk helseteneste.....	180

Plan for tenester til personar med psykisk utviklingshemming eller tilsvarende funksjonsnedsetting skal utarbeidast i perioden.	180
Samle og styrke kommunal innsats på rusområdet/koordinering, samhandling og sysselsetting/aktivisering.	181
Sikre rekruttering av fastlegar.	181
Vidareutvikle Friskliv Tysvær.	181
Vidareutvikle tenestetilbodet ved Arbeid og Inkludering i samsvar med utviklingsplan. ..	181
Rammeoversikt.	181
Sammendrag budsjett.	182
Nav.	182
Driftsbudsjett.	182
Beskrivelse av dagens virksomhet.	182
Utfordringer og strategi.	183
TK 2030.	184
Måltabell.	184
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass.	185
Bærekraftige tenester.	185
Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass.	185
Bærekraftige tenester.	186
Rammeoversikt.	186
Sammendrag budsjett.	186
Teknisk.	186
Beskrivelse av dagens virksomhet.	186
Utfordringer og strategi.	187
TK 2030.	188
Kostra-analyse.	188
Måltabell.	189
Bedre eigedomsforvaltning.	190
Energisparing i bygg og anlegg.	190
Faste møteplasser næring - kommune.	190
Hovedplan for vann.	190
Næringsareal for store og små.	191
Ressurser og kompetanse til vekst.	191
Samskaping med frivillige.	191
Satsing på selvhjelp for innbyggere.	191
Sentral oppfølging av kommunens infrastruktur.	191

TEK30 - Kontinuerlig forbedring	191
Økt satsing på næringsfond.....	191
Bedre eiedomsforvaltning	191
Energisparing i bygg og anlegg	191
Faste møteplasser næring - kommune	192
Hovedplan for vann	192
Næringsareal for store og små	192
Ressurser og kompetanse til vekst	192
Samskaping med frivillige	192
Satsing på selvhjelp for innbyggere	192
Sentral oppfølging av kommunens infrastruktur	192
TEK30 - Kontinuerlig forbedring	192
Økt satsing på næringsfond.....	192
Rammeoversikt.....	193
Sammendrag budsjett	193
Investeringsbudsjett.....	194
Kommunalsjef Teknisk.....	195
Driftsbudsjett.....	195
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	196
Utfordringer og strategi	196
Måltabell	197
Rammeoversikt.....	198
Sammendrag budsjett	199
Investeringsbudsjett.....	199
Næring	199
Driftsbudsjett.....	199
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	200
Utfordringer og strategi	200
TK 2030	201
Måltabell	201
Rammeoversikt.....	202
Sammendrag budsjett	202
Forvaltning.....	202
Driftsbudsjett.....	202
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	203

Kostra-analyse	203
Utfordringer og strategi	203
TK 2030	204
Måltabell	204
Behandle søknader innanfor lovpålagte tidsfristar	205
Gi publikum enkel tilgang til oppdatert informasjon	205
Behandle søknader innanfor lovpålagte tidsfristar	206
Gi publikum enkel tilgang til oppdatert informasjon	206
Rammeoversikt	206
Sammendrag budsjett	206
Investeringsbudsjett	206
Prosjekt	206
Driftsbudsjett	206
Beskrivelse av dagens virksomhet	207
Utfordringer og strategi	207
Måltabell	207
Rammeoversikt	208
Sammendrag budsjett	209
Investeringsbudsjett	209
Teknisk drift	210
Driftsbudsjett	210
Beskrivelse av dagens virksomhet	210
Kostra-analyse	211
Utfordringer og strategi	211
TK 2030	211
Måltabell	212
Bedre informasjon til publikum gjennom digitale tjenester	213
Bedre informasjon til publikum gjennom digitale tjenester	213
Rammeoversikt	213
Sammendrag budsjett	214
Investeringsbudsjett	214
Vann og avløp	215
Driftsbudsjett	215
Beskrivelse av dagens virksomhet	215
Utfordringer og strategi	215

TK 2030.....	216
Måltabell	216
Betre kvaliteten på leidningskartverket.....	217
Betre sjølvforsyning av drikkevatn.....	218
Levere vatn av bedre kvalitet i Skjoldastraumen.....	218
Overhalda utsleppsløyve for avløp.....	218
Betre kvaliteten på leidningskartverket.....	218
Betre sjølvforsyning av drikkevatn.....	218
Levere vatn av bedre kvalitet i Skjoldastraumen.....	218
Overhalda utsleppsløyve for avløp.....	218
Rammeoversikt.....	218
Sammendrag budsjett	219
Investeringsbudsjett.....	219
Kirken.....	220
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	220
Utfordringer og strategi	220
Kostra-analyse	222
Rammeoversikt.....	222
Sammendrag budsjett	222
Investeringsbudsjett.....	222
Felleskostnader	224
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	224
Utfordringer og strategi	224
Rammeoversikt.....	225
Sammendrag budsjett	225
Gebyrøkninger innen vann og avløp	225
Selvkostprinsippet	226
Gebyrutvikling for vann og avløp	227
Vann og avløp sammenlignet med nabokommunene	229
KS undersøkelse	230
Gebyrliste	231
SFO.....	231
Barnehage	232
Kulturskole.....	234
Tysvær folkebibliotek	235

Svømmehall	236
Trygghetsalarm.....	236
Brukertjeneste for hjemmeboende	237
Hjemmehjelp/Brukerstyrt personlig assistanse(BPA) og PA.....	238
Oppholdsutgifter sykehjem.....	238
Leie av grendasenter/institusjoner	238
Korttidshjelpemidler	239
Vann og avløp.....	239
Feiing og branntilsyn	241
Renovasjon	242
Plansak.....	242
Timepris.....	242
Oppstart, jf. pbl § 12-8	242
Behandlingsgebyr for behandling av planforslag, jf. pbl §§ 12-10, 12-11	243
Utfylling eller endring av planforslag, jf. pbl § 12-14 andre ledd	243
Trekking av søknad.....	243
Møter.....	244
Bygge- og delesaksbehandling	244
Forhåndskonferanse, jf. pbl § 21-1	244
Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver, jf. pbl § 20-4.....	244
Tiltak som krever søknad og tillatelse, jf. pbl § 20-3.....	245
Diverse tiltak.....	246
Behandling av søknader om dispensasjon - jf. pbl Kap. 19.....	246
Søknad om endring av tillatelse	247
Søknad om bruksendring, jf. pbl § 20-1 d	247
Riving, jf. pbl § 20-1 e	248
Ansvarsretter og ferdigattest	248
Delingssaker, jf. pbl § 20-1 m.	248
Oppmålingsforretning	248
Timepris.....	249
Etablering av matrikkelenhet/Parsell og areal overføringer (ikke til regulert offentlig vei)	249
Etablering av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning	250
Grensejustering	250
Arealoverføring for anleggseiendom	251

Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning og klarlegging av rettigheter	251
Påvisning/merking av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning.....	252
Etablering av matrikkelenhet/parsell og arealoverføring til regulert offentlig vei.....	252
Kopier og utskrifter av tinglyste eller matrikkelregistrerte dokumenter	253
Eierseksjonering	253
Eierseksjonering	253
Refusjon.....	254
Refusjon.....	254
Jordloven	254
Gebyr etter jordloven.....	254
Forurensningsloven/forurensningsforskriften	254
Gebyr for tilsyn med avløpsanlegg.....	254
Utslippstillatelse fra separate avløpsanlegg, tillatelser etter forurensningsloven	254
Utbyggingsavtaler.....	255
§ 9-1. Utbyggingsavtale etter plan- og bygningsloven kap. 17	255
Vedlegg.....	255
Kontrollutvalg - budsjettframlegg 2024	256
Handlingsplan for idrett og friluftsliv	258
Fondsoversikt	263
Nøkkeltallsanalyse 2023.....	265
Vedlegg - Investeringer per program	265
Generelle investeringer	265
Selvkostinvesteringer	267
Generelle investeringer	269
Stab og politisk styring	269
Oppvekst og kultur	270
Helse og mestring.....	273
Teknisk.....	277
Kirken.....	285
Felleskostnader	286
Finansiering	286
Selvkostinvesteringer	288
Teknisk.....	288

Rådmannens innledning

De økonomiske rammebetingelsene i Tysvær er gode. Fra et økonomisk bærekraftperspektiv nesten villedende bra. Tysvær har lagt bak seg en lang periode med stigende inntekter fra eiendomsskatt, havbruksfond og utbytte. I tillegg har rentene vært lave og gjeldsbyrden som kommunen har bygget opp har vært relativt lett å bære. Dette har vist igjen i kommunens årsoverskudd og kommunen har bygget opp et godt og omfattende tjenestetilbud. En mer utrygg verden, klimaendringer, prisstigninger og demografiske omveltninger utfordrer også Tysvær i økende grad og den høye ressursbruken i dag truer velferden til morgendagens innbyggere.

Omstilling for fremtiden

Målet i den nye samfunnsdelen og i TK 2030 er tydelig; Tysvær kommune skal omstille og utvikle seg til en mer bærekraftig kommune. Investeringsnivået i økonomiplanperioden er rekordhøy, og finansutgifter i driftsbudsjettet øker tilsvarende. Ved første øyekast kan det dermed fort se ut som om kommunen ikke klarer å spare penger likevel. Men kommunen gjør langsiktige, nye og nødvendige investeringer og tar vare på miljøet, eksisterende bygg og infrastruktur og satser samtidig på varige driftsomstillinger. Det bygges dermed en bro til fremtiden- slik forblir Tysvær attraktiv for innbyggere i alle aldre og for næringslivet.

I Tysvær skal innbyggere oppleve god livskvalitet, mestring, tilhørighet, trygghet og inkludering

Budsjett- og økonomiplan 2024-2027 legger til rette for gode og tilgjengelige arenaer for aktivitet og fellesskap i hele kommunen. Dette gir mange muligheter! Men kommunen trenger også bidraget fra innbyggerne. Kommunen trenger at eldre med god helse bidrar med uformell omsorg på institusjon eller i nabolaget, og kommunen trenger den frivillige innsatsen til travle foreldre på fotballbanen, i skolekorpsset eller i kajakklubben, og kommunen trenger også barna som tar bomba fra stupetårnet på Tysværtunet og sprer glede på konsert med kulturskolen.

En trygg og inkluderende kommune betyr også trygge hjem for alle. Å lykkes med en god boligpolitikk er et av hovedmålene de kommende årene og en bærebjelke i å løse demografi- og andre velferdsutfordringer.

Mange innbyggere, medarbeidere og frivillige lag- og organisasjoner har vist et stort engasjement ovenfor flyktningene som har kommet til Tysvær. Sammen skapes det en velkomstkultur som er uvurderlig for de menneskene som har vært på flukt og legger til rette for at den enkelte kan bidra med sitt potensiale inn i Tysværsamfunnet.

En god og bærekraftig stedsutvikling

I rådmannens fremlegg til budsjett- og økonomiplan er tiltak og prioriteringer forankret i satsingene i kommuneplanens nye samfunnsdel. De neste årene planlegges store investeringer rundt kommunesenteret og byggearbeidet vil prege sentrum i noen år fremover. Aksdal har allerede mange kvaliteter og de siste årene har også næringslivet i større grad fått øynene opp for kommunens strategiske og sentrale beliggenhet. Nye bygg vil revitalisere sentrum og gjøre det attraktivt. Parkdraget skal som en grønn korridor knytte de ulike prosjektene til hverandre. Rådmannen foreslår blant annet følgende investeringer og tiltak:

- Helsekvartal

- Ny brannstasjon i Aksdal
- Parkdrag
- Utvikling og utbygging av "trekant-tomta"
- Tilbygg Aksdal kirke
- Effektiviserings- og omstillingsarbeid
- Klimatiltak

Felles lederskap

Budsjett- og økonomiplan 2024-2027 er den første budsjettbehandlingen for det nyvalgte kommunestyret. Å drifte og utvikle kommunen for fremtiden vil kreve mye av de kommunale ledere, både administrative og politiske. Noen av de viktigste lederegenskaper til dette arbeidet er innfelt i «Tysværlæderen» og er evnen til å tenke nytt, å være tydelig, å vise handlekraft og sist, men ikke minst, å bygge laget!

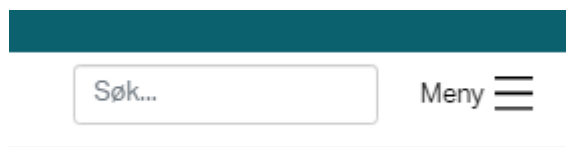
Jeg ser frem til at vi sammen finner gode løsninger på de store oppgavene som ligger foran oss!

Sigurd Eikje, rådmann

Leseveiledning

Takk for at du tar deg tid til å lese Tysvær kommunes budsjett- og økonomiplan 2024-2027!

Rådmannens forslag til budsjett- og økonomiplan blir publisert digitalt. I denne leseveiledningen får du en oversikt over oppbygningen av budsjettdokumentet. Husk, at uansett hvor du befinner deg i dokumentet vil menyen øverst til høyre lede deg til bake til forside eller til de kapitlene du ønsker å lese. Du kan benytte søkefelt til å lete etter ting du vil lese mer om og deretter trykke deg inn på de kapitlene som ga treff i søket.

Budsjettdokumentet består av fire hovedoverskrifter:

1. Introduksjon og sentrale satsinger

Her finner du overordnede føringer og retningen for økonomiplanperioden. I **forordet** retter rådmannen fokus på hva som er lagt vekt på i budsjettet. I kapitlet **sammen om - kommunens satsingsområder** beskrives det konkrete prioriteringer som knyttes til kommunens samfunnsdel. Kommuneplanens samfunnsdel er digital og kan leses [her](#). TK 2030 handler om konkrete utfordringer kommunen står overfor. Tysvær kommune skal også i fremtiden levere og videreutvikle gode tjenester til innbyggerne og bidra til bærekraftig samfunnsutvikling - men innenfor strammere økonomiske rammer. Animasjonsfilm og mer bakgrunnsinformasjon om TK 2030 kan også finnes på [kommunens hjemmeside](#). **Organisasjon- og medarbeidere** er en presentasjon av kommunens administrative organisasjonskart og kapitlet oppsummerer viktige satsinger innenfor organisasjonsutviklingen.

2. Sentrale kapitler

Budsjettvedtaket er det formelle forslag til ordlyd i budsjettvedtaket. Demografi står helt sentralt i kommunal planlegging og i kapittel **befolkningsutvikling** blir de nyest tilgjengelige prognosene presentert. **Hovedtall i budsjettforslaget** viser de meste sentrale inntektene og utgiftene. **Økonomisk utvikling** er kapitlet som tar sikte på å tegne det store bilde over kommunens økonomi i planperioden og beskriver utvikling i kommunens finansielle måltall. **Investeringer i økonomiplanperioden** oppsummerer investeringsprogrammet og hvordan investeringene er planlagt finansiert. **Klimabudsjett** er et viktig styringsverktøy for å nå målet om en grønnere utvikling. Klimabudsjettet knytter klima- og miljøtiltak til pengebudsjettet og synliggjør dermed kostnadene med klimaarbeid i kommunen. **Priser og gebyrer** gir en oversikt over foreslåtte priser og gebyrsatser, samt en omtale av utviklingen innen utvalgte selvkost-gebyr. Under **vedlegg** ligger det informasjon utover det som må obligatorisk følge budsjettframlegget, inkludert ordliste og kostra-nøkkeltallsanalyse.

3. Kommunens tjenesteområder

Her finner du omtale av hvert resultatområde, utfordringer, prioriterte oppgaver, og måltabell. I tillegg finner du sammenstilling over drifts- og investeringsbudsjett, samt utvalgte kostra-indikatorer.

4. Grafikk og nøkkeltall

Dette er en oversikt over utvalgte nøkkeltall og grafiske fremstillinger av drifts- og investeringsbudsjett. Det er også en kartvisning av enkelte investeringsprosjekt.

Kommunaløkonomiske ord og uttrykk

	Kommunaløkonomiske ord og uttrykk
Arbeidskapital	Arbeidskapital er definert som kommunens omløpsmidler (bankinnskudd, verdipapirer og fordringer som forfaller innen ett år) fratrukket kortsiktig gjeld (kassakreditt, leverandørgjeld eller andre forpliktelser som forfaller innen ett år). Arbeidskapitalen gir således uttrykk for kommunenes likvide stilling, dvs evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller. [1]
Avdrag	Nedbetaling på lånet. Kommuneloven krever at såkalt minimumsavdraget betales i regnskapsåret. Minimumsavdrag er lik størrelsen på avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens avskrivbare anleggsmidler.
Avkastning	Fortjeneste (eller tap) på en investering.
Avskrivning	Det årlige verditapet for kommunens anleggsmidler.
Balansekravet	Balansekravet setter en ramme for hvor mye driftsutgifter kommunen kan budsjettere med. Hvor stramt balansekravet er, avhenger av hvilke inntekter som kan finansiere driftsutgiftene, og hvilke utgifter som kan finansieres av engangsinntekter og bruk av lån. [1] Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vedtas med økonomisk balanse, og bygge på realistiske forventninger om utviklingen i inntekter og utgifter.
Budsjett	Kommunens budsjett er en plan for kommunens utgifter og inntekter i et gitt budsjettår.

Bærekraftig utvikling	En bærekraftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få tilfredsstille sine behov.[2]
Disposisjonsfond	Med begrepet disposisjonsfond menes den delen av egenkapitalen som er bygd opp av ubrukte inntekter fra driftsregnskapet og som ikke er reservert for særskilte formål etter lov, forskrift eller avtale. Disposisjonsfondet vil omfatte alle oppsparte frie driftsinntekter, inkludert oppsparte frie driftsinntekter som kommunestyret [...] selv (eller det organet som har budsjettmyndigheten) har reservert for bestemte formål. [3]
Driftsbudsjett	Den delen av kommunens budsjett som omhandler den vanlige driften, i motsetning til investeringsbudsjettet. [4]
Driftsregnskap	Den delen av kommunens regnskap som omhandler den vanlige driften, i motsetning til investeringsregnskapet. [7]
Egenkapital	Differansen mellom verdien av eiendeler og gjeld (netto formue).
Eiendomsskatt	Alle kommuner kan skrive ut eiendomsskatt. Det er eiendommen som er gjenstand for beskatning. Skatten skal være mellom 2 og 7 promille av takstgrunnlaget.[5]
Fastrente	Gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.
Finansiell risiko	Det er avgjørende for kommunenes økonomi og tilliten til den kommunale forvaltning at det ikke eksisterer en finansiell risiko i finans- og gjeldsforvaltningen som kan skape budsjettmessig ubalanse eller tvil om kommunens evne til å betale sine forpliktelser. [...] Lovens begrep finansiell risiko er ment å dekke alle former for finansiell risiko, så som kredittrisiko, kursrisiko, renterisiko, likviditetsrisiko og så videre. [5]
Finansinntekt	Inntekter knyttet til renter, aksjer, avdrag på lån og utbytter.
Finansreglement	Reglement vedtatt av kommunestyre som gir oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen.
Finansutgift	Utgifter knyttet til renter og avdrag på lån.
Fond	Fond representerer oppsparing av midler og er en del av kommunenes egenkapital. Det eksisterer en rekke typer fond i kommunale budsjetter og regnskap, og det er formålstjenlig å dele dem inn i ubundne og bundne fond.[5]
Formuesbevaringsprinsipp	Løpende utgifter (driftsutgifter + rente og avdrag) kan ikke være større en løpende inntekter.
Frie inntekter	Rammetilskudd og skatt på inntekt og formue.
Frie inntekter	Frie inntekter er midler kommuner [...] fritt kan disponere uten andre føringer fra staten. [6] Begrepet inkluderer rammetilskudd og forskjellige skatteinntekter.
Inflasjon	Prisoppgang på varer og tjenester over tid. Måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Målet for pengepolitikken har vært en årsvekst i konsumpris over tid på rundt 2,5%.
Innbyggertilskudd	Innbyggertilskuddet utgjør hoveddelen av rammetilskuddet, og fordeles i utgangspunktet med et likt beløp per innbygger.

Inntektssystem	Gjennom inntektssystemet fordeles kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter. Frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør om lag 70 prosent av kommunesektorens samlede inntekter. For at kommunene og fylkeskommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne, inneholder inntektssystemet to store utjevningsmekanismer: ufrivillige kostnadsforskjeller utjevnes fullt ut (utgiftsutjevning), og skatteinntekter utjevnes delvis (inntektsutjevning). [7]
Inntektsutjevning	Innebærer omfordeling fra kommuner med høye skatteinntekter til kommuner med lave skatteinntekter. Inntektsutjevningen skjer ved at kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet blir kompensert for deler av avviket til landsgjennomsnittet. Kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet får et tilsvarende trekk.[5]
Investeringsbudsjett	Den delen av budsjettet som omfatter investeringene, og hvordan disse skal finansieres.[5]
Klimabudsjett	KS har valgt å definere et klimabudsjett som et styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjoner og andre vedtatte klimamål. Klimabudsjettet presenterer tiltak for å redusere utslipp, anslått effekt av tiltakene og fordeler ansvaret for gjennomføringen. [8]
Kommunale garantier	Kommunen kan gi økonomiske garantier etter nærmere fastsatte kriterier. Kommunen må søke Statsforvalteren om godkjenning for garantier over gitte beløp avhengig av kommunens størrelse.
Kommuneplan	Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.[5]
Kommuneplanens handlingsdel	Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsverktøy. Den skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp innenfor de økonomiske rammene. Mange kommuner slår sammen kommuneplanens handlingsdel med økonomiplanen. Handlingsdelen skal rulleres årlig.
Kommuneproposisjonen	Regjeringens forslag til kommuneopplegg for kommende år. Den legges alltid fram i mai måned. Kommuneproposisjonen antyder rammen for hvor mye de såkalte frie inntektene vil øke det kommende år, og er derfor et sentralt dokument i økonomiplanleggingen. [5]
KOSTRA	KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydelers og fylkeskommuner. Det finnes tall om f.eks. pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.[5]
Lønnsreserve	Avsetning som skal dekke utgifter relatert til lønnsoppgjør. Lønnsreserven fordeles fra fellesområdet til de ulike resultatområdene når lønnsoppgjøret er kjent.
Løpetid	Tiden det tar til et lån er betalt tilbake.
Merforbruk	Merforbruk oppstår dersom bruk av midler ikke har dekning i tilgang på midler. $\text{Kostnader} > \text{Budsjett} = \text{Merforbruk (negativ resultat)}$. Et budsjett med merforbruk er ikke i balanse. Kan føres til at kommunen blir plassert på ROBKE-listen.
Mindreforbruk	$\text{Kostnader} < \text{Budsjett} = \text{Mindreforbruk (positiv resultat)}$.
Momskompensasjon	Kommuner har i utgangspunkt rett til kompensasjon for merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester (momskompensasjon).

Netto driftsresultat	Netto driftsresultat er det beløpet kommunene sitter igjen med av driftsinntekter etter at driftsutgifter er trukket fra. I driftsinntektene inngår renteinntekter og utbytte, og i driftsutgiftene inngår låneavdrag og renter på lån. Netto driftsresultat indikerer om kommunelovens krav til driftsbalanse er oppfylt, dvs om driftsresultatet er stort nok til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. Netto driftsresultat kan anvendes til finansiering av investeringer i investeringsregnskapet, dekke tidligere års underskudd eller avsettes til fond. [9]
Netto lånegjeld	Netto lånegjeld er definert som kommunens langsiktige gjeld fratrasket totale utlån (videreformidling av lån) og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld anses derfor å være den størrelsen som gir best uttrykk for den lånegjelden kommunene må betjene gjennom sine ordinære driftsinntekter.[1]
NIBOR	Norwegian InterBank Offered Rate. Noen steder vil det stå IBOR, og så må man velge NOK renten. IBOR i Norge er NIBOR. Renten som norske valutabanker låner penger til seg imellom. Er ofte benyttet som referanserente i forhold til handler med rentebærende instrumenter. Finnes som 1-12 måneders renter, men 3 måneders er mest benyttet som referanserente. [10]
Obligasjon	En obligasjon kan kort defineres som et bevis for at man har lånt ut penger. Dette lånebeviset er et verdipapir som kan omsettes.[8]
Premieavvik	Differansen mellom innbetalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad kalles for premieavvik. Hvis innbetalt pensjonspremie er større enn årets beregnede pensjonskostnad, skal differensen (premieavvik) føres som utgiftsreduksjon og føres i balansen som en kortsiktig fordring.
Rammetilskudd	Sammen med skatteinntekter en del av kommunens frie inntekter. Den største delen av rammetilskuddet består av innbyggertilskudd.
Regnskapsmessig mer/mindre forbruk	Brutto driftsresultat pluss bruk av fond minus nye avsetninger til fond.
Rentebinding	Et volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån.[8]
Rentekostnad	Kostnaden ved å låne penger.
Renterisiko	Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av svingninger i renten.[8]
ROBEK	Robek-registeret er et register over kommuner/fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse eller som ikke har vedtatt økonomiplan, årsbudsjett eller årsregnskap innen fristen.
Selvkost	En del tjenester utføres til selvkost. Det betyr at alle kostnadene knyttet til tjenesten dekkes av brukerne. Det er ulovlig for kommunen å tjene penger på selvkosttjenester. Hvis driften av et selvkostområde går med overskudd et år, skal disse pengene settes på et bundet fond. Dette fondet kan enten bidra til lavere gebyr, eller gå til investeringer til samme formål. Over tre til fem år skal selvkosttjenesten gå i null. Noen selvkostområder kan kommunen velge å delfinansiere. For eksempel må ikke foreldrene dekke alle utgiftene til skolefritidsordningen, og kommunen må ikke kreve så høye byggesaksgebyrer at de dekker alle driftsutgiftene til byggesaksavdelingen. For vann-, avløp- og renovasjonstjenester, forkortet VAR, er det vanlig at abonnentene dekker alle utgifter.[5]

Selvkostfond	I selvkostregnskapet vil ofte gebyrinntektene avvike noe fra beregnet selvkost. Hvis kommunen har et positiv selvkostresultat (altså overskudd/mindreforbruk), skal det tilbakeføres til brukerne av tjenesten innen fem år. Dette gjøres ved hjelp av avsetninger og bruk av selvkostfond. Et overskudd eller underskudd skal tilbakeføres i løpet av fem år.
Skjønnsmidler	En pott med penger som staten fordeler til kommunene utenfor inntektssystemet. Midlene er ment å kompensere for utilsiktede skjevheter i inntektssystemet og er todelt – drift og prosjekter. Prosjektmidlene går i hovedsak til fornyings- og omstillingsprosjekter.[5]
Skjønnsmidler	En del av rammetilskudd. Skal korrigere for forhold som ikke blir godt nok fordelt gjennom inntektssystemet eller andre tilskudd. Tildeles av Statsforvalteren.
Startlån	Startlån er et boligsosialt virkemiddel og kan gis til varig vanskeligstilte personer på boligmarkedet som ikke får lån i vanlige banker men som har tilstrekkelig betjeningsevne. Det er Husbanken som gir lån til kommuner for videre utlån.
Statsbudsjett	Statsbudsjettet er det budsjettet som omhandler den norske statens anslåtte utgifter og inntekter i et kalenderår. Statsbudsjettet framlegges medio oktober og angir overføringer til kommunesektoren for det neste budsjettåret. Statsbudsjettet er derfor et sentralt dokument i økonomiplanleggingen.[5]
Styringsrente	Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken.
Utgiftsutjevning	Innebærer omfordeling for å korrigere for variasjoner i utgiftsbehov. Noen kommuner har relativt lange reiseavstander, noen en relativt stor andel eldre – altså er det variasjoner i utgiftsbehov mellom kommuner. I dag skjer det en kompensasjon innen følgende områder: administrasjon, barnehager, grunnskole og helse- og sosialtjenester.[5]
VAR	VAR er en forkortelse for vann, avløp og renovasjon. For slike kommunale tjenester dekker abonnentene alle utgifter. Forurensingsloven § 34 pålegger kommunene å drive renovasjon til selvkost: «Kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene».[5]
Volatilitet	Et mål på renterisiko. Defineres som endringen i markedsværdien av et rentebærende instrument ved en endring i renten på 1 prosentpoeng. [8]
Økonomiplan	Oversikt over kommunens samlede virksomhet de neste 4 budsjettårene. Økonomiplan er bindeledd mellom kommuneplan og årsbudsjett og skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i planverk skal følges opp.
Øremerkede midler	Såkalte bundne inntekter. Statlige overføringer som skal benyttes til spesielle formål.
Øremerkede tilskudd	Øremerkede tilskudd er overføringer fra staten til kommunene som skal brukes innenfor en bestemt sektor eller til avgrensede aktiviteter i en sektor. Kommunene er forpliktet til å bruke overføringene i samsvar med forutsetningene som ligger til grunn, dvs. til den sektor eller aktivitet de er øremerket til.[5]
Kilder og lesetips	[1] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/?ch=20 ; [2] Verdenskommisjonen, 1987 (Brundtlandkommisjonen); [3] Regjeringen.no (https://www.regjeringen.no/contentassets/7bf9b58579724f19a28acb81fb51d8af/veileder_til_budsjett-og_regnskapsforskriften_-_endelig.pdf); [4] Statsforvalteren.no (https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-nordland/dokument-fmno/kommunal-styring-dok/kommuneokonomi/fin_okonomiplanlegger_lowres.pdf); [5] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/?ch=20 ;

	[6] KS.no; [7] Regjeringen.no (https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneekonomi/inntektsystemet-for-kommuner-og-fylkeskommuner/id2353961/); [8] KS.no (https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/klima/veileder-for-klimabudsjett/hva-er-et-klimabudsjett/); [9] Regjeringen.no (https://www.regjeringen.no/contentassets/86a4c994140142598a575ed85c2be401/no/pdfs/stm200220030031000dddpdfs.pdf); [10] KBN.com (https://www.kbn.com/kunde/finansiell-ordliste/)
--	--

Sammen om - Kommunens satsingsområder

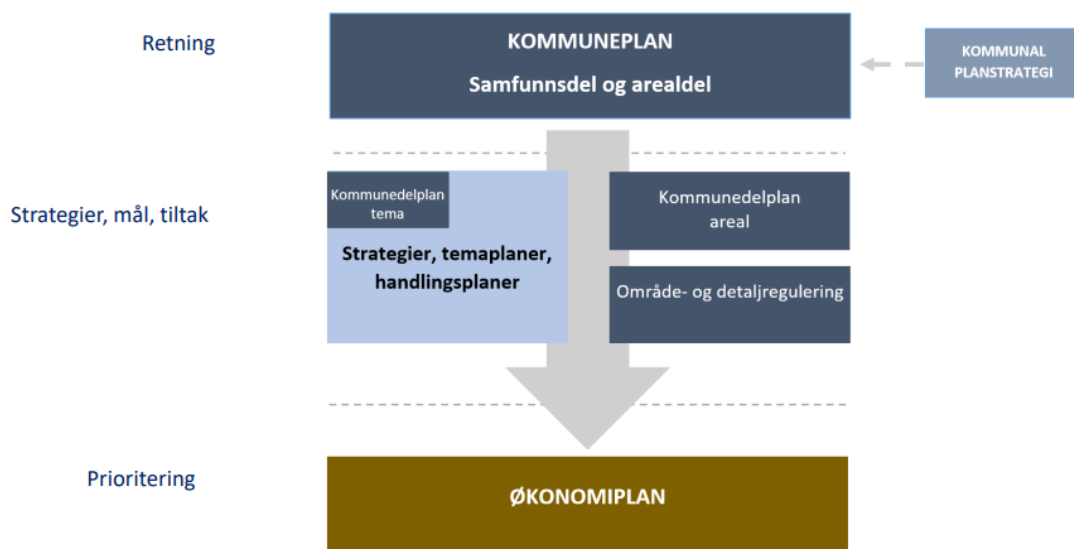
Kommuneplanen er Tysvær kommune sitt overordnede styringsverktøy som skal bidra til at kommunen er rustet til å møte fremtidens utfordringer. Kommuneplanens samfunnsdel består av to deler:

- Satsningsområdene med mål og strategier legger føringer for utviklingen av både samfunnet og tjenestene.
- Arealstrategien legger føringer for arealutviklingen i kommunen.

De fire satsingsområdene som ble vedtatt av kommunestyret gjennom planprogrammet danner rammene for planen:

- **Sammen om en ansvarlig økonomi**
- **Sammen om en lokal og regional næringsutvikling**
- **Sammen om en aktiv og inkluderende kommune**
- **Sammen om en grønnere utvikling**

Samfunnsdelen har blitt til gjennom ulike medvirkningsprosesser og med FNs bærekraftsmål som førende for arbeidet. Målet med samfunnsutviklingen er at den skal være bærekraftig, både når det gjelder klima og miljø, sosialt og økonomisk.

Sammen om en ansvarlig økonomi

En ansvarlig økonomi handler om å sikre kommunen et handlingsrom - idag og for fremtiden. Målet er at ressursene skal strekke til å utføre de oppgavene som må gjøres, å bygge opp en reserve for uforutsette hendelser, utvikle kommunen og realisere prioriterte satsinger - uten at det går utover fremtidige generasjoner.

Økonomiske ressurser må på samme måte som økologiske ressurser forvaltes bærekraftig. Budsjett- og økonomiplan skal være et verktøy for å sikre både balanse i kommunens økonomi og håndtering av uforutsigbarhet i planperioden. Overordnede finansielle måltall om netto driftsresultat, disposisjonsfond, og tak på netto lånegjeld skal sikre at den økonomiske handleevnen blir i varetatt over tid til det beste for dagens, og fremtidige generasjoner. Et langsiktig blikk utover 4-årsperioden bidrar til å skaffe oversikt over utfordringer og muligheter i fremtiden. God økonomiplanlegging innebærer derfor god oversikt over økonomiske og demografiske forhold og gir gevinster i form av bærekraftig ressursutnyttelse og et bærekraftig tjenestetilbud.

Tysvær kommune har over tid hatt solide regnskapsresultater. Gode driftsresultater er positiv, men ikke noe mål i seg selv. En ansvarlig forvaltning av kommuneøkonomien er nødvendig for å kunne tilby tilstrekkelig gode tjenester over tid til dagens og morgendagens innbyggere.

Kommunen står nå i en situasjon der det må investeres enda mer i fremtiden; over- og under bakken og også i økende grad i nesten usynlige teknologier. Demografiendringene øker kostnadene innen helse, pleie, omsorg og pensjon, samtidig som kommunen må fortsette å satse ressurser på barn- og unge og ta et klimaansvar. Færre yrkesaktive utfordrer tilgang på arbeidskraft i tjenestene. Det er dermed vesentlig med gode og driftseffektive formålsbygg som har gode løsninger for brukerne og ansatte. På den andre siden legger et stort investeringsbehov også press på gjeldsgraden. Økt gjeldsgrad kan være forenelig med en ansvarlig økonomi, men bidrar til å gjøre kommuneøkonomien mer sårbar for renteøkninger og skyver både en del av risikoen og kostnadene videre til fremtidige generasjoner.

Økonomibestemmelsene i kommuneloven bygger på prinsippet om at løpende utgifter skal finansieres av løpende inntekter. Kommuner skal altså ikke ha et høyere kostnadsnivå i den løpende driften enn det som kan finansieres av løpende inntekter. Ansvarlig økonomisk planlegging bør legge opp til at driftsutgifter er lavere enn driftsinntekter slik at kommunen får et positivt driftsresultat som kan avsettes i fond; for å spare egenkapital til investeringer og for å ha en buffer til å dekke opp for uforutsette utgifter eller andre negativ økonomiske utslag.

Kommunens satsingsområde "sammen om en ansvarlig økonomi" og TK 2030 har som mål å sørge for at finansene til kommunen skal holdes i balanse over tid. Det er derfor viktig å lage prognoser for fremtidig utvikling av kommuneøkonomien, utvikle en finansieringsstrategi for investeringen og formulere handlingsregler for bruk av eiendomsskatt, produksjonsavgift fra vindkraft, havbruksfond og utbytte. Rådmannen vil i 2024 legge fram en sak om forvaltning av kommunens frie inntekter.

I Tysvær er vi sammen om å skape en ansvarlig økonomi

Sammen om en lokal og regional næringsutvikling

Regional og lokal næringsutvikling handler om å skape gode vilkår for næringslivet i regionen og Tysvær kommune. Tysvær kommune ønsker å være et godt sted å etablere og drive næringsvirksomhet

gjennom å yte næringsdrivende god service, legge til rette og bidra til en god forvaltning av næringsrelaterte oppgaver.

Viktige aktører som Equinor og Gassco på Kårstø, Haugaland Næringspark på Gismarvik og Aksdal Næringspark er og vil bli viktige motorer for næringsutvikling i kommunen og regionen, spesielt knyttet til det grønne skiftet. Kommunen er godt i gang med utvikling av småbyen Aksdal – et tiltak som styrker Aksdal som kommunesenter, men som også bidrar til ytterligere næringsutvikling i kommunen.

Tysvær kommune ligger strategisk til, særlig i forhold til kommunikasjon og samferdsel. I tillegg ligger kommunen tett opp mot regionsenteret Haugesund. Disse faktorene gjør kommunen interessant både i forhold til næringsetableringer, arbeidsmarkedet og bosetting. Ferdige og fremtidige veiprosjekt som T-forbindelsen, Rogfast, Hordfast og E134 styrker kommunens framtidige posisjon som et attraktivt sted for næringsetableringer.

Kommunen skal ha et godt og oppdatert planverk for å imøtekomme dagens og kommende behov innen næringsutvikling, blant annet for arealbruk. Kommunen skal utøve en saksbehandling som er effektiv, forutsigbar og likebeholdende, og ivareta kommunen sin oppgave som tilrettelegger for næringsutvikling. Kommunen skal bidra til at det blir lagt til rette hensiktsmessig infrastruktur og areal til utvikling av eksisterende næringsliv og etablering av ny næringsvirksomhet.

Tysvær kommune bidrar med rådgivning slik at næringslivet får tilgang til bistand til utvikling og økt verdiskaping. Det kommunale næringsfondet er et tilbud for etablerings- og utviklingsprosjekt i næringslivet, og er viktig særlig for mindre bedrifter. Fondet bevilger løpende tilskudd etter søknad og blir selv finansiert av tilførsel over kommunebudsjettet.

Gjennom sine eierskap spiller kommunen en vesentlig rolle også som næringsentreprenør. Det betyr at kommunen tar en aktiv rolle som deltager i prosjekt eller selskap som driver eller legger til rette for næringsutvikling. Dette ofte sammen med nabokommuner i interesseorganisasjoner, energi-, areal-, eller infrastrukturvirksomhet. Kommunen er også en stor innkjøper, og utøver gjennom sin innkjøpsstrategi en viktig rolle for lokalt og regionalt næringsliv som leverandører.

Det regionale samarbeidet skjer på mange plan og arenaer. Både ordførere, rådmenn, næringssjefer og flere andre fagområder relevant for næringsutviklingen i regionen, har mer eller mindre faste samarbeidsarenaer og -oppgaver. Dette bidrar til at regionen lettere jobber sammen mot større mål enn mot hverandre i en lokal konkurranse. Eksempel på dette er felles arbeid med næringsareal, havner, veg, flyplass, energiproduksjon og bransjesatsinger som havvind.

I samfunnsdelen er målsettingen klart formulert:

I Tysvær er vi sammen om å skape en lokal og regional næringsutvikling.

Sammen om en aktiv og inkluderende kommune

Barn- og unge

Alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. Gode barnehager og skoler og en meningsfull fritid er viktige faktorer i barn og unges oppvekst. En trygg oppvekst bidrar til å skape god og robust fysisk og psykisk helse. Deltakelse og medvirkning fremmer helse og livskvalitet.

Allerede i barneårene skal kommunen sin innsats bidra til at de aller fleste deltar i arbeidsliv og samfunnsliv og kjenner seg inkludert. Det jobbes målrettet med at barn og unge skal ha en trygg og god oppvekst der alle skal kjenne seg inkludert i et fellesskap i barnehage, skole og fritid. Med dette utgangspunktet iverksettes både Oppvekstreformen og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Gjennom BTI-modellen for bedre tverrfaglig innsats med tilhørende handlingsveileder, sikres tidlig oppdaging av problemstillinger rundt et barn, tidlig og tverrfaglig innsats i samarbeid med foreldre. Gjennom dette arbeidet styrkes laget rundt barn og unge.

Ny ungdomsskole på Frakkagjerd er en storsatsing i økonomiplanperioden som også skal bidra til gode fellesskapsopplevelser i nærmiljøet. Økt satsing på aktivitetskortet skal motvirke at barn og unge føler seg utenfor på grunn av familieøkonomi. Gjennom tilskuddsmidler er skolehelsetjenesten styrket og barn/ungdom har fått bedre tilgang på helsesykepleier på skolen.

I Tysvær legger vi til rette for at alle barn og unge utvikler kunnskap, ferdigheter og holdninger som bidrar til livsmestring og deltagelse i fremtidig arbeids- og samfunnsliv.

En helhetlig boligpolitikk

Innen de kommende årene og frem til 2050 vil det være en markant vekst på ca. 800 personer i alderen 80+ år i Tysvær. Dette demografiske skiftet gir nye utfordringer og muligheter innenfor boligpolitikken. Spørsmålet om hvordan samfunnet skal organiseres for å imøtekomme behovene til de eldre blir stadig mer prekært. Ved å tilrettelegge boligpolitikken effektivt kan kommunen ikke bare berike livskvaliteten for den aldrende befolkningen, men også redusere behovet for omfattende bygging av nye sykehjem.

Hjemmet er ofte sentrum for individets liv og velvære, et sted for sikkerhet og komfort. Eldre innbyggere, som kan være særlig sårbare for endringer i deres boforhold, kan dra stor nytte av boligpolitikk som fokuserer på å tilrettelegge deres eksisterende hjem til å være trygge og tilgjengelige også i alderdommen. Å investere i å gjøre boliger aldersvennlige – med blant annet trappeheiser, tilgjengelighetstilpasninger og trygghetsskapende teknologi – kan bidra til at en kan bo hjemme lenger, redusere presset på sykehjem, og samtidig opprettholde livskvalitet og uavhengighet.

En god boligpolitikk som fremmer bygging av boliger med universell utforming og inkluderende bofellesskap kan styrke sosiale bånd og nettverk blant eldre, bidra til økt psykisk velvære, og minimere følelsen av isolasjon og ensomhet. Dette vil ikke bare være økonomisk gunstig for samfunnet ved å dempe etterspørselen etter institusjonelle pleieplasser, men også spille en nøkkelrolle i å bevare verdighet og autonomi blant våre eldste innbyggere. Med en slik helhetlig og fremtidsrettet tilnærming kan boligpolitikken bli en bærebjelke i et bærekraftig og inkluderende samfunn.

Tysvær kan gjennom en godt gjennomtenkt bruk av kommunale eiendommer og i samarbeid med private aktører være med på å påvirke den ønskede målsetningen som er forankret i kommuneplanens samfunnsdelen:

I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser.

Sammen om en grønnere utvikling

Klimabudsjett

Tysvær kommune legger frem et eget klimabudsjett som er et styringsverktøy for klimaarbeidet i kommunen. Klimabudsjettet viser tiltak som skal gjennomføres i Tysvær for å kutte i utslipp og bidra til en grønn omstilling i Tysvær kommune.

I Tysvær lager vi årlige klimabudsjett og klimaregnskap som styringsverktøy, og reduserer klimafotavtrykket fra kommunal drift gjennom aktiv miljøledelse.

Energieffektive og klimavennlige nybygg

I økonomiplanperioden skal kommunen investere betydelig i nye bygg og i rehabilitering av eldre boligmasse. Anleggsarbeid innebærer naturinngrep og er energikrevende. For å minimere klimafotavtrykket er det dermed vesentlig å gjøre grønne valg ved areal- og materialbruk, energieffektive løsninger og en klimavennlig brukeratferd når bygget tas i bruk. Ny ungdomsskole og Helsekvartalet skal bygges etter kravene til minst "BREEM-very good" sertifisering. Kommunen skal også jobbe for å motivere utbyggere og innbyggere til å reise bygg og gjennomføre tiltak i boliger som fremmer en grønn utvikling.

I Tysvær prioriterer vi rehabilitering av bygg og materialbruk fremfor nybygg, og bygger og renoverer med innovative, fornybare og lønnsomme energitiltak.

Parkdrag i Aksdal sentrum

Alle generasjoner har glede av tilgang til grøntarealer der de bor, men spesielt eldre har behov for tilgang til seniorvennlige grøntarealer. Belysning, ramper, jevne stier og mulighet for hvile er elementer som inviterer til aktivitet og skaper tilgjengelighet og trygghet- spesielt i den mørke årstiden i Tysvær. Parkdrag gjennom Aksdal sentrum er et grønt tiltak som støtter også opp under satsingen "samen om en aktiv og inkluderende kommune". Parkdraget skal skape en bilfri og grønn korridor gjennom sentrum av Aksdal til trygghet og rekreasjon for alle innbyggerne. Parkdraget er tilknyttet til Lars Hertervikplass, som vil få et løft som en sentralt møteplass i Aksdal til glede for besøkende og fastboende.

I Tysvær fokuserer vi på sammenhengen mellom grønn omstilling og virkninger på miljø og folkehelse.

TK 2030 "Tenke langt, handle nå"

Innledning

Saken TK-2030 "Tenke langt, handle nå" er et vesentlig grunnlagsdokument for å kunne rigge kommunen for fremtiden. TK-2030 gir en tydelig retning på at Tysvær kommune må legge til grunn mulige endringer i inntekts- og kostnadsbilde for videre økonomisk planlegging.

Premissene

Det overordnede målet med TK 2030 er å opprettholde bærekraftige tjenester til innbyggerne og økonomisk handlekraft i årene som kommer.

“I årene fremover står Norge overfor både nye og kjente utfordringer. I tiårene som kommer vil det stå færre i yrkesaktiv alder bak hver pensjonist. Statens utgifter vil gå opp, uten at inntektene øker like mye. Samtidig skal vi gjennomføre det grønne skiftet. Å ta vare på og sikre velferdssamfunnets bærekraft - sosialt, klimamessig og økonomisk - er derfor vesentlig for at Norge fortsatt skal være et godt land å bo i. [...] Å forberede samfunnet på fremtiden handler om å ta vare på det som fungerer godt og samtidig gjennomføre forandringer, slik at vi endrer samfunnet til det bedre. Å forandre for å bevare er et viktig prinsipp. Alternativet til forandring kan ellers bli forvitring.”

-Perspektivmeldingen 2021 (Meld.St.14)

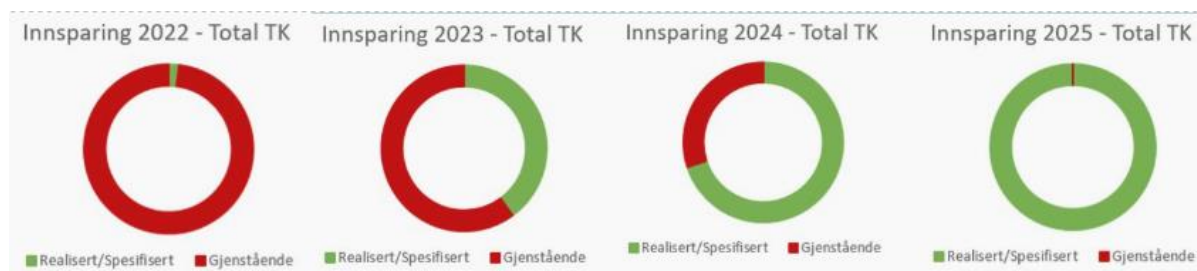
Tiden fremover vil være preget av endrete rammebetingelser og behov for omstillinger. Utfordringer - kjente og ukjente - vil gi endrete premisser for den økonomiske planleggingen. Planleggingen, som så lenge har hatt fokus på den 4-årige økonomiplanperioden, må gi rom for mer langsiktige perspektiv og likhet mellom generasjonene. Den økonomiske planleggingen må også ta inn mulige endringer i inntekts- og kostnadsbildet til kommunen og ta hensyn til demografiendringer.

En bærekraftig kommuneøkonomi

En bærekraftig kommuneøkonomi kjennetegnes av et driftsnivå som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge muligheten for kommende generasjoner til å få dekket sine tjenestebehov.

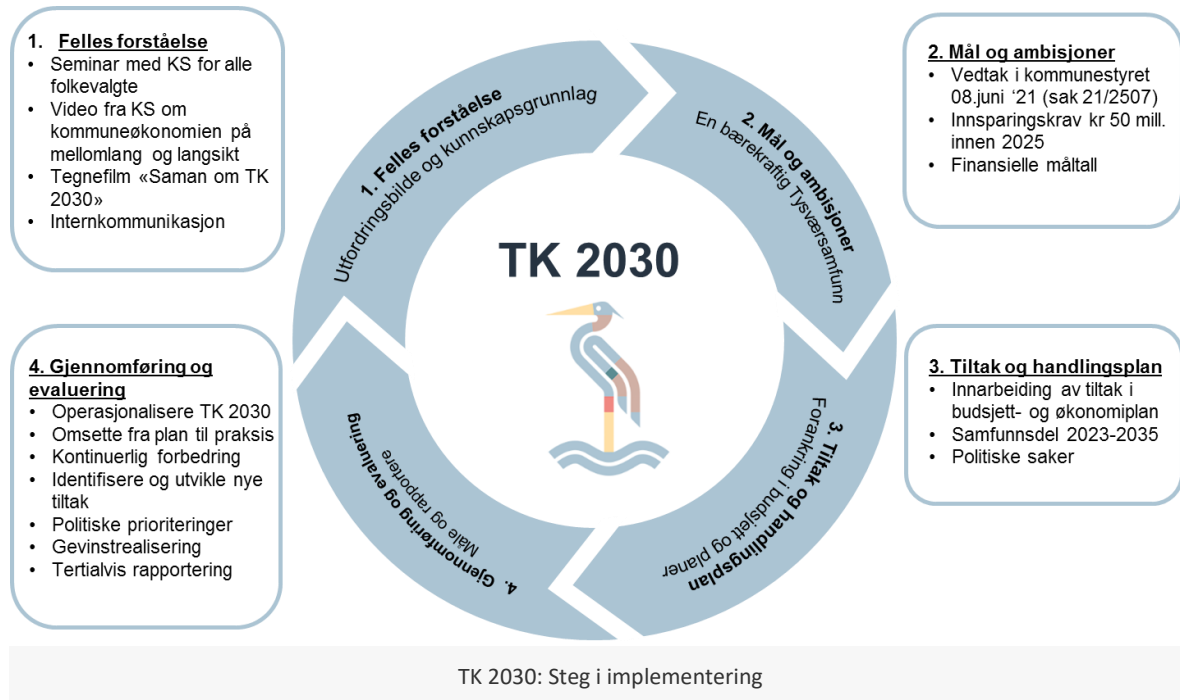
Driftsnivå må tilpasses forventet fremtidig inntektsnivå og demografi. Dagens driftsnivå er ikke lengre økonomisk bærekraftig i fremtiden. Dette er anerkjennelsen i TK-2030, som et samlet kommunestyret har stilt seg bak. Det er kommunestyret som har det øverste ansvaret for kommunens økonomi, og dermed også kommunestyret sitt ansvar å sørge for at Tysvær kan ha en langsiktig bærekraftig økonomi.

Kommunestyret har vedtatt en driftsreduksjon på 50 mill. kroner (utfra 2021-budsjett) innen 2025. Det er en stor omstilling og det jobbes langs flere akser for å få realisert den økonomiske innsparingen som er vedtatt for økonomiplanperioden.

Implementering av TK 2030

For å oppnå en stor driftsomstilling er det vesentlig å jobbe systematisk med implementering. Det første steget i arbeidet har vært å etablere et felles forståelse av utfordringsbilde for å så beskrive fremtidsbilde og mål. Veien til målet er forankret i kommunenes overordnede planverk gjennom konkrete tiltak. Det viktigste steget er å sette i verk de planlagte tiltak og evaluere arbeidet og effekten underveis.

Endrede rammebetingelser

Stadig endrede rammebetingelser er intet nytt for kommunal planlegging. Spesielt flyktningmottak og prisstigning utfordrer sparemålene. På den ene siden står kravet om realisme i budsjettet, på den andre handlingsmålene. Rådmannen ønsker ikke å reversere planlagt spareramme, men ser seg nødt til å skyve sparetiltakene knyttet til nedgang i antall barnehagebarn og elever noe ut i tid. Det er fortsatt en ambisjon om å ta ned driftsrammen med minst 50 mill. kroner.

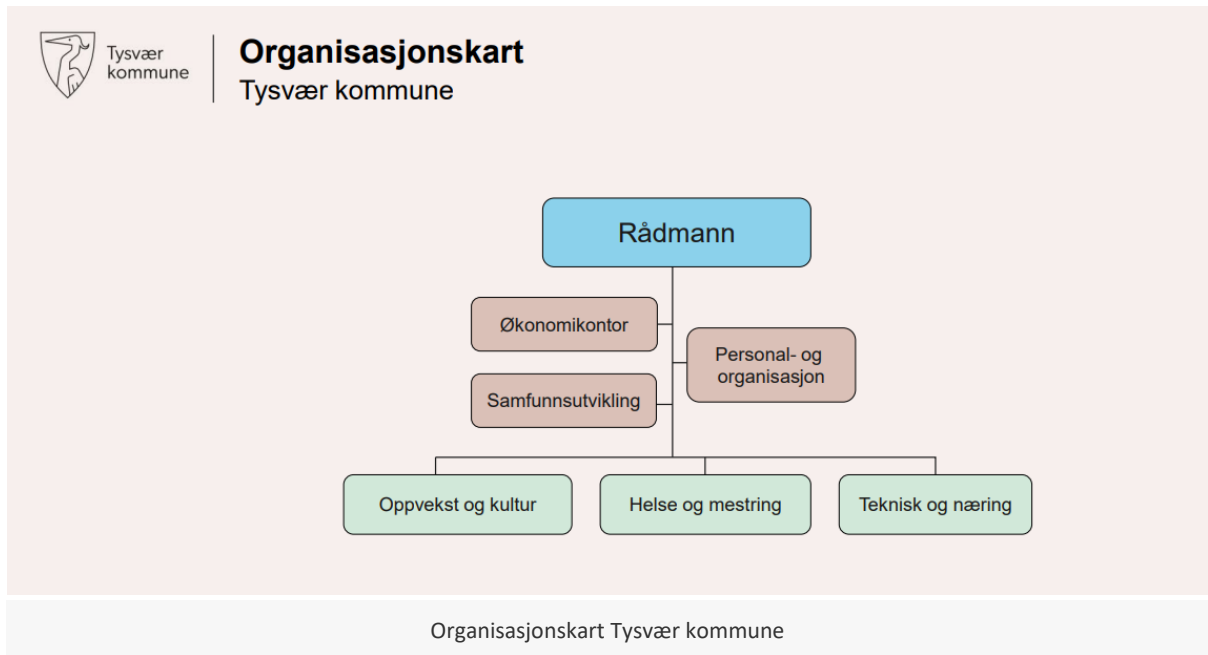
Innsparingsplanen i virksomhetsområde skole bygget på SSB sine prognoser om elevnedgang, men på grunn av flyktningselevene viser nå de relle tallene det stikk motsatte; det har blitt flere barn i Tysværs skolen. Flere barnefamilier er en berikelse for kommunen, men flere barn og særlig en plutselig økning av flere minoritetsspråklige barn, krever tilpasning av rammebetingelsene og ressursene.

Foreløpig mangler det oppdaterte prognoser for befolkningsfremskriving fra SSB som tar høyde for flyktningstrømmen fra Ukraina. Rådmannen vil komme tilbake med oppdaterte demografiprognoser i tertialrapportering i 2024 og revidert tiltaksplan for å nå sparekravet.

Organisasjon og medarbeidere

Kommunens organisasjonskart

Tysvær kommune er inndelt i tre resultatområder, i tillegg til et stabsområde som ligger direkte under rådmannen.

Kommunen som arbeidsgiver

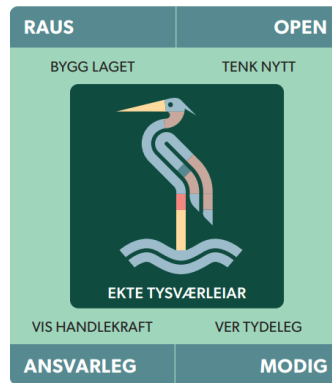
Fremtidens arbeidsliv vil endre seg i årene som kommer. Det vil bli færre yrkesaktive, arbeidsstyrken eldes og arbeidsforholdene vil endre seg. Kvalitet i tjenestene og gjennomføringsevne av viktige tiltak vil først og fremst måles ut fra de ansattes motivasjon, kompetanse og prestasjoner. Et godt lederskap og en god personal- og rekrutteringsstrategi er viktige nøkkelfaktorer for å sikre at Tysvær kommune er også i fremtiden en attraktiv arbeidsgiver. I den kommende året settes det spesielt fokus på lederutvikling og tiltak for å rekruttere og beholde godt kvalifiserte medarbeidere.

Tysværlederen

TK2030 beskriver på en god måte hvilke utfordringer kommunen står overfor i årene framover - spesielt innenfor områdene demografi, rekruttering, klima og økonomi. En fellesnevner i dette er omstilling. Kommunen må hele tiden søke nye og smarte måter å løse oppgavene på – slik at ressursene blir utnyttet til det beste for alle som bor i Tysvær kommune.

Skal kommunen lykkes i dette arbeidet, er det en forutsetning å ha et godt lederskap. Med dette bakteppet har rådmannen satt i gang et lederutviklingsprogram for alle lederne i Tysvær kommune. Programmet vil gå over 18 måneder, og det har vært bred involvering i utarbeidelsen. Både tillitsvalgte og hovedverneombud vil delta sammen med lederne. Arbeidet har fått tittelen «Tysværlederen».

Som et forarbeid er det utarbeidet én lederegenskap/adferd knyttet til kommunens medarbeiderverdier. På denne måten vil lederutviklingen være en del av kommunens nylig vedtatte samfunnsdel.

Arbeidskraftutfordringen

I tillegg til demografi og økonomi vil arbeidskraftutfordringen bli krevende for Tysvær kommune. Tysvær kommune må i større grad planlegge for at tilgang på arbeidskraft og kompetanse blir mer og mer begrenset. Organisasjonen møter allerede i dag disse utfordringene for eksempel når det gjelder å ansette undervisningspersonell. Bare i helse forventes det i Norge et økende behov med 45 000 årsverk fram mot 2031. Kompetanse og nok arbeidskraft er avgjørende for å opprettholde et godt nok tjenestetilbud for innbyggerne. Det må derfor utarbeides overordnet plan og tiltak for hvordan Tysvær kommune skal tiltrekke seg og ikke minst beholde nødvendig arbeidskraft og kompetanse.

Blant annet må

- omdømmearbeid
- tydelig og kompetent lederskap («Tysværlderen»)
- beholde arbeidskraft
- seniorpolitikk
- profesjonelle ansettelsesprosesser
- gode rutiner for mottak og oppfølging av nyansatte
- arbeidsmiljø med lavt sykefravær
- inspirerende fagmiljø med fokus på innovasjon og kontinuerlig forbedring
- heltidskultur

være tema i en slik plan.

Internkontroll

Rådmannens ansvar for kommunens internkontroll fremgår av kommuneloven §25.

I Tysvær ble 2022/2023 ny kvalitets- og internkontrollsystem, Compilo, etablert. Compilo er kommunes system for avviksrapporing. Systemet skal brukes systematisk for å avdekke, rette opp og å forebygge avvik. Alle avvik som oppstår skal rapporteres, behandles og lukkes på lavest mulig nivå i organisasjonen. Målet er selvsagt at det ikke skal skje avvik og uønskede hendelser, men når en feil først har oppstått, er det en mulighet for læring og forbedring.

Rådmannen rapporterer særskilt om internkontroll til kommunestyre i årsmeldingen.

Budsjettvedtak

1.) Budsjett- og økonomiplan 2024 - 2027

De økonomiske rammer og prioriteringer som fremgår av Rådmannens forslag, legges til grunn for videre økonomisk planlegging i budsjett- og økonomiplanperioden.

1.1) Årsbudsjett 2024

1.1.1.) Driftsbudsjett 2024

Kommunestyret vedtar total netto budsjettbeløp for 2024 til tjenestoområdene slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen i vedlegg "§5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A). Nye driftstiltak blir vedtatt slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen.

Rådmannen får fullmakt til å endre driftsbudsjett mellom resultatområdene, der endringene er av budsjett-teknisk og ikke-prinsipiell karakter, herunder overføring av midler fra lønnsreserven til de enkelte tjenestoområder når lønnsforhandlinger er gjennomført og endelige pensjonsutgifter fordelt, omfordeling av sparekrav, eller intern omorganisering.

1.1.2.) Investeringsbudsjett 2024

Investeringsbudsjettet, finansieringsbehov og finansiering for 2024 vedtas slik det fremgår av budsjettdokumentasjon for økonomiplanperioden 2024 - 2027 («§5-5 Bevilgningsoversikt – investering (2A) og Bevilgningsoversikt - drift §5-5 2B)).

1.1.3) Klimabudsjett 2024

Kommunestyret vedtar klimabudsjett med tiltak slik det fremgår av budsjettdokumentasjon.

2.) Finansielle måltall

Kommunestyret vedtar følgende finansielle måltall for budsjett- og økonomiplan 2024 - 2027:

- Netto driftsresultat bør ikke være lavere enn 4% av kommunens samlede driftsinntekter
- Kommunens disposisjonsfond (frie fond) bør minimum være 15% av kommunens samlede driftsinntekter
- Netto renteekspontert lånegjeld (den gjelden kommunen må dekke med egne midler) bør ikke overstige 60% av kommunens samlede driftsinntekter

3.) Eiendomsskatt

- i) For eiendomsskatteåret 2024 skal det skrives ut eiendomsskatt jf. esktl. §3, første ledd, bokstav d *“berre på næringsseigedom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskatteregiane for petroleum”*.
- ii) Det skal også skrives ut eiendomsskatt på *“flytande anlegg i sjø for oppdrett av fisk, skjell, skalldyr og andre marine artar”*, jf. esktl. §4 tredje ledd i eiendomsskatteåret 2024.
- iii) I 2024 vil kommunen også skrive ut eiendomsskatt på eiendommer som tidligere falt under kategorien *“verk og bruk”* på *“eit særskilt fastsatt grunnlag”*, jf. overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4, første ledd. Det særskilte grunnlaget skal i 2024 være lik 1/7 av differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019, som er forårsaket av nye verdsettelsesregler der produksjonsutstyr- og installasjoner ikke skal lengre skal regnes med i grunnlaget for verk- og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringsseiendom. For eiendomsskatteåret 2024 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til esktl. §§ 3 og 4 andre ledd.
- iv) Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2024 er 7 promille, jf. esktl. § 11, første ledd. Utskriving av eiendomsskatt for skatteåret 2024 blir basert på takster fastsatt ved siste alminnelige taksering.
- v) Eiendommer eid av stiftelser og institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas for eiendomsskatt jf. esktl. § 7, bokstav a). Det legges frem egen liste om hvilke konkrete eiendommer som skal fritas etter § 7 bokstav a). som vedlegg i saken som vil følge budsjettbehandlingen.
- vi) Eiendomsskatten blir skrevet ut i to terminer, jf. esktl. §25, første ledd.

4.) Skatt på inntekt og formue

Skatt på inntekt og formue for 2024 utskrives etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

5.) Låneopptak 2024

- i) Tysvær kommune tar opp inntil 228 mill. kroner i lån til finansiering av egne investeringer og inntil 76 mill. kroner til VA-investeringer, jf. kommuneloven § 14-15, første ledd. Totalt er låneopptak 277 mill. kroner utenom startlån (se punkt ii)).
- ii) Tysvær kommune tar også opp inntil 30 mill. kroner i lån til finansiering av videre utlån til boligformål (*“startlån”*), jf. kommunelovens § 14-15, første ledd.
- iii) Tysvær kommune kan refinansiere eksisterende lån per 31.12.2023 i 2024. Avdragstiden skal være 30 år for nye låneopptak.

Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår for ovennevnte lånerammer.

6.) Gebyr, avgifter og brukerbetaling

Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ut fra de til enhver tid gjeldene lover, forskrifter og retningslinjer.

Nye gebyrer, avgifter og brukerbetalinger gjøres gjeldene fra 01. januar 2024 dersom ikke annet er fastsatt.

Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fremkommer fra gebyroversikt som følger budsjettdokumentasjonen. Denne generelle prisøkningen lagt til grunn for 2023 - 2024 er 4%. Dette inkluderer også leiesatser for kommunale boliger.

7.) Vedlegg

Handlingsprogram for idrett og friluftsliv legges til grunn for videre planlegging. Handlingsprogram følger budsjettdokumentasjonen som vedlegg.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-399 487	-440 449	-480 748	-492 065	-492 069	-492 081
Innteks- og formuesskatt	-396 624	-360 359	-397 695	-397 568	-397 568	-397 568
Eiendomsskatt	-175 313	-170 000	-190 100	-182 000	-182 000	-182 000
Andre generelle driftsinntekter	-20 928	-1 900	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Sum generelle driftsinntekter	-992 352	-972 708	-1 072 943	-1 076 033	-1 076 037	-1 076 049
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	831 183	849 791	915 430	886 807	879 910	878 587
Avskrivninger	74 176	94 838	107 358	130 150	155 582	172 982
Sum netto driftsutgifter	905 360	944 629	1 022 788	1 016 957	1 035 492	1 051 569
Brutto driftsresultat	-86 992	-28 079	-50 155	-59 076	-40 545	-24 480
Renteinntekter	-16 329	-9 200	-11 700	-10 700	-9 700	-8 700
Utbytter	-41 094	-25 500	-25 500	-25 500	-25 500	-25 500
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	210	0	0	0	0	0
Renteutgifter	28 639	54 450	73 250	78 650	77 250	75 250
Avdrag på lån	52 257	55 000	65 000	75 000	75 000	85 000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Netto finansutgifter	23 684	74 750	101 050	117 450	117 050	126 050
Motpost avskrivninger	-74 176	-94 838	-107 358	-130 150	-155 582	-172 982
Netto driftsresultat	-137 485	-48 167	-56 463	-71 776	-79 077	-71 412
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	122 794	5 849	2 500	41 500	47 500	47 500
Avsetninger til bundne driftsfond	15 424	2 571	2 497	2 879	3 914	-3 195
Bruk av bundne driftsfond	-4 841	-2 893	0	-2 893	-2 893	-2 893
Avsetninger til disposisjonsfond	56 339	47 184	52 595	30 290	30 555	30 000
Bruk av disposisjonsfond	-52 231	-4 544	-1 129	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	137 485	48 167	56 463	71 776	79 076	71 412
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Stab og politisk styring	69 600	76 448	70 173	71 771	72 471	72 971
Oppvekst og kultur	383 182	384 156	417 152	400 416	398 514	398 510
Helse og mestring	275 292	254 354	265 885	265 045	265 424	265 424
Teknisk	77 104	73 773	62 107	51 480	47 441	38 512
Kirken	9 608	9 644	11 699	11 199	10 199	10 199
Felleskostnader	22 054	42 647	84 533	81 633	81 633	81 633
Finansiering	2 418	5 249	5 250	5 250	5 250	5 250

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sum bevilgninger drift, netto	839 257	846 270	916 797	886 792	880 931	872 498
Herav:						
Avskrivninger	15 574	17 838	19 158	21 850	23 582	23 582
Motpost avskrivninger	-15 574	-17 838	-19 158	-21 850	-23 582	-23 582
Netto renteutgifter og -inntekter	-44	0	0	0	0	0
Overføring til investering	2 826	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 424	571	2 497	2 879	3 914	-3 195
Bruk av bundne driftsfond	-4 585	-2 893	0	-2 893	-2 893	-2 893
Avsetninger til disposisjonsfond	-63 283	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	67 737	-1 199	-1 129	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	831 183	849 791	915 430	886 807	879 910	878 587

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sum investeringsutgifter	154 030	596 249	744 819	530 600	433 000
Investeringer i varige driftsmidler	150 089	593 749	703 319	483 100	385 500
Tilskudd til andre investeringer	1 649	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 291	2 500	2 500	2 500	2 500
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	39 000	45 000	45 000
Sum investeringsutgifter	154 030	596 249	744 819	530 600	433 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-16 357	-102 710	-111 404	-63 070	-24 370
Tilskudd fra andre	-8 519	-1 140	-840	0	-150 000
Salg av varige driftsmidler	-54 943	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-39	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-3 218	0	0	0	0
Bruk av lån	-86 853	-304 399	-460 775	-420 030	-211 130
Sum investeringsinntekter	-169 929	-408 249	-573 019	-483 100	-385 500
Videreutlån	7 115	30 000	20 000	20 000	20 000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Bruk av lån til videreutlån	-5 024	-30 000	-20 000	-20 000	-20 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 148	6 000	6 000	6 000	6 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-3 627	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Netto utgifter videreutlån	4 612	0	0	0	0
Overføring fra drift	-122 794	-2 500	-41 500	-47 500	-47 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	2 160	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-2 521	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	178 360	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-43 918	-185 500	-130 300	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	11 287	-188 000	-171 800	-47 500	-47 500
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Stab og politisk styring	8 216	3 600	10 470	12 350	9 100	9 100	41 020
Oppvekst og kultur	11 294	133 272	202 240	174 230	5 600	600	382 670
Helse og mestrings	4 527	131 500	216 939	287 139	250 500	100 500	855 078
Teknisk	125 907	63 498	158 650	229 000	217 300	274 700	879 650
Kirken	0	7 450	5 450	600	600	600	7 250
Felleskostnader	146	2 000	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	150 089	341 320	593 749	703 319	483 100	385 500	2 165 668

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Justeringsavtale nygård terrasse	1 514	0	0	0	0	0	0
Infrastruktur Aksdal Øst	135	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	1 649	0	0	0	0	0	0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024- 2027
Aksjer sal/kjøp	5	0	0	0	0	0	0
Klp	2 286	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 291	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan Sum 2024-2027
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1- 4	154 030	343 820	596 249	705 819	485 600	388 000	2 175 668

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-399 487	-440 449	-480 748	-492 065	-492 069	-492 081
Inntekts- og formuesskatt	-396 624	-360 359	-397 695	-397 568	-397 568	-397 568
Eiendomsskatt	-175 313	-170 000	-190 100	-182 000	-182 000	-182 000
Andre	0	0	0	0	0	0
skatteinntekter						
Andre	-57 450	-45 633	-74 011	-69 212	-67 133	-67 133
overføringer og						

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
tilskudd fra staten						
Overføringer og tilskudd fra andre	-154 980	-73 377	-82 712	-79 762	-79 762	-79 762
Brukerbetalinger	-40 698	-36 438	-33 168	-30 420	-30 420	-30 420
Salgs- og leieinntekter	-94 043	-96 565	-116 547	-117 037	-121 259	-120 978
Sum driftsinntekter	-1 318 595	-1 222 820	-1 374 980	-1 368 063	-1 370 210	-1 369 941
Lønnsutgifter	672 301	640 508	713 799	697 177	693 432	693 431
Sosiale utgifter	165 908	154 791	192 726	190 779	190 423	190 423
Kjøp av varer og tjenester	250 477	248 141	246 776	228 595	228 842	227 239
Overføringer og tilskudd til andre	68 742	56 463	64 166	62 285	61 385	61 385
Avskrivninger	74 176	94 838	107 358	130 150	155 582	172 982
Sum driftsutgifter	1 231 603	1 194 741	1 324 825	1 308 987	1 329 665	1 345 460
Brutto driftsresultat	-86 992	-28 079	-50 155	-59 076	-40 545	-24 480
Renteinntekter	-16 329	-9 200	-11 700	-10 700	-9 700	-8 700
Utbytte	-41 094	-25 500	-25 500	-25 500	-25 500	-25 500
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	210	0	0	0	0	0
Renteutgifter	28 639	54 450	73 250	78 650	77 250	75 250
Avdrag på lån	52 257	55 000	65 000	75 000	75 000	85 000
Netto finansutgifter	23 684	74 750	101 050	117 450	117 050	126 050
Motpost avskrivninger	-74 176	-94 838	-107 358	-130 150	-155 582	-172 982
Netto driftsresultat	-137 485	-48 167	-56 463	-71 776	-79 077	-71 412
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	122 794	5 849	2 500	41 500	47 500	47 500
Avsetninger til bundne driftsfond	15 424	2 571	2 497	2 879	3 914	-3 195
Bruk av bundne driftsfond	-4 841	-2 893	0	-2 893	-2 893	-2 893
Avsetninger til disposisjonsfond	56 339	47 184	52 595	30 290	30 555	30 000
Bruk av disposisjonsfond	-52 231	-4 544	-1 129	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	137 485	48 167	56 463	71 776	79 076	71 412
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Satsingsområder

Befolkningsutvikling

De neste årene går Tysvær kommune store demografiske endringer i møte; det blir færre unge, flere eldre, og de eldre blir også eldre enn før. Det er gledelig at flere får leve lange liv, men det betyr også store endringer i inntektsgrunnlag og tjenestebehov fremover. Kommunen har ansvar for blant annet barnehager, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper. Det er allerede i dag utfordringer knyttet til å sikre nok kvalifisert arbeidskraft, og dette antas å tilspisse seg ytterligere i fremtiden- spesielt innen helse- og omsorgssektoren. Dette stiller krav til effektivisering, fornying, forenkling og forbedring av tjenestene; hvis kommunen kan levere flere tjenester med de samme ressursene blir behovet for å øke ressursinnsatsen mindre.

Flere eldre vil også påvirke andre områder enn direkte tjenesteyting. Kommunen må ta hensyn til viktige endringskrefter i det lokale og regionale utviklingsbildet, som effekt av endringer innenfor petroleumssektoren, nye overordnede veisystem, næring- og sentrumutvikling og utvikling av nye boligområder. For eksempel vil trolig flere ønske seg sentrale, lettstelte boliger.

Kommunen må altså ta hensyn til endringer i befolkningssammensetningen for å kunne ta fremtidssikre valg. Det må tas aktive grep for å opprettholde et økonomisk bærekraftig tjenestenivå i årene som kommer. Dette betyr at tjenestenivå og tiltak må tilpasses demografien og de økonomiske rammebetingelsene det planlegges for. Noen tjenester må bygges opp, samtidig som noen tjenester må bygges tidlig nok ned. Dette inkluderer også gjennomføring av strukturtilpasningstiltak.

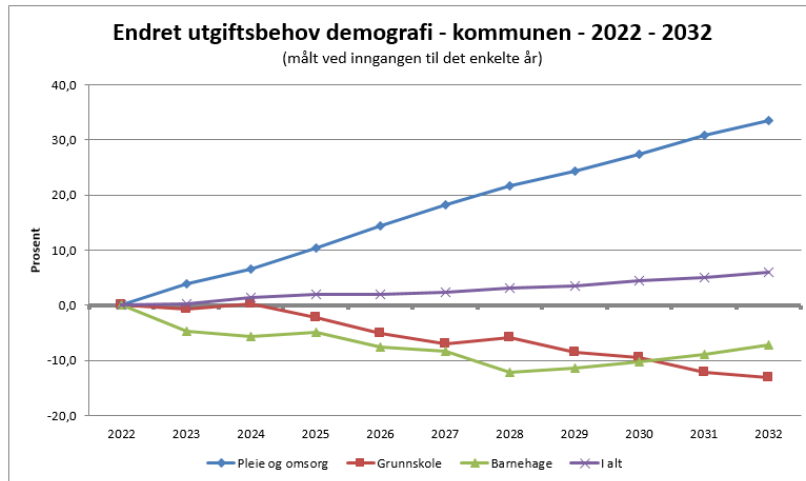
Danse med demografien

Folketallsutviklingen og alderssammensetningen har stor innvirkning på de statlige overføringene til kommunen. Utviklingen i kommunen påvirker kommuneøkonomien i stor grad. Utgiftene til kommunen blir derfor påvirket av sammensetningen og utviklingen innenfor disse gruppene og totalutviklingen i folketall – den såkalte demografiske utviklingen. Meningen er at rammetilskuddet skal reflektere at de ulike aldersgruppene ikke koster kommunekassen det samme. Yrkesaktive klarer seg stort sett selv, mens de yngste skal ha skole- eller barnehageplass. De eldste skal ved behov ha tilbud om omsorgstjenester.

Det er gjort vurderinger på kommunens forventete endringer i utgiftsbehov utfra antatt befolkningsutvikling (KS demografimodell, demografianslag ved inngangen til 2022. Merk at modellen tar ikke høyde for flyktningstrømmen fra Ukraina).

Økonomiplan for 2024-2027

Tabeller og grafer nedenfor presenterer antatt endret utgiftsbehov utfra objektiv beregnet utgiftsbehov for Tysvær kommune frem mot 2032. I korte trekk viser fremstillingen at utgiftene tilknyttet tjenester til eldre vil stige svært kraftig den neste tiårs-perioden. Totaleffekten blir motvirket noe grad av redusert utgiftsbehov innen barnehage og skole som følge av nedgang i barnetall. Det kan kanskje forventes at rammetilskuddet vil i noe grad dekke opp nettoeffekten, men det er kommunen sin oppgave å omprioritere ressurser fra tjenester til barne- og unge over til pleie- og omsorg de neste årene.

Endret utgiftsbehov på grunn av demografiendringer 2022 - 2032

Demografi

Befolkningsprognose

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 - åringer	122	115	113	115	117	119	122	124	126	128	130
Barnehage (1-5 år)	713	676	680	662	657	633	639	648	658	671	683
Grunnskole (6-15 år)	1 674	1 669	1 627	1 580	1 546	1 566	1 521	1 507	1 462	1 447	1 420
Videregående (16-19 år)	659	638	641	670	664	655	668	631	636	640	627
Voksne (20-66 år)	6 506	6 594	6 628	6 656	6 706	6 708	6 729	6 786	6 808	6 799	6 812
Eldre (67-79 år)	1 260	1 273	1 293	1 313	1 316	1 331	1 349	1 343	1 370	1 398	1 430
Eldre (80-89 år)	404	435	466	492	523	565	598	634	650	675	688
Eldre (90 år og eldre)	67	70	77	87	95	95	94	96	107	108	124
Total	11 405	11 470	11 525	11 575	11 624	11 672	11 720	11 769	11 817	11 866	11 914

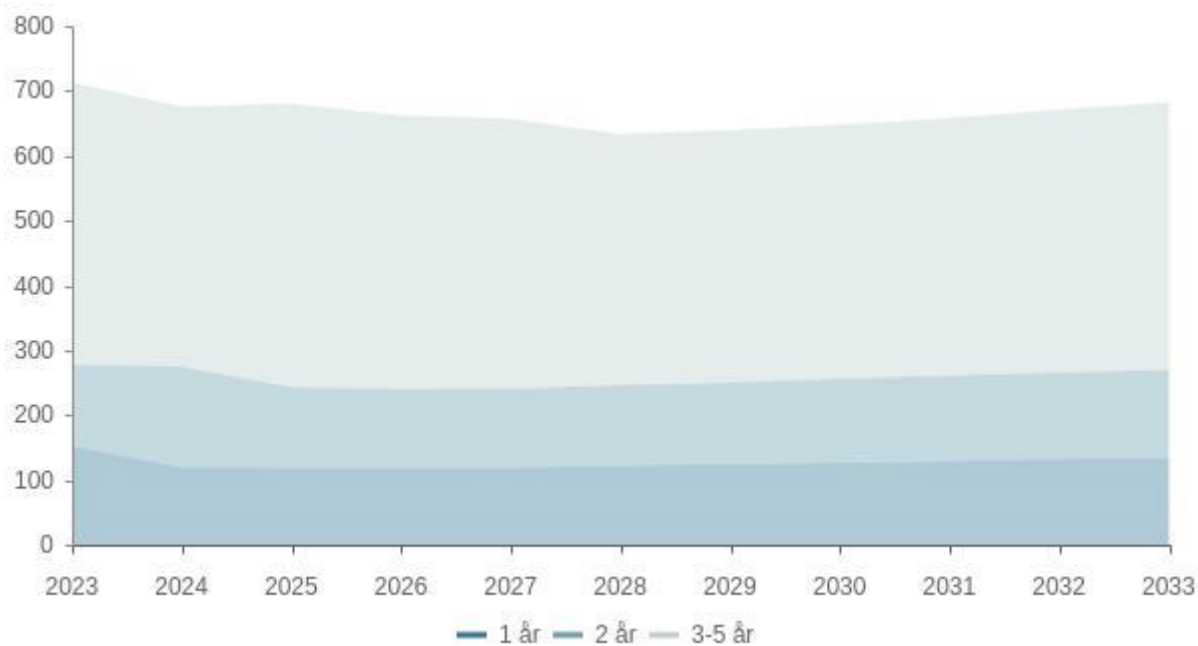
Prognose type : Middels nasjonal vekst

Prognose periode : 10

Barnehage (1-5 år)

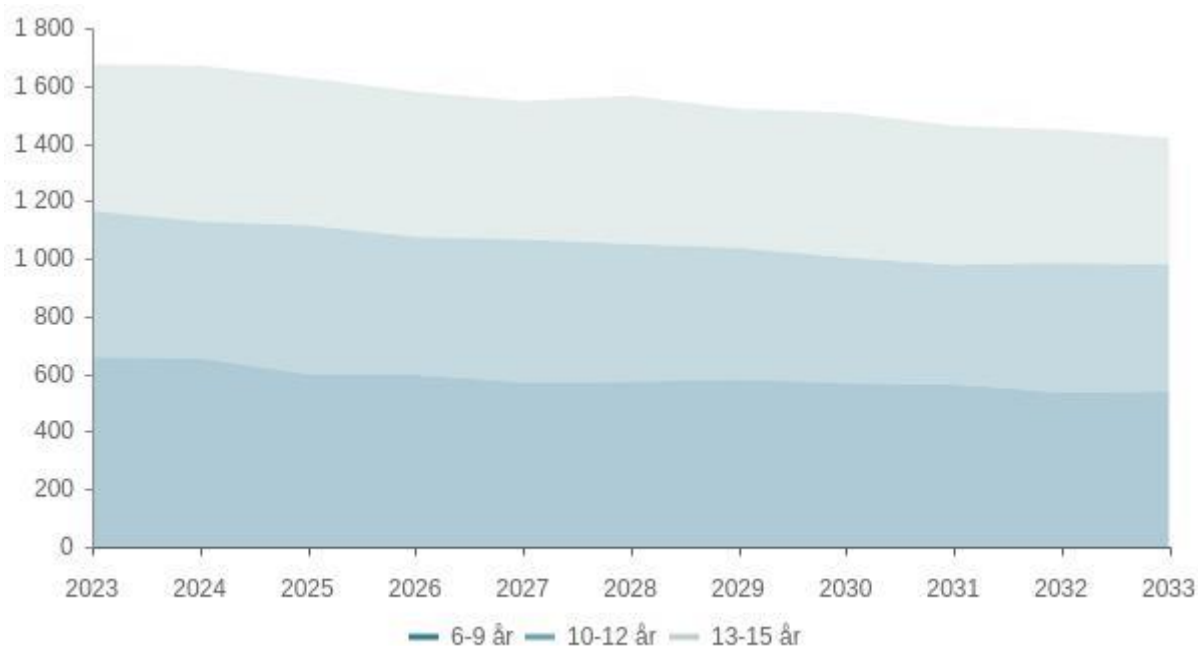
Befolkningsprognose

Økonomiplan for 2024-2027

Grunnskole (6-15 år)

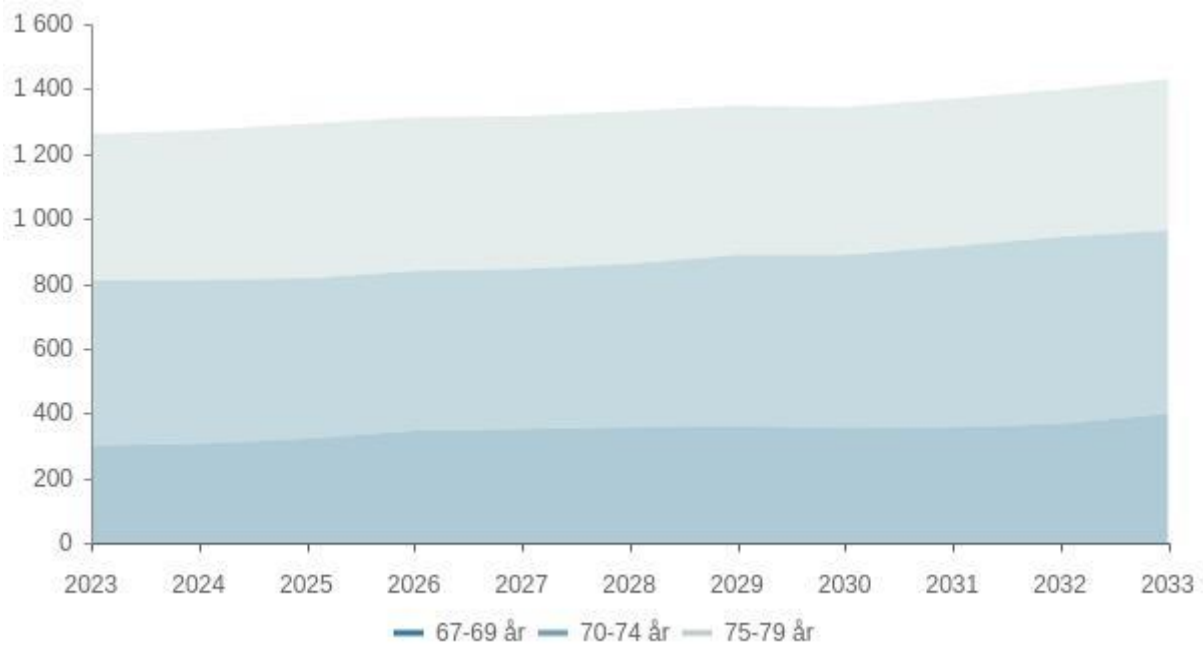
Befolkningsprognose

Eldre (67-79 år)

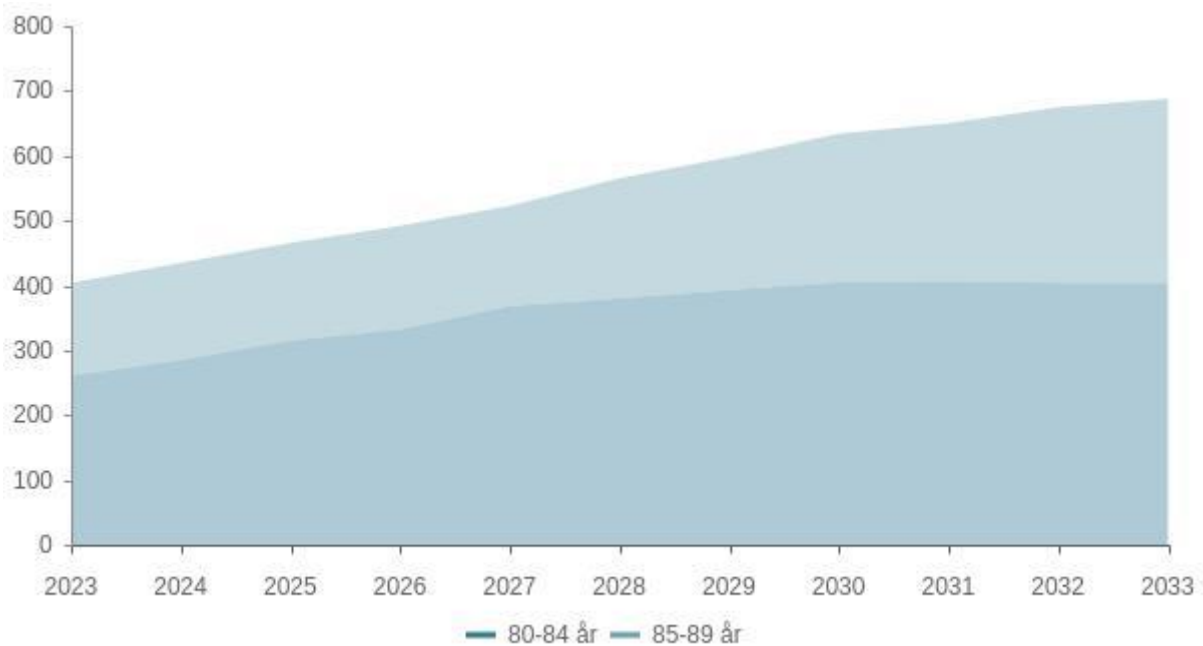
Befolkningsprognose

Økonomiplan for 2024-2027

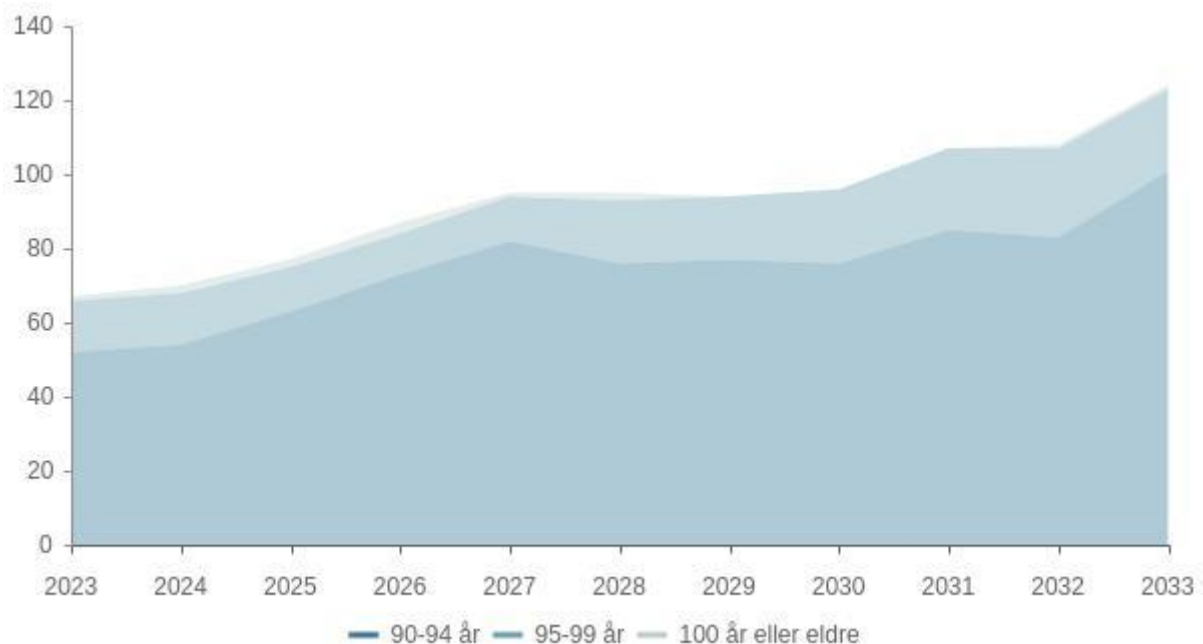
Eldre (80-89 år)

Befolkningsprognose

Eldre (90 år og eldre)

Befolkningsprognose

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Sentrale inntekter er i budsjett-tabellene definert som kommunens frie inntekter fra skatt- og rammetilskudd, i tillegg til eiendomsskatt, havbruksfond og produksjonsavgift for landbasert vindkraft. Kommunen har utover dette også andre vesentlige inntekter fra finans (se eget kapittel for beskrivelse av utbytte og renteinntekter) og inntekter med bundne formål, for eksempel integreringstilskudd fra IMDI og skjønnstilskudd fra statsforvalteren.

Forventede inntekter

Skatt- og rammetilskudd

Frie inntekter er sentral både for den økonomiske handlefriheten og for tjenestetilbudet kommunen kan gi. De frie inntektene består av skatteinntekter og rammetilskudd og fordeles gjennom inntektssystemet til kommunene. Frie inntekter kan kommunen disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover. Inntektssystemet for kommunene inneholder en mekanisme for utjevning av de løpende skatteinntektene (utenom eiendomsskatt). Dermed vil konjunkturutviklingen- både lokalt og nasjonalt- raskt påvirke nivået på rammetilskuddet gjennom inntektsutjevningen. Tysvær er en skatte-svak kommune med skatteinntekter som ligger på 86% av landsgjennomsnitt. Gjennom rammeoverføringer blir kommunens inntekter hevet til rundt 95% av landsgjennomsnittet.

Skatteinntekter og rammetilskudd utgjør rundt 82 % av de sentrale inntektene til Tysvær kommune. Samlet rammetilskudd inklusiv kompensasjoninntekter fra eiendomsskatt, skjønnsmidler og inntektsutjevning er budsjettert med 474 mill. kroner i 2024. Kommunens skatteinntekter er estimert til 398 mill. kroner.

Ved budsjettering av skatt- og rammetilskudd er KS' prognosemodell lagt til grunn.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er en kommunal skatt og en del av kommunens frie inntekter. Eiendomsskatt er det mest sentrale inntektsgrunnlaget for Tysvær kommune, og har gitt kommunen muligheter de fleste andre kommuner ikke har. Av de sentrale driftsinntektene utgjør eiendomsskatt 17% i 2023. Skatt på eiendom er budsjettert til netto 183 mill. kroner i 2024.

Eiendomsskatteinntektene knyttet til produksjonsutstyr og -installasjoner blir gradvis redusert som følge av endringene i regelverk for eiendomsskatt. Det er fra og med 2019 gitt kompensasjon for en stor del av denne inntektsreduksjonen. Tysvær er én av de få kommunene som mottar denne kompensasjonen. Kompensasjonen vil utgjøre 48 mill. kroner i 2025. Kommunen er økonomisk sårbar ovenfor eventuell avkortning eller bortfall av ordningen.

Havbruksfond

Havbruksfondet fordeler kommunal sektors andel av inntektene fra vekst i oppdrettsnæringen og inntekter fra avgiften på produksjon. Regjeringen har vedtatt å innføre grunnrentebeskatning på havbruk fra 2023 med en skattesats på 25%. Selv om skatten vil bli krevd inn fra 2023, vil inntektene ikke bli utdelt til kommunesektoren før i 2024. Andelen vertskommunene får fra salg av ny tillatelseskapasitet er også økt fra 40% til 55% etter innføringen av grunnrenteskatt. I tillegg foreslår regjeringen at i år der grunnrenten er høy skal det tilføres ekstrabevilgning til kommunene etter kostnadsnøkkelen i rammetilskuddet. Dette tilfelle har nå oppstått, men regjeringen foreslår samtidig at denne ekstra bevilgningen skal delfinansiere tiltak på barnehageområdet. Det medfører at det er kommunene selv som skal finansiere deler av foreslått maksprisreduksjon i barnehagene i 2024 via rammetilskuddet.

Havbruksfondet har gitt gode overføringer til kommunen de siste årene, og siden 2017 er det overført rundt 55 mill. kroner. Gjennom overføringen som kommunen har mottatt er satsingen på bredbåndsutbygging blitt finansiert.

Tall i mill.kr.	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Utbetalinger Havbruksfond	0,3	14,9	1,2	13,2	8,6	17,1

Inntektssystemutvalg foreslår i sin innstilling en omfordeling av inntekter fra Havbruksfondet. Framtidige inntekter er følgelig noe usikre og anslås med en viss forsiktighet til 7 mill. kroner årlig.

Produksjonsavgift fra vindkraft

I forbindelse med statsbudsjettet for 2022 vedtok Stortinget en særavgift på landbasert vindkraft. Avgiften utgjorde 1 øre per kWh produksjon. For 2023 er avgiften satt til 2 øre, og produksjonsavgift for 2024 foreslås videre i statsbudsjett for 2024 økt til 2,3 øre per kWh. I tillegg foreslås det i statsbudsjett for 2024 innføring av en grunnrenteskatt på landbasert vindkraft fra og med 2024. Det er foreløpig ikke gjort noen beregninger for Tysvær kommune knyttet inntekter fra grunnrenteskatt.

De 11 turbinene i Tysvær Vindpark er estimert til en årlig produksjon av 150 GWh. De tre vindturbinene i Gismarvik Vindpark er estimert til en årlig produksjon på 42 GWh. Med utgangspunkt i antatt produksjon er inntektene knyttet til produksjonsavgift fra vindkraftverkene estimert til 4,5 mill. kroner i 2024.

Økonomiplan for 2024-2027

Anlegg	GWh	Produksjonsavgift mill.kr. årlig (2022)	Produksjonsavgift mill.kr. årlig (2023)	Produksjonsavgift mill.kr. årlig (2024)
Tysvær Vindpark	150	1,5	3	3,5
Gismarvik Vindpark	42	0,4	0,8	1

(1 GWh = 1 000 000 kWh)

Rådmannen har tidligere anbefalt at inntekter fra produksjonsavgift fra vindkraft blir satt til Grønt Utviklingsfond i kommunen for å støtte prosjekter og tiltak som gir positive klima- og miljøeffekter i Tysvær kommune. Rådmannen vil komme tilbake med en sak i 2024 om bruk av ekstraintekter, deriblant inntektene kommunen får gjennom vindkraft.

Integreringstilskudd

Estimert integreringstilskudd beregnes basert på forventet antall bosatte flyktninger i perioden 2024 - 2027. For 2023 foreligger det kommunestyrevedtak på å bosette 130 flyktninger. IMDI har foreløpig ikke sendt anmodningen for 2024. Budsjettforutsetning bygger på mottak av 100 flyktninger. Samlet utgjør integreringstilskuddet 69,8 mill. kroner i 2024.

Tabellen under viser kommunens frie inntekter:

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

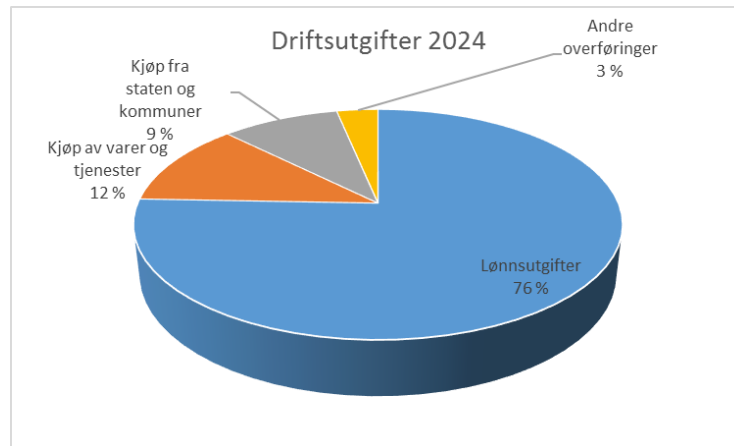
	Regnskap 2022	Oppr. bud. i fjor 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Skatt på inntekt og formue	-396 624	-360 359	-397 695	-397 568	-397 568	-397 568
Ordinært rammetilskudd	-65 013	-70 974	-473 748	-485 065	-485 069	-485 081
Skatt på eiendom	-172 003	-163 250	-183 349	-175 249	-175 249	-175 249
Havbruksfondet	0	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Tilleggsnummer statsbudsjett (finansiering)	-311 205	-362 475	0	0	0	0
Produksjonsavgift fra vindkraft	0	-1 900	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Sum sentrale inntekter	-944 845	-965 958	-1 066 192	-1 069 282	-1 069 286	-1 069 298

Sentrale utgifter

Lønn og sosiale utgifter

For 2024 er samlet utgiftsramme i resultatområdene budsjettert til 1,2 mrd. kroner. Kommunal tjenesteproduksjon er lønnsintensiv og det er sentralt å følge opp hvor stor andel av kommunens driftsutgifter som medgår til lønnsutgifter (inkl. arbeidsgiveravgift og pensjon). Utvikling i lønnsandel gir

en pekepinn på hvordan Tysvær kommune som organisasjon tilpasser seg endringer i rammebetingelsene. Lønnsandel utgjør i 2024 75,6% av utgiftene, det er en økning fra 72,7% i budsjettet for 2023.

Fordeling av driftsutgifter i 2024

Økning lønnsutgifter av andel samlede utgifter i resultatområdene har flere årsaker:

- Bosetting av flyktninger: i endringene i lønn ligger 20 mill. kroner i økning til utbetaling i introprogrammet. Det er økning i antall ansatte i mange tjenester; skole, barnehage, helsestasjon og ikke minst NAV/flyktning som direkte følge av økt flyktningmottak.
- Økte pensjonskostnader: det er anslått en stor vekst i kommunens pensjonskostnader utover lønnsvekst. Kostnadene til pensjon vil stige videre i økonomiplanperioden. Anslagene for pensjonskostnader er beheftet med stor usikkerhet.
- Lønnstung tjenesteproduksjon: Kommunal tjenesteproduksjon er arbeidsintensiv. Tysvær kommune har en relativ høy lønnsandel (76%) av samlede utgifter sammenlignet med det som kommunen blir kompensert for i statsbudsjettet. Kommunen blir kompensert med 60% lønnsandel. Dette betyr at kommunen må finansiere årlig deler av lønnsoppjøret med andre midler.

Tal i 1 000 kroner Rammeområder	Samlede utgifter	Lønn	Kjøp varer og tjenester	Kjøp fra staten og kommuner	Andre overføringer	Lø av sa dri
Stab og politisk styring	74 748	47 310	21 071	6 544	-177	63
Fellesutgifter	85 023	72 358	6 604	1 700	4 360	85
Oppvekst og kultur	458 940	378 968	27 139	51 154	1 679	82
Helse og Mestring	408 125	336 018	16 986	26 838	28 284	82
Teknisk eks VA	149 513	63 715	61 344	19 541	4 914	42

Økonomiplan for 2024-2027

VA området	22 668	8 155	8 819	5 682	10	35
Sum	1 199 017	906 524	141 963	111 459	39 070	75

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. i fjor 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Renteinntekter og utbytte	-56 937	-	-37 200	-36 200	-35 200	-34 200
	34 700					
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	28 490	54 450	73 250	78 650	77 250	75 250
Avdrag på lån	52 257	55 000	65 000	75 000	75 000	85 000
Rentekompensasjon	0	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Avskrivninger	0	77 000	88 200	108 300	132 000	149 400
Motpost avskrivninger	-58 553	-	-88 200	-108 300	-132 000	-149 400
	77 000					
Netto finansinntekter/finansutgifter	-34 743	73 250	99 550	115 950	115 550	124 550
Finansutgifter i tjenesteområdene	-126	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	-34 869	73 250	99 550	115 950	115 550	124 550
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0

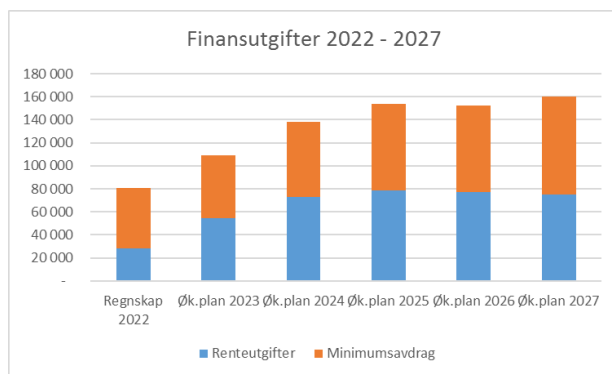
Finansinntekter og -utgifter

En hel sentral utfordring for Tysvær kommune i årene som kommer er det høye investeringsvolumet som vil kreve betydelig egenkapitalfinansiering og at en enda større andel av driftsinntektene må gå til å dekke renter og avdrag. Tysvær kommune har solid økonomi og har lenge vært mindre sårbar for endringer i rammebetingelser enn mange andre kommuner. Samtidig som kommuneøkonomien vil kunne tåle det planlagte investeringsnivået i planperioden, vil kommunen bli mer sårbar for renteendringer og for mulige uforutsette hendelser i økonomien. De neste årene vil kommunen bruke betydelige reserver (fond) til nødvendig finansiering av investeringene. Dette vil ha direkte innvirkning på kommunens likviditet og renteinntekter.

Selv om kommunen vil bryte måltallet om en korrigert lånegjeldsgrad på 60% i økonomiplanperioden, er det usikkerheten rundt inntektsnivå og investeringsbehov på lang sikt som er mest utfordrende. For å opprettholde et handlingsrom vil det derfor være helt avgjørende at alle nye investeringsbehov prioriteres ut fra et helhetlig perspektiv, kost-nytte vurderinger, og gjennomføring til lavest mulig kostnad i henhold til plan.

Grafen nedenfor viser at det er budsjettert med rundt 150 mill. kroner i årlige finansutgifter i økonomiplanperioden.

Økonomiplan for 2024-2027

Kapitalutgifter 2022 - 2027 (eks. avskrivninger). Tall i 1000.

Utbytte

Tysvær kommune har en eierandel på 7,6 prosent i Haugaland Kraft. Utbytte fra Haugaland Kraft er budsjettert med et forsiktig anslag på 25,5 mill. kroner i 2024.

Utbetalt utbytte (foregående regnskapsår) i mill. kroner	2021	2022	2023	Budsjett 2024
Ordinær utbytte	18,1	25,2	34,4	25,5
Ekstraordinær utbytte		11,4		

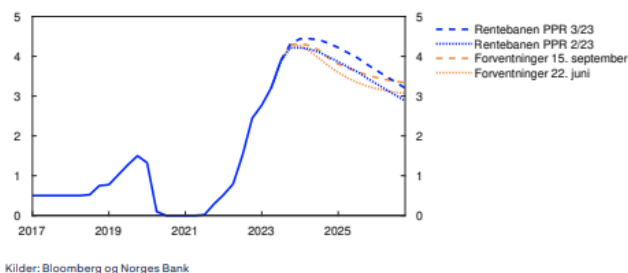
Det er ikke budsjettert med utbytte fra de øvrige selskapene kommunen har eierandel i.

Inntekter fra utbytte er en usikker inntekt som svinger, og bør derfor ikke brukes til å finansiere løpende driftsutgifter. På grunn av det høye investeringsnivået i planperioden er det i utgangspunkt anbefalt å bruke utbytteinntekter til egenfinansiering av investeringer.

Rentebane

Rentebanen forventes å øke noe utover og i 2024, med en rentetopp i løpet av 2024. Det ventes derfor at rentenivået vil bli noe lavere utover i økonomiplanperioden. Kommunens rentekostnader er beregnet utfra eksisterende lån, refinansiering av disse, og nye estimerte låneopptak. Det er i budsjett for 2024 lagt til grunn en budsjetterrente på 5,3 for lengre lån i verdipapirmarkedet og 4,5% for husbanklån.

Kommunen er sårbar for rentehevinger på grunn av høy gjeld og behov for betydelige låneopptak i forbindelse med investeringsbehovet de neste årene. Flere lån og nye låneopptak er ikke rentesikret, dette gir uforutsigbarhet og usikkerhet knyttet til finansiering av investeringer.

Markedets forventninger til styringsrenten. Pengepolitsk rapport 3/2023 (norges-bank.no)

Likviditet

Likviditet handler om å kunne innfri betalingsforpliktelsene til forfall, både på kort og lang sikt. Likvide midler kan være kontanter, bankinnskudd eller verdipapir med kort løpetid. Tysvær kommune har i all hovedsak sine likvide midler plassert som bankinnskudd.

Tysvær kommune har pr oktober 2023 506 mill. kroner i bankinnskudd, og det gir en avkastning i årlig rente på 24 mill. kroner. Kommunen har bygd opp likviditet over tid, det vises også i kommunens disposisjonsfond.

	31.12.2021	30.04.2022	31.08.2022	31.12.2022	30.04.2023	31.08.2023	okt.23
Bankinnskudd	367 mill.kr	479 mill.kr	431 mill.kr	600 mill.kr	485 mill.kr	385 mill.kr	506 mill.kr

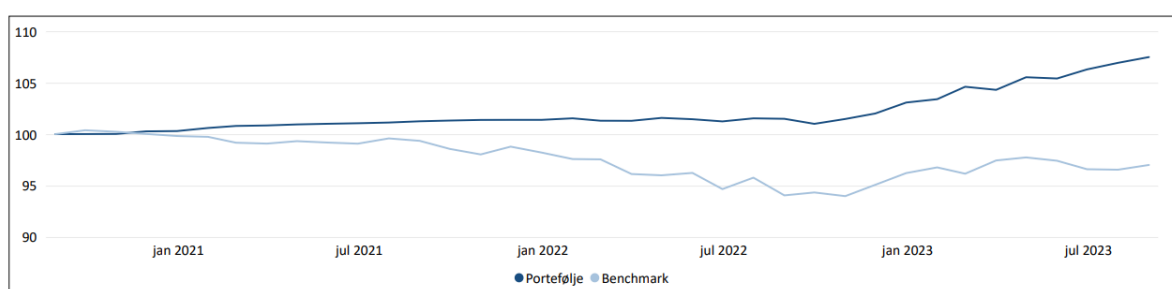
Dagens bankbeholdning gir kun et øyeblikksbilde av likviditeten, men tabellen over viser at kommunen har hatt en god likviditet over tid.

Finansreglementet åpner for at kommunen kan plassere overskuddslikviditet i pengemarkedsfond og verdipapirer under forutsetninger gitt i reglementet. Tysvær kommune har plassert 0,5 mill. kroner i pengemarkedsfond.

Kommunen plasserer midler som ikke skal brukes for å dekke løpende betalingsforpliktelser med en mer langsiktig investeringshorisont for å søke en bedre avkastning over tid- men også under noe høyere risiko.

Tysvær kommune plasserer langsiktig likviditet i obligasjoner og siden sommeren 2022 også i egenkapitalbevis under kriteriene satt i kommunens finansreglement. Avkastning per 2. tertial 2023 er total 4,28% (Obligasjoner: 3,31%. Egenkapitalbevis: 11,52%).

Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

FIGUR: Historisk avkastning for samlet portefølje sammenlignet med kommunens benchmark basert på 36 måneders rullerende tidshorisont. Sluttresultat av 100 kr investert i starten av perioden. Avkastningsmål er satt av kommunen selv.

Kilde: BCM finansrapport

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. bud. i fjor 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Overført til investering	119 968	5 849	2 500	41 500	47 500	47 500
Eigedomsskatt av vindkraftanlegg til bunde fond	0	0	0	0	0	0
Auka eigedomsskatt til fond	112 506	47 184	0	0	0	0
Bruk av fond	-119 968	-3 345	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	52 595	30 290	30 555	30 000
Netto avsetninger	112 506	49 688	55 095	71 791	78 056	77 501
Netto avsetninger i tjenesteområdene	25 165	-3 521	1 368	-14	1 021	-6 088
Totale avsetninger	137 671	48 167	56 463	71 776	79 076	71 412

Avsetninger og disposisjoner

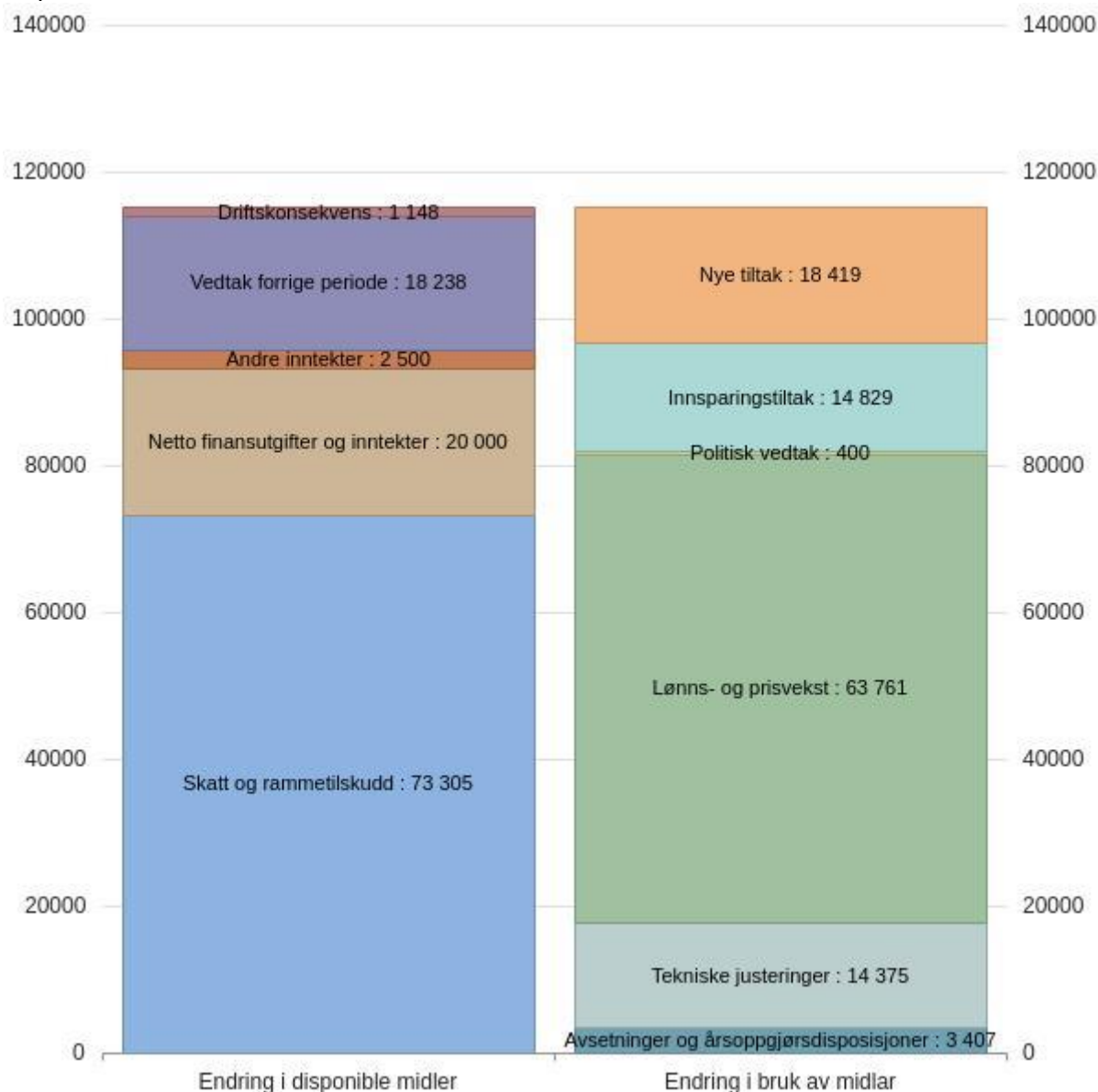
Tabellen "avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner" viser hvordan netto driftsresultat blir disponert i økonomiplanperioden. Budsjettert overskudd inkludert overføringer fra Havbruksfond og overskudd fra Haugaland Kraft er satt av til ubundne investeringsfond (ubundne avsetninger), for å finansiere investeringer i økonomiplanperioden. I 2024 er overføringer fra Havbruksfondet og utbytte fra Haugaland Kraft overført til investeringsregnskapet for å finansiere investeringene som påløper i 2024, og blir dermed ikke satt av til fond direkte. Dersom investeringsregnskapet ikke trenger denne overføringen i 2024 blir midlene satt på ubundne investeringsfond.

Netto avsetning fra tjenesteområdene i økonomiplanperioden er tilføring fra selvkostfond for å dekke underskuddene i selvkostberegningene. i 2026 er det overskudd i selvkost som blir satt av til bundne selvkostfond.

Disponering av driftsrammen

Driftsbudsjettet - endring i disponible midler og anvendelse

Beløp i 1000

Grafikken “driftsbudsjettet - endring i disponible midler og anvendelse” viser hvordan budsjett for 2024 er foreslått endret i forhold til vedtatt budsjett for 2023. Den venstre søylen viser økt inntektsramme (hovedsakelig endring i frie inntekter), mens den høyre søylen viser hvordan inntektene er disponert.

Størrelsesforholdene mellom søylene viser at utgiftene øker i takt med inntektene for 2024. På kort sikt (1-års horisont) er dermed inntekts- og utgiftsvekst i balanse. Utover i økonomiplanperioden utfordrer derimot spesielt økte renteutgifter og (delvis) underfinansiert oppgavevekst denne balansen på kostnadssiden. Et usikkert inntektsgrunnlag (inntektssystem, kompensasjonsordning og eventuelle rettstvister knyttet til eiendomsskatt) er risiko på inntektssiden. Forventet utgiftsbehov og mulig inntektsreduksjon kan sette kommuneøkonomien under betydelig press, og driftstilpasninger er dermed helt avgjørende for budsjettbalansen fremover.

Oversikt Drift

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. bud. i fjor 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Sentrale inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-396 624	-360 359	-397 695	-397 568	-397 568	-397 568
Ordinært rammetilskudd	-65 013	-70 974	-473 748	-485 065	-485 069	-485 081
Skatt på eiendom	-172 003	-163 250	-183 349	-175 249	-175 249	-175 249
Havbruksfondet	0	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Tilleggsnummer statsbudsjett (finansiering)	-311 205	-362 475	0	0	0	0
Produksjonsavgift fra vindkraft	0	-1 900	-4 400	-4 400	-4 400	-4 400
Sum sentrale inntekter	-944 845	-965 958	-1 066 192	-1 069 282	-1 069 286	-1 069 298
Sentrale utgifter						
Sum sentrale utgifter	0	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tjenesteområde						
Stab og politisk styring	69 600	76 448	70 173	71 771	72 471	72 971
Oppvekst og kultur	383 182	384 156	417 152	400 416	398 514	398 510
Helse og mestring	275 292	254 354	265 885	265 045	265 424	265 424
Teknisk	77 104	73 773	62 107	51 480	47 441	38 512
Kirken	9 608	9 644	11 699	11 199	10 199	10 199
Felleskostnader	22 054	42 647	84 533	81 633	81 633	81 633
Finansiering	32 531	-1	-1	-1	-1	-1
Driftsutgifter per tjenesteområde	869 370	841 020	911 546	881 541	875 680	867 247
Korr. finansutgifter i tjenesteområdene	126	0	0	0	0	0
Korr. avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-25 165	3 521	-1 368	14	-1 021	6 088
Korr. motpost avskrivninger i tjenesteområde	15 623	17 838	19 158	21 850	23 582	23 582
Brutto resultat (KOSTRA)	-84 890	-103 579	-136 855	-165 876	-171 045	-172 380
Netto finansutgifter og inntekter						
Renteinntekter og utbytte	-56 937	-34 700	-37 200	-36 200	-35 200	-34 200
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	28 490	54 450	73 250	78 650	77 250	75 250
Avdrag på lån	52 257	55 000	65 000	75 000	75 000	85 000
Rentekompensasjon	0	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Avskrivninger	0	77 000	88 200	108 300	132 000	149 400
Motpost avskrivninger	-58 553	-77 000	-88 200	-108 300	-132 000	-149 400
Netto finansinntekter/finansutgifter	-34 743	73 250	99 550	115 950	115 550	124 550
Finansutgifter i tjenesteområdene	-126	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	-34 869	73 250	99 550	115 950	115 550	124 550
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-15 624	-17 838	-19 158	-21 850	-23 582	-23 582
Netto resultat (KOSTRA)	-137 671	-48 167	-56 464	-71 776	-79 077	-71 412
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner						
Overført til investering	119 968	5 849	2 500	41 500	47 500	47 500
Eigedomsskatt av vindkraftanlegg til bunde fond	0	0	0	0	0	0
Auka eigedomsskatt til fond	112 506	47 184	0	0	0	0
Bruk av fond	-119 968	-3 345	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	52 595	30 290	30 555	30 000
Netto avsetninger	112 506	49 688	55 096	71 791	78 056	77 501

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Oppr. bud. i fjor 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Netto avsetninger i tjenesteområdene	25 165	-3 521	1 368	-14	1 021	-6 088
Totale avsetninger	137 671	48 167	56 463	71 776	79 076	71 412
Årsoverskudd (-)/Årsunderskudd (+)	0	0	0	0	0	0

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	593 749	703 319	483 100	385 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 500	2 500	2 500	2 500
Avdrag på lån	0	39 000	45 000	45 000
Sum finansieringsbehov	596 249	744 819	530 600	433 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-102 710	-111 404	-63 070	-24 370
Tilskudd fra andre	-1 140	-840	0	-150 000
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Bruk av lån	-304 399	-460 775	-420 030	-211 130
Videreutlån	30 000	20 000	20 000	20 000
Bruk av lån til videreutlån	-30 000	-20 000	-20 000	-20 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 000	6 000	6 000	6 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Overføring fra drift	-2 500	-41 500	-47 500	-47 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-185 500	-130 300	0	0
Sum finansiering	-596 249	-744 819	-530 600	-433 000
Sum finansieringsbehov	596 249	744 819	530 600	433 000
Sum finansiering	-596 249	-744 819	-530 600	-433 000
Udekket finansiering	0	0	0	0

Økonomisk utvikling i planperioden

Rammevilkår for den økonomiske utviklingen

I begynnelsen av 2021 la regjeringen frem perspektivmeldingen sin som handler om hvilke utfordringer Norge møter i fremtiden:

Vi går nå inn i en periode hvor inntektene på statsbudsjettet forventes å vokse mindre, mens utgiftene til pensjoner, helse og omsorg fortsetter å øke i takt med en økende andel eldre. Utfordringer vi lenge har omtalt som langsiktige, er kommet nærmere. Om få år vil petroleumsproduksjonen avta og fondet vokse saktere. Perioden med sterk vekst i bruken av olje- og fondsinntekter er i hovedsak bak oss." (Meld. St.14 2020-2021)

Reduserte inntekter, økte utgifter og behov for svært høye, men nødvendige, investeringer i blant annet bygg, infrastruktur og klimatiltak vil fremover svekke handlingsrommet til kommunesektoren. I Tysvær vil spesielt svært høye renteutgifter svekke kommunens resultater og bruk av fond i investeringsregnskapet vil tære på kommunens reserver. Inntekter fra eiendomsskatt og utbytte er forventet å dempe denne svekkelsen i handlingsrommet, men disse inntektene er usikre og kan komme rask under stor press.

Spesielt innen helse, pleie- og omsorg har det allerede vært en økende utfordring å rekruttere personell til å møte behovet. Innleie fra vikarbyrå og/eller overtid er økonomisk ugunstig og har negative ringvirkninger på arbeidsmiljø- og markedet.

Ekstremværet denne sensommeren har vist hvordan klimaendringer kan true samfunnssikkerheten. Akkurat som demografi, går ikke klimaendringer over. Kommunen kommer til å være i økende grad nødt til å sette av ressurser til å håndtere klimaendringer og gjøre tilpasninger.

Selv om anslått vekst i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) i 2024 er betydelig med over 56 mill. kroner, oppleves kommunens handlingsrom etter fremlegget for statsbudsjettet stramt. Hovedsakelig på grunn av den høye prisveksten kommen drar med seg fra tidligere år, kostnadsveksten i pleie- og omsorg, og meroppgaver innen bosettingsarbeidet og klimatilpasninger.

Hovedtrekk fra statsbudsjettet

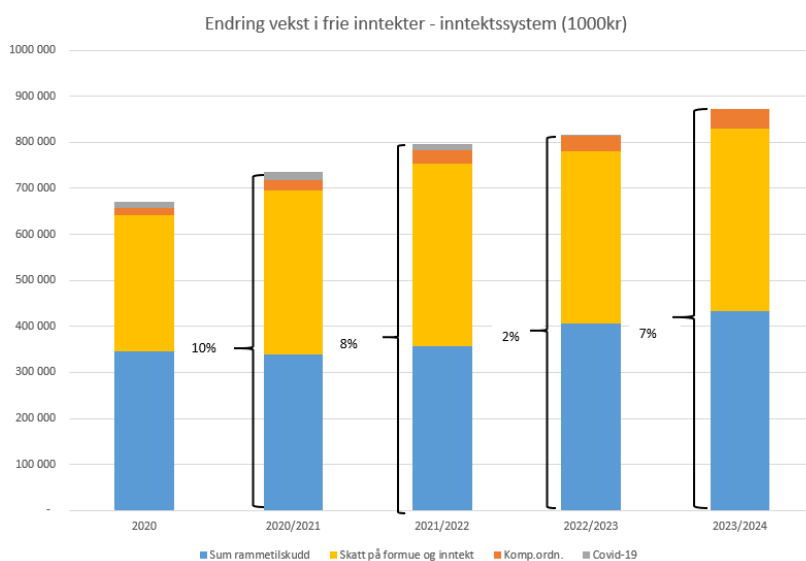
Rådmannens fremlegg til budsjett- og økonomiplan 2024 - 2027 bygger på vedtatt budsjett for 2023 og regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024. I statsbudsjettet for 2024, gir regjeringen nye anslag for det økonomiske opplegget for kommunesektoren i inneværende år, samt premissene for kommunesektoren for kommende år. Til prognosearbeidet er modeller fra KS (Kommunesektorens organisasjon) benyttet til de frie inntektene.

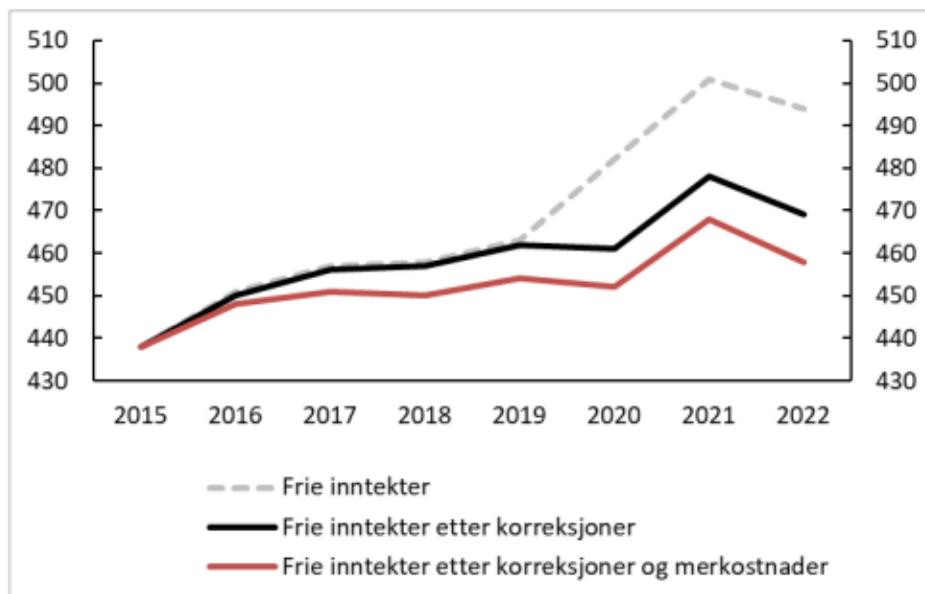
Tysvær kommune får en anslått vekst i skatt- og rammetilskudd på 6,9%. Dette inkluderer særskilte saker og opptrapping kompensasjonsordning eiendomsskatt verk og bruk.

Det er stor usikkerhet knyttet til pris- og lønnsutviklingen fremover. Etterdønninger av pandemien og høy prisvekst som følge av krigen i Ukraina har ført til kraftig prisstigning som belaster både private husholdninger og næringslivet. De siste månedene synes i midlertid prisveksten å ha avtatt noe, spesielt energipriser. I forslag til statsbudsjett for 2024 ble kommunal deflator (lønns- og prisvekst) estimert til 4,3% (4,9% årslønnsvekst og prisvekst 3,4%). Det er verdt å merke seg at og finansdepartementets anslag for prisvekst i 2024 kan synes til å være mer forsiktig enn anslag fra blant annet SSB (anslag KPI er 4%). Følgende kostnadselementer er ikke dekket av kommunal deflator, og må dekkes av veksten i frie inntekter:

- Demografikostnader
- Rentekostnader
- Pensjonskostnader utover det som følger lønnsutviklingen

Tabellen nedenfor viser utvikling i vekst i skatt- og rammetilskudd i Tysvær. Over flere år har realveksten i de frie inntektene vært høyere enn budsjettert, hovedsakelig fordi faktiske skatteinntektene og inntektsutjevning har økt. I 2023 og 2024 ser bildet imidlertid ut til å være snudd, og ser man bort fra kompensasjonsordning for eiendomsskatt, er økningen marginal. Dette går også frem av figuren fra Det tekniske beregningsutvalget (TBU). Kommunen drar med seg en betydelig kostnadsvekst fra året 2022 som ikke blir kompensert for fra statlig hold, og økning i frie inntekter går i hovedsak til å dekke pensjon, lønns,- og prisvekst.

Figur 2.1 Utviklingen i frie inntekter med korreksjoner^{1,2}. Mrd. 2023-kroner. 2015 til 2023

¹ Den grå linjen er korrigert for oppgaveendringer, engangsoverføringer mv.

² Den røde linjen er i tillegg justert for merkostnader til demografi. Historisk inngår merkostnader til pensjon i kostnadsveksten.

Kilde: Kommunal- og distriktsdepartementet og Finansdepartementet.

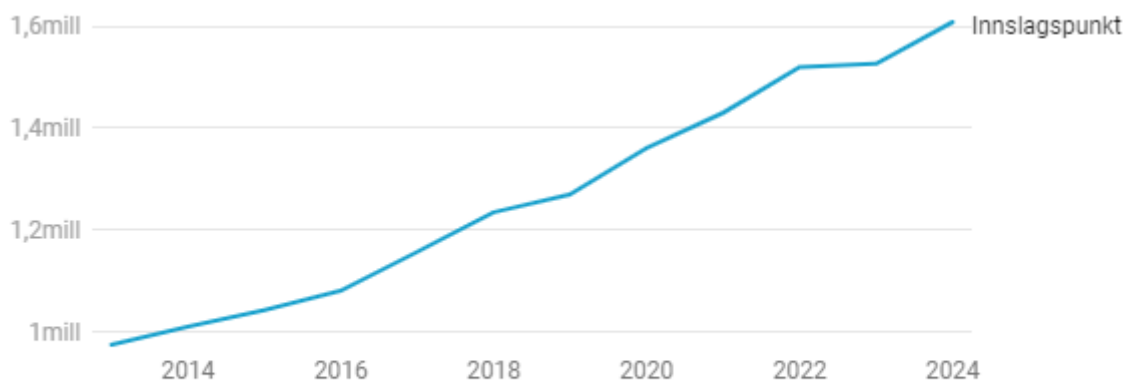
Utvikling i frie inntekter. Kilde: Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, juni 2023, regjeringen.no

I statsbudsjettet gis det føringer for kommunen for disponering av rammetilskuddet.

Ressurskrevende tjenester

Innslagspunktet øker fra 1,53 mill. kroner til 1,61 mill. kroner (+5%). Kompensasjonsgraden (80%) endres ikke. Grafen nedenfor viser at innslagspunktet for ressurskrevende tjenester har økt over tid og mer enn det lønns- og prisvekst skulle tilsi. Tysvær har over tid tildelt et betydelig antall tjenestetimer til ressurskrevende brukere. Tilpasning av bo- og aktivitetstilbud til denne gruppen har vært en prioritert satsing i kommunen. Tjenestemottakere med ressurskrevende tjenester benytter seg i økende grad av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) som tjenesteform. Kommunen skal tilby denne tjenesten og er kostnadsbærer av tilbudet. Dette begrenser kommunens handlingsrom for sambruk og effektivisering.

Økonomiplan for 2024-2027

Tallet for 2024 går fram av regjeringens forslag til statsbudsjett.

Kilde: Helsedirektoratet • [Last ned data](#) • Laget med [Datawrapper](#)

Økning innslagspunkt for ressurskrevende tjenester. Kilde: Kommunal-rapport, 18.10.2023.

Investeringsstilskudd

Regjeringen foreslo ingen nye tilsagn til investeringsstilskudd i forslag for statsbudsjett for 2023 for bygging av sykehjem, omsorgsboliger, HDOPs (heldøgnsomsorgsplasser) og liknende helsebygg, noe som skapte bekymringer i forhold til helsekvartal i budsjett i fjor. Heldigvis har regjeringen lyttet til reaksjonene fra kommunene og støtten ble ikke kuttet, og er også foreslått videreført i 2024.

Tysvær kommune er godt i gang med planlegging av helsekvartal i Aksdal. I de foreløpige kalkylene forutsettes det rundt 200 mill. kroner i investeringsstilskudd til finansiering av Helsekvartalet.

Skole

Det er foreslått videreført gratis SFO for 2. trinn. Ny opplæringslov skal etter planen tre i kraft høsten 2024, det er ilagt rammetilskudd kompensasjon for ulike lov-endringer. I 2022 og 2023 er det gitt tilskudd på 0,5 mill. kroner per kommunal grunnskole. Tilskuddet er foreslått videreført i fremlegget for 2024.

Barnehage

Makspris for foreldrebetaling er foreslått redusert til 2 000 kroner per måned fra 1. august 2024. Makspris har vært 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2023. I tillegg er gratis barnehage fra tredje barn i familien videreført. Kontantstøtten er foreslått endret fra 01. august 2024, med at kontantstøtte gis til barn opptil 19 måneder og ikke opptil 23 måneder som idag. Dette forventes å kunne øke etterspørselen etter barnehageplasser.

Øvrig

- Grunnrentebeskatning for havbruk (se egen omtale under "sentrale inntekter")
- Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft (se egen omtale under "sentrale inntekter")
- Helårseffekt pasienttilpasset basistilskudd til fastlege
- Helårseffekt av økning sosialhjelpssatser
- Helårseffekt barnetillegget i kvalifiseringsprogrammet

Andre økonomiske forhold

Forslag til nytt inntektssystem

Inntektssystemet fordeler statens rammetilskudd mellom kommunene, omfordeler skatteinntekter og skal bidra til å utjevne forskjeller mellom kommunene. Regjeringen Solberg oppnevnte i 2020 et offentlig utvalg for å foreta en gjennomgang av inntektssystem for kommunene. 29. august 2022 overleverte utvalget sin innstilling ([NOU](#)).

«En målsetting med inntektssystemet er at alle kommuner skal settes i stand til å tilby sine innbyggere likeverdige og gode kommunale tjenester. To mekanismer som skal sørge for dette, er omfordelingen av innbyggertilskuddet gjennom utgiftsutjevningen og utjevningen av skatteinntekter gjennom inntektsutjevningen» heter det i NOU'en. Målet er likeverdighet – ikke likhet, vel å merke. Inntektssystemet skal ikke sørge for at innbyggere skal ha samme inntekt eller den samme levestandarden overalt i Norge. Snarere skal inntektssystemet sørge for at alle får like muligheter til å være i stand til å realisere sine livsdrømmer, gjennom oppvekst og utdanning, jobb og etableringsmuligheter.

NOU'en konkluderer med at dagens inntektsutjevning har fungert godt over tid og gir en betydelig omfordeling mellom kommunene. Samtidig mener utvalget at kommunenes inntekter fra konsesjonskraft, Havbruksfond, og eiendomsskatt på kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og petroleumsindustri er svært skjevt fordelt mellom kommuner- og dermed bidrar til ulikheter i tjenestenivå. Inntekter som Tysvær kommune har mye av, og som kommunen betrakter som en kompensasjon for å stille sine naturressurser til rådighet for samfunnet.

Inntektsutvalgets forslag er provenynøytral. Det vil si, dersom noen skal få mer, må noen få mindre. Generelt sett er mindre kommuner med høye inntekter tapere i utvalgets vurdering. Samlet fordelingsvirkning av utvalgets forslag utgjør reduserte inntekter på 17,2 mill. kroner for Tysvær sin del. Dette anslaget er et stort beløp og Tysvær er dermed en av de kommunene i Norge som vil tape aller mest i forslaget til nytt inntektssystem.

Inntektssystemutvalget går ikke direkte innpå kompensasjonsordning på verk og bruk som blir fordelt gjennom inntektssystemet og gitt som en "særskilt fordeling", men utvalget understreker at særskilt fordeling bør være en midlertidig ordning. Tysvær kommune vil i 2024 få 41 mill. kroner knyttet til kompensasjonsordning, og skal i henhold til overgangsregelen bli kompensert 48 mill. kroner i 2025.

Regjeringen planlegger å legge et forslag til nytt inntektssystem for kommunene frem for Stortinget i løpet av våren 2024. Det nye inntektssystemet er ment å få virkning fra og med 2025. Utvalgets anbefalinger er ikke hensyntatt i økonomiplanen.

Flyktning og integrering

I 2022 bosatte Tysvær kommune 146 flyktninger, og per oktober 2023 har kommunen bosatt ytterligere 100 flyktninger. Det er gjort kommunestyrevedtak på at kommunen skal bosette 130 flyktninger i 2023. Det er usikkert hvor mange flyktninger som faktisk blir bosatt, og de økonomiske forholdene påvirkes deretter.

I budsjett for 2024 er det lagt til grunn at kommunen bosetter 130 flyktninger i 2023 og 100 flyktninger i 2024.

Med denne forutsetningen vil integreringstilskuddet for kommunen være 69,8 mill. kroner i 2024 som skal brukes til bosetting og integrering.

Midlene er budsjettert brukt slik:

- 35 mill. kroner går til introduksjonslønn
- 19 mill. kroner går til etableringskostnader, sosialutbetalinger, dekning av tolke utgifter, barnehagebetaling, husleie i påvente av bosetting, o.l
- 15 mill. kroner går til stillinger i NAV, flyktningstjenesten, helsestasjon, innføringsklasser på skolene og voksenopplæring.

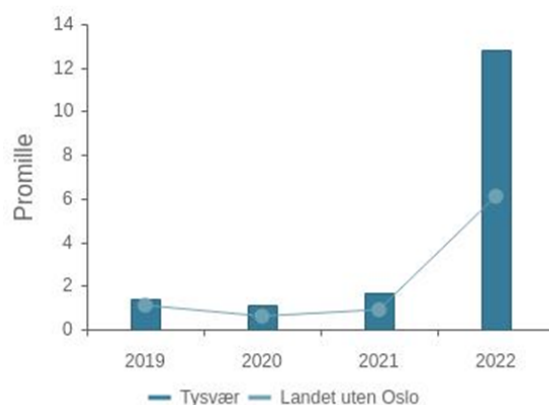
I tillegg mottar kommunen tilskudd til norsk og samfunnsfagopplæring til voksne. Opplæringen blir gitt ved Tysvær opplæringscenter (TOS). TOS har måttet leie ekstra lokaler og øke antall ansatte for å kunne gi undervisning til alle som har rett til opplæring av de bosatte flyktningene.

I tillegg kommer økte kostnader og et høyere press i tjenestene i skole, barnehage og helsetjenester som følge av befolkningsvekst. Teknisk drift har ekstra kostnader for å gjøre om lokaler til utleieenheter, og kostnader til å gjøre tilpasninger i boliger slik at de tilpasset for flyktningene som kommer.

Befolkningsvekst som følge av personer som har flyktet fra hjemlandet sitt medfører flere og andre kostnader i tillegg til generelle kostnader en befolkningsvekst medfører. Slike kostnader dekker ikke integreringstilskuddet siden det går til selve bosettingen og integrering i skole og arbeidsmarked, og kostnadsveksten og presset i tjenestene må tas i ordinær drift. Størst utslag har nok dette gitt i skole som medførte ekstra bevilgning for skoleåret 2023/2024.

Kommunen har tidligere år bosatt flyktninger i området Frakkagjerd/Førre som er fordelaktig på grunn av offentlig transport til Tysvær opplæringscenter, skole og barnehage. Siden krigen startet i Ukraina har kommunen åpnet opp for bosetting i alle deler av kommunen, og det medfører ekstra kostnader i transport for flyktninger som skal delta i introduksjonsprogrammet, eller skal delta i andre aktiviteter i regi av frivillige, kultur osv. Et mindretall av flyktningene som kommer har sertifikat og disponerer egen bil. I tillegg har kommunen flyktninger i nesten alle barnehagene og skolene. Det medfører flere innføringsklasser og økte kostnader siden tilbudene blir gitt i den enkelte skole.

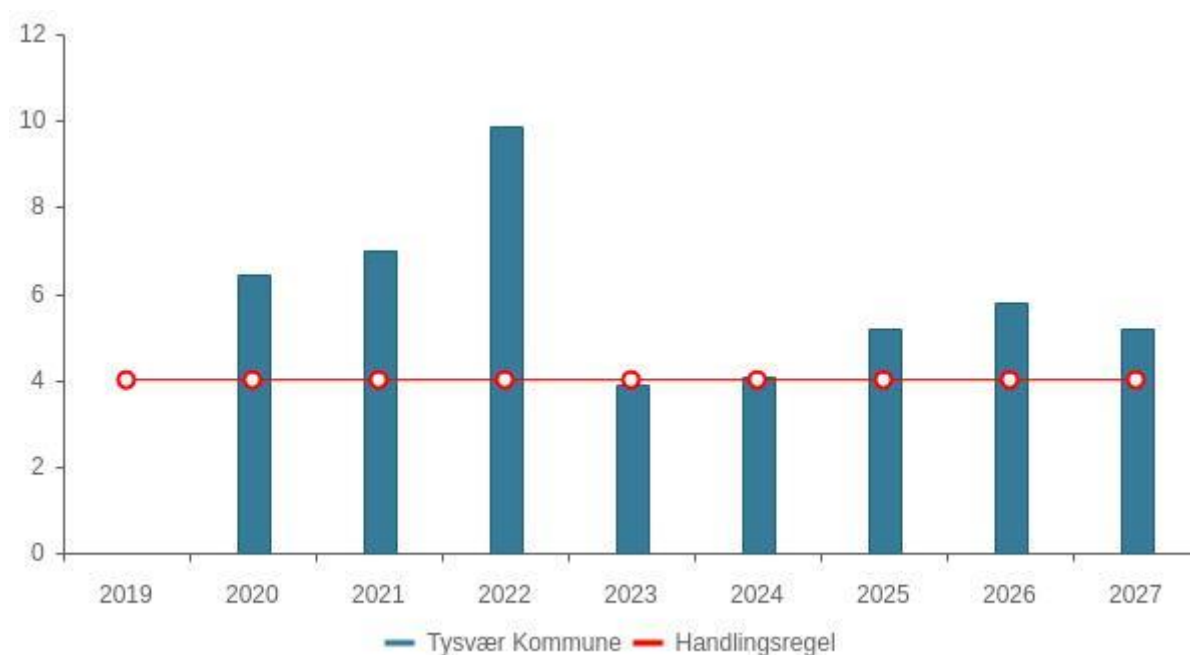
Andre nøkkeltall - Bosatte flyktninger per 1000 innbyggere (B)

Kilde: Framsikt, kostra-tall 2022.

Sammenlikning av kostra-tall viser at Tysvær kommune har bosatt flere flyktninger per 1000 innbygger enn Landet uten Oslo.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

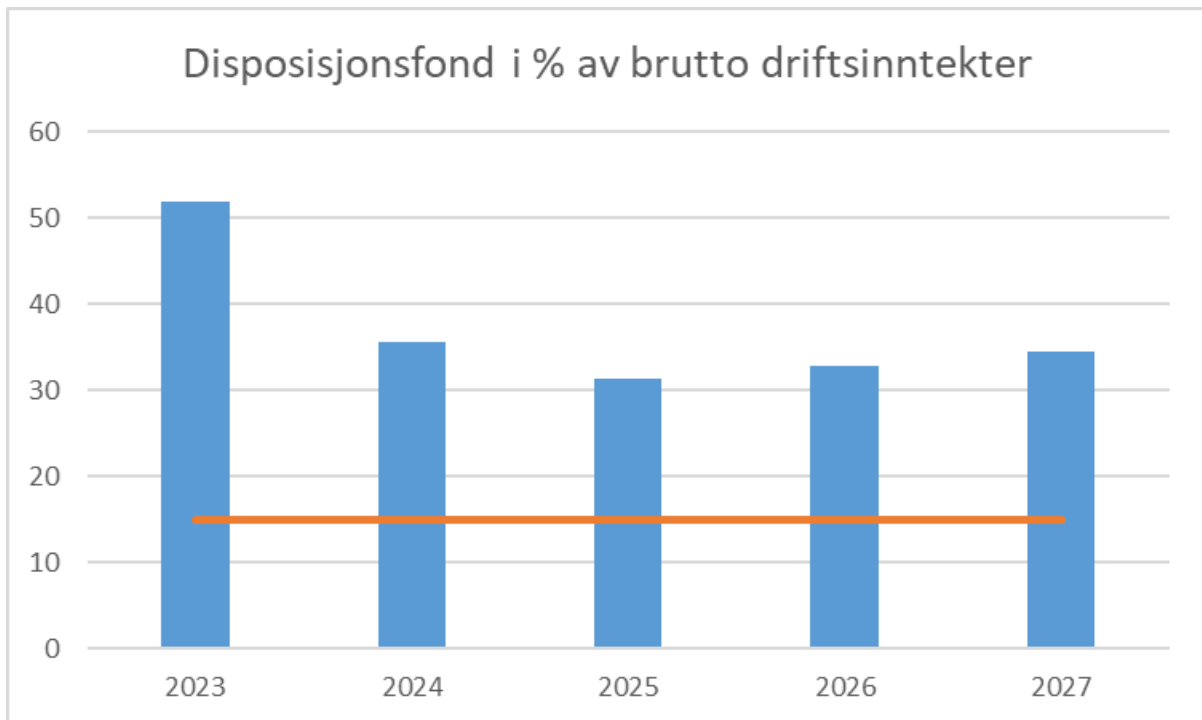
Tabell	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	Budsjett 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027
Tysvær Kommune	0,0 %	6,5 %	7,0 %	9,9 %	3,9 %	4,1 %	5,2 %	5,8 %	5,2 %
Handlingsregel	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %

Netto driftsresultat er det mest sentrale finansielle måltallet for kommunen. Det viser hva kommunen sitter igjen med etter at drift av tjenester og kommunens gjeldsforpliktelse (renter og avdrag) er dekket opp. Positiv netto driftsresultat skaper handlingsrom for egenkapital til investeringer og fondsavsetninger for å bygge opp en buffer som kan gjøre kommunen i stand til å møte uforutsette hendelser. Teknisk beregningsutvalg (TBU) for kommunal- og fylkeskommunal økonomi anbefaler at kommunene over tid har et netto driftsresultat på minimum 1,75 % for å ivareta nødvendig økonomisk handlingsrom.

Tysvær kommunestyre har vedtatt at netto driftsresultat i prosent av samlede driftsinntekter skal minst være 4 prosent. Som grafen viser har kommunen hatt gode resultater langt over måltallet de siste årene. Utover i planperioden er det budsjettert med 5,2 % i netto driftsmargin. En betydelig del av disse midlene er i midlertid allerede vedtatt avsatt til fond og til finansiering av investeringer.

Tysvær kommune skal spare 50 mill. kroner fram til 2025, og av dette er 10 mill. kroner innarbeidet i budsjett for 2024. Det er nødvendig at kommunen lykkes med innsparingene i resten av planperioden for å ha en sunn økonomi og innfri måltallet.

Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter er en god indikator for handlingsfriheten frem i tid. Disposisjonsfond viser hva kommunen har tilgjengelig av frie reserver. Vedtatt finansielt måltall er at frie fond bør utgjøre minimum 15 % av driftsinntektene.

Tysvær har over tid bygd opp disposisjonsfond, som i stor grad er skissert hvilket formål de skal brukes til. Kommunestyret kan omprioritere formålene gjennom egne vedtak. Kommunen har i 2023 overført en del av disposisjonsfondene til ubundne investeringsfond. Bakgrunn for dette er en endring i kommuneloven som gjør at kommunen ikke kan bruke ubundne disposisjonsfond i investering.

Tabellen nedenfor viser at ved inngangen til nytt budsjettår 2024 har Tysvær kommune disposisjonsfond på 504 mill. kroner. Dette utgjør 52 % av samlede driftsinntekter og er langt over landsgjennomsnittet. I 2024 er det vedtatt å bruke 172 mill. kroner av disposisjonsfondene, og ved utgangen av 2024 utgjør disposisjonsfondene 36 % av brutto driftsinntekter.

Det har vært viktig å sette av midler for å fremtidige investeringer og uforutsette tiltak både på drift og investering. I de senere årene er det satt av midler til å møte risiko innen eiendomsskatt. Fondsbeholdning som er satt av til renteøkning, eiendomsskatt, havbruksfond, næringsfond og forsikringsfond er på 165 mill. i 2023. I løpet av planperioden forutsettes det at disse fondene vil øke til 226 mill. kroner.

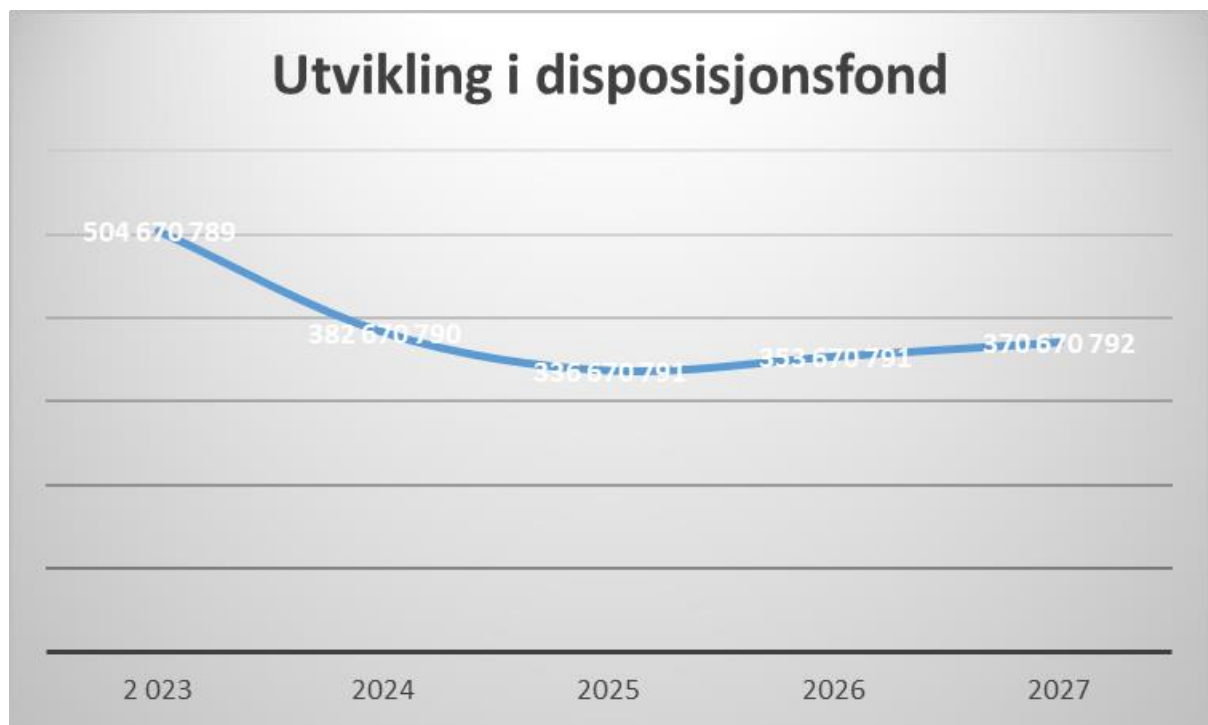
Utvikling av disposisjonsfond i planperioden

I investeringsplanen i planperioden ligger det en økning i bruk av disposisjonsfond for å kunne finansiere investeringene med egenkapital. Bruk av disposisjonsfond er nødvendig for å begrense låneopptaket i perioden.

	2023	2024	2025	2026	2027
Disposisjonsfond	280 552 841	295 552 841	310 552 841	327 552 841	342 552 841

Ubunde inv. Fond	224 115 924	87 115 924	26 115 924	26 115 924	
	504 670 789	382 670 790	336 670 791	353 670 791	3

I 2024 vil kommunen redusere disposisjonsfondene med 120 mill. kroner, og det er forutsatt å bruke estimert overskuddet i 2025 i sin helhet for å delfinansiere investeringer med egenkapital. Kommunen vil i disse to årene ha disposisjonsfond på 336 mill. kroner, og av disse er rundt 220 mill. satt av til bestemte formål. Handlingsrommet blir dermed svekket i perioden, og kommunen er avhengig av at innsparingen gir effekt for å finansiere investeringene og bygge opp fondsreserver utover 2026.

Lånegjeldsutvikling

Tysvær kommune har planlagt betydelige investeringer innenfor pleie- og omsorg, oppvekst og kultur i økonomiplanperioden som krever store låneopptak. Lånegjelden vil derfor i en periode ligge over økonomisk måltall om at renteeksponert lånegjeld ikke skal overstige 60 % av driftsinntektene. Korrigert lånegjeld vil i 2024 utgjøre 900 000 mill. kroner og omtrent 66 % av driftsinntektene.

I hvilken grad en slik økning i lånegjeld er økonomisk forsvarlig avhenger i hovedsak av type investering som skal gjennomføres. Et sentralt spørsmål er om investeringen genererer driftsinnsparinger, bedre tjenester eller utgjør elles en særlig strategisk satsing for kommunen.

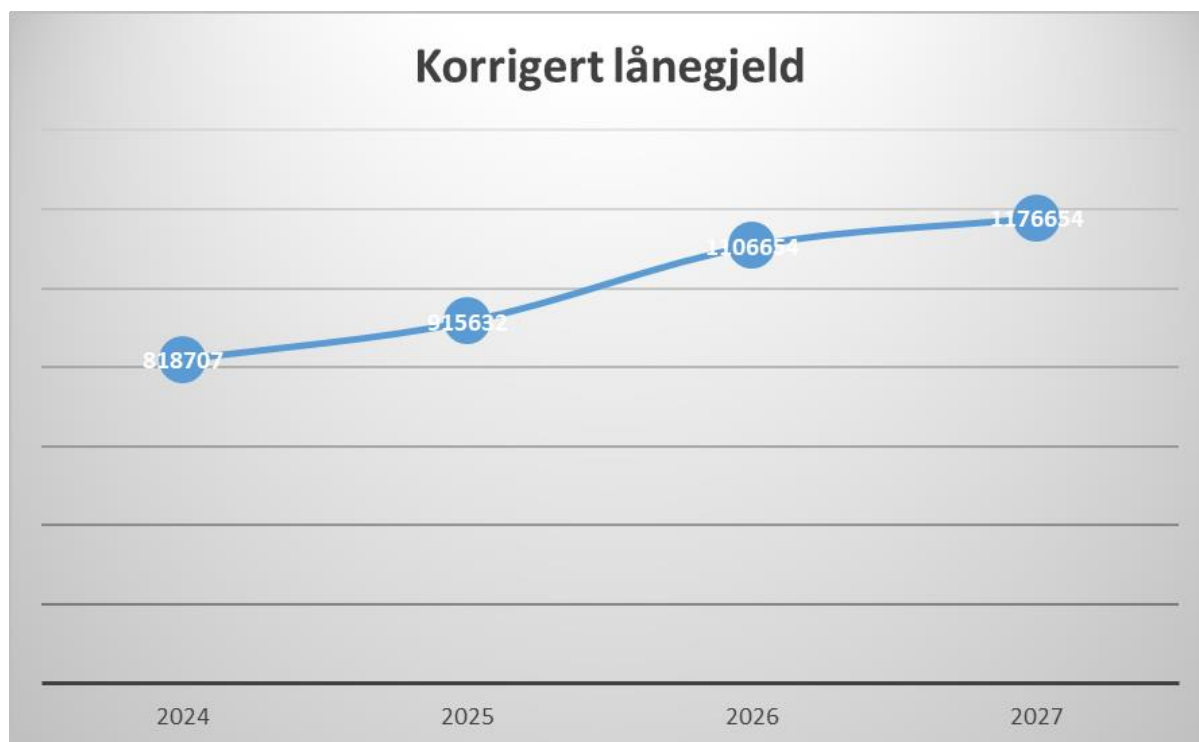
Rådmannen har lagt inn betydelige omstillinger i driften i økonomiplanperioden for å skape rom for de investeringene som skal gjøres. Driftsinnsparingene på 50 mill. kroner innen 2025 er ambisiøs, men uten driftsinnsparinger er det fare for at kommuneøkonomien ikke tåler lånebelastningen med økning i utgifter til rente- og avdrag uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet for nåværende og fremtidige innbyggere.

Økonomiplan for 2024-2027

Tall i hele mill.	2024	2025	2026	2027
Langsiktig lånegjeld (fratrukket pensjonsforpliktelse)*	1 819	2151	2492	2492
Fratrukket ubrukte lånemidler				
Fratrukket utlån (Startlån)	115	130	140	155
Fratrukket selvkostinvesteringer	601	721	860	1120
Fratrukket kompenserte lån	55	200	300	300
Korrigert lånegjeld	903	1000	1191	1176

*Tysvær kommune hadde ved inngangen til 2023 en pensjonsforpliktelse på 1 307 mill. kroner. Pensjonsforpliktelsen skal avspeile det økonomiske ansvaret kommunen påtar seg på utregningstidspunktet til hver enkelt ansatt som er med i pensjonsordningen

Grafen nedenfor viser effekten investeringer i ny ungdomsskole, helsekvartal, ny brannstasjon og parkdrag vil ha på lånegjelden i de neste årene. Lånegjeld er ventet å avta gradvis med investeringsnivået etter 2026- under forutsetningen at det betales ned på lånegjeld etter plan.

Økonomiplan for 2024-2027

Tysvær kommune bruker netto renteeksponert lånegjeld som et finansielt måltall. Dette tallet tar ikke hensyn til om kommunen har fondsreserver som kan nyttes for innfrielse av gjeld ved behov. KS foreslår å bruke netto lånegjeld korrigert for ubundne investeringsfond for vurdering av økonomisk handlingsrom.

Netto lånegjeld korrigert for ubundne investeringsfond i % av driftsinntekter
Over 75%
65 - 75% av driftsinntekter
Under 65 % av driftsinntekter

	2024	2025	2026	2027
Netto lånegjeld korrigert for ubundne investeringsfond	816 707	974 632	1 094 654	1 000 000
	59	71	80	

Tabellen viser at Tysvær sitt økonomiske handlingsrom vil bli sterkt presset i årene som kommer. En økende gjeldsgrad betyr at gjelden stiger mer enn driftsinntektene og gjør kommunen mer sårbar ved renteoppgang. Utgangspunktet i dag er at kommunen har et nivå på lånegjeld og de nødvendige fondsreservene som gjør at gjeldsbelastningen ikke bidrar i særlig grad til å begrense den økonomiske handlingsfriheten til kommunen. Se også omtale av "KØB-kommunaløkonomisk bærekraft".

Vurdering av den økonomiske utviklingen

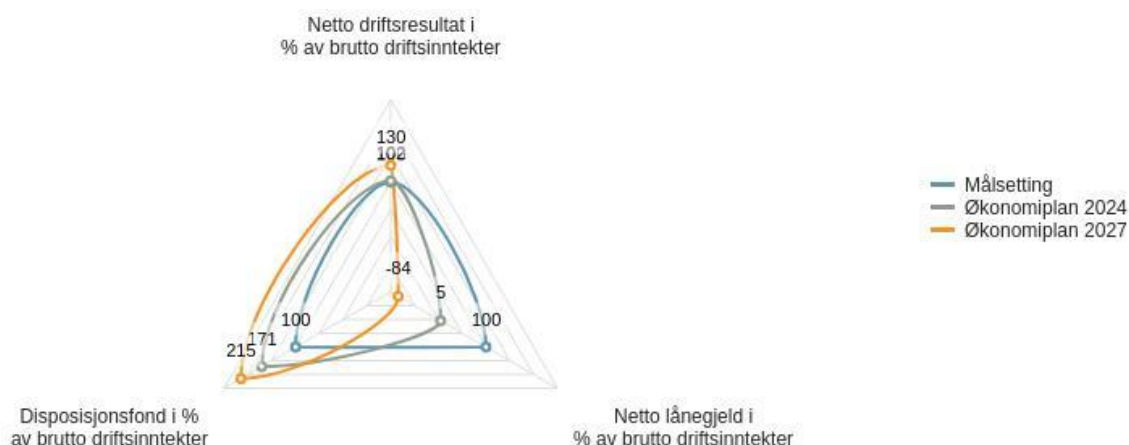
Beløp i 1000

	Budsjett 2023	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Sum inntekter	-1 222 820	-1 374 980	-1 368 063	-1 370 210	-1 369 941
Sum utgifter	1 194 741	1 324 825	1 308 987	1 329 665	1 345 460
Brutto resultat	-28 079	-50 155	-59 076	-40 545	-24 480
Netto finansutgifter og inntekter	74 750	101 050	117 450	117 050	126 050
Motpost avskrivninger	-94 838	-107 358	-130 150	-155 582	-172 982
Netto resultat	-48 167	-56 463	-71 776	-79 077	-71 412
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	48 167	56 463	71 776	79 076	71 412
Årsresultat	0	-0	0	-0	-0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	3,9 %	4,1 %	5,2 %	5,8 %	5,2 %

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)

Grafen viser avviket mellom vedtatte mål for de tre viktigste finansielle indikatorene som skal bidra til kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). Verdiene i trekanten er relative, og målet er omregnet til 100 for alle tre indikatorer. Verdi under 100 indikerer behov for ytterligere tilpasning for å nå målsettingen.

Økonomiplan for 2024-2027

Virkelige verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2027
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	4,0 %	4,1 %	5,2 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	60,0 %	117,1 %	170,6 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	15,0 %	25,6 %	32,3 %

Relative verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2027
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	102,0 %	130,0 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	5,0 %	-84,0 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	171,0 %	215,0 %

KØB er en modell utviklet av Riksrevisjonen i 2015. Modellen baserer seg på sammenhengen mellom netto driftsresultat, gjeldsutvikling og størrelsen av disposisjonsfond i vurderinger av kommunaløkonomisk bærekraft. Rapporten fra riksrevisjonen kan leses [her](#).

Tysvær kommune har i en årrekke hatt finansielle måltall for driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. KØB-modellen illustrerer likevel samspillet mellom måltallene på en god og lett forståelig måte. Merk at modellen ikke bruker "korrigert lånegjeld" som parameter.

Hvert hjørne i modellen påvirker det økonomiske handlingsrommet fra hver sin kant. Trekanten i midten representerer den økonomiske virkeligheten - den kan krympe eller vokse. Hver parameter påvirker også handlingsrommet med ulik tidsperspektiv:

- Netto driftsresultat – økonomisk bærekraft i 1 års-perspektiv
- Disposisjonsfond – økonomisk bærekraft i 4 års-perspektiv
- Gjeldsgraden – økonomisk bærekraft i et generasjonsperspektiv

Målet er økonomisk balanse mellom alle størrelsene. Tysvær har et godt inntektsgrunnlag og forventer også solide driftsresultater fremover. Med en forholdsvis stor fondsbeholdning har kommunen en buffer for å tåle kortsiktige nedturer i økonomien. Spesielt FUS og Helsekvartalet vil påvirke gjeldsgraden og kommuneøkonomien i lang tid fremover. Lånegjelden gjør kommuneøkonomien mer sårbar for renteøkninger og en stadig større del av kommunens inntekter må benyttes til å betjene rente og avdrag. Tysvær sin kommunaløkonomiske bærekrafts-trekant er ikke lengre likesidet.

Det må likevel understrekes at en høy lånegjeld er ikke nødvendigvis problematisk i seg selv, slik som trekanten viser. Lån finansiere viktige utbygginger for tjenestetilbudet. Per i dag har kommunen svært tilfredsstillende størrelser på netto driftsresultat og disposisjonsfond som veier opp for gjeldsgraden. Risikoen er at dersom kommunen får redusert sine inntekter - eller får økte utgifter - vil handlingsrommet bli begrenset over tid.

Virkeligheten er mer kompleks enn det KØB-modellen kan fange opp, men i all enkelhet oppsummerer modellen godt utfordringene rundt balanse i de finansielle måltallene og hvordan beslutninger som tas i dag påvirker økonomien i Tysvær kommune frem i tid. Ambisjonen må uansett være å stå sammen om en bærekraftig økonomisk utvikling.

Investeringer i økonomiplanen

Investeringstabell for kommunen samlet

Generelle investeringer

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Tidligere	Brutto	2024	2025	2026	2027
		bevilget	prosjektutgift				
Stab og politisk styring							
Budsjett it-utstyr og programvare	LØPENDE			2 800	2 800	2 800	2 800
Kjøp av IPAD, lærer- og elevpc til undervisning	LØPENDE			5 500	5 500	5 500	5 500
Min side - innbygger	2024	0	120	120	0	0	0
Overgang økonomi og erp system til sky	2025	0	2 000	0	2 000	0	0
Stedsutvikling og planer	LØPENDE			800	800	800	800
Utskifting av pc	2025	0	2 500	1 250	1 250	0	0
Sum Stab og politisk styring		0	4 620	10 470	12 350	9 100	9 100
Oppvekst og kultur							
Flomlys idrettsanlegg - Utskiftning til LED	2026	0	3 000	3 000	0	0	0
Forprosjekt endringer bygg Førresdalen barnehage	2025	0	125	125	0	0	0
Forprosjekt trafikkforhold barnehager	2024	0	250	0	250	0	0
Kino - oppgradering av kinosal	2026	2 600	5 980	-0	3 380	0	0
Kunstgressbane Frakkagjerd	2024	4 000	4 500	500	0	0	0
Mulighetsstudie Frakkagjerd barneskole	2024	0	300	300	0	0	0
Ny brønn på Sandbekken leirsted	2024	0	250	250	0	0	0
Ny Frakkagjerd ungdomsskole (FUS)	2026	120 000	490 000	195 000	170 000	5 000	0
Oppvekst og kultur - inventar og utstyr	LØPENDE			600	600	600	600
Tysværtunet kulturhus - utskifting til ledlys	2025	3 300	5 165	1 865	0	0	0
Utskifting av kunstgras i ballbinger	2024	0	600	600	0	0	0
Sum Oppvekst og kultur		129 900	510 170	202 240	174 230	5 600	600

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027
Helse og mestring							
Aksdal legesenter ombygging (2023)	2026	1 000	12 000	0	11 000	0	0
Bil First Responder funksjon Nedstrand	2024	0	300	300	0	0	0
Forsterka botiltak med nødvendig personalrom	2025	0	11 278	5 639	5 639	0	0
Helsekvartalet	2028	133 000	858 000	200 000	225 000	200 000	100 000
Investeringsbehov institusjoner	LØPENDE			500	500	500	500
Krisenseter Vest - nybygg	2026	5 000	100 000	0	45 000	50 000	0
Oppgradering av bygg- Vepro	2024	0	10 000	10 000	0	0	0
Utkjøp av to leasingbiler til AOi	2024	0	500	500	0	0	0
Sum Helse og mestring		139 000	992 078	216 939	287 139	250 500	100 500
Teknisk							
Aksdaltunet - skifte av belysning	2026	0	2 000	0	0	2 000	0
Byggeledere	LØPENDE			3 700	3 700	3 700	1 700
Diverse reguleringsplaner	LØPENDE			1 000	1 000	1 000	1 000
Enøk-tiltak	LØPENDE			625	625	625	625
Flomsikring gamle boligfelt	2025	0	3 500	500	2 000	1 000	0
Fornylse av maskinpark teknisk	LØPENDE			2 000	2 000	2 000	2 000
Fortau fra Førresparken til Førre Kirke	2024	1 300	1 500	200	0	0	0
Frakkagjerdvegen - tekniske planer	2026	-0	12 500	0	0	12 500	0
Gang og sykkelveg langs Høievegen	2025	0	5 800	4 250	1 550	0	0
Grunnerverv boligtomter	2023	4 000	8 000	0	0	0	2 000
Infrastruktur Aksdal Vest	2025	17 500	78 400	28 500	32 400	0	0
Infrastruktur Frakkagjerdvegen	2029	0	55 000	0	0	0	3 000
Installere varmepumper i energikrevende bygg	2026	0	3 000	3 000	0	0	0
Kjøp av elbiler til teknisk drift	2024	0	500	500	0	0	0
Ledlys i kommunale bygg	2027	0	12 500	3 125	3 125	3 125	3 125
Ny brannstasjon i Aksdals området	2025	0	26 300	23 500	2 800	0	0
Parkdrag Aksdal vest	2027	0	30 500	1 000	14 500	15 000	0
Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak	2025	0	42 600	6 900	23 000	12 700	0
Solceller på kommunale bygninger	2026	1 000	3 000	2 000	0	0	0
Sykel- og gangvei Aksdal – Frakkagjerd	2025	7 750	8 700	950	0	0	0
Trekkerør for kommunal fiber	2027	300	1 500	300	300	300	300
Varmepumper kommunale boliger	2026	0	900	300	300	300	0
Sum Teknisk		31 850	296 200	82 350	87 300	54 250	13 750
Kirken							
Førre Kyrkjegård	2024	8 750	12 000	3 250	0	0	0
Kirkebakken Nedstrand	2024	0	1 000	1 000	0	0	0
Maling av kirker	2026	0	2 400	600	600	600	600
Minnelunder på 3 av gravplassene	2025	0	600	600	0	0	0
Sum Kirken		8 750	16 000	5 450	600	600	600
Felleskostnader							
KLP - kjøp av aksjer	LØPENDE			2 500	2 500	2 500	2 500
Sum Felleskostnader		0	0	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum		377 096	1 819 068	519 949	564 119	322 550	127 050

Selvkostinvesteringer

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027
Teknisk							
Forprosjekt VA + overvann - Stuvikneset	2024	0	250	250	0	0	0
VA - Aksdal Vest	2025	10 000	37 000	13 400	13 600	0	0
VA - Avløpsledning - Nygård terrasse	2025	200	4 400	4 200	0	0	0
VA - Avløpsledning Aksdal til Skeiseid	2026	0	17 400	1 000	13 400	3 000	0
VA - Avvikle pumpestasjon Asparsletta	2024	0	150	150	0	0	0
VA - Byggeledere	LØPENDE			2 400	2 400	2 400	2 400
VA - Etablere måleroner vann	LØPENDE			300	300	300	300
VA - Forprosjekt - Lysevatnet	2024	0	2 000	2 000	0	0	0
VA - Forprosjekt nytt renseanlegg avløp Skjoldastraumen	2026	0	800	0	0	800	0
VA - Forsterket vannforsyning Grinde og Aksdal	2025	2 000	7 200	5 200	0	0	0
VA - Frakkagjerdvegen	2029	0	20 300	0	0	0	1 000
VA - Grinde Oppdimesjonering av vannledning langs fylkesvei 515	2025	1 000	4 800	3 800	0	0	0
VA - Hovedplan vann og kloakk	2026	0	1 600	1 600	0	0	0
VA - Kjøp av vannmålere	LØPENDE			350	350	350	350
VA - Nytt toppsystem Vann og Avløp	2025	0	3 000	3 000	0	0	0
VA - Oppgradering av pumpestasjoner og renseanlegg	LØPENDE			1 000	1 000	1 000	1 000
VA - Oppgradert vannforsyning fra Straumen skole til krysset Skjoldastraumsvegen/Nesvegen	2027	0	3 000	250	2 750	0	0
VA - Rammebevilgning	LØPENDE			3 000	3 000	3 000	3 000
VA - Rehabilitering ledningsnett Fjellvegen, Lyngvegen og Einervegen i Førre	2026	0	800	0	0	800	0
VA - Rehabilitering ledningsnett P2 mot Aksdal	2025	500	12 500	12 000	0	0	0
VA - Rehabilitering i eldre budstadsområde Garhaug/Grinde - Grovamyrr	2023	4 000	4 300	300	0	0	0
VA - Reservevannsforsyning inkludert O-alternativet	2029	0	503 000	1 000	100 000	150 000	252 000
VA - Slåttevik-Odland	2024	0	6 000	6 000	0	0	0
VA - Småget pumpestasjon	2025	400	13 000	12 600	0	0	0
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Furuvegen i Førre	2027	0	500	-0	0	500	0
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Førre Hageby	2026	0	500	0	500	0	0
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Granlivegen-Fjellvegen-Einervegen-Lyngvegen i Førre	2024	0	800	800	0	0	0
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Myrbakken	2026	0	500	0	500	0	0
VA Frakkagjerd - Dragavika	2024	16 000	16 800	800	0	0	0
VA og overvann - strekningen Grovamyrr - Grinde bedehus	2024	0	3 000	0	3 000	0	0
VA Prosjektleder	2034	0	3 600	900	900	900	900
Sum Teknisk		34 100	667 200	76 300	141 700	163 050	260 950
Sum		72 104	667 200	76 300	141 700	163 050	260 950

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	593 749	703 319	483 100	385 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 500	2 500	2 500	2 500
Avdrag på lån	0	39 000	45 000	45 000
Sum finansieringsbehov	596 249	744 819	530 600	433 000

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Kompensasjon for merverdiavgift	-102 710	-111 404	-63 070	-24 370
Tilskudd fra andre	-1 140	-840	0	-150 000
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Bruk av lån	-304 399	-460 775	-420 030	-211 130
Videreutlån	30 000	20 000	20 000	20 000
Bruk av lån til videreutlån	-30 000	-20 000	-20 000	-20 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 000	6 000	6 000	6 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Overføring fra drift	-2 500	-41 500	-47 500	-47 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-185 500	-130 300	0	0
Sum finansiering	-596 249	-744 819	-530 600	-433 000
Sum finansieringsbehov	596 249	744 819	530 600	433 000
Sum finansiering	-596 249	-744 819	-530 600	-433 000
Udekket finansiering	0	0	0	0

Klimabudsjett

Innledning

FNs klimapanel lanserte i mars 2023 siste del av den sjette hovedrapporten om klima, som er en synteserapport som sammenstiller resultatene fra de forskjellige delrapportene.

Noen av hovedfunnene er:

- Menneskelige aktiviteter har varmet opp klodens klima. Den globale overflatetemperaturen var 1,1 grader høyere i 2011–2020 enn i perioden 1850–1900, med samme metode og oppdaterte data beregnes dette til 1,15 grader.
- Klimaendringene truer mennesker, økosystemer og natur. FNs klimapanel slår nå fast at virkningene av oppvarmingen inntreffer ved lavere temperaturer enn tidligere beregnet. Alle verdens regioner er allerede berørt.
- Valgene som tas dette tiåret, vil påvirke kloden i tusenvis av år. Det blir stadig færre muligheter til å sikre en levelig og bærekraftig framtid for alle. Framover vil enhver økning i temperatur gi flere og mer intense ekstremhendelser og gjøre en klimarobust utvikling vanskeligere.
- Årsaken til klimaendringene er hovedsakelig store menneskeskapte utslipp av klimagasser. Dette har gitt betydelige forandringer i atmosfæren, havet, kryosfæren og jordens økosystemer. De viktigste driverne er energibruk, arealbruk, arealbruksendringer, og forbruks- og produksjonsmønstre.

- Hvem som bidrar til, og hvem som rammes av, klimaendringene er ikke rettferdig fordelt. De mest sårbare samfunnene, som historisk har sluppet ut minst, opplever de største negative konsekvensene.
- Stans i global oppvarming ved 1,5 eller 2 grader krever umiddelbare, omfattende og vedvarende utslippskutt i alle sektorer dette tiåret. For å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader må globale CO₂-utslipp halveres innen 2030 og nå netto null tidlig på 2050-tallet.
- Det er ikke til å unngå at klimaet fortsetter å endre seg. For å gjøre natur og mennesker mindre sårbare, er det nødvendig med klimatilpasning.

(kilde: [Miljødirektoratet](#)).

Tysvær kommunestyre har i [kommuneplanens samfunnsdel \(2023 - 2035\)](#) vedtatt en grønn utvikling som et av satsingsområdene. En grønnere utvikling handler om å sikre at samfunnsutviklingen skjer på en måte som er bærekraftig og som tar hensyn til miljøet og naturen.

Om klimabudsjett

Et klimabudsjett er et styringsverktøy for å redusere klimagassutslipp og oppnå miljømål. Budsjettet presenterer tiltak for å redusere utslipp, anslår effekt av tiltakene og fordeler ansvaret for gjennomføring. Dette er relativt nytt, og det er flere kommuner som nå arbeider med å lage og vedta klimabudsjett.

Klimagassutslipp omfatter både direkte utslipp og indirekte utslipp, og det er ulike måter å avgrense klimabudsjettet på. Det direkte utslippet er utslipp som skjer direkte fysisk innenfor et geografisk område, for eksempel vil det å kjøre en bil som går på fossilt drivstoff føre til et direkte utslipp ved forbrenning av dette drivstoffet. Det indirekte utslippet kommer for eksempel i fra produksjon og transport av bilen. Dette er også kalt et klimafotavtrykk, og inkluderer klimagassutslipp som kan knyttes til et produkt uansett hvor utslippet skjer geografisk. Det inkluderer alt fra utvinning av råvare, transport av råvare, videreforedling til et produkt/vare, distribusjon av varen til aktøren/personen som nyttiggjør seg av den, og frem til eventuell håndtering av produktet som avfall. Indirekte utslipp kan være vanskelig å beregne, samtidig som det kan være en vesentlig del av de samlede utslippene.

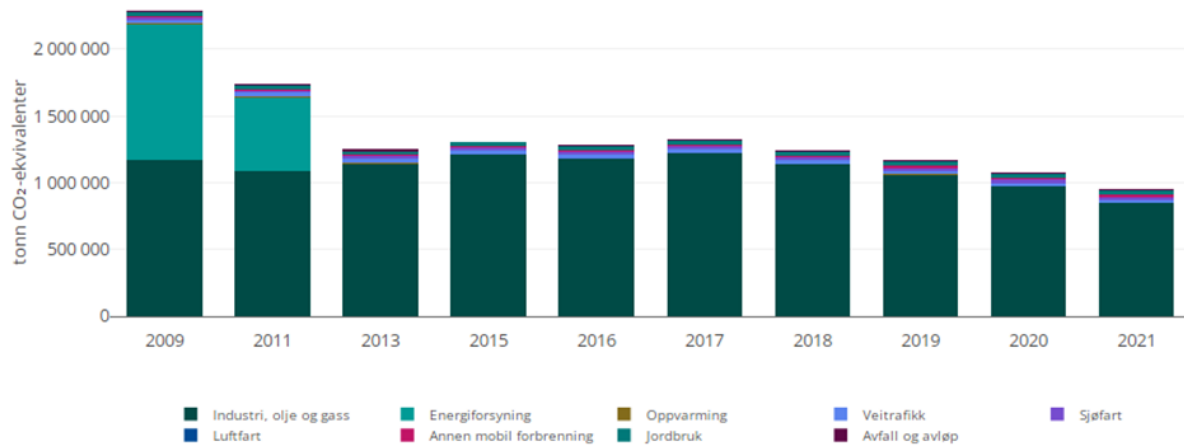
Videre kan en kommune dele klimagassutslippene inn i utslipp fra hele kommunen, altså hele samfunnet, og utslipp som kommer i fra kommunen sin drift (virksomheten).

For å få et styringsdyktig klimabudsjett, bør en ha oppdaterte mål, handlingsplan, et klimaregnskap for organisasjonen og oversikt over klimagassutslipp i kommunen (geografisk avgrensing). Dette har ikke Tysvær kommune per i dag, men selv om ikke all data er tilgjengelig, vil det vises til noen muligheter en har med et klimabudsjett.

Klimastatistikk

Miljødirektoratet publiserer statistikk for klimagassutslipp på kommunenivå. Fordi de ulike klimagassene har ulik oppvarmingseffekt, blir de omregnet til CO₂-ekvivalenter. Statistikken går bare tilbake til 2009, og dataene er ett år på etterskudd. Videre er det bare direkte utslipp som foregår innenfor kommunen sine grenser som er med i oversikten.

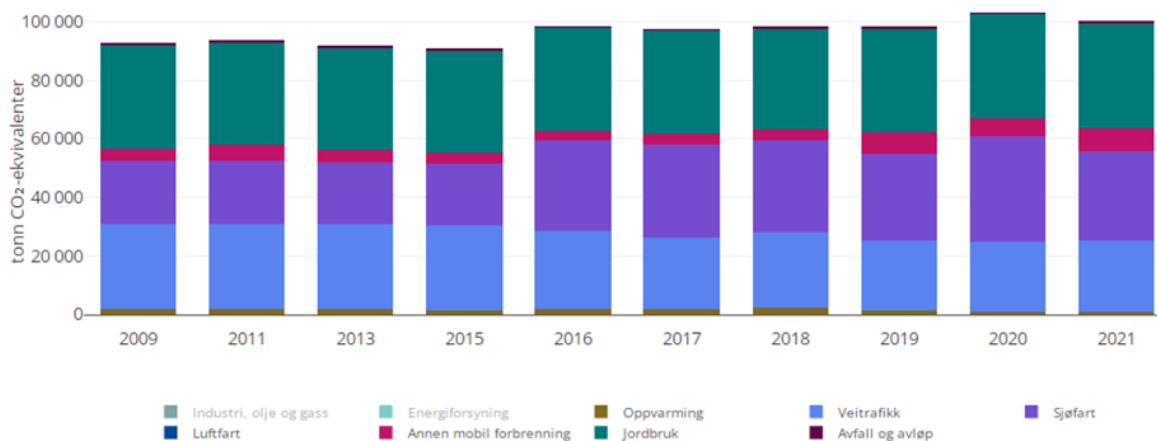
Økonomiplan for 2024-2027

Figuren viser klimagassutslepp i Tysvær kommune.

Grunnet store utslipp fra Kårstø-anlegget, kan det være hensiktsmessig å se på statistikken uten gruppene «Industri, olje og gass» og «energiforsyning» også.

Økonomiplan for 2024-2027

Figuren viser direkte klimagassutslipp i Tysvær kommune uten «Industri, olje og gass» og «energiforsyning».

Utslipet på Kårstø er statlig regulert. Ser en bort i fra utslipp i fra «industri, olje og gass» og «energiforsyning» får en et regnskap som i større grad ligner enn «normal»-kommune.

I 2021 var utslippet per innbygger i Tysvær kommune ca 84,8 tonn CO₂-ekvivalenter. Når en tar bort industri, olje og gass får et utslipp per innbygger på ca 9 tonn CO₂-ekvivalenter.

Kommunen har fått utarbeidet et klimaregnskap for kommunal virksomhet. Dette er en klimafotavtryksanalyse hvor en ser på indirekte og direkte utslipp i kommunens drift. Analysen baserer seg på Klimakost-modellen som benytter en kombinasjon av livsløpsanalyse (LCA) for fysiske innsatsfaktorer (energiforbruk) og miljøutvidet kryssløpsanalyse for økonomiske innsatsfaktorer. Data er hentet fra kommunens KOSTRA-rapportering. Hele rapporten kan leses [her](#).

Økonomiplan for 2024-2027

ÅR	FORBRUKSVARER	REISE & TRANSPORT	ENERGI	BYGG	KJØP AV TJENESTER	SUM
2001	1126	956	2664	1709	700	7155
2002	1095	925	2630	3123	834	8607
2003	1070	980	2932	2490	906	8378
2004	1167	1054	2322	3398	935	8877
2005	1099	976	2697	2620	956	8349
2006	1235	1129	2363	2435	968	8131
2007	1527	1124	3137	3089	1061	9938
2008	1448	1167	2696	5223	1282	11817
2009	1584	1172	3217	8076	1242	15291
2010	1699	1195	2553	4831	1381	11659
2011	1876	1262	2966	4872	1734	12709
2012	1761	1337	2637	3181	1741	10658
2013	2037	1694	2941	4213	1981	12867
2014	2300	1778	2952	3844	1690	12565
2015	2195	1812	2416	3632	1612	11668
2016	2297	1649	2879	4573	1679	13078
2017	2433	1595	2553	5104	1727	13413
2018	1903	1618	2783	3645	2038	11988
2019	2006	1526	2667	3565	2218	11982
2020	1358	1082	2338	5548	2085	12411

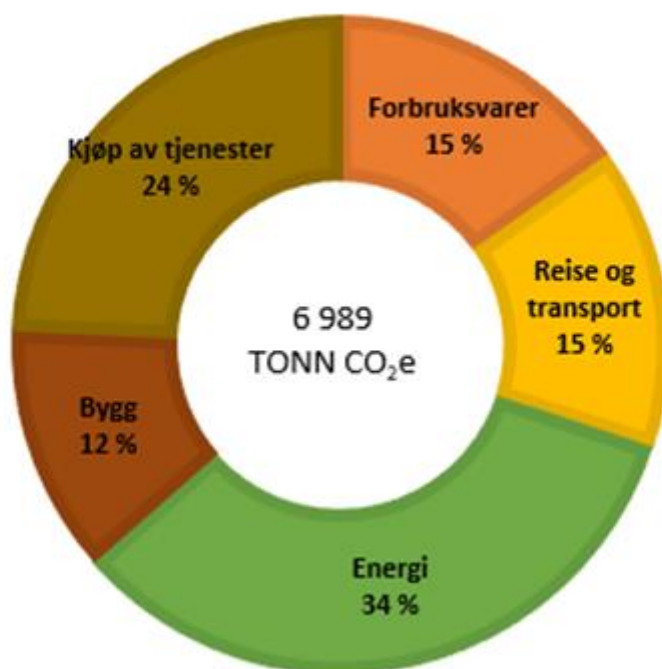
Klimafotavtrykk fra kommunal drift i 2020, inkludert investeringer (hentet fra «Klimarapport 2020 Tysvær kommune»).

Tysvær kommunes totale klimafotavtrykk fra egen virksomhet var i 2020 på 12 411 tonn CO₂-ekivalenter (CO₂e). Per innbygger utgjør dette et klimafotavtrykk på 1122 kg CO₂e, noe som er 45% høyere enn snittet for fylket (772 kg CO₂e) og nesten 26% høyere enn landsgjennomsnittet (894 kg CO₂e).

Utslippene i 2020 var en oppgang på omtrent 3,5% både fra 2019 (11 982 tonn) og 2018 (11 988 tonn), til tross for effekten av COVID-19 og bruk av lavere utslippsfaktorer. Sammenlignet med 2017 (13 413 tonn) var det derimot en nedgang på omtrent 7,5%. Den manglende nedgangen i perioden 2018-2020 skyldes i hovedsak investeringer, som i 2020 stod for ca 45 % av klimagassutslippene.

Om man ser bort fra investeringene har det vært en reduksjon på nesten 17% fra 2019 og 15% fra 2018. Holder en investeringer utenfor er det energibruk som fører til mest klimagassutslipp (ca 34 %), samt kjøp av tjenester (ca 24 %).

KLIMAFOTAVTRYKK 2020 EKS INVESTERING

Figuren viser klimafotavtrykk fra kommunal drift 2020, ekskludert investeringer (hentet fra modellen Klimakost).

Mål

Gjennom Parisavtalen har landene forpliktet seg til å jobbe for at den globale temperaturen ikke skal overstige 2 grader, som er kritisk for at ikke klimaendringene skal bli farlige. Aller helst skal ikke temperaturen overstige 1,5 grad.

Norge har implementert dette i Klimaloven. Klimagassutslippene skal reduseres med 50 % og opp mot 55% i forhold til referanseåret 1990 innen 2030. Videre skal Norge være et lavutslippssamfunn i 2050. Målet skal være at klimagassutslippene i 2050 blir reduserte i størrelsesorden 90 til 95 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990. Ved vurdering av måloppnåelse skal det tas hensyn til effekten av norsk deltakelse i det europeiske klimavotesystemet for virksomheter.

Statlig planretningslinje for energi- og klimaplanlegging og klimatilpasning sier at «Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning)»

Det er i 2023 vedtatt ny samfunnsdel til kommuneplanen i Tysvær, hvor «Sammen om en grønnere utvikling» er et av satsningsområdene. Ny klimaplan skal bygge videre på dette. Her vil det bli satt mer konkrete mål, med tiltak for å oppnå disse

Ikke-kvantifiserbare tiltak

For noen klimatiltak vil det være vanskelig å kvantifisere utslippsreduksjonene. Ikke-kvantifiserbare tiltak favner tiltak som har en forventet effekt, men utslippsreduksjonen er ikke beregnet.

Ord og uttrykk i klimabudsjett

CO2-ekvivalent er en enhet som brukes i klimagassregnskap. Enheten tilsvarer den effekten en gitt mengde CO2 har på den globale oppvarmingen over en gitt tidsperiode. De øvrige drivhusgassene har et sterkere oppvarmingspotensial enn CO2, og utslipp av disse gassene omregnes derfor til CO2-ekvivalenter for å være sammenlignbare (kilde: no.wikipedia.org).

Direkte utslipp for kommunen er definert som de utslippene som skjer innenfor kommunens geografiske grenser.

Indirekte utslipp er definert som utslipp som skjer utenfor kommunegrensen, men som er en direkte konsekvens av forbruk av varer og tjenester innenfor kommunegrensen.

Klimafotavtrykk er en beregning av den totale klimapåvirkningen – både direkte og indirekte utslipp- for for eksempel et land, en person eller en kommune (kilde: KS).

Klimatiltak med i økonomiplanen

Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

Reduksjoner vises i tonn CO2 ekvivalenter

Beløp i 1000 kr

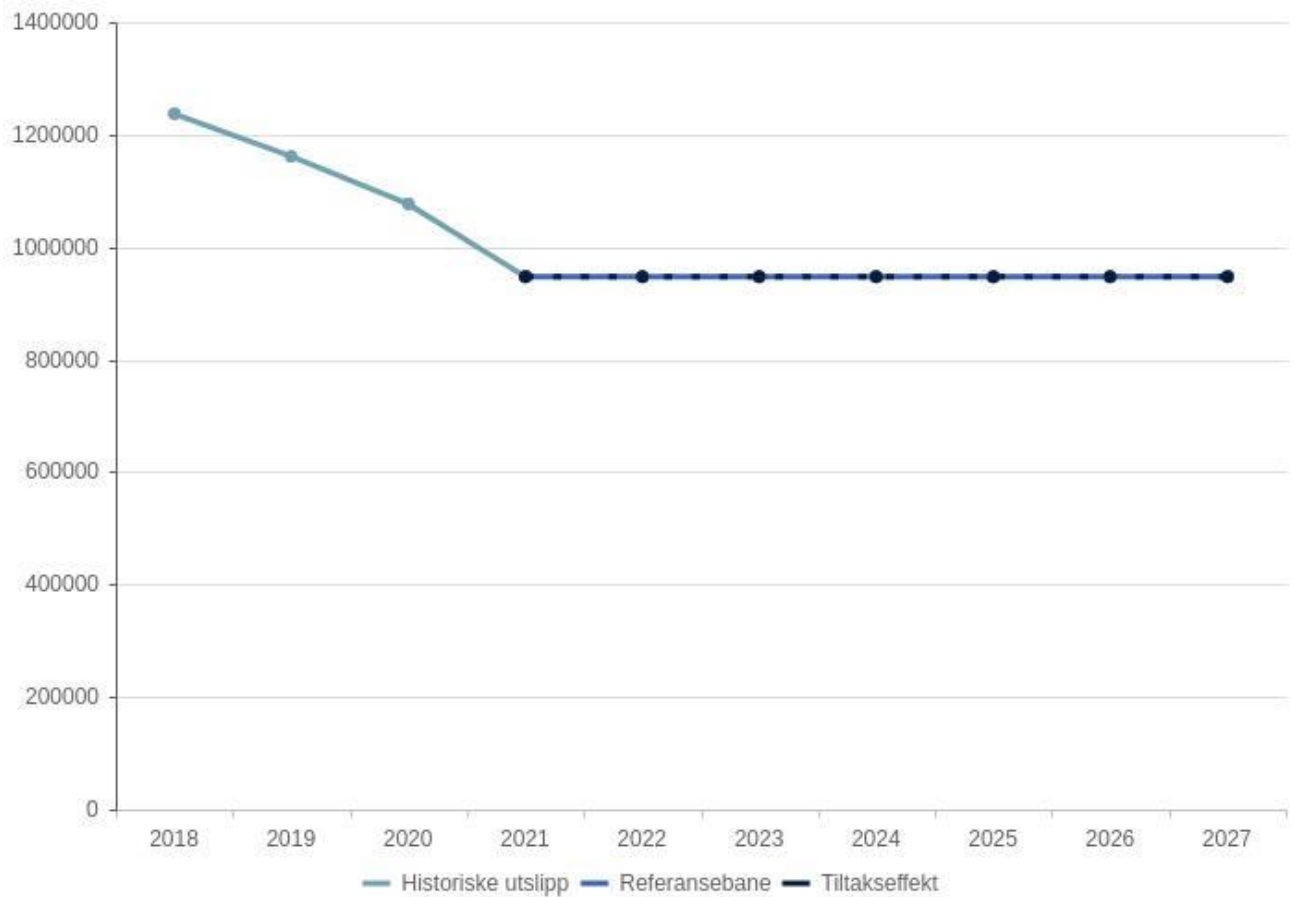
[illegible]

Økonomiplan for 2024-2027

Enøk-tiltak	625	2 500	0	Energiforsyning	Elektrisitet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
				orsynings	produksjon og annen energiforsyning													
Flomlys idrettsanlegg - utskifting til LED	3 000	3 000	0	Energiforsyning	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ledlys i kommunale bygg	3 125	12 500	-750	Energiforsyning	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Solceller på kommunale bygg	2 000	2 000	-700	Energiforsyning	Elektrisitet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
				orsynings	produksjon og annen energiforsyning													
Tysværtu net - utskifting til ledlys	1 865	1 865	-800	Energiforsyning	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Endring fra leasing til kjøp av IPAD og PC i virksomhetsområdene skole	5 500	22 000	-1 400	Innkjøp	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Installerte varmepumper i energikrevende bygg	3 000	3 000	-1 200	Oppvarming	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Varmepumper i kommunale boliger	300	900	-282	Oppvarming	Vedfyring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ventilasjonsanlegg ved Grinde skole og Aksdal barnehage	1 500	2 400	-400	Oppvarming	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sykkel- og gangvei Aksdal – Frakkagjerd	950	950	0	Veitrafikk	Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	29 265	96 215	-7 132			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Klimagassutslipp (graf)

Grafen viser utslipp av klimagasser i tonn CO₂-ekvivalenter. Historiske utslipp er hentet fra Miljødirektoratet. Du ser kommunens referansebane og i tillegg effekten av klimatiltakene i den stiplede linjen.

Kommunens tjenesteområder

Stab og politisk styring

Beskrivelse av dagens virksomhet

Stabsområde har ansvar for en rekke fellesfunksjoner for hele kommunen. Stab har dermed en viktig rolle knyttet til å sikre felles praksis og samhandling i hele organisasjonen for å få organisasjonen til å fungere mest mulig effektiv og i tråd med lover og regelverk.

Personalavdeling

Personalavdelingen skal være kommunens kompetansesenter for kommunens arbeidsgiverpolitikk og personalforvaltning. Det gjelder lov - og avtaleverk, HMS, organisasjonsutvikling bistand i organisasjonsutviklingsprosesser, organisasjonsgjennomganger, lønnsfastsettelse, bistand i rekruttering, og personalsaker. Veiledning og hjelp til ledere er en sentral arbeidsoppgave.

Kommunikasjonsavdelingen

Kommunikasjonsavdelingen består av servicetorg, politisk sekretariat og dokumentsenter. Avdelingen har vært samorganisert i ett år, og fokuset vil være å videreutvikle funksjonene i avdelingen sammen og hver for seg. Målet er å få til bedre ressursutnytting både når det gjelder kompetanse og bemanning. Utviklingen i arbeidsoppgaver gjør at det er viktig å se de ulike funksjonene i avdelingen under ett for best mulig ressursutnyttelse og fagutvikling.

Servicetorget skal ta imot publikum og gi hjelp, veiledning og informasjon innen de ulike tjenesteområdene. De ansatte skal ha spisskompetanse på publikumsrelaterte tjenester.

Dokumentsenteret ivaretar post- og arkivfunksjonen, og har det overordnede arkivansvaret i kommunen, og gir opplæring i arkiv- og saksbehandlingsrutiner. Som et resultat av digitalisering er det risiko for at dokumenter ikke blir arkivert. Det er et pågående og viktig arbeid å sikre all dokumentasjon og Tysvær kommunen sin historie ved å ha gode rutiner og lojalitet når det gjelder dokumentfangst.

Økonomiavdeling

Økonomiavdelingen skal være en moderne og serviceorientert tjenesteleverandør for innbyggerne, kontrollsenter, og en verdifull følgesvenn i hverdagen for organisasjonen. Økonomiavdelingens rolle har over tid endret seg i takt med behovene i samfunnet. Avdelingens kjernevirksomhet er fortsatt knyttet til å administrere utgifter og inntekter, men avdelingen skal også være en pådriver for modernisering og effektivisering ved hjelp av elektroniske verktøy, strømlinjeformede prosesser og kontinuerlig forbedring av økonomistyringen.

Samfunnsutviklingsavdelingen

Samfunnsutvikling vil i budsjettperioden revidere og videreutvikle det kommunale plansystemet. Arbeidet med ny planstrategi vil startet opp høsten 2023 og skal være ferdig første halvdel 2024.

Samfunnsutvikling har et særlig planansvar for:

Økonomiplan for 2024-2027

- kommuneplanens arealdel knyttet til arealbruk basert på samfunnsdelens arealstrategi
- stedsutviklingen av hele Tysværsamfunnet i trå med ny samfunnsdel vedtatt i 2023
- utvikling av Aksdal sentrum som skal sikre helhet og at tjenestebehov og andre behov blir ivaretatt i utviklingen av kommunesentret.
- utarbeidelsen av ny plan for boligpolitikk
- utvikling av tjensetebygg

Samfunnsutvikling har også ansvaret for boligkontoret i Tysvær kommune som skal sikre at kommunen har gode og relevante boliger til de som trenger det.

I tillegg ligger folkehelse, digitalisering og kontaktpunkt med Haugaland IKT i porteføljen til samfunnsutviklingsavdelingen.

Haugaland IKT

Fra 01.01.2023 inngikk Tysvær og Karmøy kommuner samarbeid om IKT tjenesten i Haugaland IKT. Målet med samarbeidet er å etablere et solid og bærekraftig oppgavefelleskap med tanke på synergier, større fagmiljø, og å bedre rekrutteringssituasjonen.

Utfordringer og strategi

Stabsområde har et særlig ansvar for organisasjonsutvikling, lederstøtte og - utvikling, digitalisering, og innbyggerdialog.

Noen av de strategiske satsingene i planperioden er:

- Lederutviklingsprogrammet “Tysværlederen” med fokus på lederadferd
- Utarbeide en moderne og framtidsrettet arbeidsgiverpolitikk
- Implementere generasjon 2 av kommunens målkart
- Skape en organisasjonskultur for kontinuerlig forbedring, med lean-metodikk som verktøy
- Å rekruttere og beholde kvalifisert og nødvendig kompetanse
- Tilrettelegge for god økonomi- og virksomhetsstyring
- Riktige, bærekraftige og innovative innkjøp
- Videreføre fokus på digitalisering og digitale løsninger
- Informasjons- og IKT sikkerhet
- Utarbeide gode plan- og styringsverk
- Videreutvikling av kvalitets- og avvikssystemet Compilo som ble lansert 1.februar 2023
- Jobbe for god kommunikasjon, både intern og ekstern, og for et godt omdømme til kommunen

Personalavdeling

Personalavdelingen skal være kommunens kompetansesenter for alt som har med kommunens arbeidsgiverpolitikk og personalforvaltning. Det gjelder lov - og avtaleverk, HMS, organisasjonsutvikling bistand i organisasjonsutviklingsprosesser, organisasjonsgjennomganger, lønnsfastsettelse, bistand i rekruttering, og personalsaker. Veiledning og hjelp til ledere er en sentral arbeidsoppgave.

I planperioden vil personalavdelingen:

- Bistå i å sikre at lederutviklingsprogrammet “Tysværlederen” blir gjennomført og videreført i introduksjon av nye ledere
- Utvikle og revidere lederverktøy i tråd med kommunens krav til lederadferd; “*Vis handlekraft*”, “*Vær tydelig*”, “*Bygg laget*” og “*Tenk nytt*”
- Bistå i innføring av lean
- Sikre implementering av ny arbeidsgiverstrategi
- Videreutvikle *Infigura arbeidshelse* (bedriftshelsetjenesten) i samarbeid med Haugesund og Karmøy kommuner
- Bistå i å sikre målene i TK2030

Økonomiavdeling

Det har vært en målsetting å øke andelen elektroniske faktura (inn- og utgang) og informere kundene om mulighet for å ta i bruk digitale og selvbetjente løsninger. Andel elektroniske faktura er nå på 95%. Det jobbes også kontinuerlig med rutiner og opplæring i organisasjonen for å ta i bruk tilgjengelige digitale løsninger i alle fagområdene.

Økonomiavdeling skal bidra i å bygge Tysvær kommune som innkjøpsorganisasjon. Anskaffelsesområde skal være et strategisk virkemiddel for å drive kostnadseffektivt og for å nå målene innen klima, miljø, bærekraft og arbeidslivspolitik. Det betyr profesjonalisering, digitalisering, å bygge rett kompetanse på rett sted og nivå, ha kontroll på ansvar og fullmakter, sikre god oppgavefordeling mellom innkjøp sentralt og i linjen, bruke styringsinformasjon til å ta gode beslutninger og å drive tjenesteinnovasjon der det er formålstjenlig. Kommunens innkjøpsleder har siden 2022 vært organisert under Næring.

Økonomiavdeling skal ha en proaktiv rolle i forbindelse med omstilling i årene som kommer, særlig innenfor lønns- og rekrutteringsarbeid og økonomistyring. Dette krever både kompetanse, åpen kommunikasjonskultur og god samhandling med resultatområdene. I 2022/2023 er det innført nytt rekrutteringssystem og digitale lønnsmeldinger, dette er brukervennlige løsninger med automatisk grensesnitt til andre systemer.

Eiendomsskattekontoret er organisert under økonomiavdelingen. I 2023 ble det vedtatt en ny alminnelig taksering i forbindelse med innføring av eiendomsskatt på næringseiendommer.

Eiendomsskattekontoret har gått raskt inn i tett dialog med nemnda og nødvendige gjøremål knyttet til takserings- og klagebehandlingsarbeid. Det er innført nytt fagprogram som samspiller med andre systemer kommunen benytter.

Samfunnsutvikling

Med utgangspunkt i samfunnsdelens arealstrategi og boligsosial handlingsplan vil det bli utarbeidet en plan for boligpolitikk som skal legge føringen for boligbyggingen de neste årene. En plan for boligpolitikk vil være viktig for å sikre oversikt og rett dimensjonering av tjenestetilbudet og gi en god forutsigbarhet for utbyggere og andre som ønsker å bygge boliger. Bolig er også et viktig tema knyttet til demografi utfordringene. Arbeidet med boligutvikling vil være noe av det viktigste samfunnsutvikling skal jobbe med i kommende periode.

Samfunnsutvikling leder byggutviklingsprosjektene for tjenestene frem til prosjektene kommer til detaljprosjektering, da tar prosjektkontoret over. Samfunnsutvikling har og prosjektlederrollen i flere andre prosjekt i kommunen.

Det skjer mye spennende på næringssiden i regionen og i Tysvær som krever fokus og ressurser. Samfunnsutvikling skal bidra til verdiskapning og nye arbeidsplasser i kommunen.

TK 2030

Personal- og organisasjonsavdeling

Servicetorget har redusert 1 årsverk ved naturlig avgang i 2023. Som følge av digitalisering og effektiviseringstiltak vil personal – og organisasjon (personalavdeling, dokumentcenter, servicetorg og politisk sekretariat) også framover vurdere reduksjon i årsverk ved naturlig avgang. Som en del av satsingen på kontinuerlig forbedring vil personal - og organisasjon ha som mål å drifte mest mulig effektivt for minst mulig penger. Det betyr blant annet å ta opp i seg økte utgifter på driftsposter uten økning i budsjett. Personalavdelingen bistår tjenestene i forhold til ressursoptimalisering ved reduksjon av årsverk.

Økonomiavdeling

Innsparingskrav utgjør minimum 1 mill. kroner for økonomiavdelingen. Innsparingskravet er hovedsakelig innfridd ved reduksjon av ett årsverk i forbindelse med naturlig avgang, i tillegg til kutt i noen driftsutgifter. Det gjøres løpende vurderinger om det er flere oppgaver som kan effektiviseres, digitaliseres eller utgå.

Høsten 2023 er det startet en kontantstrømanalyse for driftsområde av noen utvalgte tjenester. Det sentrale spørsmålet i arbeidet er "Hva skal til for å gjøre individuelle løsninger mer effektiv og integrere dem mer "knirkefritt" i helhetlig kontant- og arbeidsflyt?". Ringvirkning for innbyggerne kan være endringer i forhold til hvordan bestilling og betaling foregår. Nye løsninger skal sikre god flyt, samtidig som det skal tas hensyn til "digital terskel".

Økonomiavdelingen har også en proaktiv rolle innenfor analyse, rådgiving og lederstøtte i forbindelse med TK 2030.

Samfunnsutviklingsavdeling

Samfunnsutviklingsavdelingen har en nøkkelrolle i boligbygging og -tilrettelegging. Boligpolitikk er et viktig element i TK 2030 og innenfor sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Digitalisering

Digitalisering handler om å ta i bruk moderne teknologi og smarte løsninger som bidrar til å forenkle, forbedre og fornye. Målsetningen er at det skal gi merverdi til innbyggere, næringsliv og kommunens egen drift.

I Tysvær kommune jobbes det med mange initiativer, eksempelvis; Digi Helsestasjon, Digi Barnevern, Kjernejournal, sensorikk, velferdsteknologi, innbyggerapp, booking av tid med saksbehandler, Min kommune, osv. Flere nye løsninger er på trappene og vil bli innført i årene som kommer.

Etableringen av nytt helsekvartal og ny ungdomsskole medfører at kommunen må tenke nytt i forhold til hvilke løsninger som blir innført for å fremtidssikre disse byggene og gjøre dem mest mulig optimal og effektiv for brukerne og ansatte, samt kostnadsbesparende over tid.

Nye løsninger fordrer at kommunen øker den digitale kompetansen både i befolkningen og blant kommunens ansatte, og dette er et satsningsområde for å hente ut mest mulig nytteverdi.

Kommunen er med i DigiRogland, som er et regionalt nettverk for å fremme digitalisering på tvers av kommunene i Rogaland, og deltar i felles innføringer av løsninger i regi av nettverket. Dette bidrar til å avlaste interne ressurser og er kostnadsbesparende fremfor å gjennomføre prosjekter i egen regi.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	652	569	584	509	398
Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	78	76	77	110	108

Økonomiplan for 2024-2027

Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	4 002	4 319	5 271	4 079	4 084
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	5 329	5 696	6 543	5 709	5 675

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Legge gjennom hjelp og veiledning til rette for at innbygger og ansatte kan lære seg å bruke digitale løsninger.	Gi enkle veiledninger med klart språk
	Legge til rette for at innbyggere i størst mulig grad kan ta ansvar for egen helse	Drive kampanje knyttet til folkehelse (folkehelsespalte, informasjon og medvirkning)
	Planlegger og tilrettelegger for et aldersvennlig og inkluderende samfunn med god tilgjengelighet for alle.	Legge til rette for tverrsektorielt arbeid
	Skape en god kundeopplevelse i kontakt med Tysvær kommune	Utarbeide plan for boligpolitikk
	Tysvær kommune skal være en attraktiv arbeidsplass med et godt omdømme, et inkluderende arbeidsmiljø og godt lederskap.	Mulighet for å booke time med saksbehandler
		10-F Autonomi
		10-F Mestringsklima
		10-F Mestringsorientert ledelse
		10-F Rolleklarhet
		Gjennomføre medarbeiderundersøkelse 10-faktor i 2024.
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	Sikrer likeverdige forhold for deltakelse i det digitale samfunnet.	Heltid
		Lederutviklingsprogram "Tysværleiar"
		Læringer
	Styrker mulighetene for at innbyggere kan	Redusert sykefravær
		Bidrar til å utvikle digital kompetanse.
	Videreutvikle	innbyggerpanel

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
	involvere seg i samfunns- og tjenesteutvikling.	
	Sørge for god informasjon og åpne prosesser for innbyggere, frivilligheten og næringslivet.	Flere bygdeutvalg
		Videreutvikle medvirkningsportalen "Sammen om" og innbyggerappen.
	Videreutvikling av verktøy og arenaer for samarbeid og samskaping som stimulerer til en aktiv samfunnsdebatt og fremmer medborgerskap.	Videreutvikle medvirkningsportalen "Sammen om" og innbyggerappen.
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer	Har gode og relevante boområder med variert boligtypologi til de som ønsker å etablere og bosette seg i kommunen.	Tilrettelegge for varierte boligområder gjennom regulering og samarbeid med privataktører.
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Digitale løsninger i kontanthåndtering	
	Fokuserer på tettstedsutvikling som legger til rette for økt og trygg bruk av gange, sykkel og kollektivtransport, og fortetter arealene langs kollektivaksen og ved knutepunkt.	Bidra i arbeidet med kommuneplanens arealdel.
	Tysvær kommune har en klimavennlig innkjøpspolitikk	
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser	Bygge naturpositive boliger, næringsbygg og tjenestebygg med vekt på bruk av klima- og energivennlige løsninger.	Pådriver for løsninger som fremmer naturpositivitet, miljø og klima.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
	Legge til rette for at alle innbyggere skal ha mulighet til å kunne eie egen bolig tilpasset sin økonomiske situasjon.	Starte opp med boligkartlegging i eget hjem. Tilgjengelighet på rimeligere boliger. Utvikle og ta i bruk nye boformer.
	Samarbeider slik at boligmassen passer de ulike behovene i befolkningen gjennom utvikling av eksisterende og nye boområder.	Jobbe målrettet med å tilrettelegge for bolig for lavinntekts-husholdninger.
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Driver systematisk forbedringsarbeid i arbeidsprosessene Jobber med omstilling slik at offentlige tjenester kan leveres og videreutvikles i dialog med innbyggerne.	
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling	Fokuserer på sammenhengene mellom grønn omstilling og virkninger på miljø og folkehelse. Prioritere rehabilitering av bygg og materialbruk fremfor nybygg, og bygger og renoverer med innovative, fornybare og lønnsomme energiltak.	Sikre at folkehelse er ivaretatt både ved planlegging og i drift. Vurdere muligheten for gjenbruk i utviklingsprosjekter.
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med	Jobber for å utvikle kollektivtilbudet i hele kommunen, med	Være pådriver for å få på plass gode kollektivtilbud.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
attraktive bo- og nærmiljøer	spesielt fokus på unge og eldre.	Være pådriver for å få på plass gode kollektivtilbud.
	Legge til rette for at det er attraktivt for barnefamilier å bosette seg i alle deler av kommunen.	Bidra til generasjonsskifte knytte til bolig (boligsirkulasjon).
	Utvikler trygge og inkluderende lokalmiljø som ivaretar særpreg og steds kvalitet, og bidrar til å styrke tilhørighet og identitet.	Bistå gjennom stedsutviklingsprosjekt.
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Arbeider målrettet med innovasjon, næringsutvikling og digitalisering sammen med kompetansemiljøer.	Fortsette samarbeid med digiRogaland.
	Bruker digitale samhandlingsløsninger i dialogen med innbyggere og næringsliv.	Samle ulike løsninger og dialogen på plattformen Sammen om.
	Tar i bruk tilgjengelige digitale løsninger som erstatter manuelle arbeidsoppgaver	
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Tar i bruk tilpassede digitale løsninger for å understøtte gode og effektive tjenester.	
	Dele kunnskap og tar et opplæringsansvar internt i Tysvær kommune	
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur	Ha handlingsregler for bruk av kommunale skatter, utbytte og andre ekstraordinære inntekter og overføringer.	

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Avdeling	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett		76 448	76 448	76 448	76 448
Sum Tekniske justeringer		-1 705	-2 205	-2 205	-2 205

Økonomiplan for 2024-2027

		Økonomiplan			
	Avdeling	2024	2025	2026	2027
Sum Vedtak forrige periode		-3 350	-4 350	-3 750	-3 750
Sum Lønns- og prisvekst		1 114	1 614	2 114	2 614
Konsekvensjustert budsjett		-3 942	-4 942	-3 842	-3 342
Konsekvensjustert ramme		72 506	71 506	72 606	73 106
Politisk vedtak					
Økt møtegodtgjøring til politikere	Stab og politisk styring	400	400	400	400
Sum Politisk vedtak		400	400	400	400
Innsparingstiltak					
Reduserte revisjonskostnader	Stab og politisk styring	-250	-250	-250	-250
Sum Innsparingstiltak		-250	-250	-250	-250
Nye tiltak					
Boligkartlegging i hjemmet	Stab og politisk styring	1	0	0	0
Effektiviserings- og omstillingsarbeid	Stab og politisk styring	700	700	300	300
Folkevalgtopplæring Stord hotell	Stab og politisk styring	150	0	0	0
MIN SIDE	Stab og politisk styring	90	90	90	90
Overgang fra leasing til kjøp av IPAD og pc i skole	Stab og politisk styring	-3 675	-3 675	-3 675	-3 675
Overgang til Visma i sky	Stab og politisk styring	0	3 000	3 000	3 000
Prosjekt digitalisering byggesaksarkiv	Stab og politisk styring	250	0	0	0
Tysværlederen - lederutviklingsprogram	Stab og politisk styring	1	0	0	0
Sum Nye tiltak		-2 483	115	-285	-285
Nye tiltak og realendringer budsjett		-2 333	265	-135	-135
Ramme 2024-2027		70 173	71 771	72 471	72 971

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024-27
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Budsjett it-utstyr og programvare	LØPENDE			2 800	2 800	2 800	2 800	11 200
Kjøp av IPAD, lærer- og elevpc til undervisning	LØPENDE			5 500	5 500	5 500	5 500	22 000
KLP - kjøp av aksjer	LØPENDE			2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Min side - innbygger	2024	0	120	120	0	0	0	120
Overgang økonomi og erp system til sky	2025	0	2 000	0	2 000	0	0	2 000
Stedsutvikling og planer	LØPENDE			800	800	800	800	3 200
Utskifting av pc	2025	0	2 500	1 250	1 250	0	0	2 500

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig Tidligere	Brutto	2024	2025	2026	2027	2024-27	
	år bevilget	prosjektutgift						
Sum investeringsprosjekter	0	4 620	12 970	14 850	11 600	11 600	51 020	

Oppvekst og kultur

Beskrivelse av dagens virksomhet

Resultatområdet Oppvekst og kultur omfatter barnehagetilbud, grunnskoleopplæring, barnevernstjeneste, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) og virksomhetsområdet Kultur; Kulturhuset Tysværtunet med badeanlegg, kino, bibliotek, kulturskolen, fritidsklubb og kommunal frivilligsentral.

Kommunen har 8 grunnskoler; Én ungdomsskole, to kombinerte skoler og fem barneskoler. Tysvær opplæringscenter har tilbud om grunnskoleopplæring for voksne, norsk og samfunnskunnskap for voksne med innvandrerbakgrunn.

Kommunen har syv kommunale barnehager og tre private barnehager som er drevet av FUS barnehagene og Espira-gruppen.

Alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. Opplæring, læring og dannelse er viktige deler av samfunnsoppdraget barnehagene og skolene skal ivareta for alle barn. En trygg oppvekst bidrar til å skape en god og robust fysisk og psykisk helse. Deltakelse og medvirkning fremmer helse og livskvalitet. Allerede i barneårene skal kommunen sin innsats bidra til at de aller fleste deltar i arbeidsliv og samfunnsliv og kjenner seg inkludert. Resultatområdet har stort fokus på at barn og unge skal kjenne seg inkludert i et fellesskap i barnehage, skole og fritid. Med dette utgangspunktet iverksettes både Oppvekstreformen og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. BTI-modellen for bedre tverrfaglig innsats med tilhørende handlingsveileder ligger inne i alle årshjul. Dette for at alle ansatte i Oppvekst og kultur skal vite hva de skal gjøre for å sikre tidlig oppdaging av problemstillinger rundt et barn, tidlig innsats og tverrfaglig innsats i samarbeid med foreldrene.

Ung Data-undersøkelsen viser at de fleste unge har det bra, trives på skolen og har et godt forhold til foreldrene sine. Gode barnehager og skoler og en meningsfull fritid er viktige faktorer i barn og unges oppvekst. Det gjennomføres kartlegginger av faglig kunnskap og grad av gjennomføring av videregående skole. Slike undersøkelser er viktige deler av et større bilde der kommunen skal bidra til at flest mulig barn og unge får en oppvekst og utdanning som gir gode muligheter for framtidig arbeid og deltakelse i samfunnet.

Temaplanen "Sammen om det beste for barnet" er overordnet og retningsgivende; kommunens strategiske plan for barn og unge. Planen berører kommunens tjenester rettet mot barn, unge og deres familier. Den tar også opp i seg andre områder som preger barn og unges oppvekst slik som frivillighet, fritid og folkehelse. De neste årene vil det som er beskrevet her kjennetegne felles innsats for barn og unge i Tysvær kommune.

Utfordringer og strategi

Rekruttering

Den største utfordringen i årene som ligger foran er å få rekruttert personell med den kompetansen som er nødvendig for å løse oppgavene som ligger til Oppvekst og kultur. Dette gjelder både innenfor barnehage, skole, barnevern, helsestasjons- og skolehelsetjenesten og PP-tjenesten.

Det vil bli utarbeidet en rekrutteringsplan som tar høyde for denne utfordringen, slik at man gjør det man kan for å rekruttere og beholde medarbeidere med kompetansen kommunen har behov for.

Reduksjon i barnetall

Den største utfordringen når det gjelder økonomisk styring de neste 10-15 årene er endring i befolkningssammensetning. Statistisk sentralbyrå (SSB) sin befolkningsprognose for landet sier at det blir flere eldre, redusert antall voksne i fruktbar alder og betydelig færre barn. Det samme gjelder for Haugalandet og for Tysvær. Fra 2020 og fram mot 2050 viser SSB sin prognose at Tysvær kommune får 900 flere eldre over 80 år. Tabellen under viser prognosen i Tysvær for barn og unge.

SSB sin siste prognose tilsier at fram mot 2030 blir antallet barn i barnehagealder redusert med 86 barn, før det forventes en økning igjen frem mot 2040. Prognosen tilsier en nedgang i elevtallet i grunnskolen (6 - 15 år) på 250 elever frem mot 2035. Litt lengre fremme mot 2050 stabiliserer elevtallet seg noe høyere, men ikke på det historiske nivået med en topp rundt 2017. Når det tas hensyn til elevtallsprognosen som er basert på boligbyggeprogrammet, viser prognosen for aldersgruppen 6 - 15 år noe lavere elevtallnedgang og varierer i ulike deler av kommunen, jamfør skolebruksplanen. Prognosen tar ikke høyde for flyktningssituasjonen.

Prosentvis endring 22-25	2030	Endring 22-30	Prosentvis endring 22-30	2035	Endring 22-35	Prosentvis endring 22-35	2040	Endring 22-40	Prosentvis endring 22-40	2045	Endring 22-45	Prosentvis endring 22-45
-24,2%	124	-25	-16,8%	134	-15	-10,1%	138	-11	-7,4%	132	-17	-12,9%
-4,1%	648	-61	-8,6%	704	-5	-0,7%	745	36	5,1%	737	28	3,8%
-4,4%	1005	-161	-13,8%	959	-207	-17,8%	1025	-141	-12,1%	1086	-80	-7,4%
-2,8%	502	4	0,8%	455	-43	-8,6%	417	-81	-16,3%	447	-51	-12,1%

Befolkningsprognosen påvirker i sterk grad kommunens inntektsgrunnlag. Færre barn gir kommunen mindre inntekter til å drive barnehager og skoler for. Kommunen vil i årene fremover ha et økende behov for pleie- og omsorgstjenester til den eldre delen av innbyggerne, og må slik prioritere ressursene tilsvarende. Dette gir utfordringer med strategisk planlegging – ikke minst innenfor barnehager og skoler.

Barnehage

Redusert antall barn i barnehagene vil utfordre kommunen på å sikre ressurseffektiv drift, selv om det også er mange andre faktorer som påvirker driftskostnadene. De siste årene viser likevel stabilt antall barn i barnehagene, men dette gir bare noe utsatt tidsperspektiv. Det ser ut for at det er en nedgang i antall barn fra august 2023, men dette tallet blir klart først 15.12 som er telletidspunkt. De siste årene har det vært en økning i antall barn i alderen 1 - 3 år i barnehagene. Den langsiktige trenden er

reduksjon i antall fødsler og antall barnehagebarn, selv om det er lokale svingninger. Det er kostbart å drifte i bygg hvor arealkapasiteten ikke er utnyttet. Tilskudd til private barnehager blir beregnet med utgangspunkt i økonomisk driftsnivå i kommunale barnehager. Derfor vil kostnadsnivå på kommunal barnehagedrift ha direkte sammenheng med nivået på kommunens utbetaling til private barnehager.

Barnehagebruksplanen er kommunens viktigste plandokument for utforming av kommunale barnehager og fremtidig barnehagestruktur. Kapasiteten i barnehagene og befolkningsprognosen gjør at det vil bli vurdert struktur på sikt ved rullering/revisjon av barnehagebruksplanen. Skolebruksplanen er snart klar for revisjon og det vil være fornuftig å se disse to planene i sammenheng, eventuelt å slå dem sammen til én plan. Den totale arealkapasiteten i kommunens barnehagebygg blir ikke fullt ut utnyttet. Små barnehager utfordrer også muligheten til en mer effektiv utnyttelse av ressursene. Tysvær kommune har gjennom mange år vist at store kommunale barnehager med kostnadseffektiv drift også har høy kvalitet på tilbudet til barna. Kvalitet vil fremdeles være høyt prioritert.

Skole

I følge SSB får kommunen i årene som kommer færre barn i grunnskolealder. Elevtallet vil ha lokale svingninger fra år til år, men i planleggingen er det nødvendig å ta det langsiktige perspektivet. Det siste året har det vært en økning i elevtallet, selv om befolkningsprognosen tilsa nedgang, hovedsakelig på grunn av flyktninger som har flyttet til kommunen. På lang sikt sier likevel prognosen en elevnedgang frem mot 2040. Med færre barn i grunnskolealder blir kommunen utfordret på planlegging av skolestruktur og langtidsplanlegging av skoledrift. Det skal opprettholdes et kvalitativt godt og likeverdig tilbud til elevene i alle deler av kommunen, og kommunen skal drive skolene innenfor gitte økonomiske rammer. De to minste barneskolene har betydelig høyere elevkostnad enn de tre største. De minste skolene gir lavest ressurseffektiv drift, og en skolestruktur med større skoler vil gi bedre ressursutnyttelse og større fagmiljø. Rekrutteringsproblematikk vil også ha påvirkning på langtidsplanlegging av skoledrift. Selv om skolestrukturen beholdes som i dag de neste årene er det nødvendig å fortsette analysearbeidet for å være best mulig forberedt for fremtiden.

Tysvær opplæringscenter har over tid hatt høye driftsutgifter pr innbygger sammenlignet med kostragruppe 8 og Landet uten Oslo. Det har de siste årene variert om kommunen får bosette det antall flyktninger som kommunen er anmodet om. Dette skaper usikkerhet fra år til år om hvilke ressurser det er behov for i voksenopplæringen. Siste året med et høyt antall bosatte har gitt bedre driftssituasjon for opplæringscenteret. Det er tatt initiativ til å utrede muligheter for å samarbeide med nabokommuner om voksenopplæring.

Helse

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har mottatt tilskuddsmidler fra helsedirektoratet til «Forsterket helsestasjonstjenesten med fokus på økt livskvalitet og bedre psykisk helse i befolkningen». Tjenesten er styrket med 120 % stilling hvor; skolehelsetjenesten er styrket med 100 % stilling og helsestasjonen med 20 % stilling. Tilskuddsmidlene har blant annet ført til mer tilgjengelig helsesykepleier på skolene, økt lavterskeltilbud, større mulighet for samhandling med skole og andre instanser samt bedre kvalitet i tjenesten. Det ligger en forventning om at det lyses ut nye tilskuddsmidler fra 2024.

Fritid og frivillighet

Tysvær kommune har gjennom mange år satset både på kulturtilbud og idrett. Tysværtunet med badeanlegg og flotte idrettsanlegg er eksempler på dette. Det er viktig for folkehelsen å ha gode aktiviteter på fritiden. For barn og unge er det viktig å ha fritidsaktiviteter som gir mestring og

inkludering, og som forebygger utenforskap. Et godt ungdomsmiljø med variert fritidstilbud, trygge møtearenaer og meningsfull aktivitet er viktig for ungdom. Ny ungdomsskole på Frakkagjerd vil gi muligheter for varierte fritidsaktiviteter etter skoletid. Samtidig utredes muligheter for å bruke deler av eksisterende ungdomsskolebygg til en fritidsklubb med utvidet aktivitetstilbud, som en midlertidig bruk av bygget. Fritidsklubben gir ungdom et tilbud der de møter trygge voksne både fra kommunen og frivillighet.

Frivillig innsats er et av kommunens satsingsområder. Samtidig står kommunen foran en økonomisk situasjon med reduserte inntekter og mindre ressurser å drive kommunen for de neste årene. Det er derfor nødvendig å ta en grundig vurdering på hvordan kommunen skal støtte kulturtilbud og idretten fremover. Det vil være enda større fokus på dialog med frivillige lag og organisasjoner om fritidstilbud for barn og unge.

Fremover vil det være viktig med god ressursutnyttelse for å sikre at tilgjengelige ressurser blir prioritert der de trengs mest, for best mulig å sikre at alle barn og unge i Tysvær får en god oppvekst og godt grunnlag for å utvikle sine talent og drømmer.

Utsatte barn og unge

Barn og unge i en sårbar situasjon er særlig utsatt for ikke å kjenne seg inkludert i barnehage, skole og fritid. Noen trenger helhetlig og koordinert innsats for å få den støtten og hjelpen de har behov for, slik at de kan mestre eget liv. Det blir jobbet for å bli bedre på samhandling mellom tjenestene, til det beste for barnet, gjennom prosjekt "Laget rundt barnet", som handler om å implementere de nasjonale innsatsområdene/reformene "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis", "Oppvekstreformen" og "Bedre tverrfaglig innsats" (BTI).

Barnevernsreformen/oppvekstreformen

Barnevernsreformen er en oppvekstreform. Den skal gi kommunene mer ansvar på barnevernområdet og styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats i hele oppvekstsektoren. Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen oppnås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren, med tilrettelegging for tverrfaglig samhandling mellom tjenester. I Tysvær har det vært tilrettelagt for tidlig innsats og tverrfaglig samhandling over tid gjennom BTI modellen for Bedre Tverrfaglig Innsats. Med barnevernsreformen er det nødvendig å involvere alle tjenester i oppvekstområdet for å sikre tverrfaglig innsats på enda flere områder. Det er utarbeidet en temaplan for barn og unge "Sammen om det beste for barnet" som tar opp i seg både barnevernsreformen, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, andre nasjonale satsingsområder og kommunale planer som for eksempel TK 2030.

Ungdomsløftet har de siste årene vært et felles satsingsområde. Ungdommene selv vektlegger gode trygge møteplasser på fritiden og mener at kommunen bør legge bedre til rette for flere slike møtesteder, helst med mulighet for mat. Natteravn-ordning ble igangsatt som en del av Ungdomsløftet for å bidra til et tryggere nærmiljø for ungdom, både rundt Avanti fritidsklubb og områder på Frakkagjerd der ungdom "henger". I samarbeid med Røde Kors organiseres et tilbud for ungdommer etter skoletid; "UFO". Det har vært et samarbeid om både frokosttilbud, lunch og et tilbud etter skoletid der mat er inkludert. Ungdomsløftet blir i fortsettelsen en del av prosjekt "Laget rundt barnet".

Skolemåltid ved Frakkagjerd ungdomsskole har vært vellykket. Ressurser til å gjennomføre skolemåltid utgår ved årsskiftet 2023/24. En måte å videreføre f.eks. et frokosttilbud og kanskje utvide det til alle ungdomsskolene kunne være å få til et samarbeid med frivillige organisasjoner der de står for tilbereding av mat og servering og at skolene tilrettelegger i lokalet.

TK 2030

Oppvekst og kultur er godt i gang med oppstart av Lean som metode for kontinuerlig forbedring.

Oppvekst og kultur har et innsparingskrav på 30 mill. kroner i perioden 2022 til 2025. Sparetiltakene er først og fremst gjennomført og planlagt i skole, barnehage og kultur.

De største sparetiltakene på **skoleområdet** er planlagt som konsekvens av elevtallsreduksjon, noe som skulle redusere ressursbruken betydelig de neste årene. I stedet har elevtallet økt. Fra forrige skoleårstart til inneværende skoleår tilsa prognosen en reduksjon på 40 elever. I stedet økte elevtallet gradvis gjennom forrige skoleår og frem til skolestart i høst med 60 elever. Slik er differansen mellom elevtallet da elevforutsetningene for budsjett 2023 ble lagt og skoleoppstart høsten 2023 en økning på 100 elever. På bakgrunn av dette fikk skoleområdet tilført 5,5 mill. kroner i budsjettet for 2023 etter behandling av 1. tertialrapport.

Planlagt sparetiltak ved skoleområdet har ikke blitt gjennomført som planlagt. Det blir gjort en gjennomgang av administrative ressurser med mål om reduksjon. Elevtallsprognoser videre vil vise når det vil være mulig å redusere bemanningen ved skolene.

Barnehagene har også fått økning i antall barn i barnehagene og en alderssammensetning som har påvirket mulighetene for å redusere grunnbemanningen i barnehagene. Det har likevel ikke like stort utslag som på skolene.

Følgende tiltak iverksettes i **barnehageområdet** i 2023 med fulltidsvirkning fra 2024.

- Kokkestillinger i barnehager avvikles fra 15.08.2023
- Nedgang i barnetall knyttet til styrket bemanning effektueres
- Reduksjon av administrative ressurser

I økonomiplanen 2023 -2026 vises det til at nedgang i barnetall vil gi et mindre behov for bemanning og at den største innsparingsmuligheten for barnehage de neste årene ligger her.

Prognosen tok ikke hensyn til flyktningssituasjonen, og det var en økning på 29 barn i barnehagene i Tysvær per 15.12.2022 sammenlignet med det som lå til grunn ved prognoseberegningen.

Hovedopptaket for barnehageåret 2023/2024 er gjennomført og viser at selv om antallet barn i alderen 1-5 år som benytter barnehageplass går ned totalt i kommunen er andelen barn i alderen 0-3 år høyere for kommende barnehageår. Dette påvirker personalkostnadene på grunn av bemanningsnormen for aldersgruppen

Sammenlignet med prognosen som lå til grunn for sparekrav hadde kommunen betydelig flere barn som startet i barnehagen i august 2023, samtidig vil det komme flyktninger som vil kreve ytterligere ressursinnsats gjennom året .

Økonomiplan for 2024-2027

Dette betyr at det vil bli en forskyvning av når det er mulig å redusere bemanningen i de kommunale barnehagene. Slik det ser ut i dag vil det være behov for å opp-bemanne gjennom året.

På bakgrunn av endrede forutsetninger i skole og barnehage, elevtall og barn i barnehagealder, vil det bli gjort interne justeringer på hvor sparekravet legges. På kort sikt må andre tjenester i resultatområdet ta større andel av sparekravet.

Kulturområdet har gjennomført spareplan som planlagt, uten å ha vært påvirket av bosetting av flyktninger. Det er likevel registrert at bruk av aktivitetskortet har økt betydelig. Dersom kommunen skal møte økt etterspørsel om aktivitetskortet er det nødvendig å øke budsjettposten.

Følgende spareplan er gjennomført og planlagt videre:

	Beløp	År
Økte inntekter Tysværtunet	600 000	2023
Reduksjon Biblioteket	300 000	2023
Reduksjon almen kultur	800 000	2023
Reduksjon kulturskolen	400 000	2024
Reduksjon tilskudd frivillige lag	300 000	2025
Økte inntekter Tysværtunet	600 000	2025
Samlet	3 000 000	

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år (B) *) **)	10 971	13 108	13 884	14 902	14 578
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet *)	147 139	145 358	151 959	161 531	192 678
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	5 114	3 591	3 900	3 499	2 878
Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B) *) **)	8 420	8 835	8 636	8 804	8 306
Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	1 371	1 287	1 420	1 276	864
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	1 369	1 054	1 067	1 108	1 415
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år *) **)	105 987	102 184	106 614	106 130	104 246

Økonomiplan for 2024-2027

Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) *) **)	6 836	6 901	6 212	8 167	8 104
--	-------	-------	-------	-------	-------

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	"Vi er Brobyggere"	Oversikt over tjenestetilbud for barn og unge og deres foresatte
	"Vi gir robuste tjenester"	Implementeringsplan for "kompetanseløftet for inkluderende praksis" er utarbeidet i alle seksjoner og på overordnet nivå
	"Vi har tidlig innsats"	Implementering av Handlingsveilederen BTI
	"Vi vil ha alle med"	Aktivitetskortet Samarbeidsfora på barnets arena
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Profesjonelt lærende fellesskap er etablert i alle enheter og ledergrupper.

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	Forebygging og tidlig innsats Innføring av Lean i hele organisasjonen
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	Rutiner for å tilby stafettlogg til alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste i alle tjenester for barn, unge og deres familier.
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	Digital kommunikasjon
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	Barnekoordinator ansettes i 100 % stilling i ressurs- og tjenestekontoret.
		Tverrfaglig sammensatt kommunalt team
	Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	Internkontrollsystem
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	Rekrutteringsplan for resultatområdet utarbeides innen 1. april 2024
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

"Vi er Brobyggere"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

Innsatsområdet "**Vi er brobyggere**" handler om å forsterke eksisterende samarbeidsbroer og bygge nye solide samarbeidsbroer der et samarbeid er avgjørende for at Oppvekst og kultur skal kunne levere gode tjenester til barn, unge og deres foresatte. Det handler både om samarbeid internt mellom tjenestene, og like viktig er samarbeidet med det lokale miljøet og fritidsarenaene og det frivillige miljøet i kommunen. Sammen er alle disse aktørene med på å danne laget rundt barnet, og i mange sammenhenger må disse aktørene virke sammen for at behovene til barn og unge blir møtt og løst på best mulig måte. Det å kjenne til hverandre, vite om tjenester, tilbud, tiltak og kompetanse er sentralt. Samtidig er fokus på og forståelse av det tverrfaglige og tverretatlige samarbeidet like viktig.

"Vi gir robuste tjenester"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

I innsatsområdet "**Vi gir robuste tjenester**" ligger behov for rett kompetanse til å løse identifiserte og lokale behov. For å møte kompetansebehovet til kommunene har regjeringen kommet med satsingen "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis". Dette er en stor satsing som nettopp legger til rette for at kommunen kan drive med lokale barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid. Denne satsingen er besluttet å implementere samlet i Oppvekst og kultur. Det vil si at alle tjenestene i Oppvekst og kultur skal sammen jobbe for å løfte både felles og lokale kompetansebehov.

"Vi har tidlig innsats"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

Innsatsområdet "**Vi har tidlig innsats**" innehar et tydelig budskap på at oppvekstsektoren skal fortsette å jobbe med tidlig innsats. Arbeidet med implementering av Handlingsveilederen til BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats) er et åpenbart fokus for hele organisasjonen. Tidlig innsats vil derfor, på en eller flere måte, berøre alle tjenestene til Oppvekst og kultur, avhengig av hvor langt tjenesten er kommet i sitt implementeringsarbeid.

"Vi vil ha alle med"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

Innsatsområdet "**Vi vil ha alle med**" handler om inkludering - inkludering i fellesskap der den enkelte opplever tilhørighet, mestring og mening. Inkludering der alle kan delta ut i fra egne ressurser og ferdigheter. Inkludering gjennom medvirkning - å gi barn og unge mulighet for å komme med sin stemme når det handler om utvikling av tjenestene, er også sentralt i dette satsingsområdet.

Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.

Noen barn, unge og deres familier har behov for tjenester fra flere enheter i kommunen. De fleste barn får sitt tjenestetilbud innenfor resultatområdet Oppvekst og kultur. Noen få barn trenger tjenester både fra Oppvekst og kultur og Helse og mestring. Alle barn og deres familier skal oppleve et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. Det skal sikres helhet og god koordinering både direkte i tjenestetilbudet for den enkelte og det skal være tilrettelagt en organisasjonsstruktur og samarbeidsfora som tilrettelegger for et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.

En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.

En lærende organisasjon er sentralt for å lykkes med alt utviklingsarbeid. For å lykkes med implementering av temaplanen for barn og unge, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, oppvekstreformen og andre utviklingsarbeid er det viktig å forberede arbeidet godt og ha en realistisk implementeringsplan.

Leanarbeidet - Kontinuerlig forbedring - skal bidra til at Tysvær kommune på en systematisk måte utvikles til å være en lærende organisasjon. Lærende praksisfellesskap er vesentlig for å utvikle kunnskap. Slike fora må organiseres i strukturerte former dersom det skal fungere etter intensjonen.

Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur

Alle seksjoner jobber systematisk med internkontroll slik at leder har kontroll på at lovkrav er oppfylt. Virksomhetsleder sikrer systematisk internkontroll med sine seksjoner. Kommunalsjef sikrer systematisk internkontroll med hele resultatområdet og rapporterer videre til rådmannen.

Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.

Lean er introdusert for hele organisasjonen, som kontinuerlig forbedringsarbeid. Noen piloter er i gang innenfor PPT, skole og barnehage.

I økonomiplanperioden er alle deler av Oppvekst og kultur i gang med å implementere Lean som filosofi og verktøy for kontinuerlig forbedringsarbeid.

På slutten av økonomiplanperioden har resultatområdet noen piloter som har Lean som kontinuerlig forbedringsarbeid implementert i daglig drift.

Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste

Bedre Tverrfaglig innsats (BTI) skal sikre helhetlig og koordinert innsats for barn og familier som har utfordringer. Stafettloggen er et digitalt verktøy som brukes for å forenkle samhandling mellom ulike instanser om felles mål og tiltak, dokumentere samhandling og gi foreldre innsyn i mål og tiltak som den enkelte tjeneste yter og hvordan det samhandles om tiltakene.

Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester

I barnahager, skoler, barnevern, PPT og helsestasjons- og skolehelsetjenesten er rekruttering blir et økende problem. Dette er ikke unikt for Tysvær, men det merkes godt ved rekrutteringsbehov. Det er i økende grad krav til omfang av bestemte yrkesgrupper og det er spesielt de siste 1 - 2 årene denne problemstillingen har blitt tydelig innenfor mange høyskoleyrker. Det er behov for en rekrutteringsplan som innbefatter både annonsering/promotering, omdømmebygging, hvordan håndtere ledige vikariat/engasjement og lønnspolitikk.

"Vi er Brobyggere"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

Innsatsområdet **"Vi er brobyggere"** handler om å forsterke eksisterende samarbeidsbroer og bygge nye solide samarbeidsbroer der et samarbeid er avgjørende for at Oppvekst og kultur skal kunne levere gode tjenester til barn, unge og deres foresatte. Det handler både om samarbeid internt mellom tjenestene, og like viktig er samarbeidet med det lokale miljøet og fritidsarenaene og det frivillige miljøet i kommunen. Sammen er alle disse aktørene med på å danne laget rundt barnet, og i mange sammenhenger må disse aktørene virke sammen for at behovene til barn og unge blir møtt og løst på best mulig måte. Det å kjenne til hverandre, vite om tjenester, tilbud, tiltak og kompetanse er sentralt. Samtidig er fokus på og forståelse av det tverrfaglige og tverretatlige samarbeidet like viktig.

"Vi gir robuste tjenester"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

I innsatsområdet **"Vi gir robuste tjenester"** ligger behov for rett kompetanse til å løse identifiserte og lokale behov. For å møte kompetansebehovet til kommunene har regjeringen kommet med satsingen "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis". Dette er en stor satsing som nettopp legger til rette for at kommunen kan drive med lokale barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid. Denne satsingen er besluttet å implementere samlet i

Oppvekst og kultur. Det vil si at alle tjenestene i Oppvekst og kultur skal sammen jobbe for å løfte både felles og lokale kompetansebehov.

"Vi har tidlig innsats"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

Innsatsområdet "**Vi har tidlig innsats**" innehar et tydelig budskap på at oppvekstsektoren skal fortsette å jobbe med tidlig innsats. Arbeidet med implementering av Handlingsveilederen til BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats) er et åpenbart fokus for hele organisasjonen. Tidlig innsats vil derfor, på en eller flere måte, berøre alle tjenestene til Oppvekst og kultur, avhengig av hvor langt tjenesten er kommet i sitt implementeringsarbeid.

"Vi vil ha alle med"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats, Vi er brobyggere, Vi gir robuste tjenester, Vi vil ha alle med.**

Innsatsområdet "**Vi vil ha alle med**" handler om inkludering - inkludering i fellesskap der den enkelte opplever tilhørighet, mestring og mening. Inkludering der alle kan delta ut i fra egne ressurser og ferdigheter. Inkludering gjennom medvirkning - å gi barn og unge mulighet for å komme med sin stemme når det handler om utvikling av tjenestene, er også sentralt i dette satsingsområdet.

Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.

Noen barn, unge og deres familier har behov for tjenester fra flere enheter i kommunen. De fleste barn får sitt tjenestetilbud innenfor resultatområdet Oppvekst og kultur. Noen få barn trenger tjenester både fra Oppvekst og kultur og Helse og mestring. Alle barn og deres familier skal oppleve et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. Det skal sikres helhet og god koordinering både direkte i tjenestetilbudet for den enkelte og det skal være tilrettelagt en organisasjonsstruktur og samarbeidsfora som tilrettelegger for et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.

En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.

En lærende organisasjon er sentralt for å lykkes med alt utviklingsarbeid. For å lykkes med implementering av temaplanen for barn og unge, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, oppvekstreformen og andre utviklingsarbeid er det viktig å forberede arbeidet godt og ha en realistisk implementeringsplan.

Leanarbeidet - Kontinuerlig forbedring - skal bidra til at Tysvær kommune på en systematisk måte utvikles til å være en lærende organisasjon. Lærende praksisfellesskap er vesentlig for å utvikle kunnskap. Slike fora må organiseres i strukturerte former dersom det skal fungere etter intensjonen.

Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur

Alle seksjoner jobber systematisk med internkontroll slik at leder har kontroll på at lovkrav er oppfylt. Virksomhetsleder sikrer systematisk internkontroll med sine seksjoner. Kommunalsjef sikrer systematisk internkontroll med hele resultatområdet og rapporterer videre til rådmannen.

Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.

Lean er introdusert for hele organisasjonen, som kontinuerlig forbedringsarbeid. Noen piloter er i gang innenfor PPT, skole og barnehage.

I økonomiplanperioden er alle deler av Oppvekst og kultur i gang med å implementere Lean som filosofi og verktøy for kontinuerlig forbedringsarbeid.

På slutten av økonomiplanperioden har resultatområdet noen piloter som har Lean som kontinuerlig forbedringsarbeid implementert i daglig drift.

Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste

Bedre Tverrfaglig innsats (BTI) skal sikre helhetlig og koordinert innsats for barn og familier som har utfordringer. Stafettloggen er et digitalt verktøy som brukes for å forenkle samhandling mellom ulike instanser om felles mål og tiltak, dokumentere samhandling og gi foreldre innsyn i mål og tiltak som den enkelte tjeneste yter og hvordan det samhandles om tiltakene.

Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester

I barnahager, skoler, barnevern, PPT og helsestasjons- og skolehelsetjenesten er rekruttering blir et økende problem. Dette er ikke unikt for Tysvær, men det merkes godt ved rekrutteringsbehov. Det er i økende grad krav til omfang av bestemte yrkesgrupper og det er spesielt de siste 1 - 2 årene denne problemstillingen har blitt tydelig innenfor mange høgskoleyrker. Det er behov for en rekrutteringsplan som innbefatter både annonsering/promotering, omdømmebygging, hvordan håndtere ledige vikariat/engasjement og lønnspolitikk.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	384 156	384 156	384 156	384 156
Sum Tekniske justeringer	-5 224	-6 074	-6 074	-6 077
Sum Vedtak forrige periode	-10 616	-21 369	-23 268	-23 268
Sum Lønns- og prisvekst	41 805	44 553	44 553	44 553
Konsekvensjustert budsjett	25 965	17 109	15 210	15 207

Økonomiplan for 2024-2027

		Økonomiplan			
	Avdeling	2024	2025	2026	2027
Konsekvensjustert ramme		410 121	401 265	399 366	399 363
Driftskonsekvens					
Redusert strømforsbruk	Oppvekst og kultur	-250	-400	-400	-400
Sum Driftskonsekvens		-250	-400	-400	-400
Innsparingstiltak					
Omlegging fra leasing til kjøp av pc og IPAD i grunnskolen	Oppvekst og kultur	-259	-259	-259	-259
Organisasjonsendring	Oppvekst og kultur	0	-433	-433	-433
Reduksjon i vikarutgifter	Oppvekst og kultur	-112	-112	-112	-112
Sum Innsparingstiltak		-371	-804	-804	-804
Nye tiltak					
Bemanningsnorm - Økning i andel barn 0-3 år	Oppvekst og kultur	2 600	1	0	0
Bemanningsnorm Mottak av flyktninger - lav prognose	Oppvekst og kultur	3 302	3	1	0
Justering Aktivitetskort/tilskudd til kontingent barn i lavinntektsfamilier	Oppvekst og kultur	100	100	100	100
Nytt fagsystem for barnevernet	Oppvekst og kultur	200	200	200	200
Revidert barnehage- og skolebruksplan	Oppvekst og kultur	250	0	0	0
Statsbudsjettet: Gratis barnehageplass fra tredje barn i barnehage	Oppvekst og kultur	50	50	50	50
Straumen kunstgressbane	Oppvekst og kultur	700	0	0	0
Utbedring av kajakkårn Tysvær kano- og kajakkanlegg	Oppvekst og kultur	250	0	0	0
Uteområde dagsturhytta	Oppvekst og kultur	200	0	0	0
Sum Nye tiltak		7 652	354	351	350
Nye tiltak og realendringer budsjett		7 031	-850	-853	-854
Ramme 2024-2027		417 152	400 416	398 514	398 510

Sammendrag budsjett

I perioden 2022 til 2025 skal budsjett for Oppvekst og kultur reduseres med 30 mill i forbindelse med TK 2030. Det er viktig å holde fast på planlagte innsparingstiltak og følge med på forutsetningene som er lagt til grunn. Reduksjon i barnetall er en viktig forutsetning som grunnlag for innsparingstiltak, men også reduserte åpningstider og tilbud skal bidra til å innfri sparekrav. Muligheter for reduksjon i administrative ressurser blir jevnlig vurdert. Ved ledige stillinger blir det alltid vurdert muligheten for å overføre tilhørende oppgaver til andre, slik at stillingen kan tas bort.

I økonomiplanperioden skal barnehagebruksplan og skolebruksplan rulleres for å møte demografiendringer på sikt. Det blir planlagt for ytterligere reduksjon i budsjettet frem mot 2030.

Samtidig som det legges opp til redusert driftsnivå skal Barnevernreformen/oppvekstreformen og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis implementeres i driften. Reformene medfører økte kostnader for kommunen, og det er derfor spesielt viktig å sikre at tilgjengelige ressurser disponeres godt.

Investeringsbudsjett

Økonomiplan for 2024-2027

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Flomlys idrettsanlegg - Utskiftning til LED	2026	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Forprosjekt endringer bygg Førresdalen barnehage	2025	0	125	125	0	0	0	125
Forprosjekt trafikkforhold barnehager	2024	0	250	-0	250	0	0	250
Kino - oppgradering av kinosal	2026	2 600	5 980	-0	3 380	0	0	3 380
Kunstgressbane Frakkagjerd	2024	4 000	4 500	500	-0	0	0	500
Mulighetsstudie Frakkagjerd barneskole	2024	0	300	300	0	0	0	300
Ny brønn på Sandbekken leirsted	2024	0	250	250	0	0	0	250
Ny Frakkagjerd ungdomsskole (FUS)	2026	120 000	490 000	195 000	170 000	5 000	0	370 000
Oppvekst og kultur - inventar og utstyr	LØPENDE			600	600	600	600	2 400
Tysværtunet kulturhus - utskifting til ledlys	2025	3 300	5 165	1 865	0	0	0	1 865
Utskifting av kunstgras i ballbinger	2024	0	600	600	0	0	0	600
Sum investeringsprosjekter		129 900	510 170	202 240	174 230	5 600	600	382 670

Skole

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	193 921	178 230	199 063	191 748	190 049	190 049
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	15 427	14 478	14 471	14 181	14 181	14 181
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 290	2 711	2 711	2 711	2 711	2 711
Overføringsutgifter	2 556	1 181	-1 623	-1 623	-1 623	-1 623
Finansutgifter	1 197	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	216 391	196 600	214 621	207 016	205 317	205 317
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-6 175	-5 326	-3 076	-3 076	-3 076	-3 076
Refusjoner	-20 983	-7 992	-9 647	-6 847	-6 847	-6 847
Overføringsinntekter	-1 754	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 651	-340	-0	-0	-0	-0
Sum Driftsinntekter	-30 564	-13 658	-12 723	-9 923	-9 923	-9 923
Sum	185 827	182 942	201 898	197 094	195 395	195 395

Beskrivelse av dagens virksomhet

I Tysvær kommune er det 8 skoler med stor variasjon i elevtallet. Førland skule er den minste med 77 elever og Frakkagjerd ungdomsskole er den største med 345 elever. Kommunen har fem barneskoler, to kombinerte skoler, én ungdomsskole og én alternativ opplæringsarena som fungerer som et supplement til skolene, knyttet opp til elever som har behov for spesialundervisning. Skoleåret 23/24 har Tysværskolen 1650 elever. Elevtallet er synkende og skoleåret 24/25 vil elevtallet bli redusert til 1637 elever, forutsatt at det ikke kommer flere elever gjennom skoleåret.

Skoleåret 22/23 er det 397 hele plasser i SFO, fordelt på ulike tilbud. 207 av plassene er gratis kjernetid for 1. og 2. trinn. SFO er lokalisert på 7 skoler. Skolene i Tysvær er alle innenfor lærertetthetsnormen. Normen fastsetter at det skal være 15 elever per lærer i snitt i 1. - 4. klasse og 20 elever per lærer i snitt på mellomtrinn og ungdomsskoletrinnet.

Opplæringsloven og kunnskapsløftet LK20 gir de overordnet nasjonale føringene for innholdet i skolen. Skolen forholder seg også til kommunale føringer som samfunnsdelen i kommuneplan, strategiplan for skole der visjonen er læring for livsmestring. I tillegg er det utarbeidet en tverrfaglig temaplan for barn og unge som har som målsetting at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø.

Skolens formål er å gi elevene kompetanse for livsmestring både faglig og sosialt. Danning og utdanning skjer i samarbeid med foreldre. Skolen i Tysvær har over tid hatt fokus på samarbeid med foreldre og et inkluderende læringsmiljø. Skolen skal gi forankring og tilhørighet, bygge verdier, forståelse for kulturarv og demokrati, innsikt i og respekt for mangfold og gi skaperglede, engasjement og utforskertrang.

I tillegg til grunnskole for aldersgruppen 6- 16 år har kommunen også Tysvær opplæringscenter som gir undervisning til voksne. Skolen er lokalisert på Frakkagjerd. Tysvær opplæringscenter har nå 42 deltagere.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år *) **)	105 987	102 184	106 614	106 130	104 246
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) *) **)	6 836	6 901	6 212	8 167	8 104

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Tidlig innsats

Tidlig innsats gjelder nå for 1.-10. trinn i Tysvær kommune. Staten har samordnet øremerkede midler til tidlig innsats 1.-4. trinn med tilskudd til lærenormen. Ressursene er øremerkede, og kan ikke benyttes til elever som har behov for spesialundervisning. De to siste årene er tall på elever som får spesialundervisning gått ned, men de elevene som har slik rett, har mer omfattende utfordringer/behov. Timer til spesialundervisning er ca 18 % av rammen til undervisning, mens prosenten på landsbasis er 15 %.

Skolene melder fra om elever med krevende utfordringer hvor skolen opplever å komme til kort i målet om inkludering i fellesskapet i klasserommet. Det handler om sammensatt problematikk som stiller krav både til flerfaglig innsats over tid og oftest behov for kompetanse. Tidlig innsats er viktig for å gi alle barn og unge en opplæring som sikrer et godt grunnlag for videre deltagelse i samfunnet. Elever som blir hengende etter i de grunnleggende ferdighetene kan risikere å slite med dette i mange år etterpå. Å kunne oppdage dette så tidlig som mulig og å ha kompetanse for å kunne gjøre noe med det, vil være avgjørende for kvaliteten i skolen.

Kommunen jobber i en samhandlingsmodell: Bedre tverrfaglig Innsats (BTI) som skal ivareta §15-8 i opplæringsloven *Samarbeid og samordning*. Samhandlingsmodellen skal bidra til gode oppvekstvilkår for barn og unge, og sikre godt samarbeid med deres foresatte ved at tjenestene samhandler godt på alle nivå. Målsettingen er å forebygge, oppdage tidlig og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier som det er knyttet bekymring til (temaplan for barn og unge – sammen om det beste for barnet). Over tid vil dette arbeidet kunne bidra til å redusere behovet for omfattende tiltak fra pp-tjenesten og andre instanser.

Kommunen har en desentralisert skolestruktur, med flere relativt små skoler. Dette motvirker dels mulighet for fleksibilitet innen ressursstyring. Med en forventet nedgang i elevtallet i årene fremover vil denne situasjonen ikke bli enklere å håndtere. Mange ansatte opplever ressursituasjonen som krevende.

Voksenopplæringen jobber med tidlig innsats under prosjekt hurtig spor. Der målet er å få flykninger og andre med minoritetsbakgrunn hurtigere ut i praksis og arbeid. Det er en utfordring å få til et godt tilbud med tanke på rekruttering og lokaliteter.

Strategi:

- Tidlig innsats er en av kjernekomponentene som det jobbes med på ledernivå i hele oppvekst og kultur.
- Fokus på profesjonelt læringsfellesskap der en kontinuerlig skal forbedre praksis på områder som inkluderende læringsmiljø, skole/hjem samarbeid og grunnleggende ferdigheter, samarbeid med tjenester som PPT, Helsestasjon og barnevern (jmf Strategiplan skole og temaplan barn og unge).
- Samarbeid mellom skole og PPT om systemrettet arbeid for å finne løsninger innenfor den ordinære opplæringen og for å få til god tilpasset opplæring.
- Fokus på skolenærvær gjennom felles kommunal veileder for høyt skolefravær.
- Å bygge gode og inkluderende læringsmiljø hvor alle elevene får videreutvikle sin sosiale kompetanse og opplever trygghet og tilhørighet skal være en hovedoppgave for alle som arbeider med elever i Tysværskolen. Felles veileder for trygt og godt skolemiljø er under arbeid. Tilsyn knyttet til kapittel 9A og internkontroll vil bidra i dette arbeidet.
- Følge plan for overgang mellom barnehage/skole og barneskole/ungdomsskole.
- Alternativ opplæringsarena jobber sammen med skolene og PPT med tilbakeføring av elever som har tiltak på Sætre gård. Det er viktig at tiden på alternativ opplæringsarena blir så kort som mulig for å sikre inkludering i det ordinære skoleløpet.
- Vurdere om det er mulig å gi opplæring til elever med omfattende hjelpebehov ved en eller to skoler. Dette gir bedre kvalitet i tilbudet særlig med tanke på større fagmiljø, sikre rekruttering og kan gi rom for mer spisset kompetanse. En slik organisering kan være i strid med nærscoleprinsippet, men kan løses i dialog og medvirkning fra foreldre
- Tysvær opplæringscenter skal samhandle med helse, opplæring, NAV og andre aktører i næringslivet mht til å få hurtig tilgang til praksisplasser og arbeid for deltagere ved opplæringscenteret.

Skyss

Elever som ikke har rett til gratis skyss på grunn av avstand, men har særlig vanskelig eller farlig skolevei, kan søke kommunen om fri skyss. Denne skyssen er kostnadskreven. Trafikksikringsplanen til kommunen har kategorisert noen veistrekninger som trafikkfarlige, handlingsplanen revideres i 2023.

Strategi

- På sikt vil utbygging av sykkel- og gangstier minske behov for skyss i forbindelse med farlig skolevei.

Kvalitetsutvikling i skolene

Resultater på nasjonale prøver samlet sett antyder en fremgang på engelsk, lesing og regning fra i fjor, men det er variasjoner innad i resultatene. Elevundersøkelsen antyder samlet sett at elevene trives, opplever tilstrekkelig faglige utfordringer og opplever støtte fra lærerne sine. Antallet elever som melder fra om at de blir mobbet, er synkende. Det er likevel grunn til fortsatt fokus på mobbeproblematikk og forebygging for et trygt og godt læringsmiljø.

Skolene arbeider med å utvikle undervisningen i tråd med læreplanen der dybdelæring og tverrfaglige temaer er beskrevet. Eleven skal utvikle kunnskap og varig forståelse av begrep, og begreper og sammenhenger på tvers av fag. Å jobbe med tverrfaglige emner krever at en løsriver seg fra enkeltfag og jobber med flere perspektiver og fag samtidig.

Oppvekstreformen, Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og ny opplæringslov medfører konsekvenser for skolen i form av en ny dreining på arbeidet og nye utfordringer i det tverrfaglige oppgavebildet.

Manglende motivasjon på de høyeste trinnene i skolen er en utfordring som krever tiltak og fokus.

Strategi

- Gjennom systematisk arbeid i klasserommet, i profesjonelle læringsfelleskap som samarbeids- og utviklingstid på hver skole og på tvers av skoler, skal både ledere og lærere kontinuerlig forbedre sin praksis i undervisningen og øke læringsutbytte til elevene. Det er opprettet egne utviklingsgrupper på alle skolene, hvor PPT har fast representasjon.
- Elevene skal oppleve å være medvirkende i sin læring og ha varierte læringsøker som utvikler dybdelæring på tvers av fag. Læringen skal virke meningsfull for elevene, noe som igjen kan ha effekt på motivasjon.
- Skolene skal ha særlig fokus og tiltak rettet mot et trygt og godt læringsmiljø.
- Kompetansebygging - sikre god rekruttering gjennom omdømmebygging og godt lederskap. Tysværlæderen skal sikre fellesskap rundt ledelse.

Elever i private skoler

Per september 2023 har Tysvær kommune 55 elever i private skoler. Kommunen mister statlig tilskudd til disse elevene. Om elevene har rett til spesialundervisning etter § 5.1, er det Tysvær kommune som dekker

kostnaden. Om elevene hadde vært i Tysværskolen, ville man kunne samordne spesialundervisningen på en mer kostnadseffektiv måte.

Strategi

Foreldre har rett til å velge privat opplæringstilbud. Det kan være ulike grunner til at foreldre velger private skoler fremfor et kommunalt skoletilbud. Likevel vil hovedstrategien være å gi en så god kommunal opplæring som mulig, slik at de aller fleste foreldre velger den kommunale skolen for barna sine

Teknologirike klasserom

For at læringsarbeidet med digitale verktøy skal fungere optimalt, er det en forutsetning at det også er gode skjerm-løsninger i klasserommene. Gode læringsprosesser krever at læreren kan veksle mellom å bruke pc/ iPad-skjerm og storskjerm som alle kan se.

En del av prosessen med å bygge teknologirike klasserom er å skifte ut utdaterte og dårlige tavle/projektor-løsninger ute på skolene. Dette arbeidet startet i 2018 og har hatt en årlig budsjetttramme for å få skifte ut tavler på hver skole, noe som har gjort det mulig å prioritere og planlegge oppgradering. Behovet er fortsatt til stede og det er viktig å videreføre denne satsingen.

Strategi

- Innarbeide årlig budsjett fram til en har tilfredsstillende løsning for projeksjon i alle klasserom

TK 2030

Nedgang i barnetall og innføring av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis forventes å bidra til redusert behov for spesialundervisning. Samtidig er oppgavebildet til skolen i endring. Ny Opplæringslov trer i kraft høsten 2024. Denne medfører krav og forventninger til skolen på flere områder blant annet å utvide retten til å få opplæring i en egen gruppe på det skriftspråket kommunen ikke har vedtatt som hovedmål på skolen, altså nynorsk eller bokmål. Andre sentrale endringer er å lovfeste elevens rett til medvirkning samt lovfeste prinsippet om barns beste vurdering. Det skal være høyt fokus på forebygging, tidlig innsats og koordinert innsats.

Foreløpig ser man ikke en nedgang i elevtallet eller nedgang i timetall benyttet til spesialundervisning. Antall elever som mottar spesialundervisning har blitt noe mindre, men kompleksitet og alvorlighetsgrad i elevsakene krever mer bruk av spesialundervisningstimer. Bakgrunnen for at elevtallet ikke har minket er mottak av flere flyktninger. Det må forventes svingninger i dette bildet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	"Vi er Brobyggere"	Oversikt over tjenestetilbud for barn og unge og deres foresatte
		Samarbeidsavtale mellom skole og barnevern

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
	"Vi gir robuste tjenester"	Implementeringsplan for "kompetanseløftet for inkluderende praksis" er utarbeidet i alle skoler.
	"Vi har tidlig innsats"	Skolen gjennomgår BTI handlingsveileder årlig
	"Vi vil ha alle med"	Aktivitetskortet
		Felles veileder for trygt og godt skolemiljø
		Plan overgang barnehage- skole
		PPT har faste kontaktdager på skolen
		Tverrfaglig samarbeid på skolearena
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Profesjonelt lærende felleskap er etablert på skoleledernivå
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	LEAN metodikk blir brukt av skoleledere i forbedringsarbeid
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		

Hovedmål	Delmål	Indikator
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har elever med tiltak fra flere tjenester utover skole.
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	Skole har digital samhandling med foreldre
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	Skolen er kjent med barnekoordinator sitt ansvar og gjør dette kjent for foreldre til elever som har rettigheter
	Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	Skolen arbeider kontinuerlig med internkontroll
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	Kompetanse for kvalitet
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Fra spesialundervisning til ordinær undervisning

Dialog og samarbeid mellom skole og PPT om systemrettet arbeid for å finne løsninger innenfor den ordinære opplæringen, minske antallet timer brukt på spesieltimer og for å få til god tilpasset opplæring innen de ordinære rammene. Bygge gode og inkluderende læringsmiljø hvor alle elevene får videreutvikle sin sosiale kompetanse og opplever trygghet og tilhørighet.

Fra spesialundervisning til ordinær undervisning

Økonomiplan for 2024-2027

Dialog og samarbeid mellom skole og PPT om systemrettet arbeid for å finne løsninger innenfor den ordinære opplæringen, minske antallet timer brukt på spesialtimer og for å få til god tilpasset opplæring innen de ordinære rammene. Bygge gode og inkluderende læringsmiljø hvor alle elevene får videreutvikle sin sosiale kompetanse og opplever trygghet og tilhørighet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Avdeling					
Vedtatt budsjett		182 942	182 942	182 942	182 942
	Sum Tekniske justeringer	1 082	1 082	1 082	1 082
	Sum Vedtak forrige periode	-4 046	-8 851	-10 550	-10 550
	Sum Lønns- og prisvekst	22 180	22 180	22 180	22 180
Konsekvensjustert budsjett		19 215	14 410	12 711	12 711
Konsekvensjustert ramme		202 157	197 353	195 654	195 654
Innsparingstiltak					
	Omlegging fra leasing til kjøp av pc og IPAD i grunnskolen	Oppvekst og kultur	-259	-259	-259
	Sum Innsparingstiltak		-259	-259	-259
Nye tiltak og realendringer budsjett		-259	-259	-259	-259
Ramme 2024-2027		201 898	197 094	195 395	195 395

Sammendrag budsjett

Endringer i ny opplæringslov kan påvirke kostnadene for skoleområdet. Det samme gjør uforutsette hendelser som økning i antall flyktningelever som har behov for opplæring.

Nedgang i elevtall som elevtallsprognosen viste har ikke vært tilfelle, mye på grunn av flyktningssituasjonen, noe som gjør det utfordrende å innfri sparekrav.

Samtidig som det legges opp til redusert driftsnivå skal barnevernreformen/oppvekstreformen og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis implementeres i driften.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Oppvekst og kultur								
Mulighetsstudie	2024	0	300	300	0	0	0	300
Frakkagjerd barneskole								
Ny Frakkagjerd ungdomsskole (FUS)	2026	120 000	490 000	195 000	170 000	5 000	0	370 000
Sum Oppvekst og kultur		120 000	490 300	195 300	170 000	5 000	0	370 300
Sum investeringsprosjekter		120 000	490 300	195 300	170 000	5 000	0	370 300

Barnevern

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	25 868	23 416	24 033	22 982	22 982	22 982
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	5 748	4 102	3 852	3 584	3 584	3 584
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	7 482	3 496	3 796	3 796	3 796	3 796
Overføringsutgifter	1 377	898	898	817	817	817
Finansutgifter	644	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	41 119	31 912	32 579	31 179	31 179	31 179
Driftsinntekter						
Refusjoner	-3 271	-834	-834	-834	-834	-834
Overføringsinntekter	-2 707	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-434	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-6 413	-834	-834	-834	-834	-834
Sum	34 706	31 079	31 746	30 346	30 346	30 346

Beskrivelse av dagens virksomhet

Barnevernstjenesten i Tysvær består i dag av 16,3 årsverk, fordelt på tre team:

Undersøkelse- og tiltaksteamet – saksbehandling i forbindelse med gjennomføring av undersøkelser og oppfølging av frivillige hjelpetiltak, inkludert ettervern for ungdom som har hatt hjelpetiltak.

Omsorgsteamet – Saksbehandling i forbindelse med oppfølging av barn som bor i fosterhjem eller institusjon. I tillegg har omsorgsteamet ansvar for oppfølging av ungdom med ettervern etter omsorgsovertakelse (ungdom som er passert 18, men som ønsker videre oppfølging fra barnevernstjenesten).

Veilederteamet – veiledning individuelt og i gruppe, både til foreldre og barn/ungdom som mottar frivillige hjelpetiltak og til fosterforeldre.

Tysvær inngår i et interkommunalt samarbeid om barnevernvakt med Sveio- og Vindafjord/Etne barnevern, hvor Tysvær er vertskommune.

Barnevernsloven § 1-1

«loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår»

Barnevernstjenestens to hovedoppgaver er;

- å hjelpe barn og familier som har særskilte hjelpebehov
- beskytte barn som har behov for å bli beskyttet mot nære omsorgspersoner

Barnevernstjenesten skal bidra til at barn og unge i kommunen har gode levekår og mulighet til en positiv utvikling. Når barn på grunn av forhold i hjemmet, eller av andre grunner har behov for det, skal barnevernstjenesten gi råd, veiledning eller sette inn andre former for hjelpetiltak.

Barnevernloven § 1-4 inneholder krav til forsvarlighet: «Tjenester og tiltak etter denne loven skal være forsvarlige.»

Barnevernstjenesten skal følge med i de forhold barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.

Alt arbeid som blir utført av barnevernstjenesten skal være i nært samarbeid med familien.

Det vurderes at barnevernstjenesten i stor grad oppfyller lovkravene i barnevernloven, og at det er god kvalitet på tjenesteytingen. Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid er sentralt for å kunne gi et helhetlig, tilpasset og godt tjenestetilbud til barn og unge. Barnevernstjenesten er en viktig del av dette arbeidet.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet *)	147 139	145 358	151 959	161 531	192 678

*) Inflasjonsjustert med deflator

Utfordringer og strategi

Oppvekstreformen og tidlig innsats

Den største utfordringen barnevernstjenesten står overfor nå er implementering av den nye barnevernsreformen, som trådte i kraft 01.01.2022. Den blir av mange omtalt som "Oppvekstreformen", ettersom den setter barnevernets arbeid inn i et bredere perspektiv. Reformen bidrar til et større kommunalt ansvar, noe som krever utvikling av tjenestetilbudet, kompetanse og strategisk planlegging. Reformen legger særlig vekt på tidlig innsats og kommunens samlede tilbud til barn med særskilte behov.

Reformen understreker at samarbeid på tvers mellom profesjoner og tjenester er avgjørende for å komme tidlig inn med hjelp som virker. Den legger føringer for et større kommunalt ansvar, som har som mål å gi bedre sammenheng mellom ulike tjenester og et bedre tilpasset tjenestetilbud til barn i barnevernet.

Dette stiller krav til ledelse i barnevernstjenesten, til kommunens styring av barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet. Reformen innebærer lovendringer og tiltak for å styrke kvaliteten i tjenestene. Ny barnevernslov trådte i kraft den 01.01.23. Målet med den nye loven er å sikre økt rettssikkerhet for familier som mottar hjelp fra barnevernet, gi flere barn en trygg oppvekst, modernisere i forhold til samfunnsendringer, enklere språk og struktur, sette barns behov i sentrum og bidra til økt forebygging og tidlig innsats (Bufdir).

I forbindelse med innføring av oppvekstreformen, er det naturlig å gjennomgå hvilket tilbud til familier som skal tilbys av barnevernstjenesten, og om det er noe som skal overføres til andre tjenester i fortsettelsen av arbeidet med tidlig innsats. Dette vil kunne påvirke rutiner for melding til barnevernstjenesten. Bedre tverrfaglig Innsats (BTI) er en samhandlingsmodell som skal bidra til gode

oppvekstsvilkår for barn og unge, og sikre godt samarbeid med deres foresatte ved at tjenestene samhandler godt på alle nivå. Målsettingen er å forebygge, oppdage tidlig og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier som det er knyttet bekymring til (temaplan for barn og unge – sammen om det beste for barnet).

Familiene som er i kontakt med barnevernstjenesten har ulike utfordringer, og behovet er svært sammensatt. Alvorlighetsgraden vurderes å være økende, samtidig som flere barn viser tegn på emosjonelle vansker og atferds- /reguleringsvansker i barnehage og skole. Dette tydeliggjør behovet for helhetlig tverrfaglig samarbeid og tidlig innsats.

Økt økonomisk ansvar

Større ansvar til kommunen innebærer også større økonomisk ansvar. Konkret medfører dette høyere egenandel på statlige tiltak og bortfall av refusjonsordning ved fosterhjemsplasseringer. Det er bekymringsfullt at mangelfullt tilbud fra Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) tvinger fram større behov for tiltak fra private aktører. På lang sikt er målet å redusere antall plasseringstiltak, men på kort sikt kan endringene påføre kommunen relativt store økonomiske konsekvenser.

TK 2030

Nedgang i barnetall og innføring av oppvekstreformen forventes å bidra til redusert behov for barnevernstjenester. Samtidig er oppgavebildet til barnevernstjenesten endret, og ny lov medfører krav og forventninger til et bedre og mer omfattende tilbud til de som er i kontakt med tjenesten.

Foreløpig ser man ikke nedgang i plassering utenfor hjemmet, og behovet for hjelpetiltak vurderes å ha økt de siste 1-2 årene. Dette kan forstås ut fra en situasjon med økt kompleksitet og alvorlighetsgrad i sakene. Det må forventes svingninger i dette bildet, men at man vil kunne se en ønsket utvikling over tid.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	"Vi er Brobyggere"	BTI handlingsveilederen
		Samarbeidsavtale mellom barnehage og barnevern
		Samarbeidsavtale mellom skole og barnevern
	"Vi gir robuste tjenester"	
	"Vi har tidlig innsats"	Felles familieteam
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	"Vi vil ha alle med"	Dialogmøter

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Årshjul, plan for internkontroll og kompetanseplan
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	Innføring av Lean
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	

Hovedmål	Delmål	Indikator
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	Innføring av fagsystem
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	
	Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	
Tysvørsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	31 079	31 079	31 079	31 079
Sum Tekniske justeringer	650	650	650	650
Sum Vedtak forrige periode	-800	-2 200	-2 200	-2 200
Sum Lønns- og prisvekst	729	729	729	729
Konsekvensjustert budsjett	579	-821	-821	-821
Konsekvensjustert ramme	31 658	30 258	30 258	30 258
Innsparingstiltak				
Reduksjon i vikarutgifter	Oppvekst og kultur	-112	-112	-112
Sum Innsparingstiltak		-112	-112	-112
Nye tiltak				
Nytt fagsystem for barnevernet	Oppvekst og kultur	200	200	200
Sum Nye tiltak		200	200	200
Nye tiltak og realendringer budsjett	88	88	88	88
Ramme 2024-2027	31 746	30 346	30 346	30 346

Sammendrag budsjett

Oppvekstreformen medfører økonomiske konsekvenser for barnevernstjenesten og nye utfordringer i det tverrfaglige oppgavebildet.

Kommunen har gjennom Temaplan for barn og unge, som mål å forebygge, oppdage og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier med behov for det på et tidlig tidspunkt. Dette vil kunne innebære at tiltak som barnevernstjenester tilbyr nå, skal overføres til andre tjenester og at barnevernstjenesten skal ha fokus på familier med mer alvorlige bekymringer.

Bedre tverrfaglig Innsats (BTI) er en samhandlingsmodell som skal bidra til gode oppvekstsvilkår for barn og unge, og sikre godt samarbeid med deres foresatte ved at tjenestene samhandler godt på alle nivå. Målsettingen er å forebygge, oppdage tidlig og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier som det er knyttet bekymring til (temaplan for barn og unge – sammen om det beste for barnet). Over tid vil dette arbeidet kunne bidra til å redusere behovet for tunge tiltak fra barnevernstjenesten og andre instanser.

Ppt

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	8 034	8 224	8 952	8 905	8 905	8 905
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	269	196	196	196	196	196
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	112	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	28	15	15	15	15	15
Finansutgifter	6	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	8 449	8 435	9 163	9 116	9 116	9 116
Driftsinntekter						
Refusjoner	-294	-15	-15	-15	-15	-15
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-294	-15	-15	-15	-15	-15
Sum	8 155	8 420	9 148	9 101	9 101	9 101

Beskrivelse av dagens virksomhet

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) består av 9,28 årsverk. Tjenesten har for tiden ansatt psykologer, PP-rådgivere, ASK-veileder (Alternativ og supplerende kommunikasjon), logoped og merkantil (28%).

PP-tjenesten sitt styrende lovverk er Opplæringsloven §§ 5.6 og 5.1 med forskrifter, Opplæringsloven § 4A-2 i forbindelse med spesialundervisning for voksne og barnehageloven § 33, § 37 med forskrifter. PPT skal utføre tjenester i samsvar med kommunens overordnede mål innen området Oppvekst og kultur.

PPT sine to hovedoppgaver er

- Hjelp barnehagene og skolene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling gjennom barnehage og skolekontaktene
- Utrede, veilede og evt utarbeide sakkyndig vurdering vedrørende henviste enkeltindivider

PPT Tysvær har stort fokus på å være tett på og sørge for tidlig innsats. Vi arbeider gjennom prosjekter og reformer med å fokusere på kvalitet i det ordinære tilbudet og inkludering, med mål om å redusere behovet for spesialundervisning og segregering. Vi har derfor faste barnehage- og skolekontakter med egne kontaktdager i alle barnehagene og skolene i kommunen.

I samarbeid med resten av oppvekstsektoren arbeider PPT med følgende prosjekter

- "Laget rundt barnet" (Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og oppvekstreformen)
- "Bedre Tverrfaglig Innsats"
- "LEAN" (felles for hele kommunen)
- "Kvalitet i hjelpetjenestene og veilederrollen" (intern kompetanseheving for PPT)

Alt arbeid som blir utført av PP-tjenesten skal være i nært samarbeid med barnet og de foresatte, eventuelt også med andre hjelpeinstanser.

Utfordringer og strategi

Utfordringer: Det blir henvist for mange individsaker til PPT før tiltak er utprøvd og dokumentert via stafettlogg. Stafettlogg skal sikre at samhandling mellom tjenester blir dokumentert, at alle involverte samarbeider om samme mål, og at foreldre har direkte innsikt i mål og tiltak som blir gjennomført i barnehage og skole. Tiltak som skal gjennomføres i hjemmet/på fritid blir på denne måten sett i sammenheng med tiltak i barnehage og skole.

Forskning og nasjonale føringer understreker at samarbeid på tvers mellom profesjoner og tjenester er avgjørende for å komme tidlig inn med hjelp som virker. Dette legger føringer for et større kommunalt ansvar, som har som mål å gi bedre sammenheng mellom ulike tjenester og et bedre tilpasset tjenestetilbud til barn. "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis" innebærer også at en del av Statped's tidligere oppgaver skal overføres til PPT. Det er derfor naturlig å gradvis overføre en del av PP-tjenestens nåværende oppgaver til barnehage og skole eller andre hjelpetjenester. Det må tydelig defineres hvilke roller de ulike instansene skal ha i det samlede tjenestetilbudet for barn, ungdom og familier, og tjenestene må dimensjoneres tilstrekkelig slik at PP-tjenesten og andre tjenester har kapasitet og kompetanse til å tilby den hjelpen og oppfølgingen som er nødvendig til riktig tid.

Barna og familiene som er i kontakt med PP-tjenesten har ulike utfordringer, og behovet er til tider svært sammensatt. Alvorlighetsgraden vurderes å være økende, samtidig som flere barn viser tegn på emosjonelle vansker og atferds- /reguleringsvansker i barnehage og skole. Dette tydeliggjør behovet for helhetlig tverrfaglig samarbeid og tidlig innsats.

Strategi: Leder ved PP-tjenesten og ledere ved barnehage og skole skaper samarbeidsarenaer ute i virksomhetene barnehage og skole, der PPT er inkludert. Hensikten er å kunne drive kompetanseheving og organisasjonsutvikling i samarbeid, samt ha hyppigere kontakt mellom samarbeidspartene, lavere terskel for å ta opp små og store spørsmål.

PP-leder sikrer at kompetanseheving til personell i barnehage og skole blir gjort i samarbeid med barnehagesjef og skolesjef. Samarbeidet skal sikre at rådgiving og kompetanseheving fra PPT blir gjort i forhold til målet om mer inkludering av barn og unge innenfor ordinære rammer.

Ledergruppen for Oppvekst og kultur arbeider tett sammen for å skape helhet og sammenheng mellom tjenestene.

TK 2030

Nedgang i barnetall og innføring av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis forventes å bidra til redusert behov for spesialundervisning. Samtidig er oppgavebildet til skolen i

endring. Ny Opplæringslov trer i kraft høsten 2024. Denne medfører krav og forventninger til at PP-tjenesten skal arbeide mer forebyggende og veiledende inn mot barnehage og skole.

Foreløpig ser man ikke en nedgang i henvisninger av individualsaker og behovet for hjelpetiltak både mot individ og system vurderes å ha økt de siste 1-2 årene. Dette kan forstås ut fra en situasjon med økt kompleksitet og alvorlighetsgrad i sakene. Det må forventes svingninger i dette bildet, men at man vil kunne se en ønsket utvikling over tid.

PP-tjenesten har redusert merkantil stilling fra 2022 med 42 % med bakgrunn i digitalisering av flere funksjoner.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	"Vi er Brobyggere"	Oversikt over tjenestetilbud for barn og unge og deres foresatte
	"Vi gir robuste tjenester"	Implementeringsplan for Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og Oppvekstreformen
	"Vi har tidlig innsats"	Implementering av Handlingsveilederen BTI
	"Vi vil ha alle med"	Aktivitetskort Barns rett til et trygt og godt barnehage- og skolemiljø Samarbeidsfora på barnets arena
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle		

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
livsfaser, og med ulike bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Lærende praksisfellesskap er etablert i alle enheter og ledergrupper.
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	Forebygging og tidlig innsats
		Innføring av Lean på PPT
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	Rutiner for å tilby stafettlogg til alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste i alle tjenester for barn, unge og deres familier.
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	Digital kommunikasjon
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	Barnekoordinator
		Tverrfaglig sammensatt kommunalt team
	Internkontroll er innarbeidet i alle	Internkontroll

Hovedmål	Delmål	Indikator
	seksjoner i Oppvekst og kultur	
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	Felles rekrutteringsplan for resultatområdet
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

"Vi gir robuste tjenester"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats Vi er brobyggere Vi gir robuste tjenester Vi vil ha alle medInnsatsområdet**

Innen satsingsområdet til "Vi gir robuste tjenester" ligger behov for rett kompetanse til å løse identifiserte og lokale behov. For å møte kompetansebehovet til kommunene har regjeringen kommet med satsingen "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis". Dette er en stor satsing som nettopp legger til rette for at kommunen kan drive med lokale barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid. Denne satsingen er besluttet å implementere samlet i Oppvekst og kultur. Det vil si at alle tjenestene i Oppvekst og kultur skal sammen jobbe for å løfte både felles og lokale kompetansebehov.

"Vi vil ha alle med"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats Vi er brobyggere Vi gir robuste tjenester Vi vil ha alle med**

Innsatsområdet "Vi vil ha alle med" handler om inkludering - inkludering i fellesskap der den enkelte opplever tilhørighet, mestring og mening. Inkludering der alle kan delta ut i fra egne ressurser og ferdigheter. Inkludering gjennom medvirkning - å gi barn og unge mulighet for å komme med sin stemme når det handler om utvikling av tjenestene er også sentralt i dette satsingsområdet.

"Vi gir robuste tjenester"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats Vi er brobyggere Vi gir robuste tjenester Vi vil ha alle medInnsatsområdet**

Innen satsingsområdet til "Vi gir robuste tjenester" ligger behov for rett kompetanse til å løse identifiserte og lokale behov. For å møte kompetansebehovet til kommunene har regjeringen kommet med satsingen "Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis". Dette er en stor satsing som nettopp legger til rette for at kommunen kan drive med lokale barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid. Denne satsingen er besluttet å implementere samlet i Oppvekst og kultur. Det vil si at alle tjenestene i Oppvekst og kultur skal sammen jobbe for å løfte både felles og lokale kompetansebehov.

"Vi vil ha alle med"

I 2023 lanserte oppvekstsektoren en temaplan for barn og unge - "Sammen om det beste for barnet". Den overordnede målsetningen i temaplanen er at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende oppvekstmiljø som fremmer trygghet, læring, trivsel og helse. For å realisere dette målet, jobber Oppvekst og kultur med følgende innsatsområder: **Vi har tidlig innsats Vi er brobyggere Vi gir robuste tjenester Vi vil ha alle med**

Innsatsområdet "Vi vil ha alle med" handler om inkludering - inkludering i fellesskap der den enkelte opplever tilhørighet, mestring og mening. Inkludering der alle kan delta ut i fra egne ressurser og ferdigheter. Inkludering gjennom medvirkning - å gi barn og unge mulighet for å komme med sin stemme når det handler om utvikling av tjenestene er også sentralt i dette satsingsområdet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	8 420	8 420	8 420	8 420
Sum Vedtak forrige periode	0	-47	-47	-47
Sum Lønns- og prisvekst	729	729	729	729
Konsekvensjustert budsjett	729	682	682	682
Konsekvensjustert ramme	9 148	9 101	9 101	9 101
Ramme 2024-2027	9 148	9 101	9 101	9 101

Sammendrag budsjett

Oppvekstreformen, Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og ny opplæringslov medfører konsekvenser for pp-tjenesten i form av en ny dreining på arbeidet og nye utfordringer i det tverrfaglige oppgavebildet.

Kommunen har gjennom Temaplan for barn og unge, som mål å forebygge, oppdage og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier med behov for det på et tidlig tidspunkt. I tillegg innføres ny opplæringslov fra høsten 2024. Dette vil kunne innebære at tiltak som pp-tjenesten tilbyr nå, skal overføres til andre tjenester og at pp-tjenesten skal ha et økt fokus på forebyggende arbeid og tidlig innsats.

Bedre tverrfaglig Innsats (BTI) er en samhandlingsmodell som skal bidra til gode oppvekstsvilkår for barn og unge, og sikre godt samarbeid med deres foresatte ved at tjenestene samhandler godt på alle nivå. Målsettingen er å forebygge, oppdage tidlig og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier som det er knyttet bekymring til (Temaplan for barn og unge – "Sammen om det beste for barnet"). Over tid vil dette arbeidet kunne bidra til å redusere behovet for tunge tiltak fra pp-tjenesten og andre instanser.

Helsestasjon- og skolehelsetjenesten

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	12 901	11 805	14 531	14 231	14 231	14 231
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	847	325	325	325	325	325
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	33	29	34	34	34	34
Overføringsutgifter	104	25	25	25	25	25
Finansutgifter	84	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	13 969	12 185	14 915	14 615	14 615	14 615
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-5	0	287	287	287	287
Refusjoner	-1 832	-312	-1 528	-1 528	-1 528	-1 528
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-40	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-1 878	-312	-1 242	-1 242	-1 242	-1 242
Sum	12 092	11 873	13 673	13 373	13 373	13 373

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten består av totalt 17,45 årsverk fordelt på fem team/deltjenester, inkludert helsestasjonslege (0,4 årsverk fordelt på 4 leger): Svangerskapsomsorgen (1,75 årsverk), Helsestasjon 0-5 år, (4,8 årsverk) Skolehelsetjenesten (5,8 årsverk), Psykisk helseteam (2,7 årsverk), Flyktningshelsetjenesten og smittevern (2 årsverk).

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten arbeider etter Lov 24. juni 2011 nr. 30, om kommunale helse- og omsorgstjenester; helse- og omsorgstjenesteloven. Forskriften gjelder helse- og omsorgstjenestens helsefremmende og forebyggende arbeid:

a.innen kommunens helsestasjonstjeneste for gravide, barselkvinner og deres partnere og for barn og ungdom 0–20 år.

b.i helsetjenesten i grunnskoler og videregående skoler som omfattes av lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) og lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova).

Tjenesten er sentral i det kommunale folkehelsearbeidet og er eneste primærhelsetjeneste som har en helsefremmende og forebyggende formålsparagraf.

Tjenesten er et lavterskeltilbud som utfører helsefremmende og forebyggende arbeid rettet mot gravide, barn, unge og foresatte. Tjenesten skal gi et helhetlig tilbud til barn og unge og deres familier. Dette omfatter helseundersøkelser, vaksinasjon, oppsøkende virksomhet, helseopplysning og veiledning. Tjenesten er lovpålagt og tilbudet er i tråd med anbefalt oppgaver i nasjonalfaglig retningslinje. Helsestasjons og skolehelsetjenesten arbeider etter anbefalingene i:

- De Nasjonalfaglige retningslinjene for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom
- Retningslinjer for svangerskapsomsorgen
- Nasjonalfaglig retningslinje for barselomsorgen
- Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente
- Smittevernveilederen

Retningslinjene inneholder både krav til hvordan tjenesten skal eller må være, samt anbefalinger om hvordan innholdet i tjenesten bør være for å oppnå god praksis og dermed også forsvarlighet.

Det vurderes at helsestasjons – og skolehelsetjenesten oppfyller kravene i lov og forskrift. Tjenesten tilstreber i høy grad å følge de nasjonalfaglige retningslinjer for å sikre brukerne av tjenesten et helhetlig tilbud av god kvalitet. Tjenesten er innovativ og fremoverlent, som er avgjørende for å utvikle seg i takt med de anbefalinger som kommer, og innenfor de rammer som er tildelt. Tidlig innsats og samarbeid med andre instanser, i tillegg til barn/familie, er tjenestens viktigste forutsetning for å nå målene i lovforskrift samt kommunens egen Temaplan og Laget rundt barnet.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år (B) *) **)	10 971	13 108	13 884	14 902	14 578

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Tjenesten har siden 2017 søkt tilskuddsmidler fra helsedirektoratet til «Forsterket helsestasjonstjenesten med fokus på økt livskvalitet og bedre psykisk helse i befolkningen». I april 2021 ble det innvilget midler tilsvarende 120% stilling over en tre års periode. Disse midlene gir i dag en styrking av skolehelsetjenesten (100%) og helsestasjon 0-5 år (20%). Tilskuddsmidlene har blant annet ført til mer tilgjengelig helsesykepleier på skolene, økt lavterskeltilbud, større mulighet for samhandling med skole og andre instanser samt bedre kvalitet i tjenesten. Tilskuddsmidlene har bidratt til å kunne tilby anbefalt helsestasjonsprogrammer med 14 konsultasjoner på helsestasjonene til de minste barna. Det ligger en forventning om at det lyses ut nye tilskuddsmidler fra 2024.

Tjenesten er en del av prosjektet «Trygge foreldre på Haugalandet». Det er et interkommunalt samarbeidsprosjekt med kommunene Haugesund, Karmøy, Sauda og Vindafjord. Prosjektet skal bygges opp over en 5 års periode (2020-2024) og tiltaket er å tilby foreldreveiledning (COS-P, Trygghetssirkelen) til førstegangsforeldre. I Tysvær er dette et samarbeidsprosjekt mellom resultatområdet barnehage og helsestasjon 0-5 år. Det skal tilbys 4 kurs årlig og kursholderne skal bestå av kompetanse fra både helsestasjon og barnehage..

Foreldreveiledning, undervisning, og kurs står sentralt i store deler av arbeidet i helsestasjons – og skolehelsetjenesten. Tjenesten tilbyr i dag blant annet COS-P kurs på indikasjon (Trygghetssirkelen), Smarte foreldrekurs, Emosjonsfokustert foreldrekurs, svangerskapskurs, søvnkurs, «Robuste barn»- grupper, «Positiv grensesetting»- grupper (de to sistnevnte grupper er et samarbeid med PPT) og undervisning i skole med temaer som aktivitet og kosthold, seksuelle overgrep og vold, rus og grensesetting, skilsmissegrupper, psykisk helse undervisning med ulike tilnærminger, osv. Tjenesten har

nylig startet samarbeid med Stine Sofiestiftelsen for å ta i bruk verktøyet «Foreldrepakken». Dette er et universelt informasjonsprogram for alle blivende og nybakte foreldre. Programmet skal styrke foreldrerollen, gi støtte og verktøy til å håndtere det som er krevende, og forebygge situasjoner som er utrygge og farlige for barnet.

Helsestasjonen 0-5 år har startet på arbeidet med å få tittelen «Ammekyndig helsestasjon». Dette er en samlebetegnelse på en kvalitetsstandard for ammeveiledning. Det er et stort arbeid som krever selvevaluering, utarbeidelse av prosedyrer, kompetanseheving av alle ansatte i regi av NKBY (Norsk kompetansesenter for amming), kartlegging av ammeforekomst, utarbeidelse av opplæringsplan og gjennomføring av brukerundersøkelse.

«Barn og unges helsetjeneste» er et verktøy bestående av sju samhandlingsforløp for de vanligste psykiske helseplagene hos barn og unge. Samhandlingsforløpene fungerer som et kart over tjenestene og gir oversikt over de ulike tjenestene sin rolle og ansvarsområder. Verktøyet er først og fremst laget for at fagfolk skal klare å gi barn og unge et sammenhengende hjelpetilbud. Her spesielt med fokus på samhandling mellom tjenester for barn og unge i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Det finnes også egen informasjon for barn, unge og foresatte om hvor de kan få hjelp.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI) er et viktig område i helsestasjons – og skolehelsetjenesten. «Stafettlogg» er et verktøy til bruk i samhandling mellom de ulike tjenestene som skal samarbeide til det beste for barnet. Under BTI paraplyen har vi flere viktige samhandlingsarenaer; Felles fagdager sammen med andre hjelpetjenester/støttetjenester, og det er startet et felles «Tiltak og utredningsteam» på tvers av tjenestene som skal benyttes i de mer komplekse saker. Det er også flere gode samarbeidsarenaer ute på skolene satt sammen av ulike faggrupper. Det skal arbeides videre med hvordan disse teamene kan etableres for at både skole, barn/foresatte samt støttetjenestene opplever nytteverdi samt lik oppfølging uavhengig av skole en går på.

Barnehage og helsestasjon har utarbeidet en samarbeidsavtale som skal bidra til tettere kontakt mellom helsestasjon, barnehage og foresatte, samt gode overganger i forbindelse med barnehagestart.

Tjenesten har til enhver tid både jordmorstudenter og helsesykepleierstudenter. Dette ser tjenesten på som et viktig ledd i kompetanseutviklingen, i samarbeid med utdanningsinstitusjonene og i rekrutteringsarbeidet.

Helsestasjons – og skolehelsetjenesten har startet implementeringen av DigiHelsestasjon. DigiHelsestasjon gjør det mulig å kommunisere med helsestasjonen, svangerskapomsorgen og skolehelsetjenesten via Helsenorge. Samhandlingen kommer direkte inn i den elektroniske pasientjournalen (EPJ). Innbyggerne kan få varsel om ny time, påminnelser og mulighet til å avbestille timer og kommunisere på nett gjennom en innbyggerdialog. Implementeringen er godt i gang, men det gjenstår noe opplæring for fullt ut kunne benytte alle delene av verktøyet på en god og effektiv måte. Det gjenstår også et arbeid med informasjon til alle foresatte som må gjøre sine egne barn digitalt aktive for at den digitale kommunikasjonen kan fungere. Dette er et viktig ledd i strategien for samhandling, tidlig innsats og rask hjelp/ lavterskel.

Helsesykepleiere har en kompetanse som på mange måter er unik. Det gjelder blant annet ferdigheter innen vaksinerings av spedbarn, barn, ungdom og voksne. De har tilgang til og kunnskap i å benytte det nasjonale vaksinereregisteret SYSVAK samt kompetanse innen flyktninghelse og smittevern. Det gjør at helsesykepleierne er en ettertraktet yrkesgruppe ved blant annet en pandemi og en flyktningkrise. Det er en utfordring når land og kommune har behov for rask hjelp og bistand til de utfordringene som kommer mer eller mindre over natten, samtidig som en skal opprettholde tilbud til barn, unge og deres familier. Det er en sårbar situasjon i en tjeneste med få ansatte som likevel skal dekke et stort omfang.

Barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, trådte i kraft 01.01.2022. Den har som mål å styrke arbeidet med forebygging og tidlig innsats. Helsestasjonstjenesten er en viktig del av denne reformen da målene krever innsats fra heleoppvekstsektoren. Ny barnevernlov stiller krav til at kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår, gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Loven stiller krav om at kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier, og at den skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet på dette feltet. I Tysvær er det utarbeidet Temaplan – Sammen om det beste for barnet.

TK 2030

Det er i følge SSB en forventning om nedgang av antall fødsler i løpet av de neste årene. Dersom det blir født færre barn, vil færre barn ha behov for oppfølging fra helsestasjons - og skolehelsetjenesten. Samtidig ser en økt antall flyktninger som bosetter seg i kommunen, her også flere barnefamilier med behov for mer tilrettelagte tjenester og oppfølging. Foreløpig ser man derfor ikke nedgang i arbeidsoppgaver og oppfølgingsansvar knyttet til nedgangen av fødselstall. Det ses heller en motsatt trend; at befolkningen har behov for mer oppfølging, veiledning og samhandling.

Helsestasjons - og skolehelsetjenesten har det siste året styrket tjenesten med 2 årsverk knyttet til forventning om øremerkede midler fra Helsedirektoratet samt økt arbeid innen smittevern og flyktninghelse som ikke er kompensert tidligere.

Ved nedgang i fødselstall i tidsrommet 2025-2030, vil det mest sannsynlig bli mindre behov for helsesykepleier på helsestasjon og på sikt i skolehelsetjenesten. Det konkrete sparetiltaket vil da skje ved naturlig avgang.

Reduksjon på 23,64 % legeressurser i tjenesten er en del av tiltaket som blir lagt inn i 2025.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	"Vi er Brobyggere"	Årlig gjennomgang av "Tjenestetilbudet for barn og unge og deres foresatte"- QR Plakat
	"Vi gir robuste tjenester"	Tjenesten har utarbeidet egen implementeringsplan for dette arbeidet
	"Vi har tidlig innsats"	Årlig gjennomgang av BTI veilederen på personalmøte
	"Vi vil ha alle med"	Alle er kjent med Aktivitetskortet og mulighet for redusert foreldrebetaling - årlig gj. gang personalmøte
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Lærende praksisfellesskap er etablert i tjenesten
		Lærende praksisfellesskap er etablert i tjenesten
		Lærende praksisfellesskap er etablert i tjenesten
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	Starte Lean som metode arbeid i løpet av året
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	Tjenesten kjenner til rutinene rundt bruk av samhandlingsverktøyet stafettlogg
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	Digital kommunikasjon - DigiHelsestasjon benyttes som verktøy i kommunikasjon mellom brukere og tjenesten
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	Tjenesten kjenner til Tverrfaglig sammensatt kommunalt team og barnekoordinator-rollen
	Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	Internkontrollsystem - tjenesten jobber systematisk med internkontroll med Compilo som verktøy
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	Alle ansatte har forståelse for verdien av å være en god ambassadør for egen kommune og tjeneste. Stikkord er framsnaking og omdømmebygging.
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	11 873	11 873	11 873	11 873
Sum Tekniske justeringer	-943	-943	-943	-943
Sum Vedtak forrige periode	-525	-825	-825	-825
Sum Lønns- og prisvekst	3 268	3 268	3 268	3 268
Konsekvensjustert budsjett	1 801	1 501	1 501	1 501
Konsekvensjustert ramme	13 673	13 373	13 373	13 373
Ramme 2024-2027	13 673	13 373	13 373	13 373

Sammendrag budsjett

Kommunen har gjennom Temaplan for barn og unge, som mål å forebygge, oppdage og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier med behov, på et tidlig tidspunkt. Dette vil innebære at helsestasjons- og skolehelsetjenesten får økt ansvar og endring av arbeidsmåter i oppfølgingen til barn og familier. Innsatsen med tidlig og samordnede tiltak blir derfor sett på som en viktig faktor. For å lykkes må helsestasjonstjenesten ha et godt ordinært tjenestetilbud som inkluderer bredt. Tjenesten må sikre en mest mulig effektiv utnyttelse av de kommunale ressursene og målrettede og effektive tiltak overfor dem som har behov for et tilbud utover det ordinære tjenestetilbudet. Tjenesten kan nå målene i

reformen gjennom samhandling og utvikling av alle programområder som er i kontakt med barn, unge og deres familier. Forskning forteller at tidlig innsats, samarbeid og relasjonsarbeid virker. Det er her hovedinnsatsen må prioriteres.

Bedre tverrfaglig Innsats (BTI) er en samhandlingsmodell som skal bidra til gode oppvekstvilkår for barn og unge, og sikre godt samarbeid med deres foresatte ved at tjenestene samhandler godt på alle nivå. Målsettingen er å forebygge, oppdage tidlig og sette inn riktig tiltak til barn, unge og familier som det er knyttet bekymring til (temaplan for barn og unge – sammen om det beste for barnet).

Kultur

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	23 296	22 534	22 826	22 826	22 826	22 826
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 950	4 949	5 353	5 103	5 103	5 103
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 656	2 015	2 051	2 351	2 051	2 051
Overføringsutgifter	4 692	3 602	4 602	3 302	3 402	3 402
Finansutgifter	668	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	38 262	33 100	34 832	33 582	33 382	33 382
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-10 279	-9 065	-9 226	-9 901	-9 901	-9 901
Refusjoner	-4 212	-2 102	-2 102	-2 102	-2 102	-2 102
Overføringsinntekter	-551	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	8	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-15 034	-11 167	-11 328	-12 003	-12 003	-12 003
Sum	23 228	21 933	23 504	21 579	21 379	21 379

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tjenesteområde kultur har ansvar for drift av Tysværtunet kulturhus, kulturskolen, biblioteket, fritidsklubben Avanti, Tysvær frivilligsentral og festivaler. Tjenesteområdet har og fagansvar for idrett, friluftsliv, ungdom og fritid, tilskudd til frivillige og profesjonelle kultur-aktører, kulturvern, den kulturelle spaserstokken og sammen med skole den kulturelle skulesekken.

Tjenesteområde kultur er sentral i Aksdal-utviklingen med særlig fokus på estetikk, utvikling av parkdraget, utvikle attraktive opplevelser og å tilrettelegge for frivillighet.

Plandokumenter:

Kommuneplan og Temaplan barn og unge

På kulturområdet:

- Kulturplan 2019 - 2029 (temaplan)
- Frivilligplan 2019- 2023 (temaplan)
- Kommunedelplan for kulturminne og kulturmiljø 2015 - 2025 (kommunedelplan)
- Kulturskoleplan (fagplan)

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	5 114	3 591	3 900	3 499	2 878
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	1 369	1 054	1 067	1 108	1 415

*) Inflasjonsjustert med deflator

Utfordringer og strategi

Biblioteket tilbyr innbyggerne gratis kulturtilbud og opplevelser for både barn og voksne. Det er godt samarbeid med både skole og barnehage. Biblioteket er også tungt inne som medarrangør i litteraturfestivalen Blest.

Kulturskolen fokuserer høsten 2023 å fortsatt rekruttere tilbake til undervisning og arrangement etter pandemien.

Tysværtunet kulturhus har oppgradert badeanlegget og besøkende er tilbake. Alt ligger til rette for at 2024 blir et godt år for Tysværtunet

Innen idrett og fritid fortsetter fokus på arbeid med oppgradering av kunstgrasbaner i henhold til miljøkrav. Det jobbes med tilbud til erstatning for dagens Avanti fritidsklubb.

Frivilligsentralen er godt i gang med videreutvikling av frivilligheten i Tysvær, i samarbeid med frivillige organisasjoner, kommunale tjenester og enkelte frivillige. Det er behov for godt egnede permanente lokaler sentralt i Aksdal.

TK 2030

Tjenesteområde kultur er i rute med innsparingsprogrammet:

	Beløp	År
Økte inntekter Tysværtunet	600 000	2023
Reduksjon Biblioteket	300 000	2023
Reduksjon almen kultur	800 000	2023
Reduksjon kulturskolen	400 000	2024

Økonomiplan for 2024-2027

Reduksjon tilskudd friville lag	300 000	2025
Økte inntekter Tysværtunet	600 000	2025
Samlet	3 000 000	

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	"Vi er Brobyggere"	Aktivitetskort og støtte til kontingent
	"Vi gir robuste tjenester"	
	"Vi har tidlig innsats"	
	"Vi vil ha alle med"	Følge opp kulturplan 2019 - 2029
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Faste ledermøter
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	Innføre Lean

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor	Utvikle samhandling med frivilligheten	Følge opp frivilligplan 2019 - 2023 og kulturplan 2019 - 2029
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	Utforske tverrfaglige stillinger opp mot kulturtjenester
	Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	Årlig revisjon av internkontroll
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	Utarbeide strategi for rekruttering til stillinger med antatt få søkere
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	21 933	21 933	21 933	21 933

Økonomiplan for 2024-2027

	Avdeling	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Sum Tekniske justeringer		-198	-48	-48	-48
Sum Vedtak forrige periode		25	-750	-950	-950
Sum Lønns- og prisvekst		744	744	744	744
Konsekvensjustert budsjett		571	-54	-254	-254
Konsekvensjustert ramme		22 504	21 879	21 679	21 679
Driftskonsekvens					
Redusert straumforbruk	Oppvekst og kultur	-250	-400	-400	-400
Sum Driftskonsekvens		-250	-400	-400	-400
Innsparingstiltak					
Sum Innsparingstiltak		0	0	0	0
Nye tiltak					
Justering Aktivitetskort/tilskudd til kontingent barn i lavinntektsfamilier	Oppvekst og kultur	100	100	100	100
Straumen kunstgressbane	Oppvekst og kultur	700	0	0	0
Utbedring av kajakktårn Tysvær kano- og kjakkanlegg	Oppvekst og kultur	250	0	0	0
Uteområde dagsturhytta	Oppvekst og kultur	200	0	0	0
Sum Nye tiltak		1 250	100	100	100
Nye tiltak og realendringer budsjett		1 000	-300	-300	-300
Ramme 2024-2027		23 504	21 579	21 379	21 379

Sammendrag budsjett

Det er kun lagt inn et nytt driftstiltak på tjenesteområde kultur: 100 000 kroner for aktivitetskort og støtte til kontingenter for barn i lavinntektsfamilier

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Oppvekst og kultur								
Flomlys idrettsanlegg -	2026	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Utskifting til LED								
Kino - oppgradering av kinosal	2026	2 600	5 980	-0	3 380	0	0	3 380
Kunstgressbane	2024	4 000	4 500	500	-0	0	0	500
Frakkagjerd								
Ny brønn på Sandbekken leirsted	2024	0	250	250	0	0	0	250
Tysværtunet kulturhus -	2025	3 300	5 165	1 865	0	0	0	1 865
utskifting til ledlys								
Utskifting av kunstgras i ballbinger	2024	0	600	600	0	0	0	600
Sum Oppvekst og kultur		9 900	19 495	6 215	3 380	0	0	9 595
Sum investeringsprosjekter		9 900	19 495	6 215	3 380	0	0	9 595

Barnehage

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	101 970	93 603	102 959	99 660	99 658	99 657
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 822	5 689	5 634	5 634	5 634	5 634
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	36 100	38 030	41 115	39 415	39 415	39 415
Overføringsutgifter	3 548	2 176	1 513	-2 813	-2 814	-2 817
Finansutgifter	761	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	147 201	139 498	151 221	141 896	141 893	141 889
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-17 867	-16 442	-14 102	-11 354	-11 354	-11 354
Refusjoner	-12 226	-1 345	-1 345	-1 345	-1 345	-1 345
Overføringsinntekter	-426	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-626	-160	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-31 145	-17 947	-15 447	-12 699	-12 699	-12 699
Sum	116 057	121 551	135 774	129 197	129 194	129 190

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tysvær kommune har syv kommunale og tre private barnehager.

Per 15.12.2022 hadde 681 barn barnehageplass, 471 i kommunale barnehager og 210 i private barnehager. 93,8 % av barna i alderen 1-5 år benytter seg av barnehageplass kommunen.

Barnehagesektoren er regulert av Lov om barnehager med forskrifter. Kommunen har to hovedoppgaver overfor barnehagene: barnehageeier og barnehagemyndighet. Som eier drifter kommunene de kommunale barnehagene. Barnehagemyndigheten har ansvar for samordnet opptak, moderasjonsordninger, veiledning og tilsyn. I Tysvær kommune er det et tett og godt samarbeid mellom alle barnehagene i kommunen og de følger felles satsinger uavhengig av eierskap.

Å sørge for barnehager av god kvalitet er en av de viktigste oppgavene til kommunene. Barnehagens betydning for barns utvikling og læring er de senere årene god dokumentert i internasjonal og norsk forskning. Barnehager som jobber systematisk og kunnskapsbasert og har personale med god kompetanse legger grunnlaget for gode relasjoner mellom voksne og barn, relasjoner i mellom barn og for høy kvalitet på samspill og innhold.

Barn som fyller ett år i september, oktober eller november, det året det søkes om barnehageplass, har rett til å få barnehageplass den måneden barnet fyller ett år, forutsatt at det er søkt innen søknadsfrist.

For barnehageåret 2023/2024 har Tysvær kommune gitt tilbud om barnehageplass utover lovkrav.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					

Økonomiplan for 2024-2027

Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B) *) **)	8 420	8 835	8 636	8 804	8 306
Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	1 371	1 287	1 420	1 276	864

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Utfordringer og strategi

Endringer i regelverket knyttet til barnehagesektoren får konsekvenser for prognosearbeidet med kostnadsutviklingen på barnehageområdet. I de statlige overføringene til kommunen, trekkes kommunen for at utdanningsnivået er lavere enn gjennomsnittlig utdanningsnivå. Samtidig er det vanskelig å se sammenhengen mellom utdanningsnivå og bruk av barnehageplass. Tysvær kommune skiller seg ikke nevneverdig ut i forhold til andel barn i barnehagen i forhold til sammenlignbare kommuner og landet ellers.

Dekningsgrad barn i barnehage:

2022	2021	2020	2019
93,8	93,2	93,8	90,6

Tysvær kommune tilbyr alle som har lovfestet rett barnehageplass og har også gitt plass til barn som ikke har rett på barnehageplass. Dette medfører et høyere kostnadsnivå for kommunen.

Gratis barnehageplass for barn nummer tre:

Fra 1. august 2023 ble det innført gratis barnehageplass for barn nummer tre. Frem til august 2024 medfører dette en merkostnad på 200 000 i de kommunale barnehagene, i tillegg kompenserer kommunen private barnehager for søskenmoderasjon. Antall barn nummer tre og flere i barnehagen etter august 2024 er en usikker faktor.

Det er usikkert om kommunen blir fullt ut kompensert for merkostnaden.

Barn fra Tysvær med barnehageplass i andre kommuner

Tysvær kommune har barn som har barnehageplass i nabokommunene og mottar refusjonskrav fra kommunene. Det er få barn fra andre kommuner som har barnehageplass i Tysvær og kostnadene er høyere enn inntektene. Det er stor usikkerhet knyttet til denne utfordringen fremover, men erfaring tilsier at kostnadsnivået fortsatt vil være høyere enn inntektene.

Barn som har barnehageplass i andre kommuner er i all hovedsak familier som ikke har søkt barnehageplass i Tysvær kommune. Det antas at barnehageplass i andre kommuner er gunstig for foreldre med tanke på for eksempel foreldres arbeidsplass.

Barnehagekapasitet versus effektiv drift

De kommunale barnehagene bemanner sine barnehager i tråd med bemanningsnorm basert på kjent barnetall pr. 15.12. Dette for å sikre en effektiv bruk av tilgjengelige ressurser. Samtidig vet vi at det kommer tilflyttere gjennom året og foreldres fødselspermisjon slutter på ulikt tidspunkt gjennom året.

Etter bemanningsnormen ble innført er det en utfordring å tilby barnehageplasser fortløpende og samtidig ha en forutsigbar og effektiv drift. Kommunen har oppfylt lovkrav og gitt barnehageplass til alle som har rett og søkere uten rett, som har søkt innen søknadsfristen. Dersom kommunen skal kunne tilby barnehageplasser til innflyttere og til barn gjennom året vil dette utfordre effektiv drift på barnehageområdet. Barnehagene går ikke med ledig bemanningskapasitet. For å tilby barnehageplass gjennom året må barnehagene få ledig kapasitet ved at barn slutter eller øke bemanningen.

Kapasiteten i barnehagene og befolkningsprognosen tyder på at man bør se på struktur ved rullering av barnehagebruksplanen. Den totale arealkapasiteten i barnehagene blir ikke fullt ut utnyttet. Dette gjelder særlig Aksdal barnehage som har lav utnyttelse av sin arealkapasitet etter utvidelsen av Førland barnehage. Leiekostnadene for modulbygget til Førland barnehage gir store utslag på kostnadene for barnehageområdet. Små barnehager utfordrer muligheten til en mer effektiv utnyttelse av ressursene.

Rekruttering

Barnehagelærermangel er en varslet utfordring. Færre søker seg til barnehagelærerutdanningen og Tysvær kommune erfarer at det er utfordrende å rekruttere barnehagelærere. Dette gjelder særlig i ytre strøk og når det er behov for vikariater gjennom året.

Kommunens strategi for rekruttering har vært å primært lyse ut faste stillinger.

Nedgang i barnetall

Antall barn som benytter barnehageplass i Tysvær kommune har vært stabilt i perioden 2018 – 2022. Fra august 2023 ser det ut til at det blir en nedgang i antall barn i barnehagene, men sammenligningsgrunnlaget er først klart ved rapportering pr. 15.12.

Selv om barnetallet totalt går ned har andelen barn i alderen 0-3 år gått opp. Dette medfører høyere personalkostnader i de kommunale barnehagene og høyere driftstilskudd til de private barnehagene

Barnetallsutvikling i barnehagene i Tysvær i perioden 2018 - 2022:

	15.12.22	15.12.21	15.12.20	15.12.19	15.12.18
Totalt	681	671	681	682	683
Kommunale	471	475	470	482	480
Private	210	196	211	200	203

Kilde: Analysebrettet barnehage, UDIR

Antall barn 1-3 år i perioden 2019 - 2022:

2023 prognose	2022	2021	2020	2019
262	258	241	227	230

Kilde: Analysebrettet barnehage, UDIR

Åpningstider i barnehagene

Tysvær har sammen med to andre kommuner den lengste åpningstiden i Rogaland. Sammenlignet med landet finner vi også få kommuner med like lang åpningstid. Dette indikerer at barna i Tysvær har en lavere bemanningstetthet enn de fleste kommuner.

Tysvær kommune har en åpningstid på 10,3 timer, Rogaland har en åpningstid 9,4 timer mens landet har en åpningstid på 9,5 timer. Rådmannen vil belyse konsekvenser med å redusere åpningstidene barnehagene i Tysvær kommune i en egen sak.

Minoritet språklige barn i barnehagen

Det har vært en økning andel minoritet språklige barn i barnehage, fra 9,4 % i 2019 til 10,9 % i 2022

Dette skyldes i hovedsak økningen av flyktninger i kommunen.

Tysvær kommune skal bosette 130 flyktninger i 2023, det kan se ut som anmodningen for 2024 vil være det samme antallet. Andel barnehagebarn blant flyktninger vil påvirke barnehagens behov for bemanning.

Tidlig innsats

Det er et mål at barnehagen som læringsarena skal styrkes med fokus på tidlig innsats og inkludering. BTI, bedre tverrfaglig innsats, med stafettlogg skal bidra til en bedre, kvalitetssikret og tverrfaglig innsats tidlig i forløpet. Et viktig tiltak er at spesialpedagogene er organisert ute i barnehagene. Denne organiseringen gir et høyere kostnadsnivå sammenlignet med landet uten Oslo, men er en villet satsing for å øke kvaliteten på tidlig innsats og inkludering. Spesialpedagogene jobber med barn som har enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp og arbeider systemrettet ved økt fokus på forebyggende tilrettelegging og gi veiledning til personalet. Sammen med det pedagogiske personalet skal spesialpedagogene bidra til god kvalitet i det almennpedagogiske tilbudet slik at dette favner flest mulig og støtter en inkluderende praksis.

Barn som har behov for oppfølging ut over det ordinære barnehagetilbudet påvirker også kostnadsbildet. PPT gir i sine sakkyndige vurderinger føringer for hvilken kompetanse som skal brukes ved spesialpedagogisk hjelp. Det anbefales oftere kompetanse på høyskolenivå i sakkyndige vurderinger.

Både spesialpedagogisk hjelp og støtte ved nedsatt funksjonsevne påvirker kostnadsnivået knyttet til styrket barnehagetilbud

Sammen om det beste for barnet

Sammen om det beste for barnet er kommunens strategiske plan for barn og unge. Planen berører kommunens tjenester rettet mot barn, unge og deres familier. Den tar også opp i seg andre områder som preger barn og unges oppvekst, slik som frivillighet, fritid og folkehelse. Planen er overordnet og er et styringsdokument. Den gir prioriteringer og retning for arbeidet med å bidra til en trygg og god oppvekst med mestring og utvikling for barn og unge i Tysvær kommune.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og Oppvekstreformen (Barnevernreformen) sees i sammenheng

Målet er at det er tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene for å kunne fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inklusiv barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging. Oppvekstreformen tangerer Kompetanseløftet og bringer inn et mål om å styrke arbeidet med forebygging og tidlig innsats (på alle arenaer) og styrke samarbeidet på tvers av tjenester. Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov.

Kompetanseløftet er rettet mot barnehage, skole og PPT og skal bidra til:

- At det er tilstrekkelig kompetanse tett på barn og unge.
- Kompetanse til å kunne forebygge utenforskap, fange opp utfordringer og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert de som har behov for særskilt tilrettelegging.

Barnevernsreformen omtales også som Oppvekstreformen og setter barnevernets arbeid inn i et bredere perspektiv.

Reformen bidrar til et større kommunalt ansvar, noe som krever utvikling av tjenestetilbudet, kompetanse og strategisk planlegging. Reformen legger særlig vekt på tidlig innsats og kommunens samlede tilbud til barn med særskilte behov.

Reformen understreker at samarbeid på tvers mellom profesjoner og tjenester er avgjørende for å komme tidlig inn med hjelp som virker. Den legger føringer for et større kommunalt ansvar, som har som mål å gi bedre sammenheng mellom ulike tjenester og et bedre tilpasset tjenestetilbud til barn i barnevernet.

TK 2030

TK 2030 Status innsparingskrav

Følgende tiltak iverksettes i 2023

- Kokkestillinger i barnehager avvikles fra 15.08.2023
- Nedgang i barnetall knyttet til styrket bemanning effektueres
- Reduksjon av administrative ressurser

I økonomiplanen 2023 -2026 ble det vist til at nedgang i barnetallet ville gi et mindre behov for bemanning og at den største innsparingsmuligheten for barnehage lå her.

Prognosen tok ikke hensyn til flyktningssituasjonen, og det var en økning på 29 barn i barnehagene i Tysvær per 15.12.2022 sammenlignet med det som lå til grunn ved prognoseberegningen.

Hovedopptaket for barnehageåret 2023/2024 er gjennomført og viser at selv om antallet barn i alderen 1-5 år som benytter barnehageplass, går ned totalt i kommunen, er andelen barn i alderen 0-3 år høyere for kommende barnehageår. Dette påvirker personalkostnadene på grunn av bemanningsnormen for aldersgruppen

Sammenlignet med prognosen som lå til grunn for sparekrav hadde kommunen betydelig flere barn som startet i barnehagen i august 2023, samtidig vil det komme flyktninger som vil kreve ytterligere ressursinnsats gjennom året.

Dette betyr at det vil bli en forskyvning av når det er mulig å redusere bemanningen i de kommunale barnehagene. Slik det ser ut i dag vil det være behov for å opp-bemanne gjennom året.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som	"Vi er Brobyggere"	Oversikt over tjenestetilbudet for barn og unge og deres

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
fremmer trygghet, trivsel og helse		foresatte, gjennomgås årlig på foreldremøte og for personalet i barnehagene
		Samarbeidsavtale mellom barnehage og barnevern
		Samarbeidsavtale mellom barnehage og helsestasjon
	"Vi gir robuste tjenester"	Barnehagene har utarbeidet egen implementeringsplan for kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis
	"Vi har tidlig innsats"	Årlig gjennomgang av BTI handlingsveilederen
	"Vi vil ha alle med"	Informasjon om aktivitetskortet til foreldre i barnehagen
		Informasjon om ordningen med redusert foreldrebetaling for barnehage
		Kontaktdag med PPT
		Plan overgang barnehage - skole
		TOT møter
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	En lærende organisasjon er prinsipp for alt utviklingsarbeid.	Lærende praksisfellesskap er etablert på barnehageområdet
	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres systematisk i Oppvekst og kultur.	Lean som metode for kontinuerlig forbedring innføres i alle barnehagene
		Tidlig innsatsmøter gjennomføres i alle barnehager
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Stafettlogg tilbys alle foreldre som har barn med tiltak fra mer enn en tjeneste	
	Tjenestene har digitale løsninger for å sikre god og effektiv kommunikasjon med foreldre.	Barnehagene benytter Vigilo som digital kommunikasjonskanal med foreldre og foresatte
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet	Det er tilrettelagt for tverrfaglig samarbeid for å gi barn og unge et helhetlig og koordinert tjenestetilbud.	Barnehagene er kjent med barnekoordinator sitt ansvar og gjør dette kjent for foreldre til barn som har rettigheter
		Barnehagene kjenner til tverrfaglige sammensatte kommunale team og informerer aktuelle familier om dette
	Internkontroll er innarbeidet i alle seksjoner i Oppvekst og kultur	Barnehagene jobber systematisk med internkontroll

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
	Strategi for rekruttering av kompetanse er utarbeidet og i bruk i alle tjenester	Barnehagene lyser primært ut 100% stillinger
		Rekruttere fagarbeidere til ABLU utdanning

Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	121 551	121 551	121 551	121 551
Sum Tekniske justeringer	-480	-480	-480	-483
Sum Vedtak forrige periode	-5 269	-8 696	-8 696	-8 696
Sum Lønns- og prisvekst	14 020	16 768	16 768	16 768
Konsekvensjustert budsjett	8 271	7 592	7 592	7 589
Konsekvensjustert ramme	129 822	129 143	129 143	129 140
Innsparingstiltak				
Sum Innsparingstiltak	0	0	0	0
Nye tiltak				
Bemanningsnorm - Økning i andel barn 0-3 år	Oppvekst og kultur	2 600	1	0
Bemanningsnorm Mottak av flyktninger - lav prognose	Oppvekst og kultur	3 302	3	1
Statsbudsjettet: Gratis barnehageplass fra tredje barn i barnehage	Oppvekst og kultur	50	50	50
Sum Nye tiltak	5 952	54	51	50
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 952	54	51	50
Ramme 2024-2027	135 774	129 197	129 194	129 190

Sammendrag budsjett

Endringer i statlige føringer påvirker kostandene for barnehageområdet. Det samme gjør uforutsette hendelser som økning i antall flyktningbarn som trenger barnehageplass

Effektiv drift versus å tilby barnehageplasser utover lovfestet krav er også en utfordring.

Det har vært en bedre utvikling av barnetall i kommunen enn det prognosen viste, dette er positivt men gjør det utfordrende å innfri sparekravet i budsjettet.

Samtidig som det legges opp til redusert driftsnivå skal barnevernreformen/oppvekstreformen og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis implementeres i driften.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Oppvekst og kultur								
Forprosjekt endringer bygg Førresdalen barnehage	2025	0	125	125	0	0	0	125
Forprosjekt trafikkforhold barnehager	2024	0	250	-0	250	0	0	250
Sum Oppvekst og kultur		0	375	125	250	0	0	375
Sum investeringsprosjekter		0	375	125	250	0	0	375

Helse og mestring

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helse og Mestring inneholder tjenestene institusjon/sykehjem, hjemmesykepleie, praktisk bistand, avlastning, trygghetsalarm og andre hjelpemidler, støttekontakt, omsorgsstønad, fysio/ergoterapi, legetjenester, kreftsykepleie, psykolog, friskliv, psykisk helse/rus, botiltak, arbeid og inkludering, flyktningtjeneste og NAV. Kommunen har kommunal øyeblikkelig hjelp døgntilbud som er lagt til korttidsavdelingen. Kommunen gir denne tjenesten også for to nabokommunene Etne og Vindafjord. Tysvær kommune er en del av interkommunal legevakt i Haugesund.

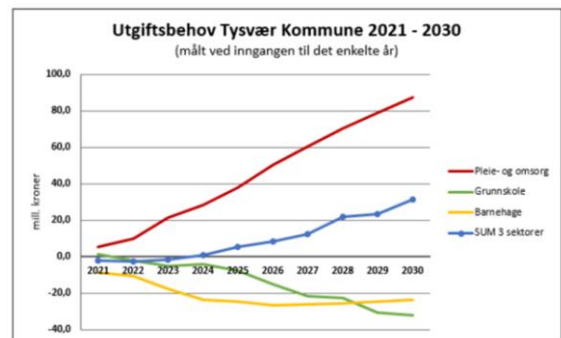
Saksbehandling og vedtak på helse- og omsorgstjenester er knyttet til ressurs- og tjenestekontoret. Kommuneoverlege har tilsynsansvar for miljøretta helsevern og smittevern. Kommunen tilbyr også psykososialt kriseteam når det er nødvendig.

Kommunen leverer helse- og omsorgstjenester hele døgnet alle dager i året. Tjenestene kan motta nye brukere med stort hjelpebehov, ofte på kort varsel. Helse og mestring møter ofte mennesker i en særlig vanskelig livssituasjon. Kommunen skal fortsette å levere gode helse- sosial- og omsorgstjenester. Det innebærer å prioritere nødvendige tjenester slik at ressursene blir fordelt på en god måte.

Utfordringer og strategi

Demografiendring og flere oppgaver

Den største utfordringen innen helsetjenestene er demografi endringen med flere som trenger helse- og velferdstjenester i årene som kommer. Oppgaver og ansvar knyttet til spesialisthelsetjenester er de siste årene blitt endret og flere oppgaver er blitt skjøvet over i kommunehelsetjenesten. Disse faktorene er med på å skape press i helse- og velferdstjenestene i kommunene. Dette gjelder både somatiske tjenester og psykisk helsetjenester.

I Tysvær kommune øker antall innbyggere over 80 år med 25 % på 3 år. På 10 år vil antallet innbyggere over 80 år øke med 80 % fra 430 til 780. Dette innebærer en utfordring i forhold til institusjonsplasser og tilstrekkelig hjelp i hjemmet inntil helsekvartalet står ferdig. Kommunen er i gang med å utarbeide midlertidig løsninger for de nærmeste årene.

Bosetting av flyktninger

Etter at krigen startet i Ukraina i februar 2022 har Norge hatt en ekstraordinær situasjon og tatt imot langt flere flyktninger enn noen gang tidligere. I 2022 og 2023 har Europa opplevd en flyktningkrise og det er mye som tyder på at krigen fortsetter inn i 2024. Kommunen tok i mot 146 flyktninger i 2022 og kommunen har bekreftet at kommunen skal ta imot 130 flyktninger for 2023. Kommunen har til nå i år bosatt omlag 100 flyktninger. Selv om det har vært press på de kommunale tjenestene har det blitt løst på en god måte. Kommunen har tatt i bruk alle kommunale tilgjengelige boliger. Det er behov for nye løsninger som gjelder bolig for å kunne ta imot like mange i 2024 og samtidig kunne møte andre grupper som også har behov for hjelp til bolig. Integrerings og mangfoldsdirektoratet (Imdi) har laget en prognose for 2024 som viser at like mange flyktninger kommer til landet som i 2023. Det er uklart om Tysvær får anmodning om samme antall som i 2023 eller om det er endring i fordelingen mellom kommunene. Anmodning fra Imdi for 2024 kommer i november.

Kommunestyret har sagt ja til å hjelpe til i en ekstraordinær situasjon. Dette fører til ekstra ressursbruk både i flyktningtjenesten og i øvrige tjenester i kommunen. Kommunen vil fortsette arbeidet med å bosette for å kunne delta i samfunnsoppdraget på en god måte.

Rekruttering av helsepersonell

Demografisk økning og økte behov for helse- og omsorgstjenester vil øke behovet for helsepersonell framover. Dette er en av de store utfordringer landet står overfor. Regjeringen la fram [NOU "Tid for handling"- personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjenesten](#) i 2023 som både peker på de store utfordringene og mulige løsninger. Rekruttering av helsepersonell er noe helse- og omsorgstjenestene allerede har utfordringer med. Det blir svært viktig for kommunen å tiltrekke seg personell med riktig kompetanse. Det blir forventet at en større del av av pasientene sine sykdomsforløp skal behandles i kommunen. Viktige faktorer for å styrke rekruttering er å sørge for å utvikle gode arbeidsplasser, mulighet for ansatte til å utvikle kompetanse i tråd med behovene, utvikle heltidskultur, gode arbeidstidsordninger og gode ledere.

Strukturendring - Helsekvartalet og omorganisering av heldøgnsstilbud

Helsekvartalet er en vesentlig del av kommunens plan for å møte utfordringer med demografiendring og langt flere som vil ha behov for helse-, omsorg- og velferdstjenester.

I arbeidet med plan Helse og mestring 2020-2040 er det vektlagt at tre mindre institusjoner er lite effektivt både når det gjelder kostnader og sikre rett kompetanse. En institusjonsplass i Tysvær kommune har en nettokostnad som ligger betydelig høyere enn landsgjennomsnittet. I helsekvartalet skal driftskostnader reduseres med 30 - 40 mill kroner pr år sammenlignet med dagens driftskostnader innen institusjonstjenestene. Effektivitet i form av reduserte driftskostnader vil bli nærmere gjort rede for i investeringsbeslutningen. Dette gjelder også tjenesten omsorgsboliger med tilpassa bemanning. Planarbeidet er godt i gang, dette omfatter både helsekvartalet i Aksdal og heldøgnsjeneste i Nedstrandtunet. Kommunen har hjelp av ekstern kompetanse. I 2023 har kommunen utarbeidet tjenestekonsept og rom- og funksjonsprogram for helsekvartalet og tre leverandører har levert anbud. Helsekvartalet er planlagt ferdigstilt siste del av 2026. Tysvær kommune tar høyde for maksimalt delfinansiering med husbanken sine midler.

Tysvær kommune planlegger for å utvide institusjonsplasser fra 67 plasser til 88 plasser ved innflytting i helsekvartalet samt omsorgsboliger med tilpassa bemanning totalt 120 boenheter. Det er hensiktsmessig å samle den mest kompetansekrevende tjenesten for å kunne tilby god tjeneste

kombinert med effektiv drift. Deler av helsekvartalet som ikke er institusjon, samt Nedstrandtunet, skal ha omsorgsboliger med tilpassa bemanning. Dette er et nytt trappetrinn i mestringstrappen som kommunen ikke har nå. Det nye i disse omsorgsboligene er at det er fast tilgjengelig bemanning med kort responstid. De som får tildelt omsorgsbolig med tilpassa bemanning vil ha et høyere funksjonsnivå enn det som er kriteriene for institusjon. Tilpasset bemanning betyr at den enkelte skal få nødvendig hjelp i boligen og en har kort responstid dersom det er behov for hjelp utenom.

Boligsosiale utfordringer

I kommende år vil det være flere innbyggere med nedsatt funksjonsevne eller andre utfordringer som vil ha behov for bolig eller hjelp til å skaffe bolig. I 2023 kom det [ny boligso sial lov](#) som skal forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.

Helsekvartalet vil ikke alene løse de utfordringer som er knyttet til demografiendringer med flere eldre som er i behov for helse- og omsorgstjenester framover i tid. Kvalitetsreformen "[Leve hele livet](#)" som kom i 2018 har føringer til kommunene hvordan de skal planlegge for økte behov for tjenester. I 2023 kom regjeringen med eldrereformen "[Bo trygt hjemme](#)". Reformen skal bidra til et mer aldersvennlig samfunn, at flere eldre kan leve aktive liv lenger og oppleve trygghet ved å bo i eget hjem.

Dersom Tysvær kommune skal levere heldøgntjenester som i dag vil kommunen har bruk for omlag 160 heldøgns plasser i 2040. Det er viktig å legge til rette for ulike boalternativer både i offentlig og privat regi som kan bidra til at personer med redusert helse og funksjonsnivå kan bo hjemme så lenge som mulig. De ulike alternativene må legge til rette for sosial aktivitet og forebygge ensomhet.

Reduserte kostnader

Den største utfordringen for resultatområdet er å redusere driftskostnadene og levere gode tjenester for mindre ressurser. Vekst i behov for helsetjenester som resultat av demografiveksten må tas innenfor budsjettetrammen.

Helse og mestring skal arbeide videre med å identifisere kostnadsdrivere og innrette arbeidet mer effektivt. Dette er et kontinuerlig forbedringsarbeid som må foregå i alle seksjoner og på alle nivå i organisasjonen. Dette må ha fokus samtidig som nødvendig daglig kvalitet på tjenesten skal sikres. I 2024 må arbeidet med reduksjon av kostnadene videreføres og stabiliseres.

De høye kostnadene innen pleie og omsorg (kostra) er særlig knyttet til institusjon, aktivitet og servicetjenester samt at kommunen har flere brukere med omfattende bistandsbehov enn landet for øvrig. Det er også en økning de siste årene innen legetjenester og brukerstyrt personlig assistanse. Mangel på nødvendig og riktig kompetanse fører til overtid og ekstravakter.

Kommunen sine innbyggere har høye forventninger til det offentlige tjenestetilbudet. Forventningsavklaring mellom tjenestene og brukerne av tjenestene er viktig for samarbeidet.

KOSTRA-tall for 2021 viser at Tysvær kommune har et kostnadsnivå innen pleie og omsorg på 23 % høyere enn landsnittet innen pleie- og omsorgstjenestene. I 2022 er kostnadsnivået innen pleie og omsorg redusert til 15 % over landet. Dette tyder på en trend med redusert ressursbruk i forhold til landsgjennomsnittet. Driftskostnadene er redusert på område som i stor grad gjelder variable kostnader. Innen hjemmebaserte tjenester viser kostra at kommunen ligger noe under landsgjennomsnittet. Hjemmebaserte tjenester omfatter hjemmetjenester i alle aldersgrupper.

Økt behov for tjenester innen helse- og sosial

Statistisk sentralbyrå (SSB) sitt estimat for økt utgiftsbehov innen helse-, omsorg- og sosialtjenester er estimert til omlag 7-9 mill. kroner årlig, 97 mill. kroner til sammen i perioden 2022-2031. Tallet er utregnet på basis av økt behov for helse- og omsorgstjenester grunnet demografivekst og utgjør grunnlaget for rammetilskuddet som blir overført kommunen hvert år.

Helse og mestring blir ikke tilført disse midlene de første årene ettersom kommunen har høye kostnader i tjenestene sammenlignet med landet. Økte kostnader knyttet til at flere trenger hjelp må derfor tas innenfor eksisterende budsjetttramme. Økt behov innenfor rammene innebærer redusert enhetskostnad i tjenestene.

Legetjenester

Fastlegekrisen har vært utfordrende også i Tysvær kommune, men i mindre grad det siste året. Kommunen har vært heldig å få rekruttert nødvendig legepersonell, både faste og vikarer. Kommunen har satt inn noen tiltak for å øke rekruttering, som også medfører kostnader. Tiltakene innebærer å kunne velge mellom å være kommunalt ansatt fastlege, kunne være i utdanningsforløp med god veiledning og ønsker om kortere liste. Kommunen avventer ytterligere nasjonale føringer som skal hjelpe kommunene med bedre rekruttering. Det er et mål for kommunen å rigge et robust og stabil legetjeneste. Kommunen vedtok Plan for legetjenesten i Tysvær kommune i 2022.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

BPA ordningen ble opprettet i 2015. Brukere kan søke om å få innvilge tjeneste til assistanse som en BPA ordning. Dette innebærer at brukeren selv er arbeidsgiver og skal styre ordningen. De fleste brukere velger å benytte seg av eksternt firma som hjelper med selve tjenesten og drift av tjenesten.

Staten dekker deler av BPA-kostnadene gjennom ordning der 80 % av kostnadene over 1,5 mill. kroner refunderes kommunen. Dette betyr at kommunen selv må dekke 1,5 mill. kroner samt 20 % av tilleggskostnadene pr bruker. Refusjonsordningen gjelder alle tjenestene kommunen yter for brukere under 67 år. De fleste brukerne med en BPA ordning når ikke innslagspunktet på 1,5 mill. kroner noe som innebærer at kommunen dekker hele kostnaden. En gjennomsnittskostnad pr vedtak er beregnet under innslagspunktet.

Nettokostnad har i 2021-2023 er gjennomsnittlig 5 mill. kroner pr år. For 2023 anslås nettokostnad til 5,5 mill. kroner. Dette er midler som dekkes innenfor HM-budsjettet. Kostnaden påvirkes kun av vedtaksnivået og avtalene med leverandører.

Tjenester som brukeren mottar ville kommunen gitt brukerne om ikke BPA ordningen eksisterte. Kommunen kunne imidlertid organisert tjenesten på annen måte med et høyt timetall praktisk bistand. I en BPA ordning er tjenesten ofte en til en, dvs. en assistent sammen med en bruker, utført av eksterne leverandører. Driften lar seg vanskelig effektivisere.

Gruppen av brukere er økende, og de er forholdsvis unge. Dette registreres også økning av unge brukere innen avlastningsinstitusjon og hjemmetjenesten. Dette er nye tjenestemottakere som kommunen ikke har budsjettet for. Den nye situasjonen med stadig flere unge mottakere vil si at de blir lengre i «systemet».

Nasjonale føringer viser til at kommunene skal bidra med denne typen hjelp slik at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne få mulighet til å styre i eget liv og ha hjelp til daglige gjøremål for å få det til. Kommunen er i dialog med statsforvalteren for å sikre at kommunen er i tråd med gjeldende føringer og forståelse av lovverket. Statsforvalteren har gitt kommunen veiledning på dette området. Det er sannsynlig at antall brukere og kostander til BPA vil øke i fremtiden.

Innsatsteam / hverdagsrehabilitering

Kommunen har utfordringer som gjelder nok korttidsplasser og gode pasientforløp. Det er behov for å følge opp og sikre bedre pasientforløp og koordinering når det gjelder utskrivningsklare pasienter. Med pasientforløp menes det forløpet som pasienten og pårørende opplever gjennom sykdom, skade og veien framover der ofte mange ulike tjenester er involvert. Tysvær kommune har over mange år tatt i mot pasienter fra sykehuset som har behov for helse- og omsorgstjenester på første dag de er utskrivningsklare. I 2022 og 2023 har flere måttet vente på utskriving til kommunen. Kommunen betaler 5 500 kroner for hvert døgn pasienten er utskrivningsklar. I 2022 måtte kommunen betale til sammen 1,2 mill. kroner, ved 2. tertial 2023 er kostnaden 1,5 mill. kroner. Hovedgrunnen er ofte begrenset kapasitet i korttidsavdelingen og uklarhet i hjelpebehovet som er meldt fra sykehuset.

Disse kostnadene er det ikke budsjett for og er en del av merforbruket i 2023. Helse og mestring vil sette ned et team som kan jobbe mer systematisk med pasientforløp slik at kommunen kan ta imot pasientene når de er utskrivningsklare og kunne i større grad sette inn riktig nivå og nødvendig rehabilitering og behandling. Målet er at pasientene kommer raskt hjem og med nødvendig hjelp og støtte til å fungere så bra som mulig. Det vil kunne redusere presset på korttidsplassene.

På grunn av stort fokus på budsjettkontroll har det vært vanskelig å realisere prosjekter det ikke er budsjettdekning for. Det er vurdert slik at det likevel er hensiktsmessig å sette inn en større innsats på dette området og kunne redusere kostnadene for utskrivningsklare døgn på sykehuset. Kommunen vil sette inn denne funksjonen så raskt som mulig for å bedre pasientforløpet og redusere kostnader knyttet til betaling for utskrivningsklare døgn på sykehuset.

Psykiske helsetjenester

Regjeringen la fram [opptrappingsplan for psykisk helse i 2023](#). Planen har tre innsatsområder, helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid, gode tjenester der folk bor og tilbudet til personer med langvarige og sammensatte behov. Det er registrert økt behov for psykisk helsehjelp i alle aldersgrupper i kommunen. Det er økt press på tjenester til alvorlig syke, de har ofte tjenester både i spesialisthelsetjenesten og i kommunen. Det er utfordrende å finne rett nivå på tjenester og riktig oppgavefordeling til beste for innbyggerne. Det er en utfordring å rekruttere riktig kompetanse. Kommunen har fått tilskuddsmidler fra staten til utvikling av kommunalt psykisk helse- og rusarbeid med fokus på livskvalitet, forebygging, mestring, pårørendestøtte, behandling og oppfølging.

Tjenestelokaler

Tysvær Vepro holder til i eldre og lite funksjonelle bygninger på Frakkagjerd. For å drifte Tysvær Vepro videre på Hamrane er det nødvendig å ta grep på bygningene for å tilfredsstille HMS-krav og til å ha en funksjonell og effektiv drift. Fysio- og ergoterapitjenesten er planlagt inn i helsekvartalet. Det har over lang tid vært utfordringer med lokalene med tanke på HMS og øvrige fasiliteter. Det er nødvendig å se på løsninger fram til helsekvartalet står ferdig.

Arbeidsmiljø og arbeidsnærvær

Det er et relativt høyt sykefravær i helse og mestring. Å ha den riktige kompetanse med ansatte på jobb er svært viktig for kvaliteten på tjenesten, for brukerne, for arbeidsmiljøet og for ressursbruken. I 2023 er sykefraværet i helse og mestring 10,5% (9 mnd). Dette er en betydelig utfordring som det må jobbes kontinuerlig med.

Strategi og plan helse og mestring

Helse og mestring har siden 2020 hatt stort fokus på kostnadsreduksjon. Det er viktig å sikre lovpålagte, nødvendige og gode tjenester samtidig. Det er noen områder innen helse og mestring som må ha særlig fokus på i årene som kommer.

Overordna strategier

- Videre satse på kompetanse og utvikling i lederrollen
- Ressursstyring og prioriteringer
- Arbeidsnærvær, samt helse, miljø og sikkerhet
- Rekruttere og beholde kompetanse
- Forbedringsarbeid – arbeidsflyt - arbeidsfordeling - LEAN
- Digitalisering og velferdsteknologi
- Videreutvikle samhandling med frivillige

Tjenesterelatert strategier

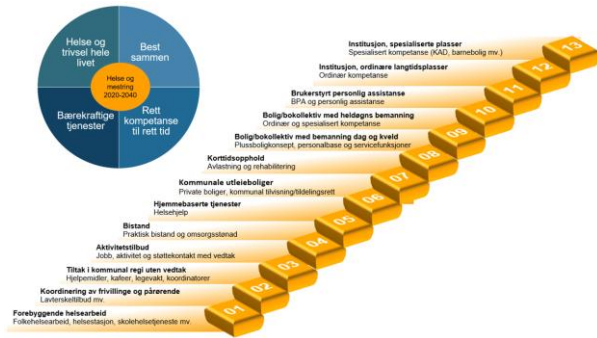
- Deltar i pilot [TØRN](#) prosjekt - sikre bedre utnyttelse av ressurser og samtidig levere gode tjenester
- Styrke samarbeid på tvers mellom tjenestene
- Demensomsorg/kognitiv svikt – planlegge og forbedre tjenester til målgruppen med demens/kognitiv svikt
- Rehabilitering, habilitering og forebyggende arbeid - innsatsteam / hverdagsrehabilitering
- Utvikle barnekoordinator funksjonen
- Styrke pårørendesamarbeid
- Utvikle tjenester til personer med demens
- Styrke boligforvaltning - tverrfaglig
- Fortsette nasjonal satsingen «[Leve hele livet](#)»
- Følge opp reformen «[Bo trygt hjemme](#)»
- Gode tjenester til flyktninger – samarbeide på tvers og med frivillige
- Skaffe boliger til alle flyktninger som kommunen skal bosette
- Langsiktig boligsosial plan

Plan helse og mestring 2020 - 2040

Kommunen vedtok i 2020 [Plan Helse og mestring 2020-2040](#). Planen viser til vesentlige satsningsområder innen forebygging, samhandling, kompetanse og bærekraft.

I Plan Helse og mestring 2020-2040 er det pekt på strategier for å møte utfordringene kommunen står overfor. Kommunen må finne grep som medfører at en kan levere nødvendig helsehjelp på smartere måter slik at ressursene kan benyttes langt bedre.

Resultatområdet må prioritere strategier og tiltak i Plan Helse og mestring 2020-2040. Hovedpunkter for prioriteringer i perioden 2021-2026 er:

- Samle alle institusjonsplassene i kommunen
- Omstilling til heldøgns omsorgstilbud - bygge institusjonsplasser og omsorgsboliger med tilpassa bemanning (Aksdal og Nedstrandtunet).
- Sikre nødvendig kompetanse og ha fokus på forbedring
- Folkehelse og større innsats i nederste del av trappa
- Effektivisering og kvalitetsforbedring i hele tiltakskjeden i hjelpetjenestene
- Satse på innovasjon, digitalisering og velferdsteknologi
- Forenkling av arbeidsoppgaver - forbedringsarbeid
- Styrke frivillig arbeid og samhandling med frivillige
- Styrke tidlig innsats i alle aldersgrupper og sette inn tiltak for å motvirke ensomhet og utenforskap
- Implementere Leve hele livet (satsingsområder for å ivareta best mulig helse og kunne leve gode liv)

TK 2030

[TK 2030](#) handler om å kunne planlegge tjenester på en slik måte at kommunen er i stand til å levere lovpålagte tjenester og at innbyggerne kan leve et godt liv fremover i tid. Med en betydelig økning i de eldste aldersgruppene står Tysvær kommune fremfor en stor utfordring til å rekruttere nok og riktig kompetanse. Helse og mestring inneholder mellom anna pleie- og omsorgstjenester som har høyere kostnader enn landet (kostra). Det er nødvendig å redusere eksisterende kostnader samtidig som kommunen må planlegge for mer bærekraftige tjenester framover. Struktur og organisering av tjenestene er viktige elementer for å sikre at ressursene blir fordelt på en god måte. Omstilling av heldøgns omsorgstilbud med nytt helsekvartal i Aksdal er et vesentlig grep for å møte framtidens utfordringer. Kommunen må også legge til rette for en helhetlig boligpolitikk, se at det er tilgjengelige hensiktsmessige botilbud enten i privat eller offentlig regi.

TK 2030 ble lagt frem for kommunestyret i juni 2021 og er et vesentlig styringsdokument for å kunne rigge kommunen for fremtiden. Det handler om å handle nå og tenke langt fram.

Det er viktig at alle store og mindre valg som blir gjort er i tråd med TK 2030. Resultatområdet har stort fokus på å redusere kostnadene som er knyttet til merforbruket for å styre mot balanse. Det er satt inn en rekke strukturelle grep i 2023 som må ha ytterligere innsats i 2024. Arbeidsnærver er et vesentlig område som bidrar til bedre kvalitet og reduserte kostnader.

Viktige tiltak framover:

- Utarbeide turnuser i pleie og omsorg som gir god kvalitet og effektivitet.
- Deltar i pilot [KS TØRN prosjekt som handler om organisering av oppgavene, skape gode brukeropplevelser gjennom riktig kompetanse.](#)
- Fordele kompetanse bedre og redusere variable kostnader

- Evaluere organisering av tjenester
- Arbeidsnærvær - kvalitet og stabilitet
- Streng vurdering av alle ledige stillinger
- Gjennomgang av arbeidsflyt - forenkling av arbeidsoppgaver
- Sørge for gevinstrealisering ved digitalisering og andre forbedringsprosjekter

Terapibasseng

Terapibassenget på Tysværtunet ble stengt i forbindelse med pandemien og er ikke satt i drift igjen. Det er kommet henvendelser fra lag- og organisasjoner og enkeltpersoner som ønsker at terapibassenget skal bli åpnet igjen. Estimat for nødvendig istandsettelse for å oppgradere bassenget etter nye forskrifter er tidligere estimert til 2,5 mill. kroner. Løpende driftskostnader er anslått til å ligge på minst 1 mill. kroner årlig.

I forbindelse med budsjettbehandling for 2023 fikk rådmann bestilling fra kommunestyret om å gjenåpne bassenget under forutsetning om at det blir etablert faste avtaler som sikrer inntekter til driftsgrunnlag. Kommunen har vært i dialog med både nabokommuner og lag- og organisasjoner. Ingen av kommunene har ønsket å inngå avtale, men enkelte organisasjoner ønsker å forplikte seg. Likevel vil ikke inntekter fra brukerne til bassenget være tilstrekkelig for å dekke driftskostnadene.

Rådmannen avventer eventuell bestilling fra kommunestyre. En slik bestilling kan eksempelvis være

- å holde bassenget videre stengt, eller;
- å åpne bassenget og bevilge nødvendige istandsettelseskostnader fra fond, eller;
- å åpne bassenget og innarbeide istandsettelseskostnadene i budsjett- og økonomiplan for 2024-2027.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiv- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B) *) **)	2 724	2 740	2 582	3 035	1 138
Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **)	9 545	9 700	11 001	10 753	8 535
Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (B) *) **)	11 639	12 673	12 687	11 753	12 471
Netto driftsutgifter per innbygger (256) tilbud om ø. hjelp døgnopphold i kommunene (B) *) **)	281	55	32	72	151
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	25 646	26 989	28 103	27 392	23 586
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Sosiale tjenester (B) *) **)	3 710	3 485	3 396	3 963	3 372
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over (B) *)	631 289	632 496	648 844	597 136	522 182
Kvalitet					
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	337,3	341,2	344,9	334,8	322,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Kontinuerlig oppdaterte beredskapsplaner	
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	Styrke samarbeid med innbyggere.	Pårørendepplan. Brukerundersøkelse.
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser	Kommunen har en langsiktig plan for boligsosiale behov	
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele		

Hovedmål	Delmål	Indikator
kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Rekruttere, utvikle og behalde nødvendig kompetanse for å gi tenester av god kvalitet

- mobilisere "kortreist" kompetanse som finnes i organisasjonen - Sikre oppdaterte kompetanseplaner - Lage konkrete mål for fagsammensetningen i tenestene - Økt kompetanse om vold og seksuelle overgrep for alle aldersgrupper - Sikre at gode ideer blir presentert og gjennomført. Innføre innovasjonspris - Sikre gode rammer for mestringsorientert og nærværande leiing. - Kvardagsmestring. Sikre at tilsette har økt ressursfokus - legge til rette for praksisplasser i kommunen

Ta klima og miljøbeviste valg i kvar einskild teneste.

-- Miljøfokus ved innkjøp og forbruk i dagleg drift. -- kildesortering ved alle tenestesteder

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Rekruttere, utvikle og behalde nødvendig kompetanse for å gi tenester av god kvalitet

- mobilisere "kortreist" kompetanse som finnes i organisasjonen - Sikre oppdaterte kompetanseplaner - Lage konkrete mål for fagsammensetningen i tenestene - Økt kompetanse om vold og seksuelle overgrep for alle aldersgrupper - Sikre at gode ideer blir presentert og gjennomført. Innføre innovasjonspris - Sikre gode rammer for mestringsorientert og nærværende leiing. - Kvardagsmestring. Sikre at tilsette har økt ressursfokus - legge til rette for praksisplasser i kommunen

Ta klima og miljøbeviste valg i kvar einskild teneste.

-- Miljøfokus ved innkjøp og forbruk i dagleg drift. -- kildesortering ved alle tenestesteder

Rammeoversikt

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Avdeling					
Vedtatt budsjett		254 354	254 354	254 354	254 354
Sum Tekniske justeringer		-1 054	-1 894	-1 815	-1 815
Sum Vedtak forrige periode		-6 753	-6 753	-6 753	-6 753
Sum Lønns- og prisvekst		14 526	14 526	14 526	14 526
Konsekvensjustert budsjett		6 718	5 878	5 958	5 958
Konsekvensjustert ramme		261 072	260 232	260 312	260 312
Driftskonsekvens					
Drift av bygg/høgere kostnadsdekning til	Helse og	0	0	300	300
Krisesenter Vest	mestring				
Redusert leasingutgift	Helse og	-187	-187	-187	-187
	mestring				
Sum Driftskonsekvens		-187	-187	113	113
Nye tiltak					
Finansiering av BPA	Helse og	5 000	5 000	5 000	5 000
	mestring				
Sum Nye tiltak		5 000	5 000	5 000	5 000
Nye tiltak og realendringer budsjett		4 813	4 813	5 113	5 113
Ramme 2024-2027		265 885	265 045	265 424	265 424

Sammendrag budsjett

Helse og mestring må få ned merforbruket fra 2023 også samtidig håndtere volumvekst kommende år. Ssb har estimert behovsøkning til omlag 8-10 mill. kroner pr år innen helse og mestring sine tjenesteområder.

Det er derfor viktig holde fram med de tiltakene som er i gang for å redusere driftskostnadene. Helse og mestring vil parallelt jobbe systematisk forbedringsarbeid for å sikre best mulig kvalitet i tjenestene innenfor økonomiske rammer og andre gjeldende rammer (lovverk).

Driftskostnader som kommunen må ta høyde for i 2024 er:

- Finansiering og økte kostnader til BPA - se budsjettinnspill
- Økte kostnader til legetjenester
- Flyktningtjenesten som blir dekket av statlige midler

Økonomiplan for 2024-2027

- Innsatsteam / hverdagsrehabilitering - innenfor budsjettramme

Nødvendige investeringer innen

- Nødvendig ny leilighet botiltak (nødvendig for å oppfylle lovkrav)
- Utkjøp leasing bil som er i bruk i Arbeid og inkludering
- Innkjøp av bil til first responder funksjon Nedstrandtunet
- Nødvendige lokaler til enkelte tjenester

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024-27
	Ferdig	Tidligere	Brutto	2024	2025	2026	2027	
	år	bevilget	prosjektutgift					
Aksdal legesenter ombygging (2023)	2026	1 000	12 000	0	11 000	0	0	11 000
Bil First Responder funksjon Nedstrand	2024	0	300	300	0	0	0	300
Forsterka botiltak med nødvendig personalrom	2025	0	11 278	5 639	5 639	0	0	11 278
Helsekvartalet	2028	133 000	858 000	200 000	225 000	200 000	100 000	725 000
Investeringsbehov institusjoner	LØPENDE			500	500	500	500	2 000
Krisenseter Vest - nybygg	2026	5 000	100 000	-0	45 000	50 000	0	95 000
Oppgradering av bygg-Vepro	2024	0	10 000	10 000	0	0	0	10 000
Utkjøp av to leasingbiler til AOi	2024	0	500	500	0	0	0	500
Sum investeringsprosjekter		139 000	992 078	216 939	287 139	250 500	100 500	855 078

Omsorg

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	114 934	84 306	86 030	86 030	86 030	86 030
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 772	8 074	8 354	8 354	8 354	8 354
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	57	50	50	50	50	50
Overføringsutgifter	1 393	3 703	3 040	3 040	3 040	3 040
Finansutgifter	233	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	126 390	96 132	97 474	97 474	97 474	97 474
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-14 704	-12 616	-13 087	-13 087	-13 087	-13 087
Refusjoner	-15 521	-3 985	-4 099	-4 099	-4 099	-4 099
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-76	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sum Driftsinntekter	-30 301	-16 601	-17 187	-17 187	-17 187	-17 187
Sum	96 089	79 531	80 287	80 287	80 287	80 287

Beskrivelse av dagens virksomhet

Virksomheten omsorg leverer tjenester hele døgnet alle dager i året og er delt inn tre seksjoner; Akسدalstunet, Nedstrandtunet og Korttid/ØHD i Tysværtunet.

Virksomheten omfatter institusjonstjenester for langtid, korttid, avlastning, kjøkkendrift og "first responder"-funksjonen i Nedstrand.

Utfordringer og strategi

Det er et overordnet mål at helse- og omsorgstjenestene skal yte bærekraftige tjenester. Det er viktig å gjennomføre dette på en måte som ivaretar faglig forsvarlighet og et godt arbeidsmiljø.

Utfordringer

- Tysvær kommune har høye utgifter pr institusjonsplass. Dette gjenspeiles blant annet i variable utgifter knyttet til overtid og ekstravakter.
- Virksomhet Omsorg ligger an til et merforbruk på 3,5 til 4 mill. kroner i 2023. Det er halvering fra fjorårets merforbruk.
- Oppgavene i de kommunale omsorgstjenestene er stadig mer sammensatte og kompetansekrevene.
- Rekruttere og beholde riktig kompetanse.
- Innføring av en felles kultur for endring, forbedring og samhandling mellom tjenestene frem mot oppstart av nytt helsekvartal.
- Økende behov for institusjonsplasser blant innbyggerne, både langtids- og korttidsopphold.

Strategi

Eldrereformen "Leve hele livet" er et viktig styringsverktøy for å ivareta gode og forsvarlige tjenester. Pårørende er en viktig ressurs for brukerne, og et godt samarbeid er viktig for å fremme individuelt tilpassede tjenester. Helse og mestring har som mål å innføre en plan for pårørende, med utgangspunkt i nasjonal pårørendestrategi.

For å møte utfordringene skal virksomheten:

- Utvikle kompetanse og fremme trygghet i rollen som ledere gjennom det felles lederutviklingsprogrammet "Tysværleieren".
- Systematisk arbeid for å fremme kultur for forbedring, og innføre verktøy som fremmer en enklere arbeidshverdag med brukeren i fokus. En virksomhetsplan vil være et verktøy for å gi en felles retning for ledelse og drift.
- Deltagelse i KS sin pilot "TØRN" for å fremme god oppgavedeling og effektiv bruk av ressurser med brukerens i behov i fokus. Fokus på god turnusplanlegging er viktig. Turnus skal være i tråd med bemanningsplaner for de enkelte institusjonene. Bemanningsplaner skal utarbeides i tråd med tjenestebehovet.
- Operasjonalisere og tilpasse strategisk kompetanseplan for Helse og mestring 2022-2026 til virksomheten.

- Systematisk arbeid med heltidskultur, arbeidsnærvær, rekruttering og kompetanse. Trivsel og trygghet for den enkelte ansatte er et viktig mål.
- Samhandling mellom institusjonene og på tvers av tjenestene.
- Videreutvikling av velferdsteknologi.
- Jobbe systematisk med medvirkning fra ansatte, brukere og pårørende.

TK 2030

I årene fremover vil det bli et sterkt økende antall eldre og med det større behov for tjenester til pleie og omsorg. Endringene skjer ikke langt frem i tid; de skjer nå, men akselerer over tid de neste 10 årene, og vil være utfordrende også etter 2030.

Brukerne har et mer omfattende pleiebehov med sammensatte og komplekse utfordringer enn tidligere. Det er de skrøpeligste eldre som får plass i institusjon, og flere har kognitiv svikt eller demensdiagnoser.

Befolkningen lever lengre, og grad av demens og kognitiv svikt er forventet å øke kraftig. I følge tall fra Folkehelseinstituttet lever cirka 101 000 personer med demens i Norge i dag, og det forventes mer enn en dobling innen år 2050 på grunn av økende antall eldre. Dette er en særlig utsatt og sårbar gruppe, noe som stiller høye krav til etisk standard, faglig kompetanse og kvalitet i tjenestene.

I tillegg har virksomheten ubesatte sykepleierstillinger grunnet utfordringer med rekruttering. Dette er en utfordring vi ser flere steder enn i Tysvær kommune.

En vridning til mer forebygging er nødvendig, men det vil fremdeles være et økende behov for institusjonsplasser. De som får tilbud i institusjon forventes å ha et stadig større behov for pleie og behandling. Utviklingen viser allerede nå at kommunen har et stort behov for korttidsplasser, og et mest mulig smidig pasientforløp for den enkelte bruker.

Oppretting av det nye helsekvartalet gir Tysvær kommune mulighet for å planlegge fremtidens behov.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Kontinuerlig oppdaterte beredskapsplaner	
I Tysvær er alle innbyggere aktive	Styrke samarbeid med innbyggere.	Pårørendepan. Brukerundersøkelse.

Hovedmål	Delmål	Indikator
samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse

Hovedmål	Delmål	Indikator
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Identifisera og realisera områder for smart digitalisering

Byggje kompetanse innan bruk av velferdsteknologi

Iverksette tiltak som gir koordinerte og heilhetleg tilbud til personar med demens

Etablere ein demensplan for kommunen. starte opp igjen med eit hukommelsesteam i kommunen som har ansvar for kartlegging, undervisning og systematisk oppfølging av brukargruppa. systematisere avlastningstilbod for denne pasientgruppa

Sikre operative beredskapsplanar og effektive varslingsrutinar

implementere verktøy for effektiv varsling gjennomføre systematisk øvelser i beredskap i tenesta. fokus på dokumentasjon

Systematisera målretta tiltak - "Kva er viktig for deg?"

Systematisere via prosedyrer at spørsmålet blir stilt på ein god måte og fulgt opp

Systematisere forbetningsarbeid pasientsikkerhet

Vidareføre forbetningsfokus innan Gode pasientforløp og pasientsikkerhet

Ta i bruk velferdsteknologi

Byggje kompetanse Sette av midler til satsing og utprøving undervegs implementere vedtatt avtale om trygghets og mestringsteknologi med blant anna bruk av responsteneste, digitale tilsyn o.l.

Utarbeida kultur for innovasjon

Heve fokus i på alle nivå i organisasjonen. Fast tema på alle møter.

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Identifisera og realisera områder for smart digitalisering

Byggje kompetanse innan bruk av velferdsteknologi

Iverksette tiltak som gir koordinerte og heilhetleg tilbud til personar med demens

Etablere ein demensplan for kommunen. starte opp igjen med eit hukommelsesteam i kommunen som har ansvar for kartlegging, undervisning og systematisk oppfølging av brukargruppa. systematisere avlastningstilbod for denne pasientgruppa

Sikre operative beredskapsplanar og effektive varslingsrutinar

implementere verktøy for effektiv varsling gjennomføre systematisk øvelser i beredskap i tenesta. fokus på dokumentasjon

Systematisera målretta tiltak - "Kva er viktig for deg?"

Systematisere via prosedyrer at spørsmålet blir stilt på ein god måte og fulgt opp

Systematisere forbetringsarbeid pasientsikkerhet

Vidareføre forbetringsfokus innan Gode pasientforløp og pasientsikkerhet

Ta i bruk velferdsteknologi

Byggje kompetanse Sette av midler til satsing og utprøving undervegs implementere vedtatt avtale om trygghets og mestringsteknologi med blant anna bruk av responsteneste, digitale tilsyn o.l.

Utarbeida kultur for innovasjon

Heve fokus i på alle nivå i organisasjonen. Fast tema på alle møter.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	79 531	79 531	79 531	79 531
Sum Tekniske justeringer	-663	-663	-663	-663
Sum Vedtak forrige periode	-100	-100	-100	-100
Sum Lønns- og prisvekst	1 519	1 519	1 519	1 519
Konsekvensjustert budsjett	756	756	756	756
Konsekvensjustert ramme	80 287	80 287	80 287	80 287
Ramme 2024-2027	80 287	80 287	80 287	80 287

Sammendrag budsjett

Det krever et stort strategisk og systematisk arbeid for å sikre en bærekraftig økonomi med budsjettbalanse. Strategien som ble iverksatt i 2022/2023 har vist positiv effekt på det økonomiske resultatet. Dette arbeidet vil fortsette i 2024.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024-27
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Helse og mestring								
Bil First Responder funksjon Nedstrand	2024	0	300	300	0	0	0	300
Forsterka botiltak med nødvendig personalrom	2025	0	11 278	5 639	5 639	0	0	11 278
Sum Helse og mestring		0	11 578	5 939	5 639	0	0	11 578
Sum investeringsprosjekter		0	11 578	5 939	5 639	0	0	11 578

Kommunalsjef Helse og Mestring

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

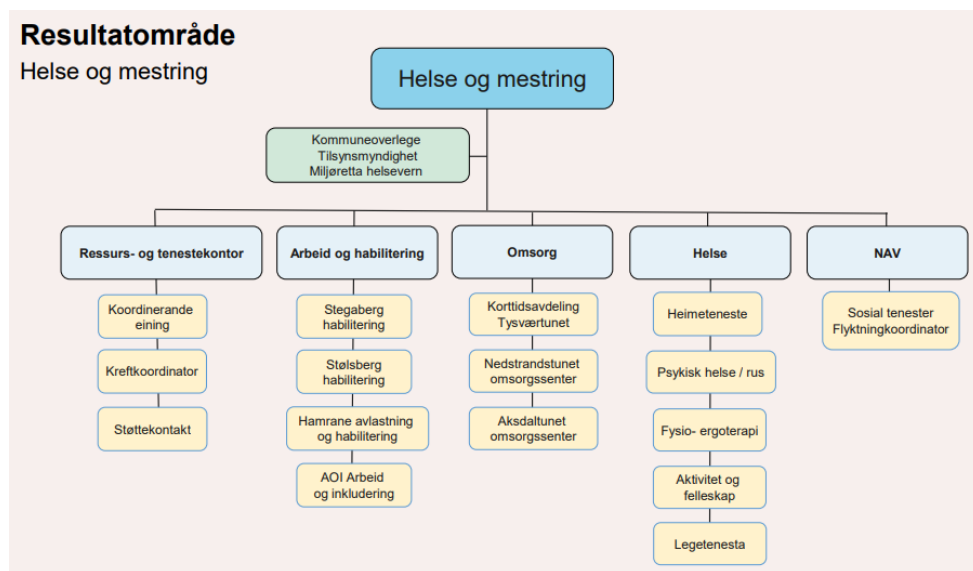
	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	4 718	7 519	7 614	7 614	7 614	7 614
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 425	1 483	1 209	1 209	1 209	1 209
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	-69	-6 883	-6 883	-6 883	-6 883	-6 883
Overføringsutgifter	374	403	-397	-2 397	-2 397	-2 397
Finansutgifter	1	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	6 449	2 523	1 543	-457	-457	-457
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-0	121	121	121	121	121
Refusjoner	-1 040	3 264	3 264	3 264	3 264	3 264

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Sum Driftsinntekter	-1 040	3 385	3 385	3 385	3 385	3 385
Sum	5 408	5 907	4 928	2 928	2 928	2 928

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalsjef har et overordna ansvar for driften i alle tjenestene i helse og mestring.

De ulike tjenestene blir omtalt under virksomhetsområdene.

I kommunalsjef Helse og mestring sitt budsjett inngår kommuneoverlege og rådgiver for resultatområdet. Kommuneoverlege har ansvar innen smittevern, oppfølging av samarbeid mellom kommunen og fastlegene, miljøretta helsevern og folkehelse. Kommuneoverlegen har også funksjon inn mot helseundersøkelser for nyankomne flyktninger samt deler av helsestasjontjenesten.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		

Hovedmål	Delmål	Indikator
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	5 907	5 907	5 907	5 907
Sum Tekniske justeringer	2 591	591	591	591
Sum Vedtak forrige periode	-3 663	-3 663	-3 663	-3 663
Sum Lønns- og prisvekst	92	92	92	92
Konsekvensjustert budsjett	-980	-2 980	-2 980	-2 980
Konsekvensjustert ramme	4 928	2 928	2 928	2 928
Ramme 2024-2027	4 928	2 928	2 928	2 928

Sammendrag budsjett

De neste årene vil behovet for helse- og omsorgstjenester øke i takt med demografiendring med flere eldre. Et stort antall flyktninger vil også utfordre med tanke på bolig, tjenester, utdanning og arbeid.

Helse og mestring må fortsette å redusere driftskostnader med å fullføre siste rest av innsparing på 15 mill, samtidig ta ned merforbruket, samt ta opp i seg økt behov for helse- og omsorgstjenester.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27	
Helse og mestring									
Aksdal legesenter ombygging (2023)	2026	1 000	12 000	0	11 000	0	0	11 000	
Helsekvartalet	2028	133 000	858 000	200 000	225 000	200 000	100 000	725 000	
Investeringsbehov institusjoner	LØPENDE			500	500	500	500	2 000	
Krisenseter Vest - nybygg	2026	5 000	100 000	-0	45 000	50 000	0	95 000	
Sum Helse og mestring		139 000	970 000	200 500	281 500	250 500	100 500	833 000	
Sum investeringsprosjekter		139 000	970 000	200 500	281 500	250 500	100 500	833 000	

Aksdal legesenter ombygging (2023)

I forbindelse med den planlagte utvidelse av antall leger ved Aksdal legesenter er det behov for noe ombygging av eksisterende lokaler.

Det er behov for oppgradering av elektrisk anlegg og utskifting av ventilasjonsanlegget i bygget. Denne oppgraderingen er planlagt i 2025.

Helsekvartalet

I politisk sak den 15.06.21 om omstilling av heldøgns omsorgstilbud i Tysvær kommune ble det vedtatt følgende:

1. Kommunestyret vedtar at fremtidig utbygging av heldøgns omsorgstilbud i Tysvær kommune skal bestå av både institusjonsplasser og omsorgsboliger med tilpasset bemanning.
2. Kommunestyret vedtar å samle kommunens institusjonsplasser i et nytt helsekvartal i Aksdal. Helsekvartalet skal erstatte dagens institusjonsplasser på Tysværtunet, Akسدaltunet og Nedstrandtunet aktivitet- og omsorgsentre i forbindelse med at nytt helsekvartal ferdigstilles.
3. Kommunestyret ber rådmannen starte planarbeidet om helsekvartal i Aksdal. Arbeidet skal ha bred medvirkning. Saken legges frem for kommunestyret for endelig investeringsbeslutning i løpet av 2022.
4. Kommunestyret vedtar at nytt helsekvartal skal plasseres på tomten vest for Tysværtunet kulturhus.

Arbeidet med nytt Helsekvartal startet opp høsten 2021 med forprosjektet. Helsekvartalet skal bestå av en rekke rom og funksjoner. Noen er spesialiserte, andre av mer generell art. Bygget skal støtte opp om valgt tjeneste- og arbeidsplasskonsept, og samtidig legge til rette for at det kommer endringer i årene som kommer. Tilrettelegging for samhandling og tverrfaglig samarbeid er essensielt for å kunne optimalisere kommunens ressursbruk. Tjenester som kan ha god effekt av å være sammen eller i umiddelbar nærhet av hverandre, skal samlokalisert i helsekvartalet.

Det planlegges for følgende funksjoner i anlegget:

- Institusjon, langtidsplasser
- Institusjon, forsterkede plasser

- Institusjon, korttidsplasser – inkludert avlastningsplasser, rehabiliterings og lindrende plasser til øyeblikkelig hjelp døgnenhet (ØHD)
- Omsorgsboliger med tilpasset bemanning (tilgjengelig personale hele døgnet)
- Base for hjemmetjenesten
- Ressurs- og tjenestekontor
- Base personal psykisk helsetjeneste
- Fysio- og ergoterapitjenesten
- Små møteplasser - mellom beboere og pårørende/innbyggere
- Forsamling- og møtelokale (frivillige, konsert mm)
- Dagtilbud
- Storkjøkken med kafé/kantinedrift?
- Vaskeri for beboertøy
- Treningsrom sambruk med fysioterapi og ergoterapi
- Gode utearealer (sansehage)
- Sykepleieklinikk
- Tannpleie
- Legekontor – skal kunne benyttes av flere (helsekvartal, låne av fastlege)
- Private aktører som for eksempel drift av kafé, frisør, hudpleier og fotterapeut til beboerne.

Helsekvartalet i Tysvær skal være et inkluderende og levende bygg for beboere, ansatte og innbyggerne i kommunen. I dette bygget skal beboerne støttes i å mestre hverdagen sin, pårørende og andre besøkende skal føle seg velkomne, de ansatte skal styrkes i måten de jobber på, og bygget skal oppleves mer som et hjem enn en institusjon. For å oppnå et slikt bygg må man tenke nytt rundt hvordan man gir tjenester, og hvordan beboerne skal motta dem.

I 2023 har prosjektet arbeidet med tjenestekonsept og rom- og funksjonsprogram og lyst ut en konkurranse knyttet til hvile entreprenør som skal få være med inn i samspillsfasen og få mulighet til å bygge dersom investerings sak blir vedtatt.

Rådmannen har som mål at helsekvartalet skal være ferdigstilt i 2027. På nåværende tidspunkt i prosjektet har ikke kommunen oversikt over totalkostnaden på prosjektet. Kostnad vil være klar når saken skal til endelig behandling. Prosjektet er foreløpig budsjettert med et forsiktig anslag på 500 mill. kroner eks. mva som kommunal andel. Dette er uten usikkerhet og prisstigning som vi bli beregnet når tilbudsummen er klar. Det understrekes at dette er kun en foreløpig kalkyle. Helsekvartalet vil utløse investeringstilskudd fra Husbanken.

I oktober starter evalueringsfasen av tilbudet. Rådmannen vil komme med en statusoppdatering til formannskapet/kommunestyret så snart som praktisk mulig.

Investeringsbehov institusjoner

Dette gjelder inventar som møbler og utstyr i institusjonene i kommunen. Bruk av rammebevilgning må skje utfra prioritet.

Kriseseter Vest - nybygg

Kriseseter Vest skal bygge nytt samlokalisert kriseseter lokalisert i Tysvær kommune. Saken skal vedtas av alle 16 eierkommuner. I Tysvær ble saken (053/22) vedtatt i kommunestyret 27.09.22.

"ST- 053/22 Vedtak:

1. Tysvær kommune slutter seg til planer for bygging av nytt samlokalisert krisesenter i Tysvær kommune ved Aksdal sentrum.
2. Tysvær kommune skal føre opp og eie bygget.
3. Det skal gjøres avtale om leie av bygget mellom Tysvær kommune og Krisesenter Vest IKS.
4. De 16 eierkommunene garanterer for sin eierdel av Krisesenter Vest sine leiekostnader for bygget til Tysvær kommune i 20 år."

Det er estimert kostnader for bygget på 100 mill. kroner. Mer eksakte kostnader vil ikke fremkomme før anbud på prosjektet foreligger.

Status høsten 2023 er at investeringen skyves med 1 år ut i tid.

Ressurs- og tjenestekontor

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	8 213	10 893	11 993	11 993	11 993	11 993
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	331	225	225	225	225	225
Overføringsutgifter	24	11	11	11	11	11
Finansutgifter	84	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	8 651	11 130	12 230	12 230	12 230	12 230
Driftsinntekter						
Refusjoner	-587	-11	-11	-11	-11	-11
Sum Driftsinntekter	-587	-11	-11	-11	-11	-11
Sum	8 065	11 119	12 219	12 219	12 219	12 219

Beskrivelse av dagens virksomhet

Ressurs- og tjenestekontoret skal gi råd, veiledning og behandle søknader om helse- og omsorgstjenester til innbyggerne i Tysvær kommune.

Ressurs- og tjenestekontoret skal sikre en tverrfaglig og helhetlig vurdering av den enkelte søker sitt hjelpebehov, og sørge for at innbyggeren får helhetlige, fleksible og forutsigbare tjenester.

Ressurs- og tjenestekontoret er også koordinerende enhet (KE) for rehabilitering og habilitering i Tysvær kommune. Intensjonen med KE er å bidra til samordning av tjenester for å sikre et helhetlig tilbud til personer med omfattende tjenestebehov. I 2024 vil barnekoordinator bli organisert under ressurs- og tjenestekontoret.

Kreftkoordinator, systemansvarlig for fagsystem og støttekontaktkoordinator er også organisert inn under Ressurs- og tjenestekontoret.

Utfordringer og strategi

Overordnet mål for Ressurs- og Tjenestekontoret er å gi rett tjeneste, til rett person, til rett tid og i rett omfang.

Utfordringer

Etterspørselen etter kommunale helse- og omsorgstjenester er stor. Andelen eldre i befolkningen øker, man behandler stadig flere sykdomstilstander og sammensetningen av sykdommer er i endring. Den kommunale helse- og omsorgstjenesten må håndtere stadig mer komplekse og sammensatte helseutfordringer.

Behovet for helse- og omsorgstjenester er estimert til å være dobbelt så høyt i 2040 sammenliknet med i dag.

Utfordringene er i hovedsak knyttet til

- Demografivekst
- Særlig ressurskrevende brukere
- Samhandling med spesialisthelsetjenesten og internt i kommunen
- Tilgang på tilstrekkelig antall korttids- og langtidsplasser
- Mangel på omsorgsboliger med fast tilknyttet personalbase
- Rehabilitering og forebyggende arbeid
- Økende omfang med personer med kognitiv svikt

Strategi

Det er et stadig økende behov for tverrfaglig samarbeid for å løse komplekse sykdomsutfordringer. "Hva er viktig for deg?" er en måte å møte den enkelte på, som mobiliserer ressurser og mestringsevne hos den enkelte. Ressurs- og tjenestekontoret skal ha et stort fokus på samarbeid med pårørende og frivillige i sammenheng med at behovet for tjenester skal vurderes. God dialog med innbyggeren vil kunne bidra til bedre samsvar mellom innbyggeren sine forventninger og hva kommunen faktisk kan levere av tjenester. Det er et mål at innbyggeren skal oppleve "ei dør inn" til den kommunale helse- og omsorgstjenesten, at det skal være enkelt å komme i kontakt med kommunen og at forvaltningen skal være koordinert og lett tilgjengelig.

For å skape en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste må en øke fokuset på velferdsteknologiske verktøy. Det er viktig å utvikle en kultur som er i stand til å ta i bruk innovative løsninger. Nye løsninger innenfor trygghets- og mestringsteknologi vil ha økt fokus i årene som kommer.

Som følge av en endring i helse- og omsorgstjenesteloven vil Ressurs- og tjenestekontoret høsten 2023 starte prosessen med å ansatte barnekoordinator. Barnekoordinatoren skal i hovedsak sørge for en koordinering av det samlede tjenestetilbudet, sikre informasjon og ha oversikt over/bidra aktivt til å ivareta kommunens ansvar for nødvendig oppfølging og tilrettelegging for familien og barnet.

TK 2030

Det vil bli en økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester i årene som kommer. Det vil være behov for koordinering av tjenestetilbud til personer med mer komplekse og sammensatte helseutfordringer enn tidligere.

For tjenestekontoret vil det være viktig å dreie driften i en slik retning at man tidlig identifiserer behov og får satt inn riktig bistand. Et godt samarbeid med pasient, pårørende og frivilligheten samt øvrige tjenester vil være avgjørende.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Kontinuerlig oppdaterte beredskapsplaner	
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	Styrke samarbeid med innbyggere.	Pårørendepan. Brukerundersøkelse.
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og		

Hovedmål	Delmål	Indikator
det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	11 119	11 119	11 119	11 119
Sum Tekniske justeringer	425	425	425	425
Sum Lønns- og prisvekst	675	675	675	675
Konsekvensjustert budsjett	1 100	1 100	1 100	1 100
Konsekvensjustert ramme	12 219	12 219	12 219	12 219
Ramme 2024-2027	12 219	12 219	12 219	12 219

Arbeid og habilitering

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	98 060	83 922	86 509	86 509	86 509	86 509
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 168	1 888	2 209	2 209	2 209	2 209
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	59	137	137	137	137	137
Overføringsutgifter	524	-205	-525	-525	-525	-525
Finansutgifter	5	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	102 816	85 742	88 331	88 331	88 331	88 331
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-2 124	-1 977	-2 027	-2 027	-2 027	-2 027
Refusjoner	-43 672	-28 816	-34 286	-34 286	-34 286	-34 286
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-461	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-46 256	-30 793	-36 314	-36 314	-36 314	-36 314
Sum	56 560	54 949	52 017	52 017	52 017	52 017

Beskrivelse av dagens virksomhet

Virksomheten arbeid og habilitering gir tjenester gjennom hele døgnet og omfatter bistand i eget hjem, avlastning for barn og unge, arbeidstrening, aktivisering og sysselsetting.

Virksomhetens hovedområde er innenfor habilitering med ansvar for bo- og miljøtjenester til barn, unge og voksne. Brukergruppen er personer med utviklingshemming og andre medførte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse. Kommunens avlastningsinstitusjon er lagt til tjenesten.

Seksjon arbeid og inkludering tilbyr aktivisering, sysselsetting og arbeidstrening for ulike grupper innbyggere i Tysvær kommune. Kommunes hjelpemiddellager er lagt til tjenesten.

Gode, faglig forsvarlige tjenester bidrar til trygghet, deltakelse, livskvalitet, utvikling på egne premisser, læring og motivasjon. Gode tjenester er forankret i fagkunnskap, faglige retningslinjer og veiledere og i allmenngyldige samfunnsetiske normer.

Kommunen ønsker å legge til rette for brukermedvirkning, med økt kontroll over faktorer som påvirker eget liv og helse, gjennom beslutningsstøtte og myndiggjøring. Virksomhetens rolle i dette er å veilede og bevisstgjøre brukeren.

Til sammen disponerer virksomheten 119 årsverk fordelt på 145 ansatte, med en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 83,2 %

Utfordringer og strategi

Utfordringer:

Alle kommunens innbyggere har rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester. Brukergruppene som arbeid- og habilitering yter tjenester til, har ofte behov for omfattende og varige tjenester, og behovene endres underveis. De skal ha et meningsfullt innhold i livet, tilbudet skal være individuelt tilpasset. Når den enkeltes livsvilkår og livskvalitet i stor grad er betinget av kvaliteten på det kommunale tilbudet må tilbudet må være helhetlig, forutsigbart, tilstrekkelig, kompetent og trygt.

Tysvær kommune vil de kommende årene ha et økende antall innbyggere med behov for langvarige og tilrettelagt tjenester. Arbeid- og habilitering har et økende press på sine tjenester.

AOi avdeling Vepro har behov for restaurering av lokalene eller eventuelt nye lokaler. Kommunen har de siste årene sett på ulike alternativer. Tjenesten har behov for lokaler som kan dekke krav til produksjon og ivareta brukergruppen og ansatte.

Kommunen har behov for å bygge en ny leilighet, i tilknytning til en personalbase ved et av botiltakene, for å imøtekomme krav i helse og omsorgstjenesteloven. Det er gjennomført et forprosjekt i 2023 for å finne løsninger som kan dekke behovene.

Det er i tillegg behov for en vedlikeholdsoppgaver og oppgradering av Institusjonsdelen ved Hamrane habilitering etter 20 års drift med avlastning for barn og unge. Dette blir tatt med i en langsiktig plan.

Strategi:

Kommunen skal planlegge for bærekraftige tjenester, utføre samfunnsoppgaver og ivareta oppgaven som arbeidsgiver.

AOI, avdeling for arbeidstrening har nye lokaler på Eikeskog. Det har resultert i et tettere samarbeid mellom AOI og Teknisk, deriblant grønt avdeling. Det er startet et arbeid for å se på kostnadseffektivitet ved å se på felles port inn til oppdragene.

Plan Morgendagens Helse og Mestring 2020-2040 er et verktøy for viktige valg og for utforming av nødvendige tiltak.

Ny strategisk kompetanseplan for Helse og mestring er utarbeidet i 2022. Planarbeidet videre i virksomheten skal gi retning for rekruttering og å beholde kompetanse. Kommunen vil ha utfordringer med å rekruttere nok helsearbeidere fremover. Virksomheten har utarbeidet av ny kompetanseplan og oversikt over kompetansebeholdning i hver seksjon. I løpet av 2024 skal planen implementeres i tjenesten og brukes aktivt for å rekruttere og beholde fagpersoner.

Virksomheten har et satsningsområde i 2023-24 på dokumentasjon og journalføring, tjenesten har i 2023 fått innvilget et tilskudd på inntil 300 000 kroner til kompetanseheving og økt brukermedvirkning gjennom tilpasset støttesystem i pasientjournal over statsbudsjettet.

Statsforvalter har innvilget prosjekt midler til forebygging og utvikling av tjenester for rusavhengige. Det er et samarbeidsprosjekt, der AOi er en viktig aktør. Prosjektet videreføres inn i 2024.

Ledere i Arbeid- og habilitering skal ha god oversikt over eget område innenfor fag, økonomi og personell. Det er forventet en god kostnadskontroll ved å videreføre bruk av verktøyene i Profil fagsystem, Ressursstyring, HRM og Framsikt. Målet er å yte gode tjenester for innbyggerne innenfor gitte rammer.

Kommunen legger tilrette for forbedringsarbeid, utvikle god struktur og kultur blant annet ved å satse på LEAN (forbedring) og TØRN.

En effektiv drift fordrer gode arbeidstidsordninger der arbeidstakernes trygghet, helse og velferd blir vektlagt og som er med på å forebygge helseskader hos arbeidstakere.

Kommunen skal legge til rette for gode arenaer for samarbeid. Å vedlikeholde og å utvikle gode samarbeidsrutiner og fellesfaglig forståelse vil kunne gi tjenestemottakere rett hjelp til rett tid. Det legges vekt på gode rutiner for samarbeid med pårørende.

TK 2030

Virksomheten har vært i endring og omstilling de siste årene. Målet med omstillingen er å opprettholde et faglig forsvarlig tjenestetilbud og arbeidsmiljø innenfor nye og reduserte økonomiske rammer.

Viktige politiske forutsetninger for dette målet er en effektiv boligstruktur og et kommunedekkende dag- og aktivitetssenter. Virksomheten har fått et flott, funksjonelt bygg med mulighet for varierte aktiviteter for brukergruppen.

Seksjonene i Arbeid og habilitering har felles fokusområder:

- Utnytte ressursene på en best mulig måte ved å sikre rett bemanning til rett tid, nytte kompetanse på tvers at de ulike seksjonene , videre fokus på helsefremmende arbeidstidsordninger og heltidskultur.
- Effektivisere lovpålagt opplæring gjennom digitale løsninger.
- Oppbygning av systematisk internkontroll.
- Aktiv bruk av nøkkeltall.
- Kontroll over refusjoner for lønnsutgifter for enkelte KOSTRA funksjoner som overstiger innslagspunktet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Kontinuerlig oppdaterte beredskapsplaner	

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	Styrke samarbeid med innbyggere.	
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse

Hovedmål	Delmål	Indikator
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	54 949	54 949	54 949	54 949
Sum Tekniske justeringer	-1 316	-1 316	-1 316	-1 316
Sum Vedtak forrige periode	-3 990	-3 990	-3 990	-3 990
Sum Lønns- og prisvekst	2 561	2 561	2 561	2 561
Konsekvensjustert budsjett	-2 745	-2 745	-2 745	-2 745
Konsekvensjustert ramme	52 204	52 204	52 204	52 204
Driftskonsekvens				
Redusert leasingutgift	-187	-187	-187	-187
Sum Driftskonsekvens	-187	-187	-187	-187
Nye tiltak og realendringer budsjett	-187	-187	-187	-187
Ramme 2024-2027	52 017	52 017	52 017	52 017

Sammendrag budsjett

Det er behov for å stabilisere driften innenfor nye, reduserte rammer. Kartlegging viser at de antall innbyggere med behov for langvarige og tilrettelagt tjenester, vil øke de nærmeste årene.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Helse og mestring								
Oppgradering av bygg-Vepro	2024	0	10 000	10 000	0	0	0	10 000
Utkjøp av to leasingbiler til AOi	2024	0	500	500	0	0	0	500
Sum Helse og mestring		0	10 500	10 500	0	0	0	10 500
Sum investeringsprosjekter		0	10 500	10 500	0	0	0	10 500

Helse

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	98 216	80 853	90 244	90 244	90 244	90 244
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 078	2 398	3 939	3 939	3 939	3 939
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	23 025	29 244	32 535	32 535	32 535	32 535
Overføringsutgifter	1 137	4 993	5 593	5 593	5 593	5 593
Finansutgifter	249	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	128 704	117 488	132 311	132 311	132 311	132 311
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-3 715	-3 874	-4 972	-4 972	-4 972	-4 972
Refusjoner	-15 086	-15 187	-16 347	-16 347	-16 347	-16 347
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-870	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-19 672	-19 061	-21 320	-21 320	-21 320	-21 320
Sum	109 032	98 426	110 991	110 991	110 991	110 991

Beskrivelse av dagens virksomhet

Virksomheten ledes av Helsesjef og består av områdene psykisk helsetjeneste, hjemmetjenesten, fysio-, ergoterapi og friskliv, aktivitet og fellesskap samt legetjenester.

Psykisk helsetjeneste gir målrettet psykisk helsearbeid til barn, unge, voksne og familier med psykiske helsevansker, psykisk sykdom og avhengighetsproblematikk.

Hjemmetjenesten sørger for nødvendige helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende i alle aldersgrupper, i form av helsetjenester i hjemmet og praktisk bistand. Tjenesten brukerstyrt personlig assistanse (BPA) hører til under hjemmetjenesten, men organiseres ved at kommunen har inngått rammeavtale med private leverandører i markedet. Det er brukervalg innenfor de 14 leverandører som kommunen har avtale med.

Fysio- og ergoterapitjenesten har som hovedoppgave å bistå barn og voksne med nedsatt funksjon til å oppleve mest mulig mestring og fungering i hverdagen. Fokuset rettes også på forebygging. Tjenesten kan bidra med trening, veiledning, tilrettelegging og hjelpemidler. Arbeidet med Friskliv er underlagt denne seksjonen.

Aktivitet og fellesskap arbeider med forebyggende og helsefremmende arbeid hos eldre, både hjemmeboende og i institusjon. Tjenesten består blant annet av dagaktiviteter til eldre og dagtilbud til personer med demens. Det er et tett samarbeid mellom seksjonen og frivilligheten.

Det forvaltningsmessige ansvaret for legevakt og fastlegetjenesten er underlagt virksomheten. Tysvær kommune har pr. i dag full legedekning.

Utfordringer og strategi

Overordnet mål for virksomheten er å yte bærekraftige helse- og omsorgstjenester av god kvalitet og med innbyggeren i sentrum.

Utfordringer:

Reformen "[Fellesskap og mestring – Bu trygt heime](#)" skal bidra til et mer aldersvennlig samfunn, flere eldre kan leve aktive liv lenger og oppleve trygghet ved å bo i eget hjem. Med en dreining fra institusjonstjeneste til at flere skal få helsetjenester i hjemmet, vil fokuset være på tjenester som, gjennom tidlig innsats, bidrar til å forebygge funksjonssvikt og sykdomsutvikling og med det utsette institusjonsinnleggelse og gjøre institusjonsopphold unødvendig.

Rett kompetanse til rett tid skal gi tjenester av god kvalitet. Det vil ikke være nok tilgang på helsearbeidere i framtiden for å dekke opp dagens nivå på helsetjenester. Rekruttering er allerede en utfordring innen flere yrkesgrupper.

Den økende forekomst av kognitiv svikt og demens er en stor samfunnsmessig utfordring. Antallet eldre over 70 år vil mer enn doble seg frem mot 2065. Det er grunn til å intensivere forebygging, diagnostisering og behandling av kognitiv svikt.

Det er etterspørsel etter psykisk helsehjelp og omsorg ved ulike former for rusavhengighet, med problemområder som ofte framstår både alvorlige og kompliserte, men som kommunehelsetjenesten skal behandle etter avtaleverket.

Strategi:

Virksomheten skal planlegge for en bærekraftig utvikling, ivareta samfunnsoppdraget om å yte faglig forsvarlige tjenester og ivareta arbeidsgiveransvaret overfor de ansatte. Plan «Helse og mestring 2020-2040» er et viktig styringsverktøy med konkrete strategier og mål for dette arbeidet.

Ny strategisk kompetanseplan for Helse og mestring ble utarbeidet i 2022. Seksjonene skal evaluere eksisterende og utarbeide nye kompetanseplaner og oversikt av kompetansebeholdning våren 2024. Det er en strategi for å møte utfordringer knyttet til å rekruttere og beholde fagpersoner, samt å møte endringer i tjenestebehov for innbyggerne.

Bruk av TØRN, et nasjonalt program for helse- og omsorgstjenesten, blir tatt i bruk i Tysvær kommune. Seksjonene skal, ved hjelp av TØRN, utarbeidet gode og effektive bemanningsplaner for å kunne gi rett hjelp til rett tid.

Ledere som er trygge i rollen og som evner å sørge for strategisk arbeid innenfor områdene fag, personal og økonomi vil være nødvendig for å gjennomføre mål i budsjett. Tysvær kommune gjennomfører et lederutviklingsprogram i 2023-24.

Kommunen må videreutvikle teknologi for å oppnå smartere helsetjenester. Tjenesteområdet bruker i dag løsninger som trygghetsalarmer, medisindispensere samt digitale kamera. Utvikling av nye digitale løsninger vil gi bedre kvalitet, samt redusere ressursbruk.

Det vil bli utarbeide en egen pårørendeplan i 2024. Pårørende til pasienter og brukere skal bli sett, hørt og fulgt opp av helsepersonell som involverer og støtter dem. Dette gjelder uansett om den pårørende er barn, ungdom eller voksen.

Hjemmebaserte tjenester, gjerne i kombinasjon med dagaktiviteter, er viktig oppfølging for hjemmeboende personer med moderat til alvorlig grad av demens. Det blir lagt vekt på nødvendig støtte til pårørende. Ressurser skal omfordes, slik at det blir ansatt en demenskoordinator i 2024.

Virksomheten skal legge til rette for frivillighet. Det skal gjøres ved å utvikle og ivareta muligheter for frivilligarbeid i tjenestene.

TK 2030

Det vil bli en økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester frem mot 2030. Det er det flere årsaker til. Andelen eldre i befolkningen øker, man behandler stadig flere sykdomstilstander gjennom medisinske gjennombrudd og sammensetningen av sykdommer er i endring. Den kommunale helse- og omsorgstjenesten vil måtte håndtere stadig mer komplekse og sammensatte helseutfordringer.

For å møte denne utviklingen blir effektivitet viktig. Det betyr blant annet nye måter å arbeide på. Det vil bli et større behov for samarbeid på tvers i helse- og omsorgstjenesten, og nye samarbeidsformer må vokse frem. Digitale løsninger og teknisk utstyr utvikles i høyt tempo og kommunen må i økende grad ta i bruk teknologi som førstevalg. Digitalisering kan bidra til bedre forebygging og raskere tilfriskning, ved å fremme mestring. Dyktiggjøring av den enkelte vil være sentralt.

Virksomheten arbeider strategisk for å sørge for rett kompetanse, riktig ressursutnyttelse og skal legge til rette for samarbeid og innovasjon for å komme frem til nye og mer fremtidsrettede arbeidsformer. Systematisk samarbeid med frivilligheten og pårørende vil være avgjørende i arbeidet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Kontinuerlig oppdaterte beredskapsplaner	

Økonomiplan for 2024-2027

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	Styrke samarbeid med innbyggere.	Pårørendepan. Brukerundersøkelse.
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse

Hovedmål	Delmål	Indikator
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Implementere Plan for Habilitering og rehabilitering.

Tenestenes virksomhetsplanar skal sikre aktuelle punkt i tiltaksplanen.

Plan for psykisk helsearbeid (rulling) skal utarbeides i perioden. Samt virksomhetsplan for psykisk helseteneste.

Psykisk helseteneste skal sikre at tenestetilbudet blir lagt til rette med respekt for den einkilde sin integritet og verdighet (Hol §1-1 Lovens formål) og brukarmedverknad (Pbrl §3-1). Rett kompetanse til å førebyggje, oppdage og ta i mot (Hpl. §1 formål, kap.2 Krav til yrkesutøving, §10a. Barns særlege rettar, kap.5-8 Plikter)

Plan for tenester til personar med psykisk utviklingshemming eller tilsvarande funksjonsnedsetting skal utarbeidast i perioden.

Bygd på "Endra organisasjons-, drifts- og bygningsløyser i kommunene sine tenester for funksjonshemma" og driftsendringane som er gjennomført.

Samle og styrke kommunal innsats på rusområdet/koordinering, samhandling og sysselsetting/aktivisering.

Tenestene sine virksomhetsplanar skal vise tiltakspunkt. ACT-team i samarbeid med Helse Fonna. Housing First. "The Living Museum"

Sikre rekruttering av fastlegar.

Kommunen bidrar i utdanning av spesialist i allmenmedisin ved å tilsette ein fastlønna lege i utdanningsstilling.

Vidareutvikle Friskliv Tysvær.

Utarbeide plan for arbeidet.

Vidareutvikle tenestetilbudet ved Arbeid og Inkludering i samsvar med utviklingsplan.

Aktivisering i dagtilbudet skal være en tjeneste som fremmer selvstendighet, sosial trygghet og bedrer levekår for personer med funksjonshemming, slik at de har en aktiv og meningsfull hverdag i felleskap med andre. Aktivisering skal være en tjeneste som tilbys på et aktivitetssenter som er adskilt fra bolig for på den måten å skape en tilpasset normalhverdag. Sysselsetting skal gi tjenestemottaker en meningsfull hverdag med ulike arbeidsoppgaver. Det skal tilrettelegges for at den enkelte i størst mulig grad får nyttiggjøre sin kompetanse, ressurser og ferdigheter. I sysselsetting er det fokus på egenutvikling, mestring og økt livskvalitet. Aktivitetene skal være meningsfulle og være rettet mot å bistå den enkelte i hverdagshabilitering og personlig vekst. Skape meningsfulle arbeidsoppgaver i et tilrettelagt arbeidsmiljø Sysselsetting skal bli en profesjonalisert produksjonsavdeling i Aksdal næringspark med tydelige produksjonslinjer Øke muligheten for at tjenestemottakerne kan delta i ordinært arbeidsliv. Bidra til at hver enkelt deltaker i arbeidstrening får styrket sin arbeidsevne gjennom sosial og praktisk læring som skaper muligheter for å delta i det ordinære arbeidslivet eller skole. Tjenesten skal være en del av det ordinære arbeidsmiljøet igjennom samlokalisering og samarbeid med Teknisk Avdelingen skal prioritere unge personer som står langt fra arbeidslivet Arbeidet skal være mest mulig lik en normal arbeids hverdag i et ordinært arbeidsmiljø.

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løsninger som gir smartare tenester

Implementere Plan for Habilitering og rehabilitering.

Tenestenes virksomhetsplaner skal sikre aktuelle punkt i tiltaksplanen.

Plan for psykisk helsearbeid (rulling) skal utarbeides i perioden. Samt virksomhetsplan for psykisk helseteneste.

Psykisk helseteneste skal sikre at tenestetilbudet blir lagt til rette med respekt for den enkelte sin integritet og verdighet (Hol §1-1 Lovens formål) og brukarmedverknad (Pbrl §3-1). Rett kompetanse til å førebyggje, oppdage og ta i mot (Hpl. §1 formål, kap.2 Krav til yrkesutøving, §10a. Barns særlege rettar, kap.5-8 Plikter)

Plan for tenester til personar med psykisk utviklingshemming eller tilsvarande funksjonsnedsetting skal utarbeidast i perioden.

Bygd på "Endra organisasjons-, drifts- og bygningsløyningar i kommunene sine tenester for funksjonshemma" og driftsendringane som er gjennomført.

Samle og styrke kommunal innsats på rusområdet/koordinering, samhandling og sysselsetting/aktivisering.

Tenestene sine virksomhetsplanar skal vise tiltakspunkt. ACT-team i samarbeid med Helse Fonna. Housing First. "The Living Museum"

Sikre rekruttering av fastlegar.

Kommunen bidrar i utdanning av spesialist i allmennmedisin ved å tilsette ein fastlønna lege i utdanningsstilling.

Vidareutvikle Friskliv Tysvær.

Utarbeide plan for arbeidet.

Vidareutvikle tenestetilbudet ved Arbeid og Inkludering i samsvar med utviklingsplan.

Aktivisering i dagtilbudet skal være en tjeneste som fremmer selvstendighet, sosial trygghet og bedrer levekår for personer med funksjonshemming, slik at de har en aktiv og meningsfull hverdag i felleskap med andre. Aktivisering skal være en tjeneste som tilbys på et aktivitetssenter som er adskilt fra bolig for på den måten å skape en tilpasset normalhverdag. Sysselsetting skal gi tjenestemottaker en meningsfull hverdag med ulike arbeidsoppgaver. Det skal tilrettelegges for at den enkelte i størst mulig grad får nyttiggjøre sin kompetanse, ressurser og ferdigheter. I sysselsetting er det fokus på egenutvikling, mestring og økt livskvalitet. Aktivitetene skal være meningsfulle og være rettet mot å bistå den enkelte i hverdagshabilitering og personlig vekst. Skape meningsfulle arbeidsoppgaver i et tilrettelagt arbeidsmiljø Sysselsetting skal bli en profesjonalisert produksjonsavdeling i Aksdal næringspark med tydelige produksjonslinjer Øke muligheten for at tjenestemottakerne kan delta i ordinært arbeidsliv. Bidra til at hver enkelt deltaker i arbeidstrening får styrket sin arbeidsevne gjennom sosial og praktisk læring som skaper muligheter for å delta i det ordinære arbeidslivet eller skole. Tjenesten skal være en del av det ordinære arbeidsmiljøet igjennom samlokalisering og samarbeid med Teknisk Avdelingen skal prioritere unge personer som står langt fra arbeidslivet Arbeidet skal være mest mulig lik en normal arbeids hverdag i et ordinært arbeidsmiljø.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	98 426	98 426	98 426	98 426
Sum Tekniske justeringer	-2 517	-2 517	-2 517	-2 517
Sum Vedtak forrige periode	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Lønns- og prisvekst	9 082	9 082	9 082	9 082
Konsekvensjustert budsjett	7 565	7 565	7 565	7 565
Konsekvensjustert ramme	105 991	105 991	105 991	105 991
Nye tiltak				
Finansiering av BPA	5 000	5 000	5 000	5 000
Helse og mestring				
Sum Nye tiltak	5 000	5 000	5 000	5 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 000	5 000	5 000	5 000
Ramme 2024-2027	110 991	110 991	110 991	110 991

Sammendrag budsjett

Det vil bli en økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester frem mot 2030. Trenden er at kommunehelstjenesten får overført flere og mer kompliserte oppgaver. Tjenesten må fortsette å ha fokus på effektivitet i tjenesten for å kunne møte nye utfordringer og nye oppgaver.

Mange av tiltakene som er satt i verk har vist effekt og arbeidet vil holde fram i årene som kommer.

Nav

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	16 537	30 520	52 753	48 913	46 913	46 913
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 729	1 481	1 922	1 922	1 922	1 922
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	843	908	1 000	1 000	1 300	1 300
Overføringsutgifter	12 994	16 226	20 562	20 562	20 562	20 562
Finansutgifter	2 160	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	34 263	49 135	76 237	72 397	70 697	70 697
Driftsinntekter						
Refusjoner	-2 556	-982	-982	-982	-982	-982
Overføringsinntekter	-31 534	-43 733	-69 812	-64 812	-62 733	-62 733
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-35	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-34 124	-44 714	-70 794	-65 794	-63 714	-63 714
Sum	138	4 421	5 443	6 603	6 983	6 983

Beskrivelse av dagens virksomhet

NAV er et partnerskap mellom stat og kommune. Hovedmålsetning er å få flere i arbeid og aktivitet. I den kommunale delen har virksomheten blant annet ansvar for saksbehandling og utbetalinger knyttet til økonomisk sosialstønad, økonomisk rådgivning og bistand i forbindelse med behov for midlertidig bolig. Enheten har et sterkt fokus på arbeidslinjen og yngre sosialhjelpsmottakere i sitt arbeid.

Sosialtjenesten i NAV skal sikre et minste forsvarlig livsopphold og dekning av nødvendige utgifter til mat, bolig og strøm for personer uten tilstrekkelige andre inntekter. Den overordnede målsettingen for sosialtjenesten er at utsatte grupper får oppfølging, råd og veiledning slik at de er i stand til å sørge for eget livsopphold.

Den kommunale delen av NAV Tysvær er også tillagt ansvar for bosetting av flyktninger og oppfølging etter lov om introduksjonsprogram. Flyktningetjenesten har ansvar for bosetting, integrering, introduksjonsprogram, saksbehandlings oppgaver og tiltak i introduksjonsprogrammet. Med tiltak menes språkpraksis, foreldreveiledning og livsmestringsoppgaver.

På bakgrunn av krigen i Ukraina har Norge tatt imot svært mange flyktninger både i 2022 og 2023. Det forventes en ny anmodning om flyktning mottak i 2024. Tjenesten har økt antall årsverk for å kunne gjennomføre bosettingsvedtak.

Utfordringer og strategi

I 2023 har det vært en betydelig økning i levekostnader, noe som resulterer i økte utbetalinger til sosialhjelpsmottakere. Økningen i levekostnader fører til at familier og enkeltpersoner med lav inntekt som tidligere har håndtert sine økonomiske forpliktelser vil søke bistand fra sosialtjenesten. Sosialtjenesten utbetaler livsopphold til nyankomne flyktninger i mellomfasen før de begynner i introduksjonsprogrammet og kan motta introduksjonsstønad. Noen av deltakerne i introduksjonsprogrammet mottar også sosialstønad i tillegg til introduksjonsstønad. Dette gjelder særlig for deltakere med barn. Med en økning i antall flyktninger som bosettes i kommunen, vil også økonomisk bistand fra sosialtjenesten øke. Dette er faktorer som vil kunne få betydning for sosialbudsjettet for 2024.

For ordinære sosialhjelpsmottakere ser vi en tendens til økning i enkeltutbetalingene. Dette skyldes hovedsakelig økte levekostnader og to justeringer på statens veiledende satser som kommunen følger. Når det gjelder antall ordinære sosialhjelpsmottakere så er økningen marginal. Tjenesten har en strategi om å følge enkeltbrukere tettere opp bla med hjemmebesøk med mål om grundigere kartlegging i forhold til hjelpebehov og eventuelt rettigheter til andre statlige ytelser. Tjenesten vil også rette et ekstra søkelys på barnefamilier. Tjenesten har utarbeidet egne skjemaer for kartlegging med tanke på forebygging av barnefattigdom og omsorgssvikt.

NAV Tysvær har et godt samarbeid med Arbeid og inkludering (AOI). NAV ser at det kan være en utfordring å kunne tilby variasjon i arbeidsoppgaver for å kunne praktisere aktivitetsplikten på en god måte.

Økonomisk rådgiving er en kommunal tjeneste tilbud som skal veilede innbyggere til økonomistyring, hjelpe de som ikke håndterer egen gjeld, og i aktuelle tilfeller forberede saker til gjeldsordning.

NAV sosialtjeneste har i 2023 startet et prosjekt "fra utenforskap til medborgerskap". Prosjektet er finansiert med tilskudd fra statsforvalteren. Tilskuddet gis for et år av gangen og kan gis inntil tre år. Det er ansatt en person som har prosjektansvar. Prosjektansvarlig vil kartlegge alle brukere med fluktbakgrunn som mottar sosialstønad. På bakgrunn av kartleggingen håper tjenesten å avdekke årsaker til at brukere på individnivå ikke har lyktes i å bli selvforsørget.

NAV Tysvær vil fortsette med å ha tett og individuell oppfølging av unge sosialhjelpsmottakere der utdanning eller jobb er målet. Det vil være søkelys på avklaring av langtidsmottakere av sosialhjelp, der noen mottakere av sosialhjelp kan ha krav på statlige ytelser. NAV vil praktisere aktivitetsplikt for alle mottakere av sosialhjelp uavhengig av alder der dette er realistisk. Dette vil foregå i tett samarbeid med AOI.

Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud for personer som mangler kvalifikasjoner eller av ulike årsaker står langt fra ordinært arbeid. Pr. medio 2023 er det 15 deltakere i programmet.

Flyktninger

Som følge av krigen i Ukraina ble det gjennom et politisk vedtak bestemt at Tysvær kommune skulle bosette inntil 155 flyktninger i 2022. I løpet av 2022 ankom 145 flyktninger til kommunen. Hovedsakelig flyktninger fra Ukraina. I 2023 vedtok kommunen et mottak på 130 flyktninger. Pr. 2. tertial 2023 er det

bosatt 100 flyktninger. Ved utgangen av 2023 er det forventet en bosetting på opp mot det antallet kommunen har vedtatt.

Kommunen har styrket bemanning i mottakstjenesten, opplæringssenteret, helsestasjon, skole og barnehage. Tjenestene er presset på kapasitet, men den største utfordringen for kommunen er å skaffe bolig til flyktningene som skal komme til kommunen. Kommunen er helt avhengig av det private leiemarkedet for å kunne bosette flyktninger. Det er signal om at Norge forventer å ta imot et høyt antall flyktninger også i 2024, dette innebærer at kommunene må fortsette med å bosette flyktninger.

For Tysvær kommune vil det bli en stor utfordring å skaffe bolig ettersom dette allerede er en flaskehals.

TK 2030

Nav og flyktningstjenesten har fokus på god utnyttelse av ressursene. Ledige stillinger blir evaluert og vurdert før det tilsettes nye. Oppdrag, oppgaver og rutiner blir systematisk gjennomgått. Store deler av kostnader knyttet til flyktningetjenesten blir dekket av statlige overføringer.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse	Kontinuerlig oppdaterte beredskapsplaner	
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre	Styrke samarbeid med innbyggere.	Pårørendepan. Brukerundersøkelse.
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag	Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass	Ta digitale valg, riktig bruk av forbruksvarer, redusere matsvinn, grønn bilbruk,
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	Oppgave- og kompetansefordeling	Heltidskultur. Implementere kompetanseplan
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Ta i bruk flere digitale løsninger med gevinst	Implementere kjernejournal, ruteplanlegger, digitalt tilsyn, digi-helse
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Bevissthet om ansvarlig forbruk på hver arbeidsplass

Tjenestene skal utarbeide tiltak for daglige valg som er klimavennlige. Redusere matsvinn, fokus på forbruksmatriell og ebil.

Bærekraftige tenester

- Halde budsjett - Nærme seg landsgjennomsnittet Kostra - Plan for demografivekst - Finne fram til innovative løysingar som gjev smartare tenester

Rammeoversikt

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett		4 421	4 421	4 421	4 421
Sum Tekniske justeringer		426	1 586	1 665	1 665
Sum Lønns- og prisvekst		597	597	597	597
Konsekvensjustert budsjett		1 022	2 182	2 262	2 262
Konsekvensjustert ramme		5 443	6 603	6 683	6 683
Driftskonsekvens					
Drift av bygg/høgere kostnadsdekning til Helse og	Krisesenter Vest	0	0	300	300
Sum Driftskonsekvens		0	0	300	300
Nye tiltak og realendringer budsjett		0	0	300	300
Ramme 2024-2027		5 443	6 603	6 983	6 983

Sammendrag budsjett

Tjenesten må se på kostnader i et langsiktig perspektiv. Store deler av kostnader knyttet til flyktningetjenesten blir dekket av statlige overføringer. Det er viktig at flyktninger kommer i utdanning og arbeid og blir selvforsørgende. Alternativ blir økte kostnader i sosialstønad.

Teknisk

Beskrivelse av dagens virksomhet

Resultatområdet har organisert virksomheten i Forvaltning, Drift og Prosjekt. Under Kommunsjef Teknisk ligger også ansvar for Næring og Brann og Redning.

Seksjon Forvaltning har ansvar som kommunens arealplan- og bygningsmyndighet, forurensningsmyndighet og landbruksmyndighet. Forvaltning har også ansvar for offentlige og private detaljreguleringsplaner, og kommunens oppgaver innen miljø- og naturforvaltning.

Seksjon Drift sitt ansvar omfatter vedlikehold og drift av kommunale bygg, veier, vann- og avløpsanlegg, samt idretts-, park-, og grøntanlegg. Drift har også ansvar for renhold i kommunale bygg og utfører oppgaver for kirkelig fellesråd i henhold til tjenesteytingsavtalen. Fagområdet vann og avløp har ansvar for drift av vannverkene, avløprensaneanleggene og ledningsnettet for vann, avløp og overvann. Lekkasjesøk, behandling av tekniske planer og rørleggermeldinger hører også til dette fagområdet.

Seksjon Prosjekt har ansvar for bygging av nye tjenestebygg og utbygging av vann- og avløpsanlegg. Prosjekt har også ansvar for bygging av kommunale turveier, gang- og sykkelveier, idrettsanlegg, veier og parkeringsplasser.

Næring, med næringsutvikling, eierskap, eiendom og innkjøp, er ansvar organisert under Teknisk.

Det interkommunale selskapet Haugaland Brann og Redning IKS har ansvar for selvkosttjenesten feiing og branntilsyn. Selskapet driver tjenesten, mens deltagerkommunene selv fastsetter årsgebyrene og utfakturerer disse.

Utfordringer og strategi

Rekruttere og beholde kompetanse

Fortsetter utviklingen i arbeidsmarkedet som det har gjort de siste årene, går Tysvær kommune fra en situasjon der utgangspunktet er hvilke oppgaver man ønsker løst hvordan og bemanner deretter, til en situasjon der utgangspunktet er de ansatte man har og prioriterer oppgavene deretter. Det vil uansett være avgjørende for å lykkes med TK 2030 å beholde og rekruttere rett kompetanse. Det betyr blant annet økt fokus på arbeid for at Tysvær kommune skal være og bli kjent som en attraktiv arbeidsplass for dagens og potensielle ansatte.

Fortsatt store investeringer innen vann og avløp

Tysvær kommune er og har vært en kommune i vekst. Dette har gjort store investeringer innen vann og avløp nødvendig, men fortsatt gjenstår behov for både ny infrastruktur og rehabilitering av gammel infrastruktur med dårlig driftsøkonomi. Skjerpet myndighetskrav til dette området samt økte klimautfordringer bidrar til å forsterke bildet ytterligere. Tysvær kommune har sammen med Haugesund og Karmøy pålegg fra Mattilsynet å etablere reservevann for sine innbyggere. Det vil i praksis si at forsyningen skal tåle bortfall av en kilde eller ett renseanlegg og fortsatt kunne levere drikkevann til innbyggerne.

Tysvær kommune er i dialog med Haugesund, Karmøy og Vindafjord med mål om å finne en best mulig løsning på oppgaven med reservevann. Det blir i dette arbeidet også sett på om valgt løsning kan dekke behovet for prosessvann til Haugaland næringspark.

For å få mest mulig igjen for både tidligere og nye investeringer er det startet et arbeid for å knytte flere abonnenter til VA-infrastrukturen.

Forvaltning av kommunale boliger

Kommunale boliger i Tysvær kommune har vært driftet kostnadmessig godt, men med en dårlig inntektsside. To hovedårsaker har vært for lavt nivå på leieprisene samt for høy kapasitet (mange ledige boliger). De første boligene fra overkapasiteten er allerede solgt, men videre arbeid med dette er foreløpig lagt på is da kapasiteten for tiden er brukt for å dekke behov i forbindelse med mottak av flyktninger. Nylig etablering av boligkontorfunksjon samler ansvar og koordinering av oppgaver med kommunale boliger, og gir bedre oversikt over behov og kapasitet framover.

Høye energipriser og en bygningsmasse som lekker energi

Det er høye energikostnader på alle kommunale bygg i dag. Det er grunn til å tro at en ikke vil komme tilbake til 2019-priser på energi, og det er satt i gang kartlegging og konkrete tiltak for energisparing og -produksjon for å møte utfordringene. Driftsbygget på Eikeskog og kanskje Rådhuset er egnet og vil bli vurdert for å ta i bruk solvarme. Nye bygg som Frakkagjerd ungdomsskole og Helsekvartalet blir bygd og planlagt som svært mye mer energieffektive bygg enn den eldre bygningsmassen ellers i kommunen. For 2024 har en sikringspris på 66,53 øre og en gjennomsnittlig sikringsgrad på 86%.

Utvikling og vekst gir store muligheter og flere oppgaver

Tilrettelegging for vei, vann og avløp til innbyggere og næringsetableringer gir muligheter for vekst i folketall og skatteinntekter for Tysvær kommune, men først kommer kostnadene og arbeidet. Det betyr en stor prosjektportefølje for kommunen som utbygger, mange saker som bygg- og planmyndighet, og etter hvert drift av bygg og infrastruktur. Bemanningen av disse fagområdene må være tilpassa ambisjonene for ønska utvikling.

TK 2030

Resultatområde teknisk har gjennom organisasjonsgjennomgangen Tek30 lagt grunnlaget for hvordan framtidsbildet for virksomheten skal se ut i løpet av økonomiplanperioden. Dette gjennomføres ved konkrete innsparingstiltak på struktur og årsverk, og tiltak for økte gebyrinntekter.

Resultatområde Teknisk sin versjon av TK 2030, TEK30, blir jobba med i det daglige på alle nivå. Av 105 forbedringsforslag foreslo styringsgruppen innføring eller nærmere utredning av 69 av disse. Noen av tiltakene som er innført, vurdert eller blir jobbet med er:

- Omklassing kommunale veier
- Endra vinterberedskap
- Fokus på driftskostnader før investeringsbeslutninger
- Organisering av og oppgavereduksjon (private velforeninger) på grøntarbeid/utemiljø
- Energieffektivisering bygg
- Digitalisering for mindre vannforbruk/-kostnader og arbeidseffektivisering
- Digitalisering for selvhjelpsløsninger for publikum
- Etablering av boligkontorfunksjon for økte inntekter og færre kostnadsobjekt
- Lean-prosess for effektivisering av administrative oppgaver
- Kutt i årsverk på seksjon drift og seksjon forvaltning
- Innføring av timeføring for å få bedre oversikt over ressursbruk. Vil også bidra til å kvalitetssikre timer som skal føres på selvkost.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr) *)	18 471	14 424	25 303	17 227	26 033
Byggesaksbehandling og eierseksjonering	144	118	314	118	84
nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)					
Kart og oppmåling	264	300	292	244	116
nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)					
Kommunalt disponerte boliger	477	509	329	357	76
nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)					
Netto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate *)	140 093	149 385	164 118	181 899	182 652

Økonomiplan for 2024-2027

Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) *) **)	7 584	7 898	8 121	8 400	6 723
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B) *)	143	225	272	377	305

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer	Faste møteplasser næring - kommune	
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv	Økt satsing på næringsfond	
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet	Ressurser og kompetanse til vekst	
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen	Næringsareal for store og små	
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid	TEK30 - Kontinuerlig forbedring	
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem	Hovedplan for vann	

Hovedmål	Delmål	Indikator
og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling	Energisparing i bygg og anlegg	
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor	Samskaping med frivillige	
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk	Satsing på selvhjelp for innbyggere	
	Sentral oppfølging av kommunens infrastruktur	
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bedre eigeidsforvaltning

God dialog med de folkevalgte. Bedre samspel med brukarane av bygga Gjennomføre vedlikehold, oppgradering og nybygg etter behov Sikre at oppdatert internkontroll

Energisparing i bygg og anlegg

Alle kommunale bygg skal legges om til led-belysning. I bygg som er egnet til det skal det etableres supplerende fornybare energikilder. Nye bygg skal ha energikrav tilsvarende Bream-standard.

Faste møteplasser næring - kommune

Tysvær kommune har om lag 250 næringsdrivande i bransjen. Det er ønskelig å etablere regelmessig møteplass med fokus på utvikling.

Hovedplan for vann

Hovedplan for vann skal legge en langsiktig plan for utbedring og utvikling av vannforsyning til innbyggere og næringsliv, reservevann for de samme, og håndtering av økende utfordringer med overvann.

Næringsareal for store og små

I arbeidet med kommuneplanens arealdel skal det fortsatt prioriteres utvikling og utviding av eksisterende næringsareal og -klynger, men det skal også legges til rette areal for mindre, lokale etableringer i hele kommunen.

Ressurser og kompetanse til vekst

Tysvær kommune er vertskap for store næringsaktører som Equinor og Gassco på Kårstø, og Haugaland næringspark. Det er prioritert å ha nødvendig kapasitet og kompetanse til å kunne bidra til etableringer, endringer og vekst.

Samskaping med frivillige

Det søkes økt samarbeid med frivillige i drift og utvikling av anlegg og tjenester innen aktivitet, bygg og utemiljø.

Satsing på selvhjelp for innbyggere

Digitale løsninger for innbyggere skal bidra til bedre og enklere dialog mellom kommunens innbyggere og saksbehandlere.

Sentral oppfølging av kommunens infrastruktur

Digitalisering skal bidra til bedre oversikt og kvalitetssikring av kommunens leveranse av kritisk infrastruktur og tjenester som vann, avløp, renovasjon og veier. Dette skal også bidra til mindre tidsbruk for personell for undersøking av tilstand.

TEK30 - Kontinuerlig forbedring

Organisasjonsgjennomgang teknisk, TEK30, har som ett av fokusområdene satsing på kontinuerlig forbedringsarbeid. Av 105 foreslåtte tiltak er 69 gjennomførte, til vurdering eller under arbeid.

Økt satsing på næringsfond

Tysvær kommune ønsker å øke satsing på næringsfond, både som tilskudds- og investeringsvirkemiddel.

Bedre eideomsforvaltning

God dialog med de folkevalgte. Bedre samspel med brukarane av bygga Gjennomføre vedlikehold, oppgradering og nybygg etter behov Sikre at oppdatert internkontroll

Energisparing i bygg og anlegg

Alle kommunale bygg skal legges om til led-belysning. I bygg som er egnet til det skal det etableres supplerende fornybare energikilder. Nye bygg skal ha energikrav tilsvarende Bream-standard.

Faste møteplasser næring - kommune

Tysvær kommune har om lag 250 næringsdrivende i bransjen. Det er ønskelig å etablere regelmessig møteplass med fokus på utvikling.

Hovedplan for vann

Hovedplan for vann skal legge en langsiktig plan for utbedring og utvikling av vannforsyning til innbyggere og næringsliv, reservevann for de samme, og håndtering av økende utfordringer med overvann.

Næringsareal for store og små

I arbeidet med kommuneplanens arealdel skal det fortsatt prioriteres utvikling og utviding av eksisterende næringsareal og -klynger, men det skal også legges til rette areal for mindre, lokale etableringer i hele kommunen.

Ressurser og kompetanse til vekst

Tysvær kommune er vertskap for store næringsaktører som Equinor og Gassco på Kårstø, og Haugaland næringspark. Det er prioritert å ha nødvendig kapasitet og kompetanse til å kunne bidra til etableringer, endringer og vekst.

Samskaping med frivillige

Det søkes økt samarbeid med frivillige i drift og utvikling av anlegg og tjenester innen aktivitet, bygg og utemiljø.

Satsing på selvhjelp for innbyggere

Digitale løsninger for innbyggere skal bidra til bedre og enklere dialog mellom kommunens innbyggere og saksbehandlere.

Sentral oppfølging av kommunens infrastruktur

Digitalisering skal bidra til bedre oversikt og kvalitetssikring av kommunens leveranse av kritisk infrastruktur og tjenester som vann, avløp, renovasjon og veier. Dette skal også bidra til mindre tidsbruk for personell for undersøking av tilstand.

TEK30 - Kontinuerlig forbedring

Organisasjonsgjennomgang teknisk, TEK30, har som ett av fokusområdene satsing på kontinuerlig forbedringsarbeid. Av 105 foreslåtte tiltak er 69 gjennomførte, til vurdering eller under arbeid.

Økt satsing på næringsfond

Tysvær kommune ønsker auka satsing på næringsfond, både som tilskudds- og investeringsvirkemiddel.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	73 773	73 773	73 773	73 773
Sum Tekniske justeringer	-12 102	-14 478	-17 865	-24 693
Sum Vedtak forrige periode	-10 341	-14 391	-14 791	-14 791
Sum Lønns- og prisvekst	4 737	4 737	4 737	4 737
Konsekvensjustert budsjett	-17 706	-24 132	-27 919	-34 747
Konsekvensjustert ramme	56 067	49 641	45 854	39 026
Driftskonsekvens				
Installere varmepumper i energikrevende bygg	Teknisk	-300	-300	-300
Ny Frakkagjerd ungdomsskole (FUS)	Teknisk	0	0	-1
Redusert km godtgjørsl	Teknisk	-10	-10	-10
Redusert strømforbruk	Teknisk	0	0	-800
Spare strøm på solceller	Teknisk	-100	-200	-200
Utskifting av belysning på Aksdalstunet	Teknisk	0	0	-400
Utskifting til ledlys Tysværtunet	Teknisk	-200	-200	-200
Andre tiltak	Teknisk	-101	198	198
Sum Driftskonsekvens	-710	-511	-1 713	-1 814
Nye tiltak				
Bytte ut gasskjel - Aksdaltunet	Teknisk	1 000	0	0
Digitalisere rørleggermeldinger	Teknisk	150	80	80
Konsekvens av konkurranseutsatt vintervedlikehold	Teknisk	750	750	750
Kontingenter og lisenser prosjektverktøy bygg og anleggsprosjekt	Teknisk	200	220	220
Rehabilitering utvendig bygg	Teknisk	1 000	1 000	1 000
Utbedringsbehov - Førland skole	Teknisk	1 800	0	0
Utskift byggfast utstyr	Teknisk	350	350	350
Ventilasjonsanlegg ved Grinde skole og Aksdal barnehage	Teknisk	1 500	-50	900
Sum Nye tiltak	6 750	2 350	3 300	1 300
Nye tiltak og realendringer budsjett	6 040	1 839	1 587	-514
Ramme 2024-2027	62 107	51 480	47 441	38 512

Sammendrag budsjett

Resultatområde teknisk skal i budsjett for 2024 ta ned driften med 9,3 mill. kroner, en relativt stor andel av resultatområdet sin driftsramme. Dette vil kreve endringer i hvilke tjenester Tysvær kommune skal levere til sine innbyggere og andre deler av organisasjonen, og hvordan disse skal løses. Det vil også bety at færre ansatte i fremtiden må løse flere oppgaver i det daglige.

Budsjettåret 2024 vil ha fokus på tiltak som kan gi innsparinger i form av økt effektivitet, muligheter for økt egeninnsats og miljøriktige valg. En langsiktig plan for rekruttering av rett kompetanse med noe mer spesialisering på fag gir muligheter for økt egeninnsats og dermed sparte driftskostnader. Dette sett i sammenheng med langsiktig plan ved rekruttering, nemlig en noe mer spesialisering på fag - underbygger også muligheter for økt egeninnsats og dermed sparte kostnader.

Det er generelt høy aktivitet i kommunen med mange utbyggingsprosjekt som skal utføres og ferdigstilles med klare tidsfrister, samtidig er det viktig å sikre økonomi, kvalitet og dokumentasjon fra planleggingsfasen til ferdigstilling. Den store aktiviteten de nærmeste årene innenfor bygg- og anlegg vil nødvendigvis bidra til høyere kapitalkostnader for kommunen, og på enkelte områder også høyere gebyr for innbyggerne, noe som vises i kapittelet om priser og gebyrer.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Aksdaltunet - skifte av belysning	2026	0	2 000	0	0	2 000	0	2 000
Byggeledere	LØPENDE			3 700	3 700	3 700	1 700	12 800
Diverse reguleringsplaner	LØPENDE			1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Enøk-tiltak	LØPENDE			625	625	625	625	2 500
Flomsikring gamle boligfelt	2025	0	3 500	500	2 000	1 000	0	3 500
Fornyelse av maskinpark teknisk	LØPENDE			2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Forprosjekt VA + overvann - Stuvikneset	2024	0	250	250	0	0	0	250
Fortau fra Førresparken til Førre Kirke	2024	1 300	1 500	200	0	0	0	200
Frakkagjerdvegen - tekniske planer	2026	-0	12 500	0	0	12 500	0	12 500
Gang og sykkelveg langs Høievegen	2025	0	5 800	4 250	1 550	0	0	5 800
Grunnerverv boligtomter	2023	4 000	8 000	0	0	0	2 000	2 000
Infrastruktur Aksdal Vest	2025	17 500	78 400	28 500	32 400	0	0	60 900
Infrastruktur Frakkagjerdvegen	2029	0	55 000	0	0	0	3 000	3 000
Installere varmepumper i energikrevende bygg	2026	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Kjøp av elbiler til teknisk drift	2024	0	500	500	0	0	0	500
Ledlys i kommunale bygg	2027	0	12 500	3 125	3 125	3 125	3 125	12 500
Ny brannstasjon i Aksdals området	2025	0	26 300	23 500	2 800	0	0	26 300
Parkdrag Aksdal vest	2027	0	30 500	1 000	14 500	15 000	0	30 500
Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak	2025	0	42 600	6 900	23 000	12 700	0	42 600
Solceller på kommunale bygninger	2026	1 000	3 000	2 000	0	0	0	2 000
Sykkel- og gangvei Aksdal – Frakkagjerd	2025	7 750	8 700	950	0	0	0	950
Trekkerør for kommunal fiber	2027	300	1 500	300	300	300	300	1 200
VA - Aksdal Vest	2025	10 000	37 000	13 400	13 600	0	0	27 000
VA - Avløpsledning - Nygård terrasse	2025	200	4 400	4 200	0	0	0	4 200
VA - Avløpsledning Aksdal til Skeiseid	2026	0	17 400	1 000	13 400	3 000	0	17 400
VA - Avvikle pumpestasjon Asparsletta	2024	0	150	150	0	0	0	150
VA - Byggeledere	LØPENDE			2 400	2 400	2 400	2 400	9 600
VA - Etablere måleroner vann	LØPENDE			300	300	300	300	1 200
VA - Forprosjekt - Lysevatnet	2024	0	2 000	2 000	0	0	0	2 000
VA - Forprosjekt nytt renseanlegg avløp Skjoldastraumen	2026	0	800	0	0	800	0	800
VA - Forsterket vannforsyning Grinde og Aksdal	2025	2 000	7 200	5 200	0	0	0	5 200
VA - Frakkagjerdvegen	2029	0	20 300	0	0	0	1 000	1 000
VA - Grinde Oppdimesjonering av vannledning langs fylkesvei 515	2025	1 000	4 800	3 800	0	0	0	3 800
VA - Hovedplan vann og kloakk	2026	-0	1 600	1 600	0	0	0	1 600
VA - Kjøp av vannmålere	LØPENDE			350	350	350	350	1 400
VA - Nytt toppsystem Vann og Avløp	2025	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
VA - Oppgradering av pumpestasjoner og renseanlegg	LØPENDE			1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
VA - Oppgradert vannforsyning fra Straumen skole til krysset Skjoldastraumsvegen/Nesvegen	2027	0	3 000	250	2 750	0	0	3 000
VA - Rammebevilgning	LØPENDE			3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
VA - Rehabilitering ledningsnett Fjellvegen, Lyngvegen og Einervegen i Førre	2026	0	800	0	0	800	0	800
VA - Rehabilitering ledningsnett P2 mot Aksdal	2025	500	12 500	12 000	0	0	0	12 000
VA - Rehabilitering i eldre budstadsområde Garhaug/Grinde - Grovamyrr	2023	4 000	4 300	300	0	0	0	300
VA - Reservevannsforsyning inkludert O-alternativet	2029	0	503 000	1 000	100 000	150 000	252 000	503 000
VA - Slåttevik-Odland	2024	-0	6 000	6 000	0	0	0	6 000
VA - Småget pumpestasjon	2025	400	13 000	12 600	0	0	0	12 600
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Furuvegen i Førre	2027	0	500	-0	0	500	0	500
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Førre Hageby	2026	-0	500	0	500	0	0	500
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Granlivegen-Fjellvegen-Einervegen-Lyngvegen i Førre	2024	0	800	800	0	0	0	800
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Myrbakken	2026	0	500	0	500	0	0	500
VA Frakkagjerd - Dragavika	2024	16 000	16 800	800	0	0	0	800
VA og overvann - strekningen Grovamyrr - Grinde bedehus	2024	0	3 000	0	3 000	0	0	3 000
VA Prosjektleder	2034	0	3 600	900	900	900	900	3 600
Varmepumper kommunale boliger	2026	0	900	300	300	300	0	900
Sum investeringsprosjekter		65 950	963 400	158 650	229 000	217 300	274 700	879 650

Kommunalsjef Teknisk

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	1 205	1 201	1 278	1 278	1 278	1 278
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	206	448	232	232	232	232
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	14 976	14 982	17 108	17 208	17 208	17 208
Overføringsutgifter	14	-2 952	-4 752	-4 752	-4 752	-4 752
Finansutgifter	697	102	543	543	543	543
Sum Driftsutgifter	17 097	13 782	14 410	14 510	14 510	14 510
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-2 996	-3 254	-3 949	-3 949	-3 949	-3 949
Refusjoner	-32	-151	-151	-151	-151	-151

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sum Driftsinntekter	-3 027	-3 405	-4 101	-4 101	-4 101	-4 101
Sum	14 070	10 377	10 309	10 409	10 409	10 409

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunalsjef teknisk inneholder tjenestene Brann og redning og feiing, i tillegg til kommunalsjefen sitt budsjett. Tysvær kommune kjøper feiing, brann og redning fra Haugaland Brann og Redning IKS.

Oppgaver knytta til beredskap og forebygging av brann og ulykker er siden 1. juli 2018 i hovedsak organisert gjennom Haugaland brann og redning IKS (HBR). Netto ramme på tjenesteområdet omfatter tilskudd til HBR, inntekter fra feiegebyr, utgifter knytta til drift av brannstasjoner som blir leid ut til HBR, og husleieinntekter til disse, og dessuten utgifter til interkommunalt utvalg for akuttforurensing.

Utfordringer og strategi

HBR

Oppgaver knyttet til beredskap og forebygging av brann og ulykker er siden 1. juli 2018 i hovedsak organisert gjennom Haugaland brann og redning IKS (HBR). Netto ramme på tjenesteområdet omfatter tilskudd til HBR, inntekter fra feiegebyr, utgifter knyttet til drift av brannstasjoner som leies ut til HBR og husleieinntekter til disse, samt utgifter til interkommunalt utvalg for akuttforurensning. Haugaland brann og redning IKS viktigste oppgaver er å kontinuerlig kartlegge regionens risikobilde, forebygge branner og ulykker og samtidig være beredt til å håndtere de hendelsene som likevel skjer.

Det har i lang tid pågått et arbeid med ny beredskapsanalyse som følge av det interkommunale samarbeidet i HBR. Av ulike årsaker har dette arbeidet blitt forsinka, men vil sannsynligvis foreligge før 2023. Det vil danne grunnlag for langsiktige tiltak på brannstasjonene, men på grunn av pålegg fra arbeidstilsynet må Tysvær kommune gjøre noen mindre utbedringer allerede i 2023.

Etne og Suldal trekte seg ut av selskapet hhv. 31.12.2022 og 30.05.2023.

Modell for driftstilskudd

Fordelingsmodell som ligger til grunn for driftstilskudd har siden etablering av HBR vært et såkalt "harmoniseringsmodell" for selskapets "startfase". Dette er en kombinasjonsmodell som baserer seg på opprinnelige kostnader i tillegg til folketall. I eksisterende selskapsavtale er det nedfelt overgang til en innbyggermodell, som vil gi utslag i store endringer i fordeling mellom kommunene. Tysvær kan få økt sin driftsramme med 2 mill. kroner som følge av endret modell fra 2024 av.

Budsjettramme for HBR for 2023 er på tidspunktet kommunen låser budsjettet sitt for innspill ikke vedtatt av representantskapet.

Utfordringer

Det vil om få år være nesten dobbelt så mange 80-åringer i Norge sammenlignet med i dag. Samtidig er det en dreining mot hjemmebaserte omsorgstjenester som vil medføre store utfordringer innen brannsikkerhetsområdet, fordi eldre personer er mer risikoutsatt for å omkomme i brann enn yngre.

Utfordringene må også ses i sammenheng med at vanlige boliger er langt dårligere beskyttet mot brann enn institusjoner.

Dette innebærer at brann- og redningstjenesten i mye større grad enn før må rette sin forebyggende virksomhet over mot å trygge eldre og andre risikoutsatte personer i hjemmet. Godt samarbeid med kommunens helse- og velferdstjeneste og utvikling av velferdsteknologi vil stå sentralt.

Samfunnsutviklingen innenfor elektrifisering gir økt risiko for el-relaterte branner i samfunnet. Innføring av «smarte» el-målere og differensiert strømpris fører til nytt belastningsmønster og økt bruk av strøm om natten. Andel kjøp av kjøretøyer som drives av elektrisitet og hydrogen øker, og andelen bygninger der det legges opp til produksjon av kraft via eksempelvis solcelleanlegg stiger. Slike endringsmønstre i samfunnet innebærer at brann- og redningstjenesten må opparbeide seg kompetanse på nye områder og øke/rette inn den forebyggende innsatsen i takt med samfunnsutviklingen. Dette medfører større behov for kontroll og vedlikehold på tekniske systemer som brannalarmanlegg, automatiske slukkeanlegg, røykventilasjonsanlegg og branngardiner. Det er en økende trend å bruke mer brennbare materialer som tre og brennbar isolasjon i store/høye bygninger. Dette innebærer at behovet for kontroll og vedlikehold i driftsfasen har økt og at konsekvensen ved svikt i kontrollrutinene kan bli stor. Brann- og redningstjenestens rolle som tilsynsmyndighet og veiledende aktør er viktig for å påse at påliteligheten til brannsikkerhetstiltakene blir ivaretatt. I 2020 ble det på nasjonalt nivå forbud mot bruk av fossilt brensel til oppvarming. I all hovedsak er dette knyttet til oljefyrkjeler og parafinovner. Tilsvarende skal kommunene følge opp nedgravde oljetanker. Det er kommunene som er pålagt å følge opp dette.

Ved etablering av Haugaland brann og redning IKS er det en forutsetning at det skal etableres en hovedstasjon i området Raglamyr – Norheim. Dette er nedfelt i partnerskapsavtaler og det forventet at hovedbrannstasjon skal etableres så snart som mulig. Samtidig som det er god økonomi i å samle fagmiljø og tjenester på et sted, så vil dette medføre økte kostnader til husleie for å dekke kapitalutgifter til bygg og tomt.

(Kilde: Strategi og handlingsplan, HBR, 2023)

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og		

Hovedmål	Delmål	Indikator
imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimatevennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid		
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk		
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	10 377	10 377	10 377	10 377
Sum Tekniske justeringer	-87	-87	-87	-87
Sum Vedtak forrige periode	-100	0	0	0
Sum Lønns- og prisvekst	120	120	120	120
Konsekvensjustert budsjett	-67	33	33	33
Konsekvensjustert ramme	10 309	10 409	10 409	10 409
Ramme 2024-2027	10 309	10 409	10 409	10 409

Sammendrag budsjett

Resultatområde teknisk skal i budsjett for 2024 ta ned driften med 9,3 mill. kroner, en relativt stor andel av resultatområdet sin driftsramme. Dette vil kreve endringer i hvilke tjenester Tysvær kommune skal levere til sine innbyggere og andre tjenester i kommunen, og hvordan disse skal løses. Det vil også ved hjelp av naturlig avgang bety at færre ansatte i fremtiden må løse flere oppgaver i det daglige. Det blir viktig for ledelsen på resultatområde teknisk med god involvering og kommunikasjons internt og mot tjenestemottakere i krevende prosesser med å ta ned driften til ønska nivå.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024-27
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Teknisk								
Grunnerverv boligtomter	2023	4 000	8 000	0	0	0	2 000	2 000
Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak	2025	0	42 600	6 900	23 000	12 700	0	42 600
Sum Teknisk		4 000	50 600	6 900	23 000	12 700	2 000	44 600
Sum investeringsprosjekter		4 000	50 600	6 900	23 000	12 700	2 000	44 600

Næring

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	1 145	1 051	2 090	2 090	2 090	2 090
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	355	190	190	190	190	190
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	629	680	680	680	680	680
Overføringsutgifter	2 065	1 560	1 560	560	560	560
Finansutgifter	67	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	4 261	3 481	4 520	3 520	3 520	3 520
Driftsinntekter						
Refusjoner	-210	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-905	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-1 115	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sum	3 146	3 481	4 520	3 520	3 520	3 520

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunen sin rolle innen næringsutvikling er allsidig og inkluderer ulike deler av organisasjonen, både politisk og administrativt:

- Kommunen som forvalter: kommunen skal ha et godt og oppdatert planverk for å imøtekomme dagens og kommende behov innen næringsutvikling, blant annet for arealbruk. Det skal være en saksbehandling som er effektiv, forutsigbar og likebehandlende. Kommunen skal bidra til at det er lagt til rette hensiktsmessig infrastruktur og areal til utvikling av eksisterende og etablering av ny næringsvirksomhet.
- Kommunen som tjenesteprodusent: kommunen bidrar gjennom regionale samarbeidspartnere til at næringslivet får nødvendig bistand til utvikling og økt verdiskaping. Det kommunale næringsfondet er et lavterskeltilbud for mindre etablerings- og utviklingsprosjekt, og er viktig særlig for flere mindre bedrifter.
- Kommunen som næringsentreprenør: gjennom sitt eierskap spiller kommunen en vesentlig rolle også som næringsentreprenør. Dette ofte sammen med nabokommuner i interesseorganisasjoner, energi-, areal-, eller infrastrukturvirksomhet. Kommunen er også en stor innkjøper, og utøver gjennom sin innkjøpsstrategi en viktig rolle også for lokalt næringsliv som leverandører.

Noen av oppgavene som ligger til næring er:

- Ansvar for etablerer-veiledning for oppstartbedrifter
- Saksutredning til kommunalt næringsfond
- Saksutredning i næringssaker
- Samarbeid med andre fagområder i blant annet arealsaker
- Kommunen sitt kontaktpunkt for næringslivet
- Kommunen som grunneier
- Forvaltning av kommunens eierskap i andre selskaper
- Kommunen som innkjøper

Utfordringer og strategi

Et godt næringsarbeid i en kommune er avhengig av kort vei til avgjørelsene, gode verktøy og fagkompetanse i organisasjonen, og ikke minst godt samarbeid med nabokommuner.

Organisering av næringsarbeidet i Tysvær kommune var med i organisasjonsgjennomgang teknisk, Tek30, og vurdering og implementering av tiltak fra dette arbeidet vil holde fram i 2024. Ny næringsplan for Tysvær kommune ble vedtatt i 2023, og skal være et praktisk retta styringsverktøy for hvordan man jobber med næringsutvikling i Tysvær kommune.

Statnett fikk i oktober 2023 konsesjon til bygging av ny 420 kv linje fra Blåfalli til Gismarvik, noe som er ventet å ytterligere øke utviklingsmuligheter, men også arbeidsoppgaver for Tysvær som vertskommune for Haugaland næringspark.

TK 2030

Resultatområdet vil se på alternativ til dagens organisering av næring og landbruk, der interkommunalt samarbeid og intern samorganisering er modeller som vil bli vurdert. Dette er et av de foreslåtte tiltakene i organisasjonsgjennomgangen TEK30.

Det er starta en gjennomgang av kommunen sine bygg og eiendommer med tanke på salg av eiendommer kommunens tjenesteområder ikke bruker aktivt.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid		
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er		

Hovedmål	Delmål	Indikator
rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk		
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	3 481	3 481	3 481	3 481
Sum Vedtak forrige periode	0	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Lønns- og prisvekst	1 039	1 039	1 039	1 039
Konsekvensjustert budsjett	1 039	39	39	39
Konsekvensjustert ramme	4 520	3 520	3 520	3 520
Ramme 2024-2027	4 520	3 520	3 520	3 520

Sammendrag budsjett

Budsjett for næring viderefører i hovedsak dagens ramme, med en forholdsvis reduksjon tilsvarende andre tjenestekområder i kommunen.

Forvaltning

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	15 213	16 467	16 818	15 668	15 668	15 668
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	1 770	577	577	577	577	577
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 788	-319	-319	-319	-319	-319
Overføringsutgifter	1 408	1 162	1 162	1 162	1 162	1 162
Finansutgifter	955	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	21 134	17 887	18 238	17 088	17 088	17 088
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-9 385	-8 658	-9 742	-9 842	-9 842	-9 842
Refusjoner	-4 161	-670	-684	-684	-684	-684
Overføringsinntekter	19	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-158	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-13 685	-9 328	-10 426	-10 526	-10 526	-10 526
Sum	7 449	8 559	7 812	6 562	6 562	6 562

Beskrivelse av dagens virksomhet

Seksjon Forvaltning har som sin hovedoppgave å passe på at utviklingen av kommunen blir i tråd med kommuneplanen, reguleringsplaner og regionale planer. Seksjonen sitt arbeid skal bidra til å skape gode fysiske bomiljø, legge til rette for næringsutvikling og ivareta kommunens egenart. Det hører også til seksjonen sitt ansvarsområde å sikre forsvarlig bruk og vern av areal- og naturressurser, og dekke samfunnets behov for et oppdatert offentlig kartgrunnlag og stedfestet informasjon. Seksjon Forvaltning dekker fagområdene plan, byggesak, jordbruk, skogbruk, miljø, kart- og oppmåling.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Byggesaksbehandling og eierseksjonering nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) (*)	144	118	314	118	84
Kart og oppmåling nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) (*)	264	300	292	244	116
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B) (*)	143	225	272	377	305

(*) Inflasjonsjustert med deflator

Tekniske tjenester har ingen objektiv behovsprofil slik mange av de andre tjenestene har. Det betyr at kommunen kan ha skeivheter i forhold til Landet som følge av ulike behov for Tysvær kommune. Kommentarer under hvert punkt over.

Utfordringer og strategi

Det er fremdeles en utfordring at eldre reguleringsplaner er mer eller mindre utdaterte, som igjen medfører at svært mange tiltak innenfor slike område også trenger en dispensasjon. Dette er arbeidskrevende saksbehandling.

Arealdelen av kommuneplanen og bestemmelsene til den er viktig å få revidert. Den må få en grundig gjennomgang av alle arealformålene, med bakgrunnen og begrunnelsen for de ulike arealformålene og tydeligere bestemmelser slik at planen blir enklere og tydeligere å formidle til utbyggere og publikum samt enklere å veilede og saksbehandle. En oppdatert og godt gjennomarbeidet kommuneplan vil også medføre mindre behov for dispensasjoner.

Rekrutering av nye saksbehandlere innen plan, byggesak, miljø og oppmåling er og vil bli en utfordring også fremover. Det å beholde ansatte og gi de muligheter for videreutvikling vil være en utfordring som kommunen må ta på alvor da kommunen konkurrerer med de private konsulentfirmaene om denne typen arbeidskraft. Ansettelsesprosessen og oppfølging av nytilsatte tar store ressurser fra avdelinger. Oppfølging av nytilsatte tar ofte opptil 1 år før de er i full produksjon.

En forutsetning for en forsvarlig saksbehandling er at alle saksbehandlerne er oppdatert på lovverket og praktisering av dette. Med stadige lov- og forskriftsendringer er det nødvendig å sette av nok ressurser til kurs og oppdatering.

Det nye saksbehandlingssystemet Websak med standardiserte arbeidsrutiner og sjekklister skal sikre en effektiv og mer likebehandling av saker, men dette er også avhengig av gode interne rutiner. Rutiner og prosedyrer må oppdateres i kvalitetssystemet Compilo.

TK 2030

Seksjon Forvaltning har for budsjettåret 2024 hatt fokus på mest mulig selvkost innenfor de tjenestene kommunen kan ta saksbehandlingsgebyr. Inntektene vil avhenge av søknadsmengden av de ulike sakstypene som blir sendt inn til kommunen i løpet av 2024.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid		
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk		
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Behandle søknader innanfor lovpålagte tidsfristar

Omdisponere ressursar ved arbeidstoppar

Gi publikum enkel tilgang til oppdatert informasjon

Oppretthalde god informasjon på kommunen sine nettsider

Behandle søknader innanfor lovpålagte tidsfristar

Omdisponere ressursar ved arbeidstoppar

Gi publikum enkel tilgang til oppdatert informasjon

Oppretthalde god informasjon på kommunen sine nettsider

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	8 559	8 559	8 559	8 559
Sum Vedtak forrige periode	-100	-1 350	-1 350	-1 350
Sum Lønns- og prisvekst	-647	-647	-647	-647
Konsekvensjustert budsjett	-747	-1 997	-1 997	-1 997
Konsekvensjustert ramme	7 812	6 562	6 562	6 562
Ramme 2024-2027	7 812	6 562	6 562	6 562

Sammendrag budsjett

Seksjon Forvaltning har for budsjettåret 2024 hatt fokus på mest mulig selvkost innenfor de tjenestene kommunen kan ta saksbehandlingsgebyr. Inntektene vil avhenge av søknadsmengden av de ulike sakstypene som blir sendt inn til kommunen i løpet av 2024.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Teknisk								
Diverse reguleringsplaner	LØPENDE			1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum Teknisk	0	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum investeringsprosjekter	0	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000

Prosjekt

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	412	876	0	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	303	214	414	434	434	434
Overføringsutgifter	51	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	766	1 090	414	434	434	434
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-42	-45	-48	-48	-48	-48
Refusjoner	-51	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-93	-45	-48	-48	-48	-48
Sum	674	1 045	366	386	386	386

Beskrivelse av dagens virksomhet

Prosjekt har ansvaret for utføring av prosjekt innenfor bygg, kommunaltekniske anlegg som vann- og avløpsanlegg, veganlegg, parkeringsplasser og idretts- og friluftsanlegg.

Utfordringer og strategi

Det er generelt høy aktivitet i seksjonen med mange prosjekt som skal utføres og ferdigstilles med klare tidsfrister. Samtidig er det viktig å sikre kvalitet og dokumentasjon fra planleggingsfasen til ferdigstilling og evaluering. Fra og med 2022 har en tatt i bruk Prosjektportalen i utførelsen av prosjekter for å ivareta god samordning og kvalitetsikring i prosjektene.

Det er også forventet stor aktivitet de nærmeste årene både innenfor bygg- og anlegg. Det vil derfor være viktig med tydelig prioritering av prosjektene, og det må legges realistiske fremdriftsplaner for utførelse av prosjektene som gjenspeiles i budsjett og økonomiplan.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		

Hovedmål	Delmål	Indikator
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid		
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk		
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	1 045	1 045	1 045	1 045
Sum Lønns- og prisvekst	-879	-879	-879	-879
Konsekvensjustert budsjett	-879	-879	-879	-879
Konsekvensjustert ramme	166	166	166	166
Nye tiltak				
Kontingenter og lisenser prosjektverktøy bygg og anleggsprosjekt	200	220	220	220
Sum Nye tiltak	200	220	220	220
Nye tiltak og realendringer budsjett	200	220	220	220
Ramme 2024-2027	366	386	386	386

Sammendrag budsjett

Det er generelt høy aktivitet i seksjon prosjekt med mange utbyggings prosjekt som skal utføres og ferdigstilles med klare tidsfrister. Samtidig er det viktig å sikre økonomi, kvalitet og dokumentasjon fra planleggingsfasen til ferdigstilling. Fra og med 2022 har en tatt i bruk Prosjektportalen i utførelsen av prosjekter for å ivareta god samordning og kvalitetsikring i prosjektene.

Det er i budsjett og økonomiplan lagt opp til stor aktivitet de nærmeste årene både innenfor bygg- og anlegg. Det vil derfor være viktig med bemanning tilpasset ambisjonene for ønskede utbyggings prosjekter, tydelig prioritering, og realistiske fremdriftsplaner for å sikre økonomi og kvalitet i gjennomføring.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024- 27
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Teknisk								
Byggeledere	LØPENDE			3 700	3 700	3 700	1 700	12 800
Frakkagjerdvegen - tekniske planer	2026	-0	12 500	0	0	12 500	0	12 500
Gang og sykkelveg langs Høievegen	2025	0	5 800	4 250	1 550	0	0	5 800
Infrastruktur Aksdal Vest	2025	17 500	78 400	28 500	32 400	0	0	60 900
Infrastruktur Frakkagjerdvegen	2029	0	55 000	0	0	0	3 000	3 000
Ny brannstasjon i Aksdals området	2025	0	26 300	23 500	2 800	0	0	26 300
Parkdrag Aksdal vest	2027	0	30 500	1 000	14 500	15 000	0	30 500
Sykkel- og gangvei Aksdal – Frakkagjerd	2025	7 750	8 700	950	0	0	0	950
Trekkerør for kommunal fiber	2027	300	1 500	300	300	300	300	1 200
VA - Aksdal Vest	2025	10 000	37 000	13 400	13 600	0	0	27 000
VA - Avløpsledning - Nygård terrasse	2025	200	4 400	4 200	0	0	0	4 200
VA - Avløpsledning Aksdal til Skeiseid	2026	0	17 400	1 000	13 400	3 000	0	17 400
VA - Avvikle pumpestasjon Asparsletta	2024	0	150	150	0	0	0	150
VA - Forsterket vannforsyning Grinde og Aksdal	2025	2 000	7 200	5 200	0	0	0	5 200
VA - Frakkagjerdvegen	2029	0	20 300	0	0	0	1 000	1 000
VA - Grinde Oppdimesjonering av vannledning langs fylkesvei 515	2025	1 000	4 800	3 800	0	0	0	3 800

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
VA - Oppgradert vannforsyning fra Straumen skole til krysset Skjoldastraumsvegen/Nesvegen	2027	0	3 000	250	2 750	0	0	3 000
VA - Rehabilitering ledningsnett Fjellvegen, Lyngvegen og Einervegen i Førre	2026	0	800	0	0	800	0	800
VA - Rehabilitering ledningsnett P2 mot Aksdal	2025	500	12 500	12 000	0	0	0	12 000
VA - Reservevannsforsyning inkludert O-alternativet	2029	0	503 000	1 000	100 000	150 000	252 000	503 000
VA - Slåttevik-Odland	2024	-0	6 000	6 000	0	0	0	6 000
VA Frakkagjerd - Dragavika	2024	16 000	16 800	800	0	0	0	800
VA Prosjektleder	2034	0	3 600	900	900	900	900	3 600
Sum Teknisk		55 250	855 650	110 900	185 900	186 200	258 900	741 900
Sum investeringsprosjekter		55 250	855 650	110 900	185 900	186 200	258 900	741 900

Teknisk drift

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	40 167	40 316	43 285	42 985	42 985	42 985
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	52 308	59 820	60 176	55 375	54 424	52 324
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 252	2 071	2 071	2 071	2 071	2 071
Overføringsutgifter	13 393	8 944	6 944	5 444	5 443	5 443
Finansutgifter	5	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	108 126	111 150	112 476	105 875	104 923	102 822
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-11 622	-12 309	-13 692	-13 692	-13 692	-13 692
Refusjoner	-15 925	-8 921	-8 932	-8 932	-8 932	-8 932
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-200	-499	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-27 747	-21 729	-22 624	-22 624	-22 624	-22 624
Sum	80 379	89 421	89 851	83 251	82 299	80 198

Beskrivelse av dagens virksomhet

Teknisk Drift er inndelt i fagområdene vei, idrett og park, bygg, vann og avløp og avdeling renhold. Fagområdet bygg har ansvar for vedlikehold av alle kommunalt eide bygg og boliger. Fagområdet vei, idrett og park forvalter, drifter og vedlikeholder kommunale veier inkludert gang- og sykkelveier, og grønt- og idrettsanlegg. Avdeling renhold utfører renhold i de fleste kommunale bygg. Fagområdet vann og avløp har ansvar for drift og vedlikehold av det kommunale vann og avløpsnettet.

Teknisk Drift er samlokalisert med avdeling for arbeidstrening til Seksjon for Arbeid og Inkludering (Aol) og Hjelpemiddellageret i det nye Driftsbygget på Eikeskog. En samlokalisering som har gitt Seksjon Drift og avdeling for arbeidstrening hos Aol grunnlag for utvidet samarbeid med oppgaver som skal løses i Tysvær kommune.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr) *)	18 471	14 424	25 303	17 227	26 033
Kommunalt disponerte boliger nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	477	509	329	357	76
Netto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate *)	140 093	149 385	164 118	181 899	182 652
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) *) **)	7 584	7 898	8 121	8 400	6 723

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Tekniske tjenester har ingen objektiv behovsprofil slik mange av de andre tjenestene har. Det betyr at kommunen kan ha skeivheter i forhold til Landet som følge av ulike behov for Tysvær kommune. Kommentarer under hvert punkt over.

Utfordringer og strategi

Arbeidet med å bedre driften av kommunen sine bygg og tekniske anlegg pågår blant annet ved å sikre at de digitale FDV-verktøyene blir brukt optimalt. Noe som er blitt om mulig enda mer aktuelt, er å ha en strategi med fokus på energiøkonomisering. Tiltak for å bedre kunnskapen om og oppfølging av energistyringen i hvert enkelt bygg vil pågå fremover. Det er mye å hente på å velge riktige og ikke minst oppdaterte kilder for oppvarming i form av f.eks nye ventilasjonsanlegg.

En konkret alternativ energikilde til bygg er solceller på tak. Utfordringen er at de aller fleste kommunale bygg er av en alder som tilsier at det ikke vil være mulig å etblere et solcelleanlegg - uten først å rehabilitere taket. Det er imidlertid noen få tak der solceller vil bli vurdert montert.

Boligkontoret er etablert og har med det koblet boligobjektene kommunen eier sammen med behovene kommunen har for boliger - og er noe som vil bli ytterligere utviklet ut gjennom 2024.

TK 2030

Seksjon drift vil fortsette å se på helt klart definerte tiltak for innsparing knyttet til TK-2030.

Tiltak som er iverksatt og vil vurderes videre er:

- Energioptimalisering
Det er under utarbeidelse et forprosjekt som skal si noe om hvilke muligheter som finnes for å optimalisere noen av de mest energikrevende kommunale bygg.
Dette forprosjektet vil peke på mulige tiltak for optimalisering.

- Økt grad av samarbeid mellom Seksjon Drift og Seksjon for Arbeid og Inkludering. Samlokaliseringen på Eikeskog har til nå gitt syneriger i form av tettere samarbeid. Dette er et samarbeid både Seksjon Drift og Seksjon for Arbeid og Inkludering ser kan utvikles ytterligere.
- Redusert behov for renhold
Avdeling renhold har fått et konkret innsparingskrav som vil iverksettes etterhvert og på bygg der en ser muligheter for det.
I en stor grad vil dette være kontor- og administrasjonsbygg, der en ser at en kan redusere på hyppigheten på kontorer og møterom.
Det er allerede iverksatt reduksjon av renhold på driftsbygget på Eikeskog.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimavennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid		
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og		

Hovedmål	Delmål	Indikator
det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk		
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Bedre informasjon til publikum gjennom digitale tjenester

Bruke vegkart gjennom Nasjonal Vegdatabank. Ta i bruk flåtestyring til brøyting, kantslått mm.

Bedre informasjon til publikum gjennom digitale tjenester

Bruke vegkart gjennom Nasjonal Vegdatabank. Ta i bruk flåtestyring til brøyting, kantslått mm.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	89 421	89 421	89 421	89 421
Sum Tekniske justeringer	68	-82	-82	-82
Sum Vedtak forrige periode	-10 041	-11 941	-12 541	-12 541
Sum Lønns- og prisvekst	4 713	4 713	4 713	4 713
Konsekvensjustert budsjett	-5 259	-7 309	-7 909	-7 909
Konsekvensjustert ramme	84 162	82 112	81 512	81 512
Driftskonsekvens				

Økonomiplan for 2024-2027

		Økonomiplan			
	Avdeling	2024	2025	2026	2027
Installere varmepumper i energikrevende bygg	Teknisk	-300	-300	-300	-300
Ny Frakkagjerd ungdomsskole (FUS)	Teknisk	0	0	-1	-1
Redusert km godtgjørsløse	Teknisk	-10	-10	-10	-10
Redusert strømforbruk	Teknisk	0	0	-800	-800
Spare strøm på solceller	Teknisk	-100	-200	-200	-200
Utskifting av belysning på Aksdalstunet	Teknisk	0	0	-400	-400
Utskifting til ledlys Tysværtunet	Teknisk	-200	-200	-200	-200
Andre tiltak	Teknisk	-101	-202	-302	-403
Sum Driftskonsekvens		-710	-911	-2 213	-2 314
Nye tiltak					
Bytte ut gasskjel - Aksdaltunet	Teknisk	1 000	0	0	0
Konsekvens av konkurranseutsatt vintervedlikehold	Teknisk	750	750	750	750
Rehabilitering utvendig bygg	Teknisk	1 000	1 000	1 000	0
Utbedringsbehov - Førland skole	Teknisk	1 800	0	0	0
Utskift byggfast utstyr	Teknisk	350	350	350	350
Ventilasjonsanlegg ved Grinde skole og Aksdal barnehage	Teknisk	1 500	-50	900	-100
Sum Nye tiltak		6 400	2 050	3 000	1 000
Nye tiltak og realendringer budsjett		5 690	1 139	787	-1 314
Ramme 2024-2027		89 851	83 251	82 299	80 198

Sammendrag budsjett

Seksjon Drift har for budsjettåret 2024 hatt fokus på å melde inn ønsker som en i neste runde ser at kan gi innsparinger i form av økt effektivitet, muligheter for økt egeninnsats eller miljøriktige valg. Dette sett i sammenheng med langsiktig plan ved rekruttering, nemlig en noe mer spesialisering på fag - underbygger også muligheter for økt egeninnsats og dermed sparte kostnader.

Miljøriktige valg som eks. bytte av lyskilder til LED er et eksempel som er kostbart for å få byttet, men som gir innsparing i form av kWh over tid.

Dette er forøvrig et bytte som blir tvunget fram på grunn av ikke lenger tilgjengelighet av tidligere benyttede lyskilder.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Teknisk								
Aksdaltunet - skifte av belysning	2026	0	2 000	0	0	2 000	0	2 000
Enøk-tiltak	LØPENDE			625	625	625	625	2 500
Flomsikring gamle boligfelt	2025	0	3 500	500	2 000	1 000	0	3 500
Fornyelse av maskinpark teknisk	LØPENDE			2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Fortau fra Førresparken til Førre Kirke	2024	1 300	1 500	200	0	0	0	200
Installere varmepumper i energikrevende bygg	2026	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Kjøp av elbiler til teknisk drift	2024	0	500	500	0	0	0	500

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ledlys i kommunale bygg	2027	0	12 500	3 125	3 125	3 125	3 125	12 500
Solceller på kommunale bygninger	2026	1 000	3 000	2 000	0	0	0	2 000
Varmepumper kommunale boliger	2026	0	900	300	300	300	0	900
Sum Teknisk		2 300	26 900	12 250	8 050	9 050	5 750	35 100
Sum investeringsprosjekter		2 300	26 900	12 250	8 050	9 050	5 750	35 100

Vann og avløp

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	7 271	7 973	8 155	8 155	8 155	8 155
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 808	8 379	8 819	9 149	9 249	9 249
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 990	5 683	5 683	5 683	5 683	5 683
Overføringsutgifter	40	10	10	10	10	10
Finansutgifter	16 830	18 306	21 111	24 185	26 952	19 843
Sum Driftsutgifter	39 938	40 351	43 779	47 183	50 050	42 941
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-52 834	-58 729	-75 372	-75 087	-79 309	-79 028
Refusjoner	-144	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-15 574	-20 731	-19 158	-24 743	-26 475	-26 475
Sum Driftsinntekter	-68 552	-79 460	-94 530	-99 830	-105 784	-105 503
Sum	-28 613	-39 109	-50 752	-52 648	-55 735	-62 563

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tekniske selvkosttjenester omfatter tjenestene vann og avløp. Selvkosttjenestene slam og renovasjon blir driftet av HIM IKS.

Kommunale selvkosttjenester er en del av resultatområde Teknisk, men tekniske selvkosttjenester blir skilt ut i en egen del av budsjettet, Vann og Avløp (VA-området).

Utfordringer og strategi

Etter at Tysvær kommune økt egenproduksjonen av drikkevann ved etablering av Tysværvåg Vannverk, er behovet for kjøp av vann fra Haugesund kommune redusert med omkring 50%. For ytterligere å redusere kjøpet fra Haugesund kommune og samtidig utnytte Tysværvåg vannverk er det besluttet å etablere en trykkøkningsstasjon i området ved Fuglavatnet. Denne er under etablering i forbindelse med prosjekt for å øke vannmengde i retning Grinde. Det blir kontinuerlig jobbet målrettet med søk etter lekkasjer, et arbeid som Seksjon Drift ser gir resultater.

Tysvær avløpsrenseanlegg på Gismarvik har vært i ordinær drift siden 2018. Det foregår fremdeles arbeid med og vurderinger for ytterligere å optimalisere driften av dette renseanlegget. De største utfordringene er særlig når det gjelder sand, fett, filler, plast og gass. Seksjon drift vil vurdere å få en uavhengig vurdering av renseanlegget - for å avdekke eventuelle behov for forbedringer.

Det er gjennom flere år utført omfattende investeringer i vann og avløp, der målet har vært å bygge ut leveringskapasiteten på vann og mottakskapasiteten på avløp. Blant prioriterte tiltak som vil være under arbeid fremover, er forsterket vann- og avløpsnett i Aksdal vest.

Kommunene på Haugalandet har fått krav om å få på plass kilde til reservevann, og Tysvær kommune er med i samarbeidsprosjektet nytt reservevann på Haugalandet.

TK 2030

Seksjon drift vil se på klart definerte tiltak for økte inntekter og innsparinger knyttet til TK-2030.

Tiltak som vil bli prioritert er:

- Høyt fokus på økning av tilknytninger til avløp
Sammen med seksjon forvaltning vil seksjon drift øke intensiteten på arbeidet med å avdekke områder der en ser at abonnenter kan knyttes til det offentlige avløpsnettet.
Dette vil ha både positive miljømessige konsekvenser, samt at det vil medføre en økning av abonnenter
- Fokus på økt distribusjon av egenprodusert vann
I forbindelse med oppstart av trykkøkingspumpe ved Fuglavatnet, vil egenprodusert vann fra Tysværvåg vannverk kunne distribueres mot Grinde for å øke vannmengde og bedre brannvannsdekningen, samt at området Aksdal vil kunne motta mer vann fra Tysværvåg.
Dette vil i sin tur redusere behovet for kjøp av vann fra Haugesund kommune.

Måltabell

Hovedmål	Delmål	Indikator
Alle innbyggere i Tysvær opplever et godt og inkluderende miljø som fremmer trygghet, trivsel og helse		
I Tysvær er alle innbyggere aktive samfunnsdeltakere som har tillit til hverandre		
I Tysvær er det aktive, trygge og moderne primærnæringer		
I Tysvær er det et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv		
I Tysvær er en fremtidsrettet og		

Hovedmål	Delmål	Indikator
imøtekommende vertskommune for næringslivet		
I Tysvær har kommunen og innbyggerne fokus på ansvarlig forbruk og en klimatevennlig hverdag		
I Tysvær har vi en helhetlig boligpolitikk for innbyggere i alle livsfaser, og med ulik bakgrunn og ressurser		
I Tysvær har vi en næringsutvikling som fremmer økonomisk utvikling i kommunen og regionen		
I Tysvær jobbes det systematisk med forbedringsarbeid		
Innbyggere i Tysvær har god fysisk og psykisk helse og livskvalitet, og det er små sosiale forskjeller		
Tysvær bekjemper klimaendringer og er rustet til å møte konsekvensene av dem og andre uønskede hendelser		
Tysvær er en kommune med fokus på grønn omstilling		
Tysvær har en aktiv og mangfoldig frivillig sektor		
Tysvær har god stedsutvikling i hele kommunen med attraktive bo- og nærmiljøer		
Tysvær kommune bruker digitale løsninger for å sikre god kommunikasjon og effektiv ressursbruk		
Tysvær kommune har bærekraftige tjenester med god kvalitet		
Tysværsamfunnet tar vare på naturmangfold, kulturlandskap og grøntstruktur		

Betre kvaliteten på leidningskartverket.

Sikre ressursar til å kunne jobba kontinuerleg med leidningskartverket, ta i bruk datasimulering for kapasitetsvurdering.

Betre sjølvforsyning av drikkevatn.

Utbygging av Tysvær vannverk, Tysværvåg. Forebyggande lekkasjesøk av kommunen sitt ledningsnett for drikkevatn.

Leverer vatn av betre kvalitet i Skjoldastraumen

Ta i bruk forfilter for å redusera bruken av klor, planlegge for nytt høgdebasseng og ny hovedstruktur for ledningsnettet i Skjoldastraumen.

Overhalda utsleppsløype for avløp

Oppgradera Kårstø avløpsreinseanlegg, leggja ned Grinde avløpsreinseanlegg

Betre kvaliteten på leidningskartverket.

Sikre ressursar til å kunne jobba kontinuerleg med leidningskartverket, ta i bruk datasimulering for kapasitetsvurdering.

Betre sjølvforsyning av drikkevatn.

Utbygging av Tysvær vannverk, Tysværvåg. Forebyggande lekkasjesøk av kommunen sitt ledningsnett for drikkevatn.

Leverer vatn av betre kvalitet i Skjoldastraumen

Ta i bruk forfilter for å redusera bruken av klor, planlegge for nytt høgdebasseng og ny hovedstruktur for ledningsnettet i Skjoldastraumen.

Overhalda utsleppsløype for avløp

Oppgradera Kårstø avløpsreinseanlegg, leggja ned Grinde avløpsreinseanlegg

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	-39 109	-39 109	-39 109	-39 109
Sum Tekniske justeringer	-12 083	-14 309	-17 696	-24 524
Sum Vedtak forrige periode	-100	-100	100	100
Sum Lønns- og prisvekst	390	390	390	390
Konsekvensjustert budsjett	-11 792	-14 018	-17 205	-24 033
Konsekvensjustert ramme	-50 902	-53 128	-56 315	-63 143
Driftskonsekvens				

Økonomiplan for 2024-2027

	Avdeling	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Andre tiltak	Teknisk	0	400	500	500
Sum Driftskonsekvens		0	400	500	500
Nye tiltak					
Digitalisere rørleggermeldinger	Teknisk	150	80	80	80
Sum Nye tiltak		150	80	80	80
Nye tiltak og realendringer budsjett		150	480	580	580
Ramme 2024-2027		-50 752	-52 648	-55 735	-62 563

Sammendrag budsjett

Vann og avløp har for budsjettåret 2024 hatt fokus på å melde inn ønsker som en i neste runde ser at kan gi innsparinger i form av økt effektivitet eller muligheter for økt egeninnsats.

Dette sett i sammenheng med langsiktig plan ved rekruttering, nemlig en noe mer spesialisering på fag - underbygger også muligheter for økt egeninnsats og dermed sparte kostnader.

Ønskene som er spilt inn, er nødvendige behov som igjen vil kunne gi effektiviseringer og innsparinger. Eks. vil et nytt toppsystem for Vann og Avløp effektivisere overvåkingen av både renseanlegg for vann og avløp, samt alle pumpestasjonene som er plassert rundt om i kommunen. Dette vil i sin tur bidra til mer effektiv drift i form av mindre utrykninger og bedre overvåking/styring fra driftssentralen.

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024-27
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Teknisk								
Forprosjekt VA + overvann - Stuvikneset	2024	0	250	250	0	0	0	250
VA - Byggeledere	LØPENDE			2 400	2 400	2 400	2 400	9 600
VA - Etablere målersoner vann	LØPENDE			300	300	300	300	1 200
VA - Forprosjekt - Lysevatnet	2024	0	2 000	2 000	0	0	0	2 000
VA - Forprosjekt nytt renseanlegg avløp Skjoldastraumen	2026	0	800	0	0	800	0	800
VA - Hovedplan vann og kloakk	2026	-0	1 600	1 600	0	0	0	1 600
VA - Kjøp av vannmålere	LØPENDE			350	350	350	350	1 400
VA - Nytt toppsystem Vann og Avløp	2025	0	3 000	3 000	0	0	0	3 000
VA - Oppgradering av pumpestasjoner og renseanlegg	LØPENDE			1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
VA - Rammebevilgning	LØPENDE			3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
VA - Rehabilitering i eldre budstadsområde Garhaug/Grinde - Grovamyrr	2023	4 000	4 300	300	0	0	0	300
VA - Småget pumpestasjon	2025	400	13 000	12 600	0	0	0	12 600
VA Forprosjekt - Rehabilitering	2027	0	500	-0	0	500	0	500

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Tidligere bevilget	Brutto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
ledningsnett Furuvegen i Førre								
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Førre Hageby	2026	-0	500	0	500	0	0	500
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Granlivegen-Fjellvegen-Einervegen-Lyngvegen i Førre	2024	0	800	800	0	0	0	800
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Myrbakken	2026	0	500	0	500	0	0	500
VA og overvann - strekningen Grovamyr - Grinde bedehus	2024	0	3 000	0	3 000	0	0	3 000
Sum Teknisk		4 400	30 250	27 600	11 050	8 350	7 050	54 050
Sum investeringsprosjekter		4 400	30 250	27 600	11 050	8 350	7 050	54 050

Kirken

Beskrivelse av dagens virksomhet

Det kirkelige fellesrådsområdet i Tysvær er fordelt på tre sokn. Fellesrådet er ansvarlig for å drifte og administrere fem kirker og fire gravplasslokasjoner. Kirkekontoret er lokalisert i arbeidskirken Aksdal. Kyrkja i Tysvær har en stab med prester, kateketer, diakoner, menighetspedagoger, kantorer, kontorassistent, kirketjenere, renholdere, kirkegårdsarbeidere, administrasjonssekretær og kirkeverge, som alle samarbeider på tvers med ulike oppgaver.

Utfordringer og strategi

Kirken har som mål å være med å skape et godt lokalsamfunn som er preget av nærhet, omsorg, identitet og kultur. Kirken er en sentral bidragsyter for at mennesker skal fatte mot og mening, tro og engasjement. Samtidig er religiøs tro i stadig endring gjennom nye tider. Kirken står sterkt i Tysvær, og et stort flertall av "Tysværbuen" nytter seg av kirken sine ulike tilbud og seremonier i samband med viktige milepæler i livet. Nye generasjoner vil trenge nytenking for å kjenne på samhørighet til kirken og for selv å ville besøke den. Kirken blir også brukt som kultur- og sosial treffpunkt. Hver uke er staben, sammen med de frivillige, i kontakt med flere hundre mennesker. Gjennom gudstjenester og kirkelige handlinger som dåp, vigsel og gravferd, gir kirken mennesker en grunn å stå på. Gjennom barne- og ungdomsarbeid skal de unge hjelpes til å folde ut livet på en kreativ og trygg måte gjennom kor, speider, idrett, kirkelig undervisning, lederkurs og ulike fellesskap. Kulturarrangement som julekonserter og andre konsertkvelder, Go-kvelder og Jazzmesser er med å åpne for livsglede og takknemlighet for flere aldersgrupper.

Den viktigste ressursen for å få gjennomført arbeidet er de over 400 frivillige, sammen med de kirkelig ansatte. Andre viktige ressurser er kirkebyggene; arbeidskirken i Aksdal og soknehusene i Nedstrand og Tysværvåg.

I tillegg kommer gravplassene som etter store investeringer de siste årene, stå frem som svært vakre og velstelte - et lokalt sted de fleste har følelser for og tilknytning til. Det er også behov for utvidelse av Førre

Gravplass og tiltak for at gravplassene skal kunne fremstå som verdige og velstelte sted å gravlegge og minnes de døde. Det vil også være behov for å legge til rette for nye gravferdsformer i årene fremover.

Kirken i Tysvær vil holde fram med og videreutvikle:

- Opplæring i den Kristne troen for alle generasjoner.
- Diakoni, fellesskapsbygging og kulturtilbud
- Kirken inn den digitale fremtiden
- Drift og vedlikehold av kirkebyggene og gravplassene

Noen av kirken sine satsingsfelt:

A) «Gå og lær de»
Mange har over lang tid deltatt på tiltak i Kyrkjenær som er undervisning i kirken si lære for aldersgruppa 0 til 18 år. Undervisningsaspektet er et sentralt element i hele kirkens arbeid inn for gudstjenestelivet, diakonien, kirkemusikken med mer.

B) Diakonien
I 2022-23 ble arbeidet med integrering av mange nye flyktninger en stor oppgave for diakonene i lag med flere andre i staben, Røde kors og Tysvær kommune. Dette kom i tillegg til arbeid med mennesker med funksjonshemming, eldre, alvorlig sjuke, sørgende og mennesker i ulike livssituasjoner.

Fra 2021 ble diakonien styrket med 100 % stilling innenfor ungdomsdiakonien. Ungdomsdiakonen har en unik mulighet til å snakke med ungdommer om ulike utfordringer, ikke minst fordi Den norske kirke har en stor kontaktflate gjennom konfirmantarbeid og arenaer der kirken driver et omfattende barne- og ungdomsarbeid. Erfaringen er at ungdomsmiljøet i kommunen er et området som krever satsing. Ungdomsdiakonen arbeider for kommunens unge der de er, hver og en med sitt ståsted i livet. Finansieringen av ungdomsdiakonen er 50 % statlig, 30 % Førresfjorden KFUM og KFUK og resten Tysvær KF. Den andre 100 % stillingen er dekket 50 % av Førresfjorden sokn og resten Tysvær KF.

C) Synliggjøre kirken - videre utvikle bruk av digitale verktøy og sosiale media
Pandemien utfordret kirken med en lengre periode der fysiske gudstjenestene og annet måtte avlyses. Kirken måtte finne nye måter å nå ut på. Ulike digitale løsninger ble utprøvd, dette vil bli utviklet videre også når vi nå går over i en mer normal situasjon.

D) Dokumentforvaltning
Fremtidige digitale løsninger for post, sak og arkiv. Fellesrådet har satt av egne midler innenfor egen ramme til en mindre prosjektstilling for dette arbeidet.

E) Kirkene våre i dag - er også kirkene våre i morgen
Innenfor Tysvær kirkelige fellesråd sitt område er det fem kirker, i tre av de er det behov for å gjøre endringer for at byggene skal være så funksjonelle at menigheten sitt arbeid kan inkludere alle som ønsker å besøke kirkene. Det arbeides tett med riksantikvaren for å finne gode løsninger og for to av kirkene har vi nå fått svar på våre søknader. Det er sett av midler til dette, ved bruk av fellesrådet sine egne fondsmidler. Kirkebyggene i Tysvær kommune er stort sett godt vedlikeholdte. Det blir viktig å fortsette med det fremover. Jevnlig oppgradering av inventar, utstyr og sikringstiltak er viktig.

F) Gravplassene
Fellesrådet har som mål at gravplassene skal være utformet og stelt at de på beste måte tar vare på

respekten for de døde, og møter de sørgende med respekt og trøst. Kremasjons-prosenten i Tysvær har til nå vært stabil lav. I det siste har det vært en liten økning, noe som er tråd med erfaringer på landsbasis. Tysvær kirkelige fellesråd ønsker å finne områder på alle gravplasser for minnelund. Gravplassen i Førre skal utvides, se budsjett for investeringer, her vil det også være naturlig å sette opp urnevegg og å anlegge navnet minnelund. Det vil være ønskelig å få etablert navnet minnelund ved alle gravplassene i kommunen. Dette vil da være et godt alternativ for de som av ulike grunner ikke ønsker å ha et eget gravminne samt at det vil redusere behovet for fremtidige utvidelser av gravplassene.

G)

Kirkevalg

2023

Det blir i 2023 valgt nye sokneråd. Her vil det være behov for opplæring fremover våren 2024.

Kostra-analyse

	Tysvær 2019	Tysvær 2020	Tysvær 2021	Tysvær 2022	Landet uten Oslo
Prioritet					
Kirke nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	977	1 021	953	921	692
Sysselsatte i kirken i årsverk pr. 1000 innbygger	1,4	1,6	1,4	1,6	0,0
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	48	47	0	0	3
Dekningsgrad					
Døpte i prosent av antall fødte (B)	73,3 %	67,7 %	75,2 %	80,8 %	60,3 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	78,0 %	72,9 %	72,4 %	79,9 %	52,9 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	82,0 %	81,2 %	78,9 %	77,7 %	66,8 %
Medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	6,6 %	6,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	9 644	9 644	9 644	9 644
Sum Vedtak forrige periode	-50	-50	-50	-50
Sum Lønns- og prisvekst	605	605	605	605
Konsekvensjustert budsjett	555	555	555	555
Konsekvensjustert ramme	10 199	10 199	10 199	10 199
Nye tiltak				
Tilbygg Akسدal kirke	1 500	1 000	0	0
Sum Nye tiltak	1 500	1 000	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 500	1 000	0	0
Ramme 2024-2027	11 699	11 199	10 199	10 199

Sammendrag budsjett

Investeringsbudsjett

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan			Sum
	Ferdig	Tidligere	Brutto	2024	2025	2026	2027	2024-27
	år	bevilget	prosjektutgift					
Førre Kyrkjegård	2024	8 750	12 000	3 250	0	0	0	3 250
Kirkebakken Nedstrand	2024	0	1 000	1 000	0	-0	0	1 000
Maling av kirker	2026	0	2 400	600	600	600	600	2 400
Minnelunder på 3 av gravplassene	2025	0	600	600	0	0	0	600
Sum investeringsprosjekter		8 750	16 000	5 450	600	600	600	7 250

Førre Kyrkjegård

Dette er et prosjekt som det har vært satt av midler til over flere år. Erfaringar frå siste tilsvarende anlegg i Nedstrand og Tysværvåg kan tilsi en kostnadsramme på rundt 12 mill. kroner for utvidelse av kirkegård, noe som også ligger inne i økonomiplanen. I lys av senere års prisstigning må det her tas forbehold om ytterligere kostnader når utbyggingsplaner ligger klare. I dialog med kommunen vil det bli utarbeidet nytt kostnadsoverslag.

Det er forventet sterk økning i gravferder i ytre del av kommunen de kommende årene og det må legges til rette for nye graver i Førre. Ved utbygging vil de også legges til rette for nye gravferdsformer som navnet minnelund og urnevegg. Begge deler kan redusere behovet for fremtidige utvidelser.

Kirkebakken Nedstrand

Fylkeskommunen skal i gang med bygging av fortau rundt deler av uteområdet til Nedstrand kirke. TKF har i god dialog med Fylkeskommunen vurdert tilkomst, parkering med meir inne på kirkebakken. Det foreligger planer som vil resultere i en større ombygging av området, også delvis inne på kirken sitt område. Fylkeskommunen har ikke finansiering klar for sin del av prosjektet og det er uklart når utbyggingen vil skje. I anbudsgrunnlaget som Fylkeskommunen har utarbeidet ligger det inne en opsjon på kirken sin del av kostnadene med opparbeidelse av kirkebakken.

Maling av kirker

Vi har til nå hatt ein 10 år syklus på utvendig maling av kirkene. I 2024 er det det 10 år siden Tysvær kirke ble malt . Så blir det Førre og Aksdal i 2025 og 2026. I 2024 vil det også være behov for noe oppussing innvendig i Tysvær kirke. Ved maling av eldre trebygninger er det ikke uvanlig å se at det er behov for mindre utbetringer av roteskader etc. 600 000 kroner (inkludert mva) som ligger inne i økonomiplanen kan synes noe lavt med tanke på siste års pris og lønsøkning og bør økes til minimum 650 000 kroner.

Minnelunder på 3 av gravplassene

Gravplassene i Tysvær er i dag tilrettelagt for kistegravlegging. Ved kremasjon blir kistegraver i all hovedsak benyttet til nedsetting av urner. Kistegraver krever mye areal (4,5 m²/grav). Flere steder er det nå tilrettelagt for egne urnefelt samt for navnet minnelund. På en navnet minnelund er det et felles gravminne der det blir satt opp skilt med navn mv på avdøde. Urner blir satt ned på et areal i tilknytning til minnesmerke. En urne trenger bare 0,25 m². For pårørende som velger denne gravferdsformen vil de slippe vedlikehold av et eget plantefelt ved gravsteinen da dette er felles. Erfaringer fra andre fellesråd er at det bør være mulig å få omdisponert areal til formålet på eksisterende gravplass og lagt til rette for relativt beskjedne summer; 150-200 000 kroner pr navnet minnelund. For Førre sin del blir dette en del av totalprosjektet ved utvidelse der. For Tysvær, Skjoldastraumen og Nedstrand bør det være mulig å få dette til innenfor en total kostnad på 600 000 kroner. Dette vil være en investering der vi reduserer behovet for fremtidige utvidelser av gravplassene da vi reduserer arealet som går til hver enkelt gravlegging samt at vi kan utnytte areal som ikke kan nyttes til kistegravlegging.

Felleskostnader

Beskrivelse av dagens virksomhet

I Felleskostnadene ligger utgifter som blir behandlet sentralt, men som gjelder alle tjenesteområdene i kommunen.

Fellesutgifter	til	pensjon	og	lønn
Her ligger lønnsreserven for lønnsoppgjøret 2022 og 2023, reguleringspremie pensjon, premieavvik pensjon, årlig kapitalinnskudd i KLP, overskudd fra KLP, OU-midlene og avtalefestet pensjon.				

Andre	felleskostnader
Her ligger felles innkjøp av kontorutgifter til rådhuset, personalforsikring, andre felles forsikringer, KS kontingent, tilskudd til andre trossamfunn og diverse leasing.	

Leasing	av	transportmidler
Administrasjon av kommunen sine leasingbiler.		

Utfordringer og strategi

Lønnskostnader

Samlet lønnsutgifter er for 2024 budsjettert med 906 mill. kroner, mot 795 mill. kroner i 2023. Dette er en økning på 111 mill. kroner i samlede lønnskostnader.

Økning i lønnskostnader skyldes blant annet høyt lønnsoppgjør, økt antall deltakere i introduksjonsprogrammet og økt antall ansatte i flyktning mottaket. Tilsammen er endringene i fast- og variabel lønn på 80 mill. kroner av økningen på 111 mill. kroner. De resterende 31 mill. kroner er endring i pensjon, reguleringspremie og arbeidsgiveravgift som følge av økning i fastlønn og introduksjonsordning.

Ordinær pensjonspremie er budsjettert med 10,58 % for lærere, 10,49% for ansatte med KLP som pensjonskasse. Dette er lagt inn i rammene for resultatområdene og inkluderer ordinær premie for AFP.

Tysvær kommune har 50 % kommunal egenandel for AFP. I tillegg kommer reguleringspremien for lønns- og pensjonsutvikling, som skal dekke opp kommunens forpliktelser for nåværende og tidligere ansatte. Disse kostnadene ligger på Fellesområdet

Premieavvik

Premieavvik er differansen mellom pensjonspremie for året og netto pensjonskostnader for året. Differansen oppstår på grunn av god eller dårlig avkastning på pensjonsmidlene, eller reduksjon i pensjonsmidler. For Tysvær kommune har premieavviket stort sett vært positivt. Slike premieavvik kan gi kommunen overskudd som ikke er reelle. Premieavviket skal etter opprinnelige regler bli utgiftsført/inntektsført i 15 år. I 2011 ble ordningen endret til føring over 10 år, og i 2014 blei det endret til 7 år. Premieavvikene er arbeidsgiveravgiftspliktige, slik at kommunen må inntektsføre arbeidsgiveravgift av årets premieavvik og utgiftsføre over 7 år.

I 2023 var det budsjettert med et negativt premieavvik(inkl. arbeidsgiveravgift) på 72 mill. kroner, noe som gir økte utgifter til pensjon med 10,1 mill. kroner de neste 7 årene. I tillegg kommer tidligere års

Økonomiplan for 2024-2027

positive avvik som skal utgiftsføres, til sammen utgjør dette rundt 25 mill. kroner i 2024- en økning på 7 mill. kroner fra 2023

I 2024 kommer kommunen til å ha et positivt premieavvik på 11 mill. kroner - det utgjør en endring på premieavviket på 83 mill. kroner mellom 2023 og 2024. For å dekke opp endringen tar kommunen ut tidligere pensjonsoverskudd på 62,6 mill. kroner, slik at effekten av den store endringen i premieavvik tilsammen er 20 mill. kroner for kommunen i 2024

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Avdeling	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	42 647	42 647	42 647	42 647
Sum Tekniske justeringer	34 460	34 460	34 460	34 460
Sum Vedtak forrige periode	-9 000	-11 900	-11 900	-11 900
Sum Lønns- og prisvekst	975	975	975	975
Konsekvensjustert budsjett	26 435	23 535	23 535	23 535
Konsekvensjustert ramme	69 083	66 183	66 183	66 183
Innsparingstiltak				
Fordeling av sparekrav fra 2023	Felleskostnader	1 400	1 400	1 400
Fordeling sparekrav 2023	Felleskostnader	4 800	4 800	4 800
Ufordelt sparekrav 2024 - fordeles	Felleskostnader	9 000	9 000	9 000
Andre tiltak	Felleskostnader	250	250	250
Sum Innsparingstiltak		15 450	15 450	15 450
Nye tiltak og realendringer budsjett		15 450	15 450	15 450
Ramme 2024-2027		84 533	81 633	81 633

Sammendrag budsjett

Gebyrøkninger innen vann og avløp

Husstander og næringslivet i Tysvær kommune må forvente store gebyrøkninger i 2024 og i årene som kommer. Det er særlig kostnadene for vann og avløp som vil stige.

Hva betyr dette for den enkelte husstanden?

Tabellen nedenfor viser hva gebyrøkningen kan bety for den enkelte husholdning. Priseksemplene er inkludert mva. Prisene tar utgangspunkt i en gjennomsnittlig husholdning og vil variere med forbruk og type abonnement.

For en gjennomsnittlig husstand med en størrelse 190 kvadratmeter vil endringene se slik ut fra 2023 til 2024:

Eksempel, tilknyttet offentlig vann og avløp

	2023	2024
Vatn forbruksgebyr	4 733	6 139
Vatn abonnentsgebyr	1 555	2 016
Avløp forbruksgebyr	6 598	9 263
Avløp abonnentsgebyr	2 207	3 099
		-
Årsbeløp inkl mva	15 093	20 519

Eksempelet gjelder for en abonnent uten vannmåler, stipulert årlig forbruk på 181

kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

De forskjellige satsene publiseres på kommunens nettsider så snart budsjettet for 2024 er vedtatt. Gebyrene forventes å stige fram mot 2027, og da mest på vann.

Feiing

Gebyr for feiing og branntilsyn øker med 15% fra 2023 til 2024.

Haugaland Brann og Redning IKS (HBR) har ansvar for selvkosttjenesten feiing og branntilsyn. I 2024 vil HBR starte opp med feiing av hytter og fritidsboliger med fyringsanlegg i Tysvær kommune.

Bakgrunn for økte gebyrer

Det er flere forklaringer på hvorfor gebyrene øker så mye det kommende året. Alle forklaringene er velkjente.

- Renta stiger. Også kommunen og de kommunale selskapene har lån og hatt et høyt investeringsvolum. Prisen på å låne penger har steget for alle, også for kommunen.
- Energiprisene har økt. Dyr strøm påvirker prisene på en rekke varer og tjenester. Kommunale tjenester er ikke noe unntak.
- Alle typer varer har økt i pris. Alt fra drivstoff til kommunens maskiner, materialkostnader og arbeidskraft, til kjemikalier som benyttes til rensing.

Selvkostprinsippet

Tysvær kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. Det betyr at dersom det er overskudd på tjenesten det enkelte år skal det tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyr innen de neste fem årene.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

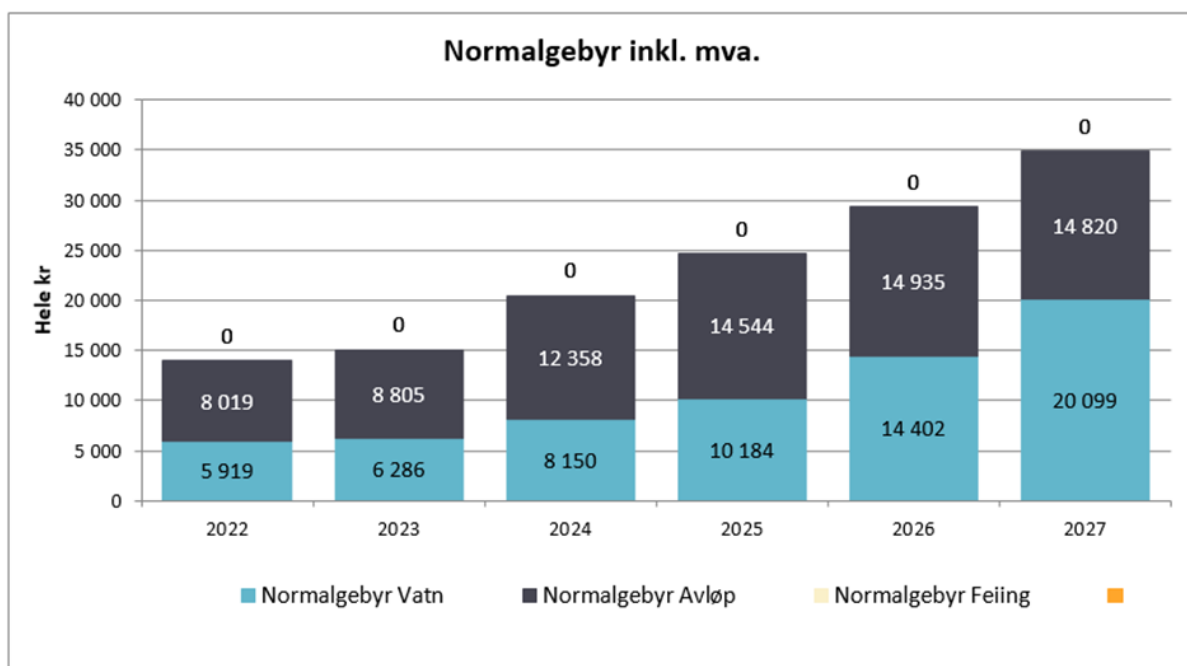
Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente, kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er anslått å bli 5,27 % i 2024. Tallgrunnlaget er utarbeidet den 9. oktober 2024. Tallene for 2022 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2023 er prognose på sluttsum, mens tallene for 2024 til 2027 er budsjett-/økonomiplan.

Gebyrutvikling for vann og avløp

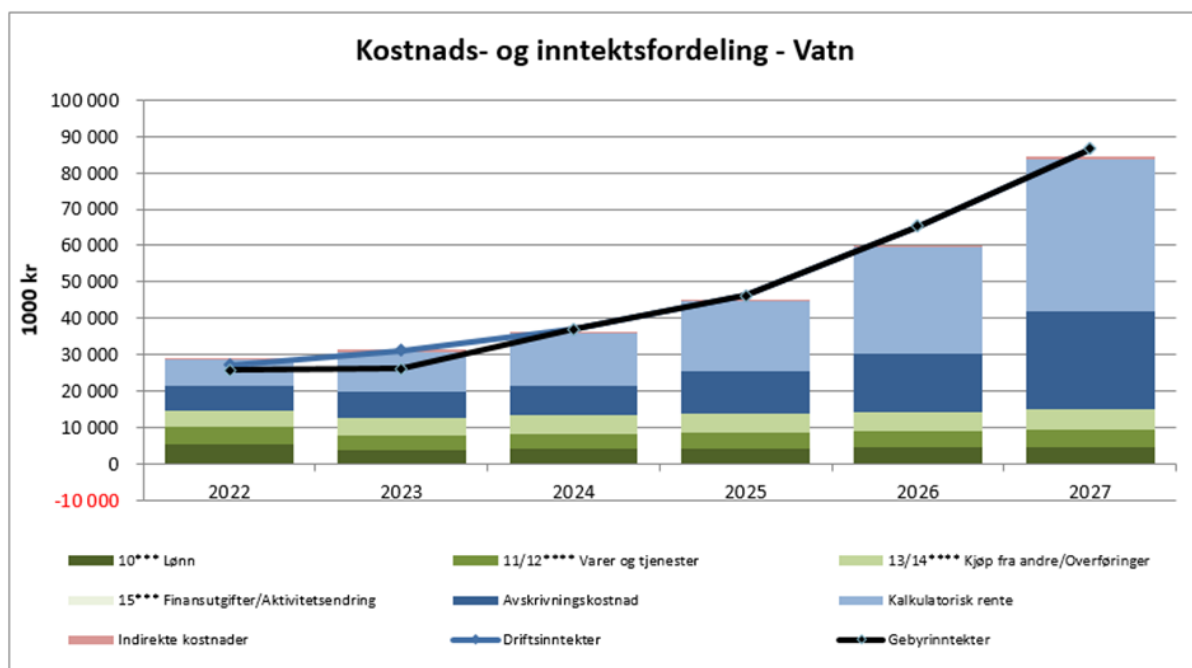
Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 35,9 %, hvor avløp øker mest med 40,4 %. I perioden 2022 til 2027 øker samlet gebyr med kr 20 981, fra kr 13 938 i 2022 til kr 34 919 i 2027. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 181 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Gebyrendringer fra året før	2024	2025	2026	2027
Vann	29,7 %	25,0 %	41,4 %	39,6 %
Avløp	40,4 %	17,7 %	2,7 %	-0,8 %
Samlet endring	35,9 %	20,6 %	18,6 %	19,0 %

Vann 2022 – 2027

Diagrammet viser forventet utvikling av kostnader til vann i Tysvær kommune frem mot 2027

Fra 2023 til 2024 er det forventet at totale kostnader øker med 5 mill. kroner, der økningen stort sett er kapitalkostnadene. Kapitalkostnadene er forventet å øke med 46 mill. kroner fra 2024 til 2027 som følge av planlagte investeringer i økonomiplanperioden. Driftsutgifter vil holde seg på samme nivå fra 2024 til 2027.

Den største enkelt investering som ligger inne i økonomiplanen er reservevannforsyning.

Det ble i 2017 innledet et samarbeid om ny reservevannforsyning mellom seks kommuner på Haugalandet: Haugesund, Sveio, Tysvær, Vindafjord, Bokn og Karmøy.

Mattilsynet stiller krav til at kommunene skal ha tilfredsstillende reservevanns-forsyning. Av de nevnte kommunene tilfredsstiller ikke Tysvær, Karmøy og Haugesund kravene fra Mattilsynet

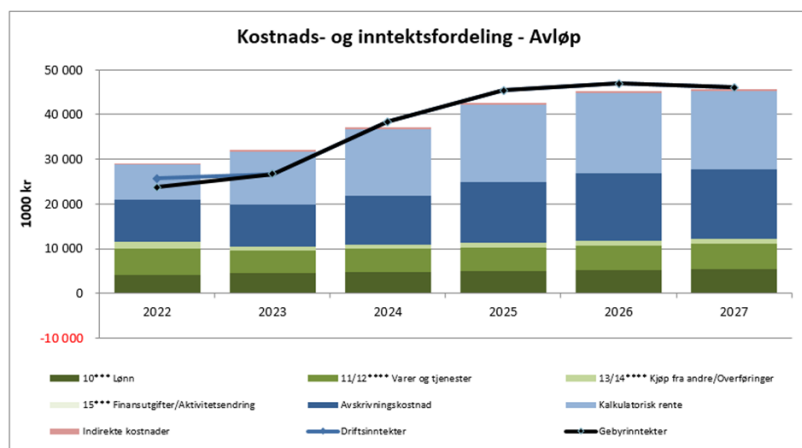
Etter utredning av flere alternative vannkilder har en i 2023 utredet ett 0-alternativ der Tysvær etablerer en egen løsning for reservedrikkevann. Null-alternativet for Tysvær består av to nye renseanlegg fra respektive Måvatn og Storavatnet mellom Heskjadalen og Romselandsvågen. Null-alternativet dekker kravet både til ordinær vannforsyning og reservevannforsyning i egen kommune til en foreløpig beregnet kostnad på 503 mill. kroner. Rådmannen mener likevel at beste løsning med hensyn til framtidig drikkevannsforsyning og reservevann finnes i en samarbeidsløsning med nabokommuner.

Rådmannen har derfor signalisert at Tysvær ønsker vurdert felles løsninger i samarbeid med Vindafjord, Karmøy og Haugesund.

Avløp 2022 – 2027

Diagrammet viser forventet utvikling av kostnader til avløp i Tysvær kommune frem mot 2027

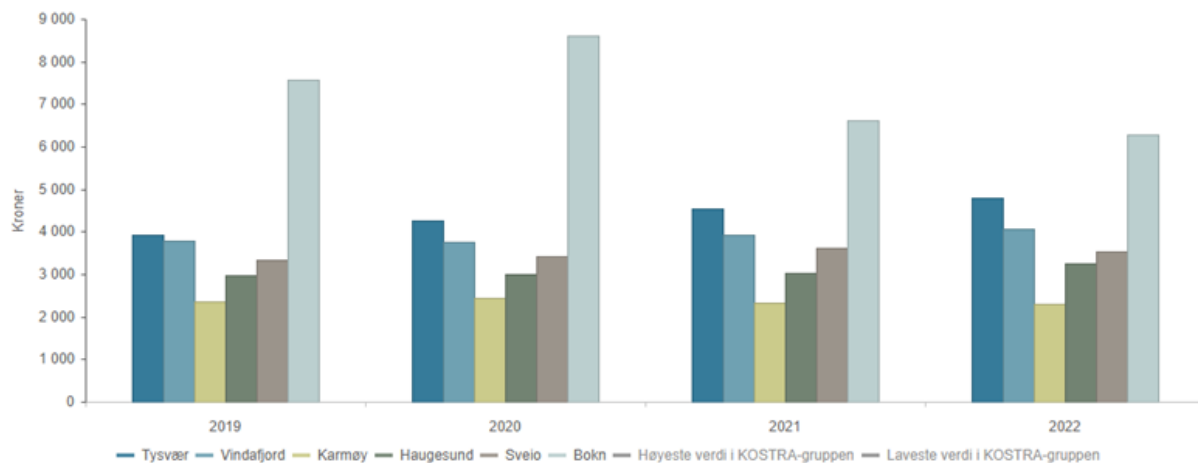
Økonomiplan for 2024-2027

Fra 2023 til 2024 er det forventet at totale kostnader øker med 5 mill. kroner, der økningen stort sett er kapitalkostnadene. Kapitalkostnadene er forventet å øke med 7 mill. kroner fra 2024 til 2027 som følge av planlagte investeringer i økonomiplanperioden. Driftsutgifter vil holde seg på samme nivå fra 2024 til 2027.

Vann og avløp sammenlignet med nabokommunene

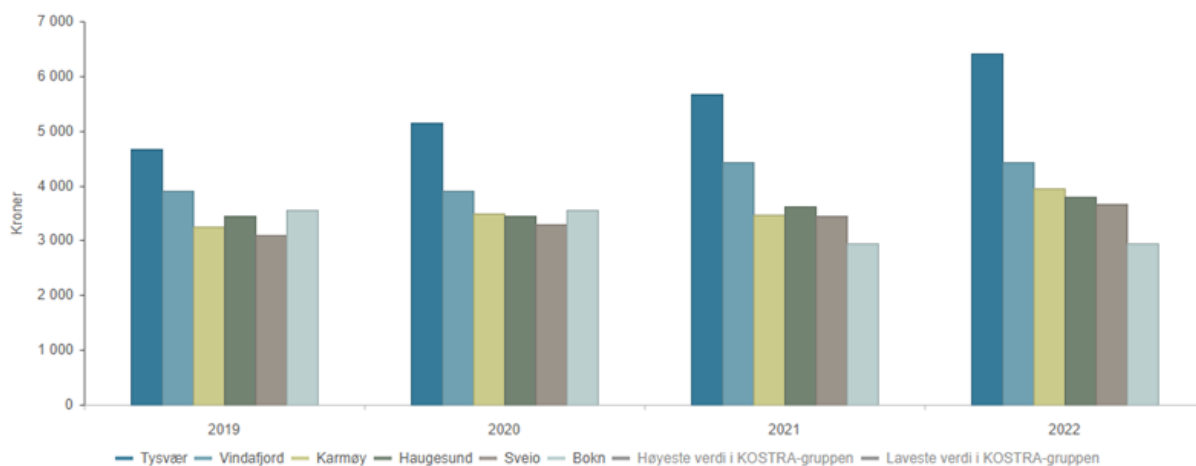
Årsgebyr for vannforsyning – ekskl. mva. (kr)

	2019	2020	2021	2022
Tysvær	3 925	4 271	4 549	4 796
Vindafjord	3 785	3 748	3 937	4 077
Karmøy	2 358	2 452	2 331	2 312
Haugesund	2 965	2 998	3 025	3 246
Sveio	3 346	3 427	3 614	3 534
Bokn	7 568	8 618	6 611	6 278

Tysvær kommune har høyere gebyr for vann enn de fleste av nabokommunene. Utviklingen viser at fra 2019 til 2022 har Tysvær kommune hatt en økning i gebyr på 22 %. Vindafjord og Haugesund har hatt en økning på henholdsvis 8 % og 9 % i samme periode. Karmøy har gått noe ned i samme periode.

Årsgebyr for avløpstjenesten – ekskl. mva. (kr)

	2019	2020	2021	2022
Tysvær	4 674	5 138	5 677	6 415
Vindafjord	3 908	3 908	4 431	4 431
Karmøy	3 243	3 490	3 470	3 951
Haugesund	3 448	3 446	3 620	3 795
Sveio	3 088	3 288	3 453	3 659
Bokn	3 561	3 560	2 934	2 934

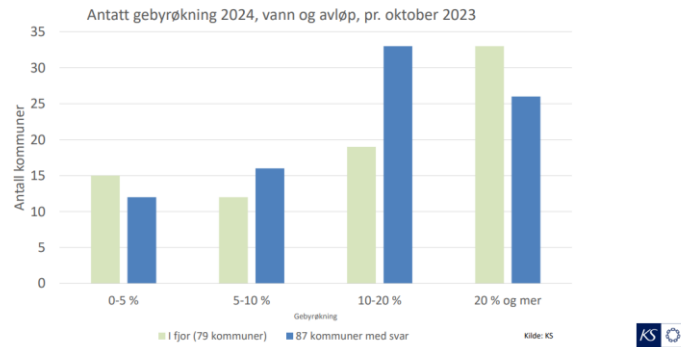
Tysvær kommune har de høyeste gebyr for avløpstjenesten, sammenlignet med nabokommunene. Forskjellen har økt i perioden 2019 til 2022.

Utviklingen viser at fra 2019 til 2022 har Tysvær kommune hatt en økning i gebyr på 37 %. Vindafjord, Karmøy og Haugesund har i samme periode hatt en økning på henholdsvis 13 %, 22 % og 10 %.

KS undersøkelse

En undersøkelse KS gjort høsten 2023 viser at omtrent 1/3 av utvalget forventer en økning i gebyr på vann og avløp på over 20%

Sterk vekst i VA-gebyrer i 2024 - drevet av økte renter

Gebyrliste

SFO

Dagens SFO-satser er vedtatt av kommunestyret med virkning fra 1. august 2024.

Satsene økes med 4,0% fra 1. august 2024

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
1. og 2 trinn påskeferie 2,5 dager		468	487	19	4%		
1. og 2 Trinn SFO1 07:00 - skolestart		1 039	1 081	42	4%		Pris per måned
1. og 2. Trinn SFO4 (SFO1+SFO2) (inkl.gratis kjernetid fra skoleslutt til 15:30)		1 039	1 081	42	4%		Pris per måned
1. og 2. Trinn ferieuke - 5 dager		624	649	25	4%		
1. og 2. trinn ferieuke 5 dager		624	649	25	4%		
1. og 2. Trinn SFO2 Skoleslutt til 15:30 (Gratis kjernetid)		0	0	0	0%		Pris per måned
1. og 2. Trinn SFO3 Skoleslutt til 16:30 (inkl. gratis kjernetid fra skoleslutt til 15:30)		693	721	28	4%		Pris per måned
1. og 2. Trinn SFO5 (SFO1+SFO3)		1 732	1 801	69	4%		Pris per måned

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
(Inkl. gratis kjernetid fra skoleslutt til 15:30)						
Ekstra dag i SFO (planleggingsdag)		276	287	11	4%	Pris per dag
Ferieuker - 5 dager		974	1 013	39	4%	Pris per uke
Påskeferie 1. og 2 trinn 2,5 dager		468	487	19	4%	
Påskeferien 2,5 dager		690	718	28	4%	
SFO1 - 07:00 - skolestart		1 039	1 081	42	4%	Pris per måned
SFO2 - Skoleslutt - 15:30		2 326	2 419	93	4%	Pris per måned
SFO3 - Skoleslutt - 16:30		2 585	2 688	103	4%	Pris per måned
SFO4 - kl 07:00 - til skolestart + skoleslutt til kl15:30		3 364	3 499	135	4%	Pris per måned
SFO5 - SFO1 + SFO3		3 625	3 770	145	4%	Pris per måned

SFO4 - kl 07:00 - til skolestart + skoleslutt til kl15:30

SFO1 gjelder 07:00 - skolestart SFO2 gjelder skoleslutt - 15:30

SFO5 - SFO1 + SFO3

SFO1 gjelder 07:00 - skolestart SFO3 gjelder skoleslutt - 16:30

- Ordinær SFO følger skoleåret
- SFO-tilbudet gjelder 1.-4. årstrinn og for barn med særskilte behov for 1.-7. trinn
- SFO følger skoleruta og er stengt i juleferien og fire uker i juli
- Ferie-SFO er felles for hele kommunen og er lagt til en skole
- Det blir gitt tilbud om SFO på skolen sine planleggingsdager
- Betaling for alle alternativ (ikke ferie-SFO) er fordelt over 10 måneder
- En får 25 % søskenmoderasjon fra og med barn nummer to

Redusert foreldrebetaling SFO

- Familier med lav inntekt skal ikke betale mer enn 6% av husholdningen sin skattbare inntekt for en plass i SFO for 1. og 4. trinn.
Det er gratis SFO for elever med særskilte behov fra 5. til 7. trinn
- For 2022-2023 gjelder ordningen for husholdning med en samlet inntekt lavere enn kr 604 200 kroner pr. år (for full plass/ SFO5) i Tysvær kommune

Barnehage

Betalingssatser fra 1. januar 2024 og 1. august 2024

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
2 dager per uke/ 40% 1. januar 2024 - 31. juli 2024		1 400	1 400	0	0%		Pris per måned
2 dager per uke/40% 1. august 2024 - 31. desember 2024		1 400	1 000	-400	-29%		Pris per måned
3 dager per uke/ 60 % 1. august 2024 - 31. desember 2024		2 000	1 400	-600	-30%		Pris per måned
3 dager per uke/ 60% 1. januar 2024 - 31. juli 2024		2 000	2 000	0	0%		Pris per måned
4 dager per uke/ 80% 1. januar 2024 - 31. juli 2024		2 600	2 600	0	0%		Pris per måned
4 dager per uke/80 % 1. august 2024 - 31. desember 2024		2 600	1 800	-800	-31%		Pris per måned
5 dager per uke/ 100% 1. august 2024 - 31. desember 2024		3 000	2 000	-1 000	-33%		Pris per måned
5 dager per uke/ 100% 1. januar - 31. juli 2024		3 000	3 000	0	0%		Pris per måned
Matpenger		373	373	0	0%		Pris per måned

2 dager per uke/40% 1. august 2024 - 31. desember 2024

Nye satser fra 1. august 2024

4 dager per uke/80 % 1. august 2024 - 31. desember 2024

Nye satser per 1. august 2024

5 dager per uke/ 100% 1. august 2024 - 31. desember 2024

Nye satser pr 1. august 2024

Matpenger

Matpenger kommer i tillegg til betalingssatsene.

Betalingssatsene gjelder fra og med 01.01.24.

Søskensmoderasjon: 30% for barn nr. 2 og gratis for barn nr. 3 eller flere barn når de går i barnehagen samtidig.

Makspris for 100% plass er 3 000 kroner per måned 1. januar 2024 - 31. juli 2024. Fra 1. august er makspris 100% plass 2 000 kroner per måned

Nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetaling

- Foresatte kan søke redusert foreldrebetaling. Ordningen går ut på at ingen skal betale mer enn 6% av inntekten sin for barnehageplass
- Gratis kjernetid for 2-, 3-, 4- og 5-åringer
- Fra 2019 får alle 2-, 3-, 4- og 5-åringar, og barn med utsatt skolestart, som bor i hushold med lav inntekt, rett til 20 timer gratis oppholdstid i barnehagen pr uke.
- Barn nr 3 eller flere barn er gratis når de går i barnehagen samtidig

Kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Gruppeundervisning (teater, dans, billedkunst og musikk)		1 586	1 657	71	4%		Prisen er per semester (3 314 kr per år)
Instrumentalundervisning/ sang		2 013	2 100	87	4%		Prisen er per semester (4 200 kr per år)
Kopieringsavgift		79	82	3	4%		Prisen gjelder per år og blir fakturert på høsten
Leie av instrument		433	450	17	4%		Prisen er per semester
Materiell teater og billedkunst		198	205	7	4%		Prisen er per semester

Søskensmoderasjon: 25%

Flere fagsrabatt: 25% i rabatt på alle dansefag ved deltakelse i flere klasser.

Vær oppmerksom på at elevkontingenten faktureres to ganger årlig. Faktura blir sendt til den som er registrert som foresatt i søknaden.

Tysvær folkebibliotek

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Erstatning - Billedbøker og pekebøker		300	315	15	5%		
Erstatning - Faglitteratur barn		400	415	15	4%		
Erstatning - Faglitteratur voksne		600	630	30	5%		
Erstatning - Lydbøker barn		350	365	15	4%		
Erstatning - Lydbøker voksne		450	470	20	4%		
Erstatning - Skjønnlitteratur, heftet barn		250	260	10	4%		
Erstatning - Skjønnlitteratur, heftet voksne		300	315	15	5%		
Erstatning - Skjønnlitteratur, innbundet barn		350	365	15	4%		
Erstatning - Skjønnlitteratur, innbundet voksne		500	520	20	4%		
Erstatning - Tegneseriebøker barn, innbundet		350	365	15	4%		
Erstatning - Tegneseriebøker voksne, innbundet		400	415	15	4%		
Erstatning - Tidsskrifter barn		100	105	5	5%		
Erstatning - Tidsskrifter voksne		150	155	5	3%		
Erstatning for tapt lånekort		30	30	0	0%		
Gebyr - Regning		170	175	5	3%		
Kopier		5	5	0	0%		Gjeld A4 og A3 ark
Lokalsamling		1 000	1 000	0	0%		Vurderes særskilt, men minimum 1000 kr
Plastpose		3	10	7	233%		
Purregebyr - 1. varsel		30	30	0	0%		
Purregebyr - 2. varsel		60	60	0	0%		
Språkkurs		0	0	0	0%		Vurderes særskilt etter

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
							ny anskaffelsespris
Tøynett		30	30	0	0%	↘	

- Språkkurs, større verk og deler av verk blir vurdert spesielt
- Biblioteksjefen har fullmakt til å fravike betalingssatsene når de slår urimelig ut

Svømmehall

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Barn og honnør 1,5t		75	75	0	0%	↘	
Barn og honnør 1/2- årskort		1 800	1 800	0	0%	↘	
Barn og honnør 2,5t		85	85	0	0%	↘	
Barn og honnør 3,5t		95	95	0	0%	↘	
Barn og honnør årskort		2 400	2 400	0	0%	↘	
Klippekort barn (13 klipp)		750	750	0	0%	↘	Pris barn 1,5 time ganget med 10. Det vil si 3 ganger gratis bading.
Klippekort voksen (13 klipp)		1 000	1 000	0	0%	↘	Pris voksen 1,5 time ganget med 10. Det vil si 3 ganger gratis bading.
Skumringstime		105	120	15	14%	↗	Skumringstimen fredag, 16 års aldersgrense 1,5 t
Student 1,5 t		85	85	0	0%	↘	
Voksen 1,5t		100	100	0	0%	↘	
Voksen 1/2 - årskort		2 500	2 500	0	0%	↘	
Voksen 2,5t		115	115	0	0%	↘	
Voksen 3,5t		135	135	0	0%	↘	
Voksen årskort		3 500	3 500	0	0%	↘	

- Barn under 2 år: GRATIS!

Trygghetsalarm

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Montering/demontering	Kr pr gang	490	510	20	4%		
Trygghetsalarm med ett smykke, røykvarsling og e-lås	Kr/mnd	335	348	13	4%		

Brukertjeneste for hjemmeboende

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Dagaktivitetstilbud Straumen	Kr pr dag	56	175	119	213%		Inkl frokost, varmt måltid og buss. Flere tjenester nå slått sammen i en faktura.
Frokost/kveldsmat/grøt	Kr pr måltid	44	46	2	5%		
Kaffe med kaffemat	Kr pr gang	24	30	6	25%		
Middag	Kr pr måltid	106	110	4	4%		
Reise med kommunal buss	Kr pr reise	60	63	3	5%		

Dagaktivitetstilbud Straumen

Faktureres pr måned. Fradrag for eventuelle dager innleggelse på Korttidsavdeling og sykehus.

Frokost/kveldsmat/grøt

Tjenester til hjemmeboende.

Kaffe med kaffemat

Lavterskeltilbud på dagsenterene.

Middag

Lavterskeltilbud middag på dagsenterene.

Reise med kommunal buss

Reise med buss til lavterskel dagtilbud Aksdal, Straumen og Nedstrand. Dagaktivitetstilbud i Straumen egen fakturering for hele dagoppholdet.

Hjemmehjelp/Brukerstyrt personlig assistanse(BPA) og PA

Prisen er betalingtak pr måned og blir fastsatt utfra inntektsgrunnlag.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Inntekt 2-3 G		486	506	20	4%		Kr 486 pr time - betalingstak 1.518 kr pr måned
Inntekt 3-4 G		501	520	19	4%		Kr 520 pr time - betalingstak kr 3.120 pr måned
Inntekt 4-5 G		501	520	19	4%		Kr 520 pr time - betalingstak kr 4.160 pr måned.
Inntekt over 5G		600	625	25	4%		Kr 625 pr time - betalingstak kr 5.000 pr måned
Inntekt under 2 G		220	225	5	2%		Kr 225 pr time - betalingstak kr 225 pr måned

Prisen for Hjemmehjelp/Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) og PA ble i 2022 harmonisert med nabokommunene Haugesund og Karmøy, både med hensyn til inntektsgruppe (inntekt pr G) og prisnivå. Prisøkningen varierer i forhold til deflator. Prisøkningen for inntekter under 2 G blir kun justert for deflator.

Oppholdsutgifter sykehjem

Oppholdsutgifter sykehjem - satser for korttidsplass og langtidsplass blir vedtatt i samsvar med maksimalsatser vedtatt av Stortinget.

Leie av grendasenter/institusjoner

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Generell leie	Kr pr gang	1 140	1 180	40	4%		Ordinær utleie
Leie for alderspensjonister	Kr pr gang	780	810	30	4%		
Leie for fotpleier/frisør	Leige pr gang	131	150	19	15%		

Leie for fotpleier/frisør

Leie av lokale for tjenester til alderspensjonister.

Korttidshjelpemidler

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Egenandel per utlån 3 mnd		335	345	10	3% 	
Egenandel per utlån 6 mnd		680	705	25	4% 	
Tilkjøring, montering og henting		335	350	15	4% 	

Vann og avløp

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Avløp - Abonnementsgebyr (fast del)		2 207	3 099	892	40% 	
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA inntil 100 kvm, stipulert forbruk årlig på 75 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		2 733	3 837	1 104	40% 	
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA over 100 kvm, stipulert forbruk årlig på 190 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		6 926	9 724	2 798	40% 	
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), bolig uten vannmåler, stipulert forbruk årlig på 181 m3.		6 598	9 263	2 665	40% 	
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), pris per m3		36,45	51,18	14,73	40,41% 	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Avløp - Tilkoblingsgebyr bolig		22 000	22 000	0	0%		
Avløp - Tilkoblingsgebyr næring		22 000	22 000	0	0%		
Avløp - Tilkoblingsgebyr, tillegg per m2 for næringsobjekt over 150 m2		40,63	57,04	16,41	40,39%		
Gebyr for manglende avlesning av vannmåler		582	755	173	30%		
Leie av vannmåler, bolig		292	378	86	29%		
Leie av vannmåler, næring		582	755	173	30%		
Midlertidig tilkobling avløp, pris per m3 ved bruk av vannmåler		36,33	51,01	14,68	40,41%		
Midlertidig tilkobling vann, pris per m3 ved bruk av vannmåler		26,14	33,90	7,76	29,69%		
Vann - Abonnementsgebyr (fast del)		1 555	2 016	461	30%		
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA inntil 100 kvm, stipulert årlig forbruk på 75 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		1 960	2 542	582	30%		
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA over 100 kvm, stipulert årlig forbruk på 190 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		4 967	6 442	1 475	30%		
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), bolig uten vannmåler, stipulert årlig forbruk på 181 m3.		4 733	6 139	1 406	30%		
Vann - Forbruksgebyr		26,14	33,90	7,76	29,69%		

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
(variabel del), pris per m3							
Vann - Gebyr for frakobling		2 702	3 505	803	30%		
Vann - Tilkobling kommunalt vann, bolig		22 000	22 000	0	0%		
Vann - Tilkobling kommunalt vann, næring		22 000	22 000	0	0%		
Vann - Tilkoblingsgebyr, tillegg per m2 for næringsobjekt over 150 m2		38,81	50,34	11,53	29,71%		

Feiing og branntilsyn

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Feiing - Årlig avgift med mva - 1x pr år		1 128	1 302	174	15%		
Feiing - Årlig avgift med mva - kvart 2. år		564	651	87	15%		
Feiing - Årlig avgift med mva - kvart 4. år		282	326	44	16%		
Feiing - Årlig avgift med mva - kvart 6. år		187	217	30	16%		
Feiing - Årlig avgift med mva - kvart 8. år		141	163	22	16%		
Tilsyn - Årlig avgift med mva - 1x pr år		937	1 082	145	15%		
Tilsyn - Årlig avgift med mva - kvart 2. år		746	862	116	16%		
Tilsyn - Årlig avgift med mva - kvart 4. år		373	432	59	16%		
Tilsyn - Årlig avgift med mva - kvart 6. år		249	287	38	15%		
Tilsyn - Årlig avgift		186	215	29	16%		

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
med mva - kvart 8. år						

Renovasjon

Forbruksgebyr avløp (variabel del), pris per m3

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Abonnement med stor papirdunk		3 130	3 412	282	9%	
Abonnement med stor restavfallsdunk		5 937	6 471	534	9%	
Ekstra henteavstand inntil 30 meter		1 671	1 821	150	9%	
Ekstra tømming per bil		0	1 138	1 138	0%	
Fritidsbolig		1 878	2 047	169	9%	
Lite abonnement		2 656	2 656	0	0%	
Standard abonnement		3 130	3 412	282	9%	
Stort abonnement		5 937	6 471	534	9%	

Plansak

Timepris

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
For tjenester som skal faktureres etter medgått tid		930	1 080	150	16%	

Oppstart, jf. pbl § 12-8

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Oppstartsmøte (og ved endring av plan)		13 950	18 360	4 410	32%	
Oppstartsmøte forenklet planprosess		5 115	12 960	7 845	153%	
Planinitiativ der politisk utvalg tar stilling til reguleringsspørsmål,		18 600	22 680	4 080	22%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
jf. pbl § 12-8 første og annet ledd						

Behandlingsgebyr for behandling av planforslag, jf. pbl §§ 12-10, 12-11

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Behandling av forslag til detaljreguleringsplan mellom 10.000m2 og inntil 20.000m2		77 190	88 560	11 370	15%	
Behandling av forslag til detaljreguleringsplan opptil 10.000m2		66 030	77 760	11 730	18%	
Behandling av forslag til detaljreguleringsplan med planprogram og konsekvensutredning		50% tillegg	50% tillegg			
Behandling av forslag til detaljreguleringsplan mellom 20.000m2 og inntil 50.000m2.		98 580	108 000	9 420	10%	
For areal over 50.000m2 et tillegg på påbegynt 1000m2		1 116	1 296	180	16%	

Utfylling eller endring av planforslag, jf. pbl § 12-14 andre ledd

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Mindre reguleringsendringer, pbl § 12-14 annet ledd adm. (Jf pbl §§ 12-10 og 12-11)		14 880	17 280	2 400	16%	
Mindre reguleringsendringer, pbl § 12-14 annet ledd politisk behandling. (Jf pbl §§ 12-10 og 12-11 politisk behandling)		23 250	27 000	3 750	16%	
Vesentlige endringer som er å betrakte som ny sak etter §12-14 første ledd, gebyrlegges som om det er en ny sak						

Trekk av søknad

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
For saker som avsluttes etter innsendt planforslag, men før førstegangsvedtak		80%	80%			
For saker som trekkes etter varsel om oppstart, men før innsendt planforslag er mottatt						
Ved trekk av planforslag eller manglende oppfølging fra regulant skal regulanten betale en skjønnsmessig andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.						

Møter

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Møter før oppstartmøter er gratis. Møter etter oppstartmøtet faktureres etter medgått tid						

Bygge- og delesaksbehandling

Forhåndskonferanse, jf. pbl § 21-1

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
§ 21-1 Forhåndskonferanse (gebyret trekkes fra endelig byggesaksgebyr)		3 840	4 280	440	11%	

Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver, jf. pbl § 20-4

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
§ 20-4 a. Campingenheter,		4 800	5 885	1 085	23%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
tilbygg, nybygg, endringer						
§ 20-4 a. Mindre tiltak på bebygd eiendom, (SAK10 § 3-1 a.) tilbygg 0 - 50 m2		3 744	4 280	536	14%	
§ 20-4 a. Mindre tiltak på bebygd eiendom, (SAK10 § 3-1 b.) frittliggende 51 - 70 m2		5 472	6 420	948	17%	
§ 20-4 a. Mindre tiltak på bebygd eiendom, (SAK10 § 3-1 b.) frittliggende 0 - 50 m2		3 744	4 280	536	14%	
§ 20-4 b. Alminnelige driftsbygninger i landbruket (SAK10 § 3-2)		6 528	7 490	962	15%	
§ 20-4 c. Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg - max 2 år		6 048	7 490	1 442	24%	
§ 20-4 e. Andre mindre tiltak / riving og mindre tiltak som ikke krever uttale		3 360	3 531	171	5%	

Tiltak som krever søknad og tillatelse, jf. pbl § 20-3.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
For bygg med én boenhet		13 440	16 050	2 610	19%		Boligbygg (inkl. fritidshus)
Industribygg, kontor, forretning off.bygg, parkeringskjeller, store driftsbygning i landbruket mv.		6 528	9 630	3 102	48%		Alle andre bygg, til- og påbygg,
Mindre ombygging, industribygg		3 264	4 280	1 016	31%		Alle andre bygg, til- og påbygg,
Mindre, enkle lagerbygg, drivhus, stativhaller o.l.		3 264	4 280	1 016	31%		Alle andre bygg, til- og påbygg,
Murer/levegger/brygger/basseng etc.		5 760	6 420	660	11%		Alle andre tiltak på boligeiendom/fritidseiendom
Ramme og IG - For hver igangsettingstillatelse (IG)		3 264	4 280	1 016	31%		
Rehabilitering av pipe inkl ferdigattest		2 208	3 531	1 323	60%		Alle andre tiltak på boligeiendom/fritidseiendom
Større garasjer etc. > 50 m2		5 760	6 420	660	11%		Alle andre tiltak på boligeiendom/fritidseiendom
Til- og påbygg/ ombygging annet		7 488	8 560	1 072	14%		Boligbygg (inkl. fritidshus)

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Sats Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Til- og påbygg/ ombygging nye boenheter per enhet		5 472	6 420	948	17%		Boligbygg (inkl. fritidshus)
Tillegg pr. boenhet		5 472	3 210	-2 262	-41%		Boligbygg (inkl. fritidshus)

Diverse tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Bygn. tekn. Installasjoner (pbl. § 20-1 a og f)		6 528	7 490	962	15%		
Mangelbrev sendt etter mottakskontroll på søknad med ansvarsrett		1 000	1 605	605	61%		
Mangelbrev sendt etter mottakskontroll på søknad uten ansvarsrett		500	803	303	61%		
Mangelfulle søknader som returneres		2 000	4 280	2 280	114%		
Skilt / reklame		3 360	3 745	385	11%		
Søknad som trekkes før behandling		2 000	2 140	140	7%		
Trafikk-/samf.anlegg (VA,veg, parkeringsplass, kaianlegg etc.) (pbl. § 20-1 l)		7 680	9 095	1 415	18%		
Vesentlege terrenginngrep, støttemurer, støyskjerm etc. (pbl. § 20-1 k)		6 528	8 025	1 497	23%		

Behandling av søknader om dispensasjon - jf. pbl Kap. 19

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Dispensasjon for fortetting / ny tomt i regulert område		9 024	10 165	1 141	13%		
Dispensasjon for plan / plankrav / byggeforbud etter § 1-8 (oversendt		14 400	16 050	1 650	11%		

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
andre myndigheter til uttale)						
Dispensasjon fra andre forhold, lov, forskrift, avstandskrav etc		4 320	5 350	1 030	24% 	
Dispensasjon fra eldre planer som mangler eller med uklar grad av utnytting - for mindre tiltak i boligområder, dispensasjon fra pbl § 1-8 uten uttale fra andre myndigheter		7 488	8 560	1 072	14% 	
Fravik fra teknisk forskrift		3 264	3 745	481	15% 	

Søknad om endring av tillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Andre bygg og anlegg		5 184	6 420	1 236	24% 	Ved større endringer beregnes gebyr som ved ny søknad
Bolig / fritidsbygg / deling		4 800	5 350	550	11% 	Ved større endringer beregnes gebyr som ved ny søknad

Søknad om bruksendring, jf. pbl § 20-1 d

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Bruksendring hel boenhet, større bygg/ næringsbygg – gjelder ikke ved totalombygging. Da benyttes punktene som for nybygg § 20-3		4 800	6 420	1 620	34% 	Gebyr for ombygging kommer i tillegg

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Bruksendringer av mindre del av bolig		4 205	5 350	1 145	27%		Gebyr for ombygging kommer i tillegg

Riving, jf. pbl § 20-1 e

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Alle bygg - tiltak med ansvarsrett		4 800	5 350	550	11%		Gebyr per bygning. Riving av mindre bygg beregnes etter pbl §20-4

Ansvarsretter og ferdigattest

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Ferdigattest for tiltak med ansvarsrett		2 400	3 210	810	34%		
Ferdigattest for tiltak uten ansvarsrett		1 248	1 605	357	29%		
Melding om tiltak unntatt søknadplikt. Tilsyn og matrikkelføring		576	1 070	494	86%		
Midlertidig brukstillatelse		4 320	5 885	1 565	36%		
Søknad om ansvar - Selvbygger		2 208	2 675	467	21%		

Delingssaker, jf. pbl § 20-1 m.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Fradeling av tomt der hver tomt må vurderes hver for seg		7 680	8 560	880	11%		
Fradeling av tomt i samsvar med tomtedelingsplan/reguleringsplan		6 000	6 420	420	7%		Gebyr for evt. dispensasjon kommer i tillegg.
Tilleggsareal/Arealoverføring		4 320	5 350	1 030	24%		

Oppmålingsforretning

Timepris

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Timepris etter matrikkelloven - For tjenester som skal faktureres etter medgått tid, se § 4-2		1 166	1 290	124	11%		
Utstedelse av matrikkelbrev inntil 10 sider (fastsatt av Kartverket)		175	175	0	0%		
Utstedelse av matrikkelbrev over 10 sider (fastsatt av Kartverket)		350	350	0	0%		

Etablering av matrikkelenhet/Parsell og areal overføringer (ikke til regulert offentlig vei)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Etablering av anleggseiendom - Pris som for etablering av matrikkelenhet		24 420	32 250	7 830	32%		
Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Per matrikkelenhet som etableres		24 420	32 250	7 830	32%		
Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Tillegg per nye grensepunkt som opprettes i saken, også foreløpige grensepunkt		1 277	1 935	658	52%		
Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Tillegg per usikre grensepunkt som må klarlegges i saken		2 442	3 225	783	32%		
Etablering og oppmåling av uteareal på eierseksjon - Halvt gebyr i forhold til etablering av matrikkelenhet							
Etablering og oppmåling av uteareal på eierseksjon - Halvt gebyr i forhold til klarlegging/nyetablering av grensepunkter. Se under etablering av grunneiendom m.v.							
Matrikulering av eksisterende umatrikulert		24 420	38 700	14 280	58%		

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
grunn - Pris som for etablering av matrikkelenhet og klarlegging av eksisterende grensepunkt der grensen ikke tidligere er målt							
Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn - Tillegg per usikre grensepunkt som må klarlegges i saken		2 442	3 225	783	32%		
Pris per overskytende tomt/parsell (reduksjonssats medregnet) (Reduksjonssats gjelder ved oppretting av flere tilgrensende matrikkelenheter samtidig. Det betales 90% av satsene f.o.m 2. tomt/parsell)							
Ved grensejustering samtidig med fradeling av ny parsell betales 25% av satsen for grensejustering, V.nr.							

Etablering av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Etablering av grunneiendom/parsell/areal og festegrunn - Per matrikkelenhet som etableres		31 080	51 600	20 520	66%		
Pris per overskytende tomt/parsell (reduksjonssats medregnet) (Reduksjonssats gjelder ved oppretting av flere tilgrensende matrikkelenheter samtidig. Det betales 90% av satsene f.o.m. 2. tomt/parsell)							
Tillegg per nye grensepunkt som opprettes i saken, også foreløpige grensepunkt		1 277	1 935	658	52%		
Tillegg per usikre grensepunkt som må klarlegges i saken		2 442	3 225	783	32%		
Ved grensejustering samtidig med fradeling av ny parsell betales 25% av satsen for grensejustering, V.nr.							

Grensejustering

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Grunnpris per involverte eiendom.		11 100	14 190	3 090	28% 	Involverte er eiendommer som avgir eller mottar areal, oftest to. Ut over 2 eiendommer - kr 4.600 pr eiendom
Tillegg per nye grensepunkt som opprettes i saken		1 277	1 935	658	52% 	
Tillegg per usikre grensepunkt som må klarlegges i saken		2 442	3 225	783	32% 	

Grunnpris per involverte eiendom.

Ved grensejustering er regelen at netto avgift eller tilført areal til involverte matrikkel-enheter ikke kan overstige 5 prosent, eller maksimalt 0,5 dekar. I tillegg kan ingen enhet avgi brutto areal som i sum overstiger 20 prosent av enhetens areal før justering.

Arealoverføring for anleggseiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Arealoverføring til anleggseiendom - Over bakken		21 090	21 930	840	4% 	Kvantumsrabatt ved flere arealoverføringer i samme sak. 2-5 parseller gir 20% rabatt. >5 parseller gir 30% rabatt
Arealoverføring til anleggseiendom - Under bakken		14 985	15 480	495	3% 	Kvantumsrabatt ved flere arealoverføringer i samme sak. 2-5 parseller gir 20% rabatt. >5 parseller gir 30% rabatt

Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning og klarlegging av rettigheter

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
For inntil 2 punkt		12 210	27 090	14 880	122% 	Gebyr for klarlegging av

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
						rettigheter faktureres etter medgått tid. Når hele tomten måles opp settes gebyret ikke høyere enn gebyrene etter etablering av matrikkelenhet.
For overskytende grensepunkt		2 443	3 870	1 427	58% 	

Påvisning/merking av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
For inntil 2 punkt		7 437	10 320	2 883	39% 	
For overskytende grensepunkt		1 277	1 935	658	52% 	

Etablering av matrikkelenhet/parsell og arealoverføring til regulert offentlig vei

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Etablering av grunneiendom og festegrunn - Per matrikkelenhet som avgir grunn		4 884	5 160	276	6% 	
Pris per overskytende tomt/parsell (reduksjonssats medregnet) (Reduksjonssats gjelder ved oppretting av flere tilgrensende matrikkelenheter samtidig. Det betales 90% av satsene f.o.m. 2. tomt/parsell)						
Tillegg per nye grensepunkt som opprettetes i saken		1 277	1 935	658	52% 	
Tillegg per usikre grensepunkt som må klarlegges i saken		2 442	3 225	783	32% 	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Ved grensejustering samtidig med fradeling av ny parsell betales 25% av satsen for grensejustering, V.nr.						

Kopier og utskrifter av tinglyste eller matrikkelregistrerte dokumenter

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Trendpil	Merknad
Kopi av målebrev, per stykk		175	175	0	0%		Gebyr er merverdiavgiftspliktig
Målebrev i PDF- format, per stykk		175	175	0	0%		Gebyr er merverdiavgiftspliktig
Seksjoneringstegninger - over 10 sider		350	350	0	0%		Gebyr er merverdiavgiftspliktig
Seksjoneringstegninger (etter 1.1.1998) - inntil 10 sider		175	175	0	0%		Gebyr er merverdiavgiftspliktig
Tinglysningsgebyr (fastsatt av staten) - Elektronisk tinglysning		540	540	0	0%		Gebyr er merverdiavgiftspliktig
Tinglysningsgebyr (fastsatt av staten) - papir tinglysning		585	585	0	0%		Gebyr er merverdiavgiftspliktig

Eierseksjonering

Eierseksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
1-8 seksjoner		4 324	4 600	276	6%	
Befaring		1 840	2 760	920	50%	Befaring utføres når kommunen finder det nødvendig ved behandling av saken
Fra 9 seksjoner og mer, tillegg per ny seksjon		276	368	92	33%	
Mangelfulle søknader som returneres		2 000	3 680	1 680	84%	
Oppheve seksjoner		3 312	3 680	368	11%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Søknad som trekkes før behandling		2 000	2 024	24	1%	

Refusjon

Refusjon

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Behandling av refusjonsaker		16 350	16 350	0	0%	

Jordloven

Gebyr etter jordloven

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Deling etter jordlovens § 12		2 000	2 000	0	0%	
Konsesjonsbehandling		5 000	5 000	0	0%	

Forurensningsloven/forurensningsforskriften

Gebyr for tilsyn med avløpsanlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Tilsyn med avløpsanlegg etter kap 13		289	297	8	3%	
Tilsyn med private avløpsanlegg etter kap 12		289	297	8	3%	

Utslippstillatelse fra separate avløpsanlegg, tillatelser etter forurensningsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Behandling av avløpsanlegg kap 13		9 360	9 900	540	6%	
Gebyr for behandling av tiltaksplaner etter kap 2		8 580	9 000	420	5%	

Økonomiplan for 2024-2027

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Private avløpsanlegg kap 12		6 162	6 750	588	10% 	
Utslipp fra oljeutskillere etter kap 15		6 162	6 750	588	10% 	

Utbyggingsavtaler

§ 9-1. Utbyggingsavtale etter plan- og bygningsloven kap. 17

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i Trendpil %	Merknad
Behandling av utbyggingsavtale etter pbl § 17-4		23 040	23 540	500	2% 	

Vedlegg

Kontrollutvalg - budsjettframlegg 2024

13

TYSVÆR KOMMUNE

Saksframlegg

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksnummer
Kontrollutvalet	26.09.23	16/23
Kommunestyret	12.12.23	
Saksansvarlig	Arkivkode	
Sjur Hatlen	212	

KONTROLLARBEIDET I KOMMUNEN - BUDSJETTFRAMLEGG 2024

Sekretariatet sitt framlegg til innstilling:

Tysvær kontrollutval gjer framlegg om eit samla budsjett for kontrollarbeidet i Tysvær kommune for budsjettåret 2024 med ein totalramme på **kr 1 484 000,- eks mva** fordelt på følgjande:

Kontrollutvalet	kr 137 250
Kjøp av sekretariatsteneste	kr 240 000
Kjøp av revisjonsteneste	kr 1 106 750

- Vedlegg:** 1. Budsjettframlegg 2024
2. Perioderapportering 31.07.23 frå RR

Saksorientering Kontrollutvalet skal sjå til at kommunen sine rekneskap blir revidert og at det blir utført forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Utvalet skal utarbeide framlegg til budsjett for kontrollarbeidet. Dette inkluderer budsjett for kjøp av revisjonstenester, sekretariatstenester og utgifter til utvalet. Denne saka blir lagt fram som kontrollutvalet sitt framlegg til budsjett for kommunen sitt kontrollarbeid for 2024.

I følgje kommunelova har kontrollutvalet eit vidt arbeidsfelt og er berre underordna kommunestyret. Kontrollutvalet sitt tilsyn er ikkje avgrensa til berre å gjelde det økonomiske. Kontrollutvalet skal også sjå etter at saksførebuing og vedtaksprosessar, både i administrasjonen og i dei andre politiske organa fungerer på ein måte som garanterer oppfylling av alle faglege krav, og varetar grunnleggande rettstryggleiksomsyn overfor kommunen sine innbyggjarar og andre som måtte bli ramma av kommunale vedtak.

Budsjettframlegg frå kontrollutvalet kan berre bli endra av kommunestyret. Grunnen til at kontrollutvalet sitt budsjett er i ei særstilling, er at utvalet skal vere fritt og uavhengig av dei organa som utvalet skal kontrollere. Det er uheldig om administrasjonen eller eit organ som kontrollutvalet skal kontrollere får innverknad på kontrollorganet si budsjettamme.

Når det gjeld betaling for tenester som vert kjøpt av selskap/samarbeid, vert budsjettet her fastsett av representantskapet og av styret, og kan berre bli endra av desse. Det gjeld i denne saka dei overslag som er oversendt frå Rogaland Revisjon IKS og frå HKS IKS.

1. Kontrollutvalet sine utgifter

Utvalet sine egne utgifter er vidareført som tidlegare år. Kontrollutvalet fastsetter ikkje sjølv møtegodtgjersle. Den er innarbeida i budsjettframlegget for å synleggjere samla kontrollutgifter. Budsjettet sett føre ein aktivitet i utvalet som tidlegare år med 4 møter i året. Kontrollutvalet har opne møter, som blir haldne på ettermiddag. Det er lagt inn midlar til deltaking på kurs/opplæring for det nye utvalet og medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn. Sekretariatets framlegg er på kr 137 250.

2. Sekretariat sine kostnader

Tysvær kommune er medeigar i det interkommunale selskapet Haugaland kontrollutvalgssekretariat (HKS) IKS og kjøper sekretariatstenestene herfrå. Representantskapet vedtok i møtet 24.04.23, sak 6/23 budsjettet for 2024 og eigartilskotet frå deltakarkommunane.

Budsjettet er utarbeida på bakgrunn av selskapsavtalen, der det går fram at det skal betalast ein årleg fast grunnsom og etter nytta timeforbruk basert på eigardel. Kostnadene for Tysvær neste år er sett til kr 240 000, som er ei auke på 5 %. Sekretariatet vert drive etter sjølvkostprinsippet. Ved overskott har midla blitt overført til fond.

3. Revisjonskostnader

Tysvær kommune er medeigar i det interkommunale selskapet Rogaland Revisjon IKS, og kjøper sine revisjonstenester frå dette selskapet. Sekretariatet har mottatt framlegg til budsjett frå selskapet basert på vedtak i representantskapet. Rekneskapsrevisjonen blir utført innanfor fastsatt lovbestemte krav. Forvaltningsrevisjon og andre kontrollar blir som tidligare år budsjettert med 350 timer. Rogaland Revisjon har for 2024 ført opp totalt 950 timer. I dette er det lagt inn 310 timer til rekneskapsrevisjon, 240 timer til attestasjon, oppmøte i utvalet med 50 timer og forvaltningsrevisjon/eigarskapskontroll med 350 timer. Timeprisen er for 2024 sett til kr 1.165.

Kontrollutvalet sitt samla budsjettframlegg

Samla budsjett for 2024 er sett opp i eige vedlegg. Framlegget er på totalt kr 1 484 000. Dersom det vert gjort framlegg om reduksjon i budsjettframlegget, skal det skje av formannskapet i tråd med forskrifta og ikkje av administrasjonen. Dersom kommunestyret vedtar endringar i kontrollutvalet sitt budsjettframlegg må dette meldast til sekretariatet.

Saka vert lagd fram for kontrollutvalet med tilråding til kommunestyret for kommande års ramme for kontrollarbeidet i kommunen.

Aksdal, 19.09.23

Sjur Hatlen

Rådgevar/utvalssekretær

TYSVÆR kommune**Budsjett for kontrollarbeidet 2024**

Art	Kontroll og tilsyn	Budsjett 2023	Budsjett- framlegg 2024
10801	Fast godtgjersle kontrollutvalsleiar	kr 25 000	kr 30 000
10801	Møtegodtgjersle	kr 20 000	kr 24 000
10802	Tapt arbeidsforteneste	kr 3 000	kr 5 000
10990	Arbeidsgiveravgift	kr 7 000	kr 8 000
	Løn og sosiale utgifter	kr 55 000	kr 67 000
11151	Bevertning		kr 1 000
11500	Kurs og opplæring	kr 32 000	kr 50 000
11601	Reiseutgifter	kr 7 000	kr 8 550
11950	Kontingentar/lisensar	kr 9 000	kr 10 700
	Kjøp av varer og tenester	kr 48 000	kr 70 250
13750	Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS	kr 229 000	kr 240 000
13750	Rogaland Revisjon IKS	kr 1 054 500	kr 1 106 750
	Kjøp av sekretariat- og revisjonstenester	kr 1 283 500	kr 1 346 750
	Kontrollutvalets totale budsjetttramme	kr 1 386 500	kr 1 484 000
Oversikt - Rogaland Revisjon IKS			
	Rekneskapsrevisjon, attestasjonar, mm.	kr 666 000	kr 666 000
	Forvaltningsrevisjon/eigarskapskontrollar	kr 388 500	kr 388 500
	Sum oversikt frå revisor	kr 1 054 500	kr 1 054 500
	Timepris	kr 1 110	kr 1 165
	Alle beløp er eks. Mva.		
Timeoversikt			
	Rekneskapsrevisjon	310	310
	Attestasjonar	240	240
	Kontrollutval	50	50
	Anna (rådgivning etc.)	0	
	Sum rekneskapsrevisjon, attestasjonar, mv.	600	600
	Forvaltningsrevisjon	350	350
	Timer i alt	950	950

Handlingsplan for idrett og friluftsliv**Handlingsprogram for idrett og friluftsliv**

Prioritert handlingsprogram for Tysvær kommune for perioden 2024-2027

Ordinære anlegg for idrett og friluftsliv

Pr	Anlegg	Sted	Status	Kostn.	Ansvarlig - utbygger	Kostnadsfordeling			Merknad
						Kom. midle r	Spillemidl er	Anne n Finan s.	
1	Aktivitets- park	Frakkagjer d	Ferdi g	7000	Tysvær kommun e	4550	2000	450	
2	Lysløype	Troppene	Ferdi g	1500	Tysvær kommun e	1000	500		
3	Rehabiliter- ing av garderober	Tysværtun et badeanleg g	Ferdi g	1500 0	Tysvær kommun e	1400 0	1000		
4	Turvei Himakåna	Nedstrand	Ferdi g	4500	Tysvær kommun e	2550	1250	700	
5	Flomlys anlegg	Grinde, Falkeid, Frakkagjer d	Ferdi g	3000	Tysvær kommun e	2500	500		Rehabilitering av flomlysanlegg.
6	Dagsturhytt e	Tysvær	Ferdi g	1000	Tysvær kommun e	250	350	400	Dagsturhytte prosjekt i regi av Rogaland Fylkeskommune
7	Kunstgras- bane Grinde - rehabiliteri ng	Grinde	Ferdi g	5500	Tysvær kommun e	3000	1000	1500	
8	Rehabiliter- ing av svømmehal l	Tysværtun et	Ferdi g	2600 0	Tysvær kommun e	2400 0	2000		Tilskuddet fra spillemidler er foreløpig usikkert.
9	Kunstgras- bane Frakka- gjerd rehabiliteri ng	Frakkagjer d	Ikke Påbe g.	5000	Tysvær kommun e	2800	1200	1000	

Økonomiplan for 2024-2027

10	Haugaland hestesport senter: Klubblokaler, sosialrom	Skeiseid	Påbeg.	2600	Haugaland hestesport arena	0	1300	1300	
11	Kunstgrasbane Straumen	Straumen	Ikke påbeg.	6000	Skjold IL	1000	1500	3500	Omlegging av grasbanen i Straumen til kunstgras
12	Flomlys-anlegg	Førre skole, Førland skole, Nedstrand	Ikke påbeg.	3000	Tysvær kommune	2000	1000		Omlegging til LED-lys på fotballbaner trinn 2
13	Sykkelpark	Grinde	Ikke påbeg.	1000	CKH	0	300	700	Trinn 1 av sykkelpark i Grinde

Uprioriterte anlegg:

Dette er anlegg som er under planlegging, men som ikke har kostnadsoverslag og finansieringsplan klar. Anleggene kan komme inn på prioritert liste når kostnadsoverslag og finansieringsplan er klar.

Tysvær Jeger og fisk – klubblokaler og sanitæranlegg	Sponavika	Bygging av klubblokaler og sanitæranlegg på skytebanen i Sponavika, Skjoldastaumen. Kan bli et samarbeidsprosjekt mellom skytterlagene.
Kunstgrasbane	Grinde	Omlegging av grasbanen i Grinde til kunstgras. Dette må avklares i plansammenheng. Gjeldende område i kommuneplanen er båndlagt i forbindelse med planer om skoleutvidelse og veitrase
Turløype Aksdal – Frakkagjerd	Aksdalsvannet	Ny trase som binder sammen Aksdal og Frakkagjerd langs Aksdalsvannet.
Kunstgrasbane	Falkeid IL	Ny 7'er bane på Troppene i tilknytning til dagens anlegg.
Trial-anlegg	Tysvær	Tysvær trialclubb er på jakt etter nytt område for kjøring. De har i dag et anlegg på Skeiseid ved Dragavika. Dette er et område som er satt av til framtidig boligbygging. De har bedt Tysvær kommune om hjelp til å finne et egnet område for fremtiden.
Tysværtunet idrettshall	Aksdal	Idrettshallen er nå 26 år. Hallen ble bygget bl.a for å dekke behov for trenings- og kampavvikling for håndball, basketball, volleyball og andre innendørsidretter. Det er i den senere tid bygget haller på Frakkagjerd, Grinde og i Tysværvåg, noe som har ført til at behovet for hallflater for typiske inneidretter er endret. Mindre idretter som trimgrupper, styrketrening, drill og turn har andre behov enn det hallen er tilrettelagt for. Det er startet et arbeid

		med å se på muligheter for ominnredning av hallen som vil være bedre tilrettelagt for dagens brukere. Gulvet er også utslitt og må byttes ut.
--	--	---

Nærmiljøanlegg

P r	Anlegg	Stad	Stat us	Kost n.	Ansvarlig utbygger	Kostnadsfordeling			Merknad
						Kom m. Midl er	Spill e- midl er	Andre/dug nad	
1	Nærmiljø- anlegg	Troppene	Ferdi g	600	Tysvær kano- og kajakklubb	90	300	210	Treningspark
2	Nærmiljø- anlegg	Aksdals- brekka	Påbe g.	600	Aksdalsbrek ka Velforening	90	300	210	
3	Nærmiljø- anlegg	Nappatjørn velforening	Påbe g.	300	Nappatjørn velforening	50	150	100	Basketball, sandvolleyball og lys
4	Turvei	Aksdal Parkdraget	Ferdi g	600	Tysvær kommune	300	300		Prosjekt i samarbeid med teknisk VA.
5	Turvei Lys	Aksdal Parkdraget	Påbe g.	600	Tysvær kommune	300	300		
6	Frakkapar k	Frakkagjerd u-skole	Påbe g.	100 0	Tysvær kommune	700	300		Skole/elevråd
7	Nærmiljø- anlegg	Førland skole	Ikke påbe g.	120 0	Tysvær kommune	300	600	300	I samarbeid med FAU
8	Klatre- installasjo n	Lars Hertervigs- plass	Påbe g.	800	Tysvær kommune	500	300		Kunst/klatrepr osjekt på Lars Hertervigs- plass
9	Nærmiljø- anlegg	Grinde skole	Ikke påbe g.	200	Tysvær kommune	100	100		Omlegging kunstgras ballbinge
10	Nærmiljø- anlegg	Frakkagjerd barneskole	Ikke Påbe g.	200	Tysvær kommune	100	100		Omlegging kunstgras ballbinge

Økonomiplan for 2024-2027

1 1	Nærmiljø-anlegg	Tysværvåg skole	Ikke påbeg.	200	Tysvær kommune	100	100		Omlegging av kunstgras ballbinge
1 2	Lysløype	Dragavika	Ikke påbeg.	600	Tysvær kommune	150	300	150	I samarbeid med Friluftsrådet Vest
1 3	Nærmiljø-anlegg	Førre skole	Ikke påbeg.	200	Tysvær kommune	100	100		Omlegging av kunstgras ballbinge
1 4	Aktivitets-anlegg	Førland	Ikke påbeg.	400	Førland IL	60	200	140	Oppgradering av ballbinge
1 5	Nærmiljø-anlegg	Skjoldastrau men	Ikke påbeg.	400	Skjoldastrau men bygdelag		200	200	Bygdalaget v/Notaflot
1 6	Nærmiljø-anlegg	Hervik vel	Ikke påbeg.	100	Hervik vel		50	50	Lysanlegg på nærmiljøanlegg
1 7	Nærmiljø-anlegg	Garhaug velforening	Ikke påbeg.	600	Garhaug velforening	90	300	210	Treningspark
1 8	Sandvolly ball-anlegg	Frakkagjerd	Ikke påbeg.	600	Stegaberg IL/Tysvær komm.		300	300	Event flyttes til ordinære anlegg
1 9	Nærmiljø-anlegg	Mjåsund velforening	Ikke påbeg.	600	Mjåsund velforening	90	300	210	Ballbinge/aktivitets-anlegg
2 0	Nærmiljø-anlegg	Sagbakken	Ikke påbeg.	400	Sagbakken velforening	60	200	140	Ballbinge/aktivitets-anlegg
2 1	Nærmiljø-anlegg	Kallevik Sør	Ikke påbeg.	600	Kallevik sør velforening	90	300	210	Balløkke/aktivitets-anlegg
2 2	Nærmiljø-anlegg/ball-binge	Aksdal Hadlalandsmyra	Ikke påbeg.	600	Aksdal velforening	90	300	210	I tilknytning til aktivitetsområdet/ basketballbane
2 3	Gapahuk	Leirå	Ikke Påbeg.	100	Leirung kystlag		50	50	

Fondsoversikt

Fondsoversikt pr 19.10.23				
Fond samlet	Beholdning 01.01.23	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 19.10.23
Disposisjonsfond	270 552 841	443 200	12 564 004	258 432 037
Bundne driftsfond	13 659 298	0	1 744 709	11 914 589
Ubundne investeringsfond	224 115 924	0	0	224 115 924
Bundne investeringsfond	7 391 980	6 034 881		13 426 861
Samlede avsetninger og bruk av avsetninger	515 720 044	6 478 081	14 308 713	507 889 412
Bundne fond	Beholdning 01.01.23	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 19.10.23
Bundne driftsfond				
Selvkostfond VAR	579 106			579 106
Flyktningmidler	1 655 563		159 965	1 495 598
Oppvekst og Kultur - øremerkede midler	3 387 815		1 119 634	2 268 181
Helse og Mestring - øremerkede midler	2 221 286			2 221 286
Teknisk - øremerkede midler	1 807 012		465 110	1 341 902
Plan	382 321			382 321
NPK	1 682 540			1 682 540
Husbankmidler	1 859 613			1 859 613
Viltfond	84 041			84 041
Sum	13 659 298		1 744 709	11 914 589

Økonomiplan for 2024-2027

Bundne investeringsfond				
Husbanken- ekstraordinære innbetalinger	7 391 980	6 034 881		13 426 861
Sum	7 391 980	6 034 881		13 426 861
Disposisjonsfond	Beholdning 01.01.23	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 19.10.23
Rentefond	25 000 000			25 000 000
Eiendomsskatt sikringsfond	104 500 000			104 500 000
Havbruksfond	27 561 228			27 561 228
Næringsfondet grunnkapital	7 450 000			7 450 000
Næringsfond	426 890			426 890
Forsikringsfond	86 284			86 284
Generelt disposisjonsfond	78 165 392		5 800 000	72 365 392
Husbankens virkemidler	1 696 603			1 696 603
Grønt utviklingsfond	2 828 380	400 200		3 228 580
Stab og interkommunale tiltak	5 927 375		1 308 777	4 618 598
Oppvekst og kultur	5 244 874	43 000	673 960	4 613 914
Helse og mestring	13 199			13 199
Flyktning	11 201 151		4 781 267	6 419 884
Teknisk	451 465			451 465
Sum disposisjonsfond	270 552 841	443 200	12 564 004	258 432 037
Ubunde investeringsfond	Beholdning 01.01.23	Avsetninger	Bruk av fond	Beholdning 19.10.23
Sentrumsfond Aksdal	47 573 370			47 573 370
Investerings- og utviklingsfond	58 353 400			58 353 400

Økonomiplan for 2024-2027

Turløype og lys	952 090			952 090
Bustadfond	8 000 131			8 000 131
Elev og lærarpc	847 935			847 935
Spillemidler	3 400 000			3 400 000
Overskudd 21 til investering	66 217 491			66 217 491
Generelt kapitalfond	38 771 507			38 771 507
Sum overført til investeringsregnskapet	224 115 924	0		224 115 924

Nøkkeltallsanalyse 2023

Nøkkeltallsanalyse basert på KOSTRA tall 2022 (SSB statistikk) finner du [her](#).

Vedlegg - Investeringer per program

Generelle investeringer

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
Investering	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Stab og politisk styring							
Budsjett it-utstyr og programvare	LØPENDE		2 800	2 800	2 800	2 800	11 200
Kjøp av IPAD, lærer- og elevpc til undervisning	LØPENDE		5 500	5 500	5 500	5 500	22 000
Min side - innbygger	2024	120	120	0	0	0	120
Overgang økonomi og erp system til sky	2025	2 000	0	2 000	0	0	2 000
Stedsutvikling og planer	LØPENDE		800	800	800	800	3 200
Utskifting av pc	2025	2 500	1 250	1 250	0	0	2 500
Sum Stab og politisk styring		4 620	10 470	12 350	9 100	9 100	41 020
Oppvekst og kultur							
Flomlys idrettsanlegg - Utskiftning til LED	2026	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Forprosjekt endringer bygg Førresdalen barnehage	2025	125	125	0	0	0	125
Forprosjekt trafikkforhold barnehager	2024	250	0	250	0	0	250
Kino - oppgradering av kinosal	2026	5 980	-0	3 380	0	0	3 380

Økonomiplan for 2024-2027

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2024-27
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Kunstgressbane	2024	2 200	500	0	0	0	500
Frakkagjerd							
Mulighetsstudie	2024	300	300	0	0	0	300
Frakkagjerd							
barneskole							
Ny brønn på	2024	250	250	0	0	0	250
Sandbekken leirsted							
Ny Frakkagjerd	2026	490 000	195 000	170 000	5 000	0	370 000
ungdomsskole (FUS)							
Oppvekst og kultur -	LØPENDE		600	600	600	600	2 400
inventar og utstyr							
Tysværtunet	2025	5 165	1 865	0	0	0	1 865
kulturhus - utskifting							
til ledlys							
Utskifting av	2024	300	600	0	0	0	600
kunstgras i ballbinger							
Sum Oppvekst og kultur		507 570	202 240	174 230	5 600	600	382 670
Helse og mestring							
Aksdal legesenter	2026	12 000	0	11 000	0	0	11 000
ombygging (2023)							
Bil First Responder	2024	300	300	0	0	0	300
funksjon Nedstrand							
Forsterka botiltak	2025	9 598	5 639	5 639	0	0	11 278
med nødvendig							
personalrom							
Helsekvartalet	2028	658 000	200 000	225 000	200 000	100 000	725 000
Investeringsbehov	LØPENDE		500	500	500	500	2 000
institusjoner							
Krisenseter Vest -	2026	100 000	0	45 000	50 000	0	95 000
nybygg							
Oppgradering av	2024	10 000	10 000	0	0	0	10 000
bygg- Vepro							
Utkjøp av to	2024	500	500	0	0	0	500
leasingbiler til AOi							
Sum Helse og mestring		790 398	216 939	287 139	250 500	100 500	855 078
Teknisk							
Aksdaltunet - skifte	2026	2 000	0	0	2 000	0	2 000
av belysning							
Byggeledere	LØPENDE		3 700	3 700	3 700	1 700	12 800
Diverse	LØPENDE		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
reguleringsplaner							
Enøk-tiltak	LØPENDE		625	625	625	625	2 500
Flomsikring gamle	2025	3 500	500	2 000	1 000	0	3 500
boligfelt							
Fornyelse av	LØPENDE		2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
maskinpark teknisk							
Fortau fra	2024	1 100	200	0	0	0	200
Førresparken til Førre							
Kirke							
Frakkagjerdvegen -	2026	12 500	0	0	12 500	0	12 500
tekniske planer							
Gang og sykkelveg	2025	5 800	4 250	1 550	0	0	5 800
langs Høievegen							

Økonomiplan for 2024-2027

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Grunnerverv boligtomter	2023	6 000	0	0	0	2 000	2 000
Infrastruktur Aksdal Vest	2025	78 400	28 500	32 400	0	0	60 900
Infrastruktur Frakkagjerdvegen	2029	55 000	0	0	0	3 000	3 000
Installere varmpumper i energikrevende bygg	2026	3 000	3 000	0	0	0	3 000
Kjøp av elbiler til teknisk drift	2024	500	500	0	0	0	500
Ledlys i kommunale bygg	2027	12 500	3 125	3 125	3 125	3 125	12 500
Ny brannstasjon i Aksdals området	2025	26 300	23 500	2 800	0	0	26 300
Parkdrag Aksdal vest	2027	30 500	1 000	14 500	15 000	0	30 500
Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak	2025	42 600	6 900	23 000	12 700	0	42 600
Solceller på kommunale bygninger	2026	3 000	2 000	0	0	0	2 000
Sykel- og gangvei Aksdal – Frakkagjerd	2025	8 700	950	0	0	0	950
Trekkerør for kommunal fiber	2027	1 500	300	300	300	300	1 200
Varmpumper kommunale boliger	2026	900	300	300	300	0	900
Sum Teknisk		293 800	82 350	87 300	54 250	13 750	237 650
Kirken							
Førre Kyrkjegård	2024	12 000	3 250	0	0	0	3 250
Kirkebakken	2024	1 000	1 000	0	0	0	1 000
Nedstrand							
Maling av kirker	2026	2 400	600	600	600	600	2 400
Minnelunder på 3 av gravplassene	2025	600	600	0	0	0	600
Sum Kirken		16 000	5 450	600	600	600	7 250
Felleskostnader							
KLP - kjøp av aksjer	LØPENDE		2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Sum Felleskostnader		0	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Finansiering							
Helsekvartalet	2028	-20 000	0	0	0	0	0
Sum		1 612 388	519 949	564 119	322 550	127 050	1 533 668

Selvkostinvesteringer

Beløp i 1000

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Teknisk							

Økonomiplan for 2024-2027

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Ferdig	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
	år	prosjektutgift					
Forprosjekt VA + overvann - Stuvikneset	2024	250	250	0	0	0	250
VA - Aksdal Vest	2025	37 000	13 400	13 600	0	0	27 000
VA - Avløpsledning - Nygård terrasse	2025	4 400	4 200	0	0	0	4 200
VA - Avløpsledning Aksdal til Skeiseid	2026	17 400	1 000	13 400	3 000	0	17 400
VA - Avvikle pumpestasjon Asparsletta	2024	150	150	0	0	0	150
VA - Byggeledere	LØPENDE		2 400	2 400	2 400	2 400	9 600
VA - Etablere måleroner vann	LØPENDE		300	300	300	300	1 200
VA - Forprosjekt - Lysevatnet	2024	2 000	2 000	0	0	0	2 000
VA - Forprosjekt nytt renseanlegg avløp Skjoldastraumen	2026	800	0	0	800	0	800
VA - Forsterket vannforsyning Grinde og Aksdal	2025	7 200	5 200	0	0	0	5 200
VA - Frakkagjerdvegen	2029	20 300	0	0	0	1 000	1 000
VA - Grinde Oppdimesjonering av vannledning langs fylkesvei 515	2025	4 800	3 800	0	0	0	3 800
VA - Hovedplan vann og kloakk	2026	1 600	1 600	0	0	0	1 600
VA - Kjøp av vannmålere	LØPENDE		350	350	350	350	1 400
VA - Nytt toppsystem Vann og Avløp	2025	3 000	3 000	0	0	0	3 000
VA - Oppgradering av pumpestasjoner og renseanlegg	LØPENDE		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
VA - Oppgradert vannforsyning fra Straumen skole til krysset Skjoldastraumsvegen/Nesvegen	2027	3 000	250	2 750	0	0	3 000
VA - Rammebevilgning	LØPENDE		3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
VA - Rehabilitering ledningsnett Fjellvegen, Lyngvegen og Einervegen i Førre	2026	800	0	0	800	0	800
VA - Rehabilitering ledningsnett P2 mot Aksdal	2025	12 500	12 000	0	0	0	12 000
VA - Rehabilitering i eldre budstadsområde Garhaug/Grinde - Grovamy	2023	4 300	300	0	0	0	300
VA - Reservevannsforsyning inkludert O-alternativet	2029	503 000	1 000	100 000	150 000	252 000	503 000
VA - Slåttevik-Odland	2024	6 000	6 000	0	0	0	6 000
VA - Småget pumpestasjon	2025	12 800	12 600	0	0	0	12 600
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Furuvegen i Førre	2027	500	-0	0	500	0	500
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Førre Hageby	2026	500	0	500	0	0	500
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Granlivegen-Fjellvegen-Einervegen-Lyngvegen i Førre	2024	800	800	0	0	0	800
VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Myrbakken	2026	500	0	500	0	0	500
VA Frakkagjerd - Dragavika	2024	16 800	800	0	0	0	800
VA og overvann - strekningen Grovamy - Grinde bedehus	2024	3 000	0	3 000	0	0	3 000
VA Prosjektleder	2034	3 600	900	900	900	900	3 600
Sum Teknisk		667 000	76 300	141 700	163 050	260 950	642 000

Økonomiplan for 2024-2027

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum
	Ferdig år prosjektutgift	Netto 2024	2025	2026	2027	2024-27	
Sum		667 000	76 300	141 700	163 050	260 950	642 000

Generelle investeringer

Stab og politisk styring

Budsjett it-utstyr og programvare

I vedtatt økonomiplan ligger det inne 2,8 mill. kroner til kommunes it investeringer. Bevilgningen skal dekke innkjøp av utstyr sentralt og videre utskifting av utstyr innen alle resultatområdene og stab. Bevilgningen skal også dekke innkjøp til eksisterende fagprogram. Ved nybygg, ombygginger m.v. skal nødvendig IT-utstyr vere del av samlet investering for bygget, og ikke belastes det ordinære investeringsbudsjettet.

I 2023 inngår kommunens IT avdeling i Haugaland IKT, men kommunens investeringer i infrastruktur, kommunalt utstyr og fagprogram skal kommunen selv dekke. I tillegg skal denne posten også dekke innkjøp som støtter opp om digitalisering dersom innkjøpet kan klassifiseres som investeringskostnad

Kjøp av IPAD, lærer- og elevpc til undervisning

Tysvær kommune lagt om fra å lease IPAD og PC i grunnskolen, til å kjøpe. Ved å kjøpe utstyret kan kommunen vurdere levetiden på IPAD og PC i hvert enkelt tilfelle, og kjøpe nytt når det er behov. Dersom kommunen kan forlenge levetiden på utstyret vil det medføre klimagevinster i tillegg til at kommunen sparer 350 000 kroner årlig på denne omleggingen. Innsparingsgevinsten tilfaller oppvekst og kultur.

Min side - innbygger

Min side er hoveddør inn til alt. Kostnaden er knyttet til webservice (knytning mot ulike system i kommunen). Noen ting er på plass, men det mangler ein del.

MIN SIDE er et av tiltakene som er spilt inn i veikartet for digitalisering, og er i samsvar med intensjon om mer digital selvbetjening. Innbyggerne logger seg inn et sted, og man får mindre henvendelser til kommunen.

Overgang økonomi og erp system til sky

Dagens løsning for Økonomi og ERP system er lokalt installert. Leverandør går over til å bare levere løsning i sky, og vil slutte å supportere dagens system innen få år. Ny løsning vil være i sky siden ingen leverandører leverer løsning som er lokalt installert. Det vil imidlertid medføre en del oppstartskostnader og kjøp av integrasjoner som vil være engangskostnader og skal føres i investeringsregnskapet. Det er noe usikkerhet rundt kostnadene.

Stedsutvikling og planer

Å se samfunnsutvikling, stedsutvikling og arealbehovet for kommunal tjenesteutvikling i sammenheng, er en viktig kommunal oppgave. Nye boligområder og nye boligprosjekt er under planlegging og vil bidra til gjentatte innbyggere i Tysvær i årene fremover.

I 2023 starter arbeidet med kommuneplanens arealdel som en oppfølging av samfunsdelen sin arealstrategi.

Det blir satt av ressurser til kommuneplanens arealdel, nye reguleringer av boligområder og stedutvikling for å følg opp satsningsområdene. Summene blir dekket av investerings- og utviklingsfondet.

Utskifting av pc

Innspill til budsjett 2024-2025, utskifting av PCer, ansvar 1640:

Totalt er det behov for å skifte ut 178 PCer i administrasjonen i perioden 2024-2025.

Følgende kriterier er da lagt til grunn for utskifting:

- PCene er gamle og støtter ikke Windows 11 og har vært i bruk de siste 6 mnd.
- Alle nye PCer bør være Lenovo.

Oppvekst og kultur

Flomlys idrettsanlegg - Utskiftning til LED

Lysanleggene på idrettsanleggene har store kostnader både i forhold til reparasjoner og strømforbruk.

Det er de siste årene byttet ut flomlysanlegg i Grinde, Troppene og på Frakkagjerd. For å fullføre dette prosjektet vil banene i Nedstrand, Førland og Førre skole være de neste anleggene.

Nye LED-lys er besparende både for drift av anlegget og når det gjelder strømkostnader. I tillegg gir disse lysene mye bedre lysforhold samt mindre lysforurensing. Driftsmessig er de enkle å styre, og vi slipper i stor grad klager på lysanlegg som står på når banene ikke er i bruk.

Vi vil kunne søke spillemidler på disse anleggene.

Nedstrand: Dette er en fullstørrelse bane med 6 master. Lysanlegget er 10 år i 2024 og kvalifiserer dermed til spillemidler for rehabilitering av anlegget. Det har vært utfordringer med styringssystem noe som fører til at lyset står på unødvendig mye. I tillegg er det kostnader med utskiftning av armaturer og elektronikk. Det er kostbart og vanskelig å få tak i deler til anlegget. Nytt anlegg vil føre til mer effektiv bruk av anlegget, samt lavere drifts- og energikostnader.

Førland: Dette er en mindre bane med 4 master. Anlegget er gammelt, uten godt styringssystem og det er kostbart og vanskelig å få deler til anlegget.

Førre skole: Mindre bane med allerede LED-armaturer, men har et dårlig styringssystem. I utgangspunktet vil dette anlegget kun ha behov for mindre utskiftninger for å kunne fungere optimalt.

Total kostnad: 3 mill. kroner. Spillemidler: 1 mill. kroner, netto kostnad 2 mill. kroner. Dette er erfaringstall fra utførte prosjekt i 2022/2023.

Forprosjekt endringer bygg Førresdalen barnehage

Under pandemien viste det seg at barnehagebygget i Førresdalen utfordret muligheten for å organisere driften på en måte som ivaretok smittevern hensyn. Deler av barnehagenes leke- og oppholdsareal ble derfor omgjort til garderober. Endringen har gitt effekt både på tidsbruk, logistikk og pedagogisk kvalitet, i tillegg til at det gir bedre smittevern. Endringen medfører redusert leke- og oppholdsareal.

Med redusert leke- og oppholdsareal er det viktig å sikre at alt areal er godt utnyttet. Det er rom i bygget uten ventilasjon der store vindusflater gjør det for kaldt om vinteren og for varmt om sommeren.

Det er behov for å gjøre utbedringer som sikrer at alt areal både er godt utnyttet og tilpasset for aktivitet gjennom hele året.

Endringer i barnegruppen med et betydelig antall 1-åringer gir behov for å kunne dele barnegruppen i mindre grupper. Det er derfor behov for å justere rominndelingen for å få mindre grupperom/lekekroker.

Det er ikke lengre egen kokk i barnehagen. Barnehagen er bygget med et felleskjøkken for alle avdelingene i barnehagen. Grunnbemanningen må nå tilberede måltider for barna, og det er utfordrende å forlate barnegruppene med fysisk avstand til kjøkkenet.

Det er meldt om behov for flere tilpassinger i bygget og det er viktig at det først blir gjort en helhetlig vurdering av bygget. Rådmannen ser derfor behov for at det gjennomføres et forprosjekt for å få oversikt over helheten i bygget før endringer kan gjennomføres.

Forprosjekt trafikkforhold barnehager

Det oppstår til tider uoversiktlige trafikksituasjoner rundt Førresfjorden barnehage. Det er derfor ønskelig med et forprosjekt der løsninger for trafikkavvikling blir vurdert. Det er registrert at flere barnehager har tilsvarende problematikk. Det blir derfor foreslått å vurdere trafikkforhold rundt alle barnehagene i forbindelse med ny barnehagebruksplan.

Kino - oppgradering av kinosal

Litlesalen i Tysværundet har slitte seter og dører og trenger en oppgradering. Det tas også høyde for å bytte ut slitte møbler i vestibylene.

Kinoprojektorer er skiftet i begge salene i samsvar med ny digital teknologi i 2022.

Kunstgressbane Frakkagjerd

Kunstgressbanen på Frakkagjerd er fra 2006. Forventet levetid på kunstgrasbaner er 10 - 15 år. I 2023 er banen 17 år, og den bærer preg av mye bruk gjennom disse årene. Det er behov for at dekket skiftes ut, og at det etableres tiltak i tråd med nye krav fra Miljødirektoratet, som ble innført i 2021. Gummigranulat er spredd rundt i området rundt banen og kunstgresset går i oppløsning. Det foreslås derfor å fremskynde planlagt tiltak.

Det rapporteres fra brukerne av banen at dekket er hardt og at spillegenskapene er dårlige. Belastningsskader kan fort oppstå som følge av dette.

Det planlegges for at når nytt dekke legges på banen skal det ikke brukes gummigranulat som innfyll, men et organisk innfyll av kork og kokus. Baner som har brukt dette organiske innfyllet melder om gode erfaringer og velger det samme igjen når banedekket skiftes.

Finansiering av tiltaket deles mellom Tysvær kommune, Stegaberget idrettslag og spillemidler.

Tysvær kommune: 1 700 000 kroner (Av dette utgjør 800 000 kroner mva som blir refundert)

Spillemidler: 1 200 000 kroner

Stegaberget IL: 1 100 000 kroner

Der er gjort en prisjustering for 2024 fra tidligere estimat:

Prisvekst, samt utbedringer av en fjellskjæring fører til økte kostnader som må dekkes av Tysvær kommune.

Prisen på kunstgras har steget mye de siste årene, og det er forventet høyere priser framover.

Det anbefales å tilføre prosjektet 500 000 kroner for å sikre gjennomføring i 2024.

Mulighetsstudie Frakkagjerd barneskole

Klasseromsmodulene ved Frakkagjerd barneskole ble satt opp som midlertidig tiltak for å løse kapasitetsproblemer. Modulene har nå stått i 10 år og driftsforholdene er ikke bra. Grupperom i den ene modulen brukes som klasserom for å få plass til alle klassene. Dette resulterer i at det ikke er mulighet for elever å trekke seg litt tilbake, andre steder enn i gangen og toalettet. Det er ikke mulighet i bygget for å dele klassen i gruppearbeid. Det er ønskelig å få vurdert ulike muligheter for hvordan klasseromskapasiteten kan bedres, særlig med tanke på den eldste modulen.

Mulighetsstudie skal blant annet dekke utgifter til kostnadsberegninger og skisseforslag.

Ny brønn på Sandbekken leirsted

Brønn på Sandbekken leirsted ble ødelagt i 2021 og leirstedet har vært stengt for overnattingsaktivitet. Rådmannen benyttet tiden til å vurdere alternative løsninger for Sandbekken. Blant annet salg, videreføre dagens driftsmodell og alternativ drift. Rådmannen har sett muligheter for bedre og billigere drift med å sette teknisk/praktisk drift til Sætre gård som en del av undervisningen for ungdomsskoleelever som har behov for et alternativt skoletilbud. Dette er i utgangspunktet et prøveprosjekt som kan bli permanent hvis det er vellykket. En forutsetning er at det etableres ny brønn slik at det er tilgang på drikkevann på Sandbekken.

Ny Frakkagjerd ungdomsskole (FUS)

Kommunestyre vedtok i egen sak 28.03.23 å bygge ny skule ungdomsskole på Frakkagjerd.

Den nye ungdomsskolen på Frakkagjerd vil ha kapasitet til 450 elever med mulighet for 540 elever ved behov, og har et bruttoareal på 7400 m2. Den nye skolen er et fremtidsretta bygg med et innholdsrikt uteområde og vil tilby betydelig bedre fasiliteter og et helt moderne læringsmiljø sammenlignet med eksisterende ungdomsskole. Dette vil legge til rette for bedre trivsel og læring for elevene. Skoleanlegget skal i første rekke tilrettelegges for skoleformål, men i tillegg skal anlegget brukes av andre i nærmiljøet utenom skoletiden. Det skal legges til rette for god kommunikasjon og samarbeid mellom aktører i skolen, og mellom skolen og eksterne aktører. Den nye ungdomsskolen skal være et viktig oppvekstsenter for de som går på skolen og et godt fungerende nærmiljøanlegg for mange andre. Det betyr at den ikke bare skal fylle skolefunksjoner, men også være en viktig arena for identitetsbygging, sosiale relasjoner og kulturell eller fysisk aktivitet. Skolebygget, sammen med uteområdet, skal derfor legge til rette for et mangfold av aktiviteter slik at hver enkelt skoleelev skal oppleve tilhørighet, mestring og autonomi. Når skoledagen er over, skal det være naturlig å bli værende på skolen for å gjøre lekser, delta i idretts og kulturaktiviteter eller bare møte venner i en uformell og avslappende atmosfære.

Det nye skoleanlegget skal være et levende samlingssted der elevene skal finne tilholdssted og blomstre, og mennesker i ulik alder og med ulikt interessefelt og funksjonsnivå skal dras inn i organiserte og uorganiserte fellesskap. Slik kan samhandling mellom ulike grupper og generasjoner fremmes. Skolen skal være en møteplass for alle og være med på å bidra til utjevning av geografiske og sosiale forskjeller.

Totalkostnaden er budsjettetert til 490 mill. kroner eks mva.

Arbeidet med ny ungdomsskole på Frakkagjerd er startet, og Tysvær kommune har montert et byggekamera på stedet slik at det er mulig å følge byggeprosessen. Byggingen kan følges time for time [her](#).

Oppvekst og kultur - inventar og utstyr

Barnehagene, skolene og kulturhuset får fra tid til annen uforutsette behov for utskifting av kritisk materiell. Dette kan være knyttet til vernerunde, materiell som går i stykker eller endret behov på grunn av sammensetning av barn/elever. Når et slikt oppstått behov har et avgrenset kostnadsomfang vil det være ressursbesparende å kunne søke kommunalsjefen om midler til gjennomføring i stedet for å kjøre full budsjetttrunde.

Oppvekst og kultur har drift i 17 bygg og 15 uteområder for barn.

Tysværtunet kulturhus - utskifting til ledlys

Det er tidligere skiftet til LED lys i basseng, idrettshall, storsal, bibliotek og sportssenter. I resten av kulturhuset er det utgåtte og delvis defekt lys som bør skiftes til LED lys, det er snart slutt på deler og pærer til lampene. Det vil gi mindre energiforbruk og mulighet for å styre lys i større grad. Disse rommene gjenstår: Nygaardsal, Litlesal kinosal (inkludert trappelys), vestibyle i alle 3 etasjer, adm del/kontor, tenkeloft, musikkloft, lager og tekniske rom, verksted, gangarealer.

Utskifting av kunstgras i ballbinger

Graset i ballbingene ved skolene: Frakkagjerd barneskole, Grinde skole og Tysværvåg skole er utslitt. I tillegg har de innfyll av gummigranulat, som ikke er gunstig.

Kunstgraset som nå ligger på nevnte baner er slitt, og det fører til at kunstgrasfibre dras med ut av bingen, sammen med gummigranulat. Nye krav vedtatt i 2022 innebærer at det kreves tiltak som f.eks oppsamling og rister for å hindre spredning. Dette er tiltak som må gjennomføres i forbindelse med rehabilitering. Type kunstgras som er planlagt brukt ved en rehabilitering er uten innfyll, kun litt sand for stabilisering av banen. Dermed trenger en ikke tenke på tiltak som skal hindre spredning av gummigranulat. Denne typen kunstgras vil ikke kreve noen ytterligere tiltak.

Pris for utskifting er ca kr 200 000 pr bane. Det gis tilskudd fra spillemidlene på 50 % av kostnaden. Det er ulik størrelse på ballbingene og prisen som er oppgitt er erfaringstall i forhold til utskifting ved Nedstrand barne- og ungdomsskole, gjennomført i 2022.

Kostnad er forutsatt at kommunen fjerner eksisterende kunstgras og leverer til godkjent mottak. Verdien av denne jobben blir godkjent som egeninnsats/dugnad i en spillemiddelsøkning, slik at totalkostnad kan bli noe høyere, men at det gis økt spillemidler på bakgrunn av denne egeninnsatsen.

Ballbingene ved Straumen skole og Førre skole er også med innfyll av gummigranulat, men er litt nyere enn de nevnte. Disse bør også byttes i løpet av noen år. Det samme gjelder for ballbingene på Førland og Troppene, men disse er ikke kommunale.

Helse og mestring

Aksdal legesenter ombygging (2023)

I forbindelse med den planlagte utvidelse av antall leger ved Aksdal legesenter er det behov for noe ombygging av eksisterende lokaler.

Det er behov for oppgradering av elektrisk anlegg og utskifting av ventilasjonsanlegget i bygget. Denne oppgraderingen er planlagt i 2025.

Bil First Responder funksjon Nedstrand

First Responder funksjonen i Nedstrand må ha driftssikker bil tilgjengelig for utrykning på kort varsel. Hjemmetjenestens biler benyttes over hele kommunen og kan ikke avses til dette formålet.

Bilen må i tillegg ha god framkomst-evne siden det rykkes ut både dag/natt og til alle årstider til båthavner, hyttefelt, turområder m. m. Det har bl.a vært utrykking til turveien opp mot Himakånå.

Forsterka botiltak med nødvendig personalrom

Arbeid og habilitering har ved en av seksjonene hatt tilsyn fra Statsforvalter. For å imøtekomme lovmessige krav er det nødvendig å se på løsninger som innebærer store endring i nåværende bygg/ alternativt utbygg av ny leilighet med særlige løsninger og personalrom.

Tilsynet var i 2021 og det har i etterkant vært en prosess der en har drøftet alternative løsninger. I forprosjektet har tre mulige alternativer har vært utredet, med konklusjon at kun et alternativ er gjennomførbart teknisk. Løsningen som forprosjektet har kommet frem til er å bygge en ny leilighet med tilhørende personalrom i tilknytning til eksisterende bygg.

Arkitekt, sammen med kommunale representanter, har utarbeidet en skisse for ny leilighet i tråd med brukerens og kommunens spesifikke behov innenfor gjeldende regelverk.

Kostnadsoverslaget gir en kostnad på 11,2 mill. kroner inkl. mva.

Det vil være mulig å søke om investeringstilskudd fra husbanken for finansiere deler av prosjektet dersom kommunen bygger et tilbygg med en ekstra leilighet. Dagens satser for tilskudd er 45 % av maksimalt godkjente anleggskostnader, begrenset oppad til 1 679 000 kroner pr. leilighet.

Total kostnadsoverslag	11 278
Mva	- 2 255
Tilskudd husbanken	- 1 679
	7 344

Helsekvartalet

I politisk sak den 15.06.21 om omstilling av heldøgns omsorgstilbud i Tysvær kommune ble det vedtatt følgende:

1. Kommunestyret vedtar at fremtidig utbygging av heldøgns omsorgstilbud i Tysvær kommune skal bestå av både institusjonsplasser og omsorgsboliger med tilpasset bemanning.
2. Kommunestyret vedtar å samle kommunens institusjonsplasser i et nytt helsekvartal i Aksdal. Helsekvartalet skal erstatte dagens institusjonsplasser på Tysværtunet, Akسدaltunet og Nedstrandtunet aktivitet- og omsorgsentre i forbindelse med at nytt helsekvartal ferdigstilles.
3. Kommunestyret ber rådmannen starte planarbeidet om helsekvartal i Aksdal. Arbeidet skal ha bred medvirkning. Saken legges frem for kommunestyret for endelig investeringsbeslutning i løpet av 2022.

4. Kommunestyret vedtar at nytt helsekvartal skal plasseres på tomten vest for Tysværtunet kulturhus.

Arbeidet med nytt Helsekvartal startet opp høsten 2021 med forprosjektet. Helsekvartalet skal bestå av en rekke rom og funksjoner. Noen er spesialiserte, andre av mer generell art. Bygget skal støtte opp om valgt tjeneste- og arbeidsplasskonsept, og samtidig legge til rette for at det kommer endringer i årene som kommer. Tilrettelegging for samhandling og tverrfaglig samarbeid er essensielt for å kunne optimalisere kommunens ressursbruk. Tjenester som kan ha god effekt av å være sammen eller i umiddelbar nærhet av hverandre, skal samlokalisert i helsekvartalet.

Det planlegges for følgende funksjoner i anlegget:

- Institusjon, langtidsplasser
- Institusjon, forsterkede plasser
- Institusjon, korttidsplasser – inkludert avlastningsplasser, rehabiliterings og lindrende plasser til øyeblikkelig hjelp døgnet (ØHD)
- Omsorgsboliger med tilpasset bemanning (tilgjengelig personale hele døgnet)
- Base for hjemmetjenesten
- Ressurs- og tjenestekontor
- Base personal psykisk helsetjeneste
- Fysio- og ergoterapitjenesten
- Små møteplasser - mellom beboere og pårørende/innbyggere
- Forsamling- og møtelokale (frivillige, konsert mm)
- Dagtilbud
- Storkjøkken med kafé/kantinedrift?
- Vaskeri for beboertøy
- Treningsrom sambruk med fysioterapi og ergoterapi
- Gode utearealer (sansehage)
- Sykepleieklipp
- Tannpleie
- Legekontor – skal kunne benyttes av flere (helsekvartal, låne av fastlege)
- Private aktører som for eksempel drift av kafé, frisør, hudpleier og fotterapeut til beboerne.

Helsekvartalet i Tysvær skal være et inkluderende og levende bygg for beboere, ansatte og innbyggerne i kommunen. I dette bygget skal beboerne støttes i å mestre hverdagen sin, pårørende og andre besøkende skal føle seg velkomne, de ansatte skal styrkes i måten de jobber på, og bygget skal oppleves mer som et hjem enn en institusjon. For å oppnå et slikt bygg må man tenke nytt rundt hvordan man gir tjenester, og hvordan beboerne skal motta dem.

I 2023 har prosjektet arbeidet med tjenestekonsept og rom- og funksjonsprogram og lyst ut en konkurranse knyttet til hvile entreprenør som skal få være med inn i samspillsfasen og få mulighet til å bygge dersom investerings sak blir vedtatt.

Rådmannen har som mål at helsekvartalet skal være ferdigstilt i 2027. På nåværende tidspunkt i prosjektet har ikke kommunen oversikt over totalkostnaden på prosjektet. Kostnad vil være klar når saken skal til endelig behandling. Prosjektet er foreløpig budsjettert med et forsiktig anslag på 500 mill. kroner eks. mva som kommunal andel. Dette er uten usikkerhet og prisstigning som vi bli beregnet når tilbudsummen er klar. Det understrekes at dette er kun en foreløpig kalkyle. Helsekvartalet vil utløse investeringstilskudd fra Husbanken.

I oktober starter evalueringsfasen av tilbudet. Rådmannen vil komme med en statusoppdatering til formannskapet/kommunestyret så snart som praktisk mulig.

Investeringsbehov institusjoner

Dette gjelder inventar som møbler og utstyr i institusjonene i kommunen. Bruk av rammebevilgning må skje utfra prioritet.

Krisenseter Vest - nybygg

Krisenseter Vest skal bygge nytt samlokalisert krisenseter lokalisert i Tysvær kommune. Saken skal vedtas av alle 16 eierkommuner. I Tysvær ble saken (053/22) vedtatt i kommunestyret 27.09.22.

"ST- 053/22 Vedtak:

- 1. Tysvær kommune slutter seg til planer for bygging av nytt samlokalisert krisenseter i Tysvær kommune ved Aksdal sentrum.*
- 2. Tysvær kommune skal føre opp og eie bygget.*
- 3. Det skal gjøres avtale om leie av bygget mellom Tysvær kommune og Krisenseter Vest IKS.*
- 4. De 16 eierkommunene garanterer for sin eierdel av Krisenseter Vest sine leiekostnader for bygget til Tysvær kommune i 20 år."*

Det er estimert kostnader for bygget på 100 mill. kroner. Mer eksakte kostnader vil ikke fremkomme før anbud på prosjektet foreligger.

Status høsten 2023 er at investeringen skyves med 1 år ut i tid.

Oppgradering av bygg- Vepro

Tysvær Vepro holder til i eldre og lite funksjonelle bygninger på Frakkagjerd. For å drifte Tysvær Vepro videre på Hamrane er det nødvendig å ta grep på bygningene for å tilfredsstille HMS-krav. I forbindelse med tilsyn fra arbeidstilsynet sommer 2023 på Vepro er det funnet forhold som ikke er i samsvar med regelverk. Kommunen har fått lukket avvikene ved å benytte omliggende bygg som garderobefasiliteter og pauserom. Løsningen er ikke hensiktsmessig over tid og det er flere forhold ved bygget på Frakkagjerd som vil kreve mer omfattende tiltak i nærmeste fremtid.

Avgjørelsen mellom å renovere eksisterende eiendom og kjøpe eller leie alternative lokaler er ikke alltid lett. Området på Frakkagjerd derimot er i dag en del av B/T3 i områderegeringsplanen for Frakkagjerd sentrum og regulert for boligformål/privat-offentlig tjenesteyting.

Rådmannen anbefaler ikke å rehabilitere eiendommen for å møte dagens krav til funksjon og ytelse. Rådmannen ønsker å se på muligheter til alternative lokaler for Vepro og vil komme tilbake til kommunestyre med status og mulige løsninger. Det er ikke brukt ressurser for å utrede kostnader for total rehabiliteringsbehov på Vepro-bygget. For å signalisere at det vil påløpe kostnader relatert til Tysvær Vepro er det lagt inn 10 mill. kroner i budsjett, men som ikke vil være dekkende.

Utkjøp av to leasingbiler til AOi

AOi disponerer blant annet to leasingbiler, som har dobbelcabin med lasteplan på. Bilene er gått ut av produksjon og Tysvær kommune vil ikke ha mulighet til å etablere avtale om å lease tilsvarende biler.

Bilene brukes i tjenesten AOI og bilen kan transportere utstyr på lasteplanet. Bilen har en trekk kraft over 2 tonn og kan transportere bla. en liten gravemaskin eller en fliskutter. Leasing selskapet har gitt Tysvær kommune dispensasjon til å forlenge avtalen for den ene bilen til januar 2024, 1 år på overtid, for den andre går avtalen ut i 2024. Leasingselskapet har skriftlig gitt tilbakemelding at de ikke ønsket å forlenge avtalene ytterligere.

Teknisk

Aksdaltunet - skifte av belysning

På Aksdaltunet er det et stort antall forskjellige lyskilder og forkoblingsutstyr. Dette er lite energieffektive kilder som det etter hvert blir problemer å anskaffe, i tillegg til at energiforbruket er for høyt. Besparelsen ved å skifte til LED belysning med styring er stor. Referanse prosjekt vil bli Nedstrandstunet som ble utført 2021. Med erfaringen fra Nedstrandstunet vil det være realistisk kostnad på 2 mill. kroner inkludert montering. Besparelsen på energi kan antas å være 400 000 kroner i årlig besparelse på energi og materiell forbruk.

Byggeledere

Tysvær kommune har 3 prosjektledere/byggeledere og leder for prosjektavdeling som jobber med gjennomføring av byggeprosjekt i kommunen.

Diverse reguleringsplaner

Kommunen kjøper tjenester til reguleringsplaner i løpet av året.

Enøk-tiltak

Det er behov for mindre enøk-tiltak i flere bygg. Dette kan være nye varmepumper, skifting til ledlys, lys og temperaturstyringssystem. Særlig i perioder med høyere prisnivå på strøm blir det synlig at er fornuftig med å gjennomføre enøk tiltak for å redusere energiutgiftene.

Flomsikring gamle boligfelt

Dei tekniske løsningene i gamle boligfelt klarer ikke utfordringene som klimaendringene nå gir, for eksempel i gamle boligfelt i Aksdal øst, Garhaug i Grinde, Førre/Frakkagjerd området og Bådsvik i Skjoldastraumen.

Det må utarbeides overvannsplaner og utføres flomsikringstiltak med utbedring av flomveger, utbedring av delstrekninger med overvannsledninger og fordrøyningsmagasiner for å forsinke vannet.

Etter at behovet for konkrete overvannsplaner er utarbeidet vil kostnader for utføring av nødvendige tiltak bli konkretisert.

Fornyelse av maskinpark teknisk

Det blir sett av 2 mill. kroner årlig til fornyelse av maskinparken i Teknisk drift, renhold, Idrett-park-friluftsliv og Arbeid og inkludering. Det er en forutsetning at innkjøpt utstyr kan regnes som investering, med minimum 3 års levetid, og har en kostnad på minimum 100 000 kroner.

Fortau fra Førresparken til Førre Kirke

Førrevegen er kommunal vei, og er skolevei for de som bor i Vestlifeltet og nyetablerte Førresparken. Den blir også brukt for å komme seg fra vest til Førresfjorden Brygge og boligområdene i Førreområdet. For å trafiksikre denne strekningen må det bygges 150 meter fortau som vist på skissen under.

Rogaland fylkeskommune har gitt tilskudd på 400 000 kroner til trafikkisikringstiltaket, som forutsetter oppstart i løpet av 2023. Prosjektet er igang, og det pågår arbeid med grunnerverv. En regner med å få utbetalt tilskuddet fra Rogaland fylkeskommune. Finansiering av tiltaket utover tilskuddet fra Rogaland fylkeskommune finansieres av rebudsjetterte midler til gang og sykkelsti.

Frakkagjerdvegen - tekniske planer

Områderegeringsplanen for Frakkagjerd sentrum legger opp til sentrumsutvikling gjennom fortetting av boliger og næringsvirksomhet. Store deler av planen viser areal til barne- og ungdomsskolene, barnehage, helse- og omsorgstjenester og idrett. Planen viser trafikkisikre løsninger for gående, syklende og kjørende. Hovedformålet da planarbeidet startet var behovet for å utbedre Frakkagjerdvegen.

Finansieringen, som tar utgangspunkt i selvkost, kan bli utfordrende i og med kommunen selv må dekke deler av denne. Refusjon fra private utbyggere må sikres gjennom refusjonssaker og/eller utbyggingsavtaler. Refusjon vil ta tid, og kommunen må påregne lang forskuttering.

Arbeidet med overordnet teknisk plan for Frakkagjerd og teknisk plan for Frakkagjerdvegen startet i 2019, og var ferdig i 2021.

Gang og sykkelveg langs Høievegen

Rogaland fylkeskommune (RFK) skal i 2023-24 gjennomføre utbedring av Høieveien fra krysset med Frakkagjerdvegen og knapt halvveis til avkjørsel mot Dragavika. Utbedringen strekker seg like langt sørover som detaljreguleringsplan B18-7 i regi av Skeiseid Utvikling (SU). SU skal samtidig bekoste GS-

veg med belysning og støyvoll. Tysvær kommune skal samtidig etablere ny VA-grøft med ny hovedavløpsledning fra Frakkagjerd, vannforsyning fra Dragavika, og overvannsledning.

RFK har sagt seg villig til å ta på seg rollen som byggherre. RFK vil lyse fellesprosjektet ut på anbud. Kommunens VA-prosjekt vil utgjøre et eget kapittel i utlysningen, og entreprenør vil da fakturere kommunen direkte.

RFK vil videre utbedre Høievegen de resterende ca 625 meter til avkjørsel mot Dragavika dersom Tysvær kommune bekoster GS-veg med belysning på denne strekningen. Kostnad 3 250 000 kroner. Her skal Tysvær kommune grave grøft til VA-ledninger. Spørsmålet er om Tysvær kommune samtidig skal ta den ekstra kostnaden med å fundamentere for GS-veg oppå VA-ledningene, legge asfalt, og etablere belysning.

Det vil være både økonomiske og praktiske synergier knyttet til samtidig utførelse av fylkeskommunens utbedringsprosjekt, kommunens VA-prosjekt og GS-veg.

Kravet om GS-veg på strekningen nevnt ovenfor utgjør rekkefølgekrav til videre utbygging av Skeiseid sør for B18-7. Her har både Skeiseid Utvikling og Tysvær kommune grunneierinteresser. På spørsmål om deling av utgifter svarer Skeiseid Utvikling at dersom det skal være aktuelt med en slik avtale må utbetalingstidspunkt knyttes til brukstillatelse for første bolig på B18-8, som er første byggetrinn mot sør etter de 100 boligene som er klarert i kommuneplanen på B18-7.

Prosjektet er i 2023 detaljprosjektet. I forbindelse med detaljprosjektering er det avdekket økt grøftevolum, behov for ekstra kummer, og prisøkninger på veganlegg i perioden mai 2022 til mai 2023 har vært på 15% noe som er unormalt høyt. Revidert kostnadsoverslag pr. oktober 2023 er Tysvær kommune sin andel 5,8 mill. kroner. Andel Skeiseid utvikling/Berge sag er 5,2 mill. kroner i forbindelse med utbygging av B 18-7.

Rådmannen anbefales at Tysvær kommune øker finansieringen av GS veg med belysning til 5,8 mill. kroner. Det tas sikte på i etterkant å inngå avtale med SU om delfinansiering av kostnader med GS veg og belysning i forbindelse med deres planer om utbygging av B18-8.

Grunnerverv boligtomter

I forbindelse med tjenesteutvikling, bebyggingstrategi og boligpolitikk er det viktig å ha nødvendige areal til disposisjon. Det er satt av 2 mill. kroner hvert år. I vedtatt økonomiplan kan midlene avsatt i investerings- og utviklingsfondet også brukes til kjøp av tomtgrunn.

Infrastruktur Aksdal Vest

Utvikling og utbygging av trekanttomta (næring og bolig) i Aksdal forutsetter godkjent reguleringsplan for tomten, og utarbeidelse av teknisk plan for nødvendig utbygging av omkringliggende veisystem i Rådhusvegen og Aksdalsvegen og vann og avløpsanlegg. Reguleringsplanen er planlagt behandlet og godkjent i 2022-2023. Utarbeidelse av teknisk plan startet i 2022, og er planlagt ferdigstilt i løpet av 2022. Dette er etappe 2 av prosjektet infrastruktur Aksdal, og skal klargjøre vei og VA infrastruktur slik at trekanttomten kan bebygges. Når etappe 2 er utført vil arbeidene være sluttført i Aksdal nord for E134.

Dette prosjektet omfatter ny rundkjøring nord for E 134, ny gangbru over E 134 og trafiksikre løsninger for myke trafikanter i Rådhusvegen og Aksdalsvegen.

I budsjettbehandlingen for 2022 ble det foreløpig satt av 15 mill. kroner i 2022 og 2023 for å vise at her vil det komme kostnader til utbygging av veisystemet rundt trekanttomten i Rådhusvegen og Aksdalsvegen. Kostnadsoverslag per august 2023 viser en kostnad på 75,4 mill. kroner med

fullfinansiering av prosjektet i perioden 2023-2025. Det er omfattende arbeid som skal utføres, slik at byggetiden er beregnet til å være 1,5-2 år.

Oppgradering av VA anlegg utføres samtidig og er omtalt i eget prosjekt 62191.

Infrastruktur Frakkagjerdvegen

Områderegeringsplanen for Frakkagjerd legger opp til sentrumsutvikling gjennom fortetting av boliger og næringsvirksomhet. Planen viser trafiksikre løsninger for gående, syklende og kjørende. Hovedformålet da planarbeidet startet var behovet for å utbedre Frakkagjerdvegen. Områdeplanen ble godkjent av kommunestyret mars 2023.

Arbeidet med teknisk plan for Frakkagjerd har pågått parallelt med områdeplanen, og teknisk plan var ferdig i 2021.

Finansieringen, som tar utgangspunkt i selvkost, kan bli utfordrende i og med kommunen selv må dekke deler av denne. Refusjon fra private utbyggere må sikres gjennom refusjonssaker og/eller utbyggingsavtaler. Refusjon vil ta tid, og kommunen må påregne lang forskuttering.

Dette prosjektet omfatter oppgradering av Frakkagjerdvegen med trafiksikre løsninger. Revidert kostnadsoverslag med prisøkninger i perioden 2021-2024 er 55 mill. kroner som er lagt inn med finansiering for gjennomføring i perioden 2027-2029. Oppgradering av vann- og avløpsledninger (prosjektnummer 62193) må utføres samtidig med oppgradering av Frakkagjerdvegen.

Installere varmepumper i energikrevende bygg

Ved å installere varmepumper i energikrevende bygg (Tysværtunet, Nedstrandtunet og Aksdal Barnehage), vil det gi store besparelser i energi til oppvarming - samt at det gir stor miljøgevinst.

Kjøp av elbiler til teknisk drift

Kommunale bygg har behov for å erstatte en fossilbil med en EL-bil, samt utkjøp av bil fra rådhuspoolen.

Ledlys i kommunale bygg

Lysrør utgår fra handel på grunn av krav om utfasing av dette fra nasjonale og internasjonale myndigheter.

Det medfører store kostnader da en stor del av bygningsmassen er av eldre type og kommunen må bytte alle lyskilder over en periode på 3-4 år.

Kommunen vil samtidig klare å hente ut besparelser i form av energibruk og oppnå miljøgevinst.

I alle kommunale bygg er det talt opp mellom 4 500 og 5 000 lysstoffrør som altså utgår fra handel.

Anbefalingen er å gå på nye LED-armatur, og ikke bytte til LED-lysrør.

Et LED-armatur koster 2 000 kroner inkl. montering - noe som gir en totalt kostnad på omkring 12,5 mill. kroner inkl. mva.

Ny brannstasjon i Aksdals området

Aksdal brannstasjon, som ligger i underetasjen på Rådhuset i Aksdal, oppfyller ikke kravene når det gjelder garderober og dusjer med rene og skitne soner med skille for menn og kvinner. Arbeidstilsynet forventer en plan for permanente løsninger for Aksdal brannstasjon innen 01.11.2023, og med ferdigstillelse innen 2024.

Det er ikke mulig å bygge om eksisterende brannstasjon i Aksdal for å ivareta permante løsninger som Arbeidstilsynet krever. Tilkomsten vil også bli blokkert når planlagt utbygging av tomt på sørsiden av hovedinngangen til Rådhuset blir realisert.

Rådmannen har derfor utarbeidet et skisseprosjekt der alternative tomter i Akdsalsområdet er vurdert. Kostnadene for alternativene varierer fra 23,5 mill. kroner til 26,3 mill. kroner. Rådmannen anbefaler at det blir lagt inn finansiering av ny brannstasjon i Akdsalsområdet i 2024.

Parkdrag Aksdal vest

Arbeidet med skisseprosjektet startet i januar 2023 med befaring i området. Samtidig er det avholdt flere innspillmøter med innbyggere, offentlige tjenester og næringsliv. Deretter ble det avholdt et åpent dialogmøte med presentasjon av foreløpige skisser en lørdag i februar. Det kom inn viktige innspill som ble tatt med videre i arbeidet med parkdraget.

Målet er at parkdraget skal bli en attraktiv og universelt utformet forbindelse som gir en parkfølelse gjennom Aksdal sentrum. Målet er at denne veien blir valgt i stedet for bilen for å komme seg rundt i Aksdal. Det er foreslått variasjon underveis, som plassdannelser og variasjon i beplantning og belegning. Det legges opp til mange muligheter for hvile og aktiviteter underveis, samt muligheter for ulike sosiale møteplasser.

Illustrasjon Parkdraget

Aksdal Vest er en av tre deler i parkdraget. Aksdal vest er regulert til sentrumsutvikling med forretning/kontor/tjenesteyting (Felt BKB1) i sør, Bolig/tjenesteyting (Felt BKB2) i nord og boligbebyggelse (Felt BKS1 og BKS2) i nord og vest. Parkdraget inngår i reguleringsplanen, regulert til hhv. lekeplass (Felt o_BLK), gangvei/gangareal/gågate (Felt SGG1 og SGG2) og torg (Felt ST). I dette prosjektet er det tatt med en utvidelse av parkdraget, slik at det også omfatter byggegrenser til omkringliggende bygg samt et mulig taklandskap på bygg i nord (Helsekvartalet). Dette gir en mer helhetlig løsning av hele området, og gir parkdraget et større areal.

Illustrasjon Aksdal Vest

Det er ønskelig at lekeplassen i Aksdal vest, som har en attraktiv beliggenhet, blir en områdelekeplass med noen attraksjoner som tiltrekker seg barn/ungdom/voksne. Kombinasjonen med boliger, helsekvarter og næring vil føre til at mange forhåpentligvis kommer til å bruke denne plassen. I resten av parkdraget er det fokus på natur og bevaring, mens i dette området er det ønskelig med mer innslag av tilrettelegging og møteplasser.

Lars Hetervigs plass

Kulturhusets solrike nordfasade tilrettelegges for opphold med beplantede pergolaer over sitteplasser eller uteservering. Det er lagt inn midler til dette tiltaket i 2024.

Illustrasjon Pergola Lars Hetervigs plass

Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak

I 2018 ble det gjennomført et forprosjekt for ombygging og oppgradering av Rådhuset som hadde en samlet kostnadsramme på 29,3 mill. kroner eks. mva. Kommunestyret vedtok under budsjettbehandlingen for 2019 å utsette prosjektet i påvente av nærmere vurdering av bygningsmessige og organisatoriske forhold.

Rådmannen har i 2021-2022 revidert forprosjektet som ble ferdigstilt april 2022. Det er sett på oppgradering av Rådhuset i forhold til behov for etterisolering, utskifting av vindu, oppvarming og ventilasjon. Bygget tilfredsstiller ikke HMS krav, og med oppgradering kan bygget driftes mer energieffektivt.

Innledning

Rådhuset er bygd i 3 ulike byggetrinn:

- Byggetrinn 1, Vestfløy 1971.
- Byggetrinn 2, Midtfløy 1984.
- Byggetrinn 3, Østfløy 1992.

Følgende ENØK-tiltak er sett på:

Utskifting av flere ventilasjonsaggregat, konvertering til vannbåren varme med energibrønner, og nye vinduer og etterisolering av vestfløy (byggetrinn 1).

Konvertering til vannbåren varme med tilhørende energibrønner muliggjør at det om sommeren kan benyttes kjøling fra energibrønner til å kjøle ventilasjonsluft. Alle elektriske panelovner erstattes med radiatorer med vannbåren oppvarming.

Som alternativ til konvertering til vannbåren varme er det også sett på et alternativ der eksisterende elektrisk oppvarming beholdes. Det er da lagt til grunn elektriske varmebatterier i nye ventilasjonsanlegg.

Tiltak omtalt i revidert forprosjekt

Bygningsmessige tiltak

Bygningsmessig standard på byggetrinn 1 er vesentlig dårligere enn på resterende bygg. Det er derfor her det anbefales større oppgraderinger i forhold til utskifting av alle vinduene, etterisolering og vindtetting av fasadene. Det anbefales også å tilleggisolere etasjeskillet mot kaldloftet på denne delen. I tillegg må vinduer i sørfasaden i midtfløyen skiftes.

Eksisterende ventilasjons rom er for små for utskifting av ventilasjons aggregatene. Det må derfor etableres to nye ventilasjons rom. Ett på loftet over vestfløyen, og ett i 2. etasje i midtfløy (lagerrom i rådmannsgangen). Her må takkonstruksjonen heves lokalt. Noe av kanalnettet for ventilasjon må bygges om. En del av himlinger må da tas ned for å gi tilkomst. Dette gjelder også under galleriet i kommunestyresalen.

Det monteres ny utvendig automatisk solavskjerming på alle fasader mot øst, sør og vest.

Ved konvertering til vannbåren oppvarming må det etableres ett nytt teknisk rom. Beste plassering av dette er i garasjen i kjelleren i østfløyen. Garasjen blir idag benyttet av oppmålingsavdelingen.

Erstatningsgarasje må skaffes. For tilstrekkelig kapasitet i varmeanlegget etableres det 12. stk. energibrønner. Disse er foreslått plassert hovedsakelig på nordsiden av rådhuset. Det er også muligheter til å plassere noen på parkeringsplassen.

Energibesparelse

Tysvær Rådhus bruker 850-900 000 kWh elektrisk strøm pr år i dag. Med bygningsmessige tiltak på vestfløy og nye tekniske anlegg inkludert vannbåren varme er det estimert en årlig besparelse på 400 000 kWh.

- Med energipris på 1,5 kr/kWh gir dette en årlig besparelse på 600 000 kroner.
- Med energipris på 2 kr/kWh gir dette en årlig besparelse på 800 000 kroner

For alternativ løsning uten vannbåren varme via radiatorer, vil de bygningsmessige tiltak og nye ventilasjonsanlegg gi en forventet besparelse på 70 000 kWh pr år.

Solcelleanlegg

I forbindelse med ENØK- tiltak på rådhuset, kan det være naturlig å vurdere installasjon av solcelleanlegg på byggets takflater. Bygget har øst-/vest og sør vendte takflater som kan egne seg til dette. Solcelleanlegg er ikke en del av prosjektmandatet, men dersom det bevilges midler i prosjektet kan dette utredes nærmere i detaljprosjekteringsfasen. Investeringskostnaden for et solcelleanlegg på 50 kWp anslås til 550 000 kroner. Et solcelleanlegg på denne størrelsen kan en forvente en årlig energiproduksjon på 33 MWh de første 25 år. Estimert nedbetalingstid på anlegget:

- Med energipris 1,5 kr/kWh - 12 år
- Med energipris 2 kr/kWh - 9 år

Kostnadsoverslag

Kostnadsoverslag for anbefalte løsning med utskifting av vinduer, tilleggsisolering, ny solavskjerming, utskifting av ventilasjonsaggregater, som inkluderer konvertering til vannbåren oppvarming har en rammekostnad på 36,9 mill. kroner inkl. mva. Eventuelt solcelleanlegg er ikke medtatt i denne summen, da det ikke var en del av mandatet.

Kostnadsoverslag – Alternativ løsning uten konvertering til vannbåren varme og energibrønner. Det er sett på et alternativ der varmeanlegg beholdes slik det er, og at det ikke konverteres til vannbåren varme og energibrønner. Rammekostnad: 26,8 mill. kroner inkl. mva

Kostnadsoverslag – Kun etterisolering og utskifting av vinduer i vestfløy, samt ny solavskjerming hele Rådhuset. Rammekostnad: 9 mill. kroner inkl. mva

Det er stor usikkerhet i forhold til prisstigning på grunn av ettervirkninger etter Corona pandemien, samt det pågående konflikten i Ukraina. Prisstigning er derfor ikke medtatt for noen av alternativene, og kan påvirke sluttsommen i alle alternativene.

Det blir anbefalt at en går for løsning som inkluderer konvertering til vannbåren varme. Som redegjort ovenfor vil dette gi en betydelig årlig energibesparelse.

Etter justering for prisstigning i 2023 og 2024 er rammekostnad for anbefalt løsning 39,5 mill. kroner inkl. mva.

Solceller på kommunale bygninger

For å få ned klimagassutslippene, bedre energiøkonomisering og redusere strømutfgifter kan solcellepanel på taket av kommunale bygninger være lønnsomt langs flere dimensjoner. I 2023 vil det foregå et arbeid med å kartlegge energieffektivisering i kommunen. En del av dette arbeidet er å undersøke hvilke eksisterende bygg det er mulig å installere solcellepanel på. Det er vanskelig å konkret beregne innsparing, men etter all sannsynlighet vil solcellepanel være en lønnsom investering over en lengre tidshorisont. Dersom strømprisene holder seg høy, vil installasjon av solceller gjøre seg betalt over kortere tid.

Sykkel- og gangvei Aksdal – Frakkagjerd

Tysvær kommune har som satsningsområde i eksisterende samfunnsdel at kommunen skal utvikle et aktivt og fremtidsrettet kommunesenter i Aksdal. Ett av virkemidlene for å oppnå dette er å legge til rette for gode sykkel- og gangstier inn til Aksdal.

Det er i dag dårlige forhold for syklende og gående mellom Aksdal og Frakkagjerd. Rådmannen startet i 2020 et mulighetstudie på strekningen for å se om det er mulig å få til en god og trygg løsning langs eksisterende veg. Dette er fulgt opp med at det i 2021 ble startet opp arbeid med reguleringsplan og teknisk plan med kostnadsoverslag for oppgradering av gang- og sykkelveg på strekningen Aksdal - Frakkagjerd. Før arbeid kan igangsettes må reguleringsplan godkjennes, og teknisk plan må være utarbeidet. Reguleringsplanen skal til behandling i løpet av 2023, og samtidig blir Teknisk plan ferdigstilt og godkjent.

Rådmannen la inn investeringsmidler i 2021 for å komme igang med prosjektet, og utarbeide reguleringsplan og teknisk plan. Utarbeidet kostnadsoverslag per august 2022 var på 7,8 mill. kroner. Det har vært sterkt prisvekst de 2 siste åren, og prisjustert kostnadsoverslag i perioden 2022-2023 er 8,7 mill. kroner Utbygging kan først starte i 2024 etter at reguleringsplanen er godkjent.

Trekkerør for kommunal fiber

I forbindelse med gjennomføring av prosjekter der vann- og avløpsgrøfter inngår blir det lagt ned trekkerør for kommunal fiber som skal kunne benyttes av VA og IT. Det gjøres større innkjøp av trekkerør fordi det er økonomisk gunstig. Trekkerørene legges på lager for bruk i aktuelle prosjekter. Det er lagt inn årlige beløp i perioden 2024-2027 til innkjøp av trekkerør for kommunal fiber.

Varmepumper kommunale boliger

Det er stor økonomisk og miljømessig gevinst med å investere i varmpumper som kilde til oppvarming.

Kirken

Førre Kyrkjegård

Dette er et prosjekt som det har vært satt av midler til over flere år. Erfaringar frå siste tilsvarende anlegg i Nedstrand og Tysværvåg kan tilsi en kostnadsramme på rundt 12 mill. kroner for utvidelse av kirkegård, noe som også ligger inne i økonomiplanen. I lys av senere års prisstigning må det her tas forbehold om ytterligere kostnader når utbyggingsplaner ligger klare. I dialog med kommunen vil det bli utarbeidet nytt kostnadsoverslag.

Det er forventet sterk økning i gravferder i ytre del av kommunen de kommende årene og det må legges til rette for nye graver i Førre. Ved utbygging vil de også legges til rette for nye gravferdsformer som navnet minnelund og urnevegg. Begge deler kan redusere behovet for fremtidige utvidelser.

Kirkebakken Nedstrand

Fylkeskommunen skal i gang med bygging av fortau rundt deler av uteområdet til Nedstrand kirke. TKF har i god dialog med Fylkeskommunen vurdert tilkomst, parkering med meir inne på kirkebakken. Det foreligger planer som vil resultere i en større ombygging av området, også delvis inne på kirken sitt område. Fylkeskommunen har ikke finansiering klar for sin del av prosjektet og det er uklart når utbyggingen vil skje. I anbudsgrunnlaget som Fylkeskommunen har utarbeidet ligger det inne en opsjon på kirken sin del av kostnadene med opparbeidelse av kirkebakken.

Maling av kirker

Vi har til nå hatt ein 10 år syklus på utvendig maling av kirkene. I 2024 er det det 10 år siden Tysvær kirke ble malt . Så blir det Førre og Aksdal i 2025 og 2026. I 2024 vil det også være behov for noe oppussing innvendig i Tysvær kirke. Ved maling av eldre trebygninger er det ikke uvanlig å se at det er behov for mindre utbetringer av roteskader etc. 600 000 kroner (inkludert mva) som ligger inne i økonomiplanen kan synes noe lavt med tanke på siste års pris og lønssøkning og bør økes til minimum 650 000 kroner.

Minnelunder på 3 av gravplassene

Gravplassene i Tysvær er i dag tilrettelagt for kistegravlegging. Ved kremasjon blir kistegraver i all hovedsak benyttet til nedsetting av urner. Kistegraver krever mye areal (4,5 m²/grav). Flere steder er det nå tilrettelagt for egne urnefelt samt for navnet minnelund. På en navnet minnelund er det et felles gravminne der det blir satt opp skilt med navn mv på avdøde. Urner blir satt ned på et areal i tilknytning til minnesmerke. En urne trenger bare 0,25 m². For pårørende som velger denne gravferdsformen vil de slippe vedlikehold av et eget plantefelt ved gravsteinen da dette er felles. Erfaringer fra andre fellesråd er at det bør være mulig å få omdisponert areal til formålet på eksisterende gravplass og lagt til rette for relativt beskjedne summer; 150-200 000 kroner pr navnet minnelund. For Førre sin del blir dette en del av totalprosjektet ved utvidelse der. For Tysvær, Skjoldastraumen og Nedstrand bør det være mulig å få dette til innenfor en totalkostnad på 600 000 kroner. Dette vil være en investering der vi reduserer behovet for fremtidige utvidelser av gravplassene da vi reduserer arealet som går til hver enkelt gravlegging samt at vi kan utnytte areal som ikke kan nyttes til kistegravlegging.

Felleskostnader

KLP - kjøp av aksjer

Kommunen er pliktet til å betale inn årlig egenkapitalinnskudd til KLP for fellesordningen og sykepleierordningen.

Finansiering

Helsekvartalet

I politisk sak den 15.06.21 om omstilling av heldøgns omsorgstilbud i Tysvær kommune ble det vedtatt følgende:

1. Kommunestyret vedtar at fremtidig utbygging av heldøgns omsorgstilbud i Tysvær kommune skal bestå av både institusjonsplasser og omsorgsboliger med tilpasset bemanning.
2. Kommunestyret vedtar å samle kommunens institusjonsplasser i et nytt helsekvartal i Aksdal. Helsekvartalet skal erstatte dagens institusjonsplasser på Tysværtunet, Akسدaltunet og Nedstrandtunet aktivitet- og omsorgsentre i forbindelse med at nytt helsekvartal ferdigstilles.
3. Kommunestyret ber rådmannen starte planarbeidet om helsekvartal i Aksdal. Arbeidet skal ha bred medvirkning. Saken legges frem for kommunestyret for endelig investeringsbeslutning i løpet av 2022.

4. Kommunestyret vedtar at nytt helsekvartal skal plasseres på tomten vest for Tysværtunet kulturhus.

Arbeidet med nytt Helsekvartal startet opp høsten 2021 med forprosjektet. Helsekvartalet skal bestå av en rekke rom og funksjoner. Noen er spesialiserte, andre av mer generell art. Bygget skal støtte opp om valgt tjeneste- og arbeidsplasskonsept, og samtidig legge til rette for at det kommer endringer i årene som kommer. Tilrettelegging for samhandling og tverrfaglig samarbeid er essensielt for å kunne optimalisere kommunens ressursbruk. Tjenester som kan ha god effekt av å være sammen eller i umiddelbar nærhet av hverandre, skal samlokalisert i helsekvartalet.

Det planlegges for følgende funksjoner i anlegget:

- Institusjon, langtidsplasser
- Institusjon, forsterkede plasser
- Institusjon, korttidsplasser – inkludert avlastningsplasser, rehabiliterings og lindrende plasser til øyeblikkelig hjelp døgnet (ØHD)
- Omsorgsboliger med tilpasset bemanning (tilgjengelig personale hele døgnet)
- Base for hjemmetjenesten
- Ressurs- og tjenestekontor
- Base personal psykisk helsetjeneste
- Fysio- og ergoterapitjenesten
- Små møteplasser - mellom beboere og pårørende/innbyggere
- Forsamling- og møtelokale (frivillige, konsert mm)
- Dagtilbud
- Storkjøkken med kafé/kantinedrift?
- Vaskeri for beboertøy
- Treningsrom sambruk med fysioterapi og ergoterapi
- Gode utearealer (sansehage)
- Sykepleieklinikk
- Tannpleie
- Legekontor – skal kunne benyttes av flere (helsekvartal, låne av fastlege)
- Private aktører som for eksempel drift av kafé, frisør, hudpleier og fotterapeut til beboerne.

Helsekvartalet i Tysvær skal være et inkluderende og levende bygg for beboere, ansatte og innbyggerne i kommunen. I dette bygget skal beboerne støttes i å mestre hverdagen sin, pårørende og andre besøkende skal føle seg velkomne, de ansatte skal styrkes i måten de jobber på, og bygget skal oppleves mer som et hjem enn en institusjon. For å oppnå et slikt bygg må man tenke nytt rundt hvordan man gir tjenester, og hvordan beboerne skal motta dem.

I 2023 har prosjektet arbeidet med tjenestekonsept og rom- og funksjonsprogram og lyst ut en konkurranse knyttet til hvile entreprenør som skal få være med inn i samspillsfasen og få mulighet til å bygge dersom investerings sak blir vedtatt.

Rådmannen har som mål at helsekvartalet skal være ferdigstilt i 2027. På nåværende tidspunkt i prosjektet har ikke kommunen oversikt over totalkostnaden på prosjektet. Kostnad vil være klar når saken skal til endelig behandling. Prosjektet er foreløpig budsjettert med et forsiktig anslag på 500 mill. kroner eks. mva som kommunal andel. Dette er uten usikkerhet og prisstigning som vi bli beregnet når tilbudsummen er klar. Det understrekes at dette er kun en foreløpig kalkyle. Helsekvartalet vil utløse investeringstilskudd fra Husbanken.

I oktober starter evalueringsfasen av tilbudet. Rådmannen vil komme med en statusoppdatering til formannskapet/kommunestyret så snart som praktisk mulig.

Selvkostinvesteringer

Teknisk

VA - Aksdal Vest

Utvikling og utbygging av trekantomtten (næring og bolig) i Aksdal forutsetter godkjent reguleringsplan for tomten, og utarbeidelse av teknisk plan for nødvendig utbygging av omkringliggende vegsystem i Rådhusvegen og Aksdalsvegen og vann og avløpsanlegg. Reguleringsplanen er planlagt behandlet og godkjent i 2022-2023. Utarbeidelse av teknisk plan startet i 2022, og er planlagt ferdigstilt i løpet av 2022. Dette er etappe 2 av prosjektet infrastruktur Aksdal, og skal klargjøre vei og VA infrastruktur slik at trekantomtten kan utvikles. Når etappe 2 er utført vil arbeidene være sluttført i Aksdal nord for E134.

Dette prosjektet omfatter opparbeidelse av nye VA anlegg i Rådhusvegen og Aksdalsvegen slik at trekantomtten kan utvikles og bebygges. Kostnadsoverslag per august 2023 viser en kostnad på 32,8 mill. kroner med fullfinansiering av prosjektet i perioden 2023-2025. Det er omfattende arbeid som skal utføres, slik at byggetiden er beregnet til å være 1,5-2 år.

Oppgradering av veisystemet utføres samtidig og er omtalt i eget prosjekt 64130.

VA - Avløpsledning - Nygård terrasse

Pumpestasjonen for Nygård terrasse pumper i dag kloakken opp til høybrekk på Høievegen rett nord for Gamle Førre trevare. Dette gir høye strømutgifter, og pumpene blir utslitte etter bare 6 års drift. Det blir derfor anbefalt å legge ny pumpeledning rett over Førresfjorden til pumpestasjonen i Førresbotn. Prosjektet må samkjøres med prosjektet ny pumpestasjon ved Småget.

Prosjektet ble første gang kalkulert i 2019. Det har vært unormalt høy prisstigning i perioden 2020-2023. Utarbeidet kostnadsoverslag 2023 er på samlet 4,4 mill. kroner. Prosjektet er planlagt utført i 2025.

VA - Avløpsledning Aksdal til Skeiseid

Det ble i 2019 utarbeidet en overordnet plan for vann- og avløps (VA) utbygging i Aksdal i forbindelse med områdeplanen for Aksdal.

Den overordnede planen for VA utbygging i Aksdal forutsetter ny avløpsledning gjennom Aksdalsvannet til Skeiseid, og at hele Aksdal skal føre avløpet via denne ledningen for å unngå de store pumpekostnadene med dagens løsning med pumping over til Frakkagjerd. Videre vil det avlaste avløpsnettets på Frakkagjerd som er i dårlig forfatning, og som er planlagt skiftet ut i forbindelse med oppgradering av Frakkagjerdvegen.

Ny avløpsledning gjennom Aksdalsvannet til Skeiseid har et revidert prisjustert kostnadsoverslag på 17,4 mill. kroner. Med tanke på de videre utbygginger som er planlagt i Aksdal de nærmeste årene er det lagt inn finansiering av prosjektet i perioden 2024-2026.

VA - Avvikle pumpestasjon Asparsletta

Det er to pumpestasjoner som ligg under bakken, en inne i eit gardstun (Asparsletta 29), og en som ligger ved noen høye murer nedenfor Nånesvegen 22. Her er det vanskelig å kome til og sikringsskapet som styrer begge pumpestasjonene står på nedsiden av muren. Det er heller ikke tilfredsstillende i forhold til HMS og arbeidsmiljø. Kommunen vil sanere disse to pumpestasjonene. Flere løsninger kan

vurderes f.eks. styrt boring under husene frå begge pumpestasjonene, koble de sammen og la kloakken renne ned til Aksdalsvatnet, evt. bygge ny pumpestasjon.

VA - Byggeledere

Tysvær kommune har 3 prosjektledere/byggeledere som jobber med gjennomføring av VA prosjekt i kommunen.

VA - Etablere målesoner vann

Tysvær kommune har i dag mange vannmålesoner. Det er en overvåking som gir mulighet for å se på avvik i vannmengder i de forskjellige sonene. Avvik i vannmengder kan bety lekkasjer. Avviksmålig er et instrument for å avdekke lekkasjer, og i hvilken sone lekkasjen er.

Det vil være nødvendig å øke antallet soner for å få bedre oversikt. Kommunen vil etablere fire nye målesonar årlig. I tillegg kommer nye målesonar i forbindelse med nye utbygginger i kommunal og privat regi.

VA - Forprosjekt - Lysevatnet

Det er påvist alger i Lysevatnet som i ytterste fall kan utvikle giftstoffer.

Det må derfor kjøres et nødvendig forprosjekt for å avklare om det å forlenge og senke (og eventuelt flytte) inntaksledningen, vil ha noen effekt for vannkvaliteten.

For å avdekke dette, må det gjennomføres et prøvetakingsprogram for Lysevatnet, med mulig påfølgende forlengelse og senking av inntaksledningen.

VA - Forprosjekt nytt renseanlegg avløp Skjoldastraumen

Viser til hovedplan avløp der det ligger inne etablering av nytt renseanlegg for avløp i Skjoldastraumen.

Det er idag 2 slamavskillere med utslipp utenfor slusene i Skjoldastraumen. Rådmannen anbefaler at det blir gjennomført et forprosjekt der løsninger og kostnadsoverslag inngår.

VA - Forsterket vannforsyning Grinde og Aksdal

I 2022 er det gjennomført forprosjekt for vurdering av vannforsyningen og brannvannsforsyningen til Grinde området. I utgangspunktet skulle forprosjektet ta for seg Grinde området, men tidlig i forprosjektet ble det avklart at også Aksdal måtte inkluderes. Forprosjektet har vurdert dagens situasjon og behov for tiltak.

Forprosjektet har avdekket nødvendige tiltak for å forsterke vannforsyning til områdene Grinde og Aksdal i nær framtid. Langsiktige løsninger må avklares ved neste rullering av hovedplan for vannforsyning.

Forprosjektrapporten konkluderer med at følgende tiltak må gjennomføres:

1. Ny overføringsledning mellom Fuglavatnet og eksisterende vannleidningsnett på Garhaug/Kophaug, og montering av trykkøkingspumper.
2. Eksisterende vannledninger mellom krysset Skjoldastraumsvegen/Grovamyrr og krysset ned mot Stemnestaden må oppdimensjoneres.

Dette prosjektet omfatter tiltak 1 med ny overføringsledning mellom Fuglavatnet og Garhaug/Kophaug, og montering av trykkøkingspumper med finansiering i 2023-2024. Kostnadsoverslaget i forprosjektet inkludert prisstigning er 7,2 mill. kroner.

VA - Frakkagjerdvegen

Områdereguleringsplanen for Frakkagjerd legger opp til sentrumsutvikling gjennom fortetting av boliger og næringsvirksomhet. Planen viser trafikksikre løsninger for gående, syklende og kjørende. Hovedformålet da planarbeidet startet var behovet for å utbedre Frakkagjerdvegen. Områdeplanen ble godkjent av kommunestyret mars 2023.

Arbeidet med teknisk plan for Frakkagjerd har pågått parallelt med områdeplanen, og teknisk plan var ferdig i 2021.

Dette prosjektet omfatter oppgradering av VA anlegg og overvanns systemet langs Frakkagjerdvegen. Revidert kostnadsoverslag i 2023 er 20,3 mill. kroner som er lagt inn med finansiering for gjennomføring i perioden 2027-2029. Prosjektet må samkjøres/utføres samtidig med oppgradering av Frakkagjerdvegen (prosjektnummer 64132).

VA - Grinde Oppdimensjonering av vannledning langs fylkesvei 515

I 2022 er det gjennomført forprosjekt for vurdering av vannforsyningen og brannvannsforsyningen til Grinde området. I utgangspunktet skulle forprosjektet ta for seg vannforsyning til Grinde, men tidlig i forprosjektet ble det avklart at også Aksdal og Eikeskog måtte inkluderes. Forprosjektet har vurdert dagens situasjon og behov for tiltak for å sikre vannforsyning og brannvann til Grinde, Aksdal og Eikeskog..

Forprosjektet har avdekket nødvendige tiltak for forsterke vannforsyning til områdene i nær fremtid. Langsiktige løsninger må avklares ved neste rullering av hovedplan for vannforsyning.

Forprosjektrapporten konkluderte med at følgende tiltak må gjennomføres:

1. Ny overføringsledning mellom Fuglavatnet og eksisterende vannleidningsnett på Garhaug
2. Montere trykkøkningspumper i eksisterende ventilhus ved Fuglavatnet.
3. Eksisterende vannledningledninger mellom krysset Skjoldastraumsvegen/Grovamyr og krysset ned mot Stemnestaden må oppdimensjoneres.

Dette prosjektet omfatter omfatter tiltak 3 med oppdimensjonering av vannledning mellom Grovamyr/Garhaug til Grindeelva / kryss Stemnestaden. Etter at avløpsledninger og overvannsledning er TV kjørt er det avdekket behov for samtidig å utføre rehabilitering av avløpsledninger og overvannsledninger i prosjektområdet. I tillegg har det vært betydelig pris økning på VA materiell. Samlet må prosjektet tilføres 1,8 mill kroner i 2024 for å være fullfinansiert.

Rådmanne tilrår at prosjektet blir fullfinansiert i 2024 med tilleggsbevilgning på 1,8 mill. kroner, slik at samlet bevilgning for gjennomføring av prosjekt blir 4.3 mill. kroner.

VA - Hovedplan vann og kloakk

Tysvær kommunes hovedplan for vann og avløp ble utarbeidet i 2012. Mye har endret seg siden den gang og andre strategier har blitt vedtatt. En hovedplan er et viktig overordnet dokument og styringsverktøy for fagområdet, og kommunen ser behovet for fornyelse/revisjon av denne planen. Fagområde vil selv delta aktivt i utarbeidelsen av hovedplanen.

VA - Kjøp av vannmålere

Kommunestyret vedtok høsten 2018 at i stedet for eksisterende ordning med stipulert forbruk av vann skal forbruket av vann måles av vannmålere. Innføring av vannmålere hos alle abonnenter er sett på vent for å avvente teknologi som gjør det mulig med effektiv fjernavlesing.

Erfaringsutveksling fra andre kommuner som har startet masseutrulling av vannmålere til private, har ført til at Tysvær kommune vil benytte 2024 til å få den nødvendige tryggheten på valg av teknologi og leverandør av vannmålere til private. Det blir installert vannmålere i næringsbygg og nybygg etter forskriften.

VA - Nytt toppsystem Vann og Avløp

Drift og vedlikeholdssystem (Citect) til avdeling Vann og Avløp er foreldet og ikke lenger supportert.

Vann og avløp som kritisk infrastruktur trenger en fullt oppdatert plattform for effektiv drift og vedlikehold. I tillegg må systemet være tilrettelagt for tilkobling av tilleggskomponenter (IoT) som f.eks. vannmålere i private hjem, og tilgang og tilretteleggelse for innbyggers tilgang og innsyn til egne data.

Investeringen skal dekke utgifter til valg av en leverandør som skal kunne:

1. Leverer et nytt toppsystem til Vann og Avløp
2. Være leverandør av både av tjenester og enheter/utstyr knyttet til pumpestasjoner og anlegg som Vann og Avløp drifter.

Systemet skal føre til reduserte konsulentkostnader i driften, redusert tidsbruk for egne ansatte ved at disse kan kontrollere utestasjonene fra kontrollrommet i stedet for å kjøre ut for kontroll, samt bedre sikkerhet og beredskap i VA-leveransen.

VA - Oppgradering av pumpestasjoner og renseanlegg

Oppgradering av pumpestasjoner og renseanlegg.

VA - Oppgradert vannforsyning fra Straumen skole til krysset Skjoldastraumsvegen/Nesvegen

Prosjektet omfatter ny vannledning fra Straumen skole og ned til krysset Skjoldastraumsvegen/Nesvegen. Dette for å sikre bedre vannforsyning i retning Nes og brannvannsdekning i området rundt Skjoldastraumen kirke.

VA - Rammebevilgning

I tillegg til konkrete tiltak, som er satt opp i økonomiplanen 2023-2026, budsjetterer kommunen med en årlig rammebevilgning til VA prosjekt. Rammebevilgningen er tenkt brukt dersom anbud for prosjekt viser at det er behov for finansiering ut over vedtatt budsjett.

VA - Rehabilitering ledningsnett Fjellvegen, Lyngvegen og Einervegen i Førre

Vann- og avløpsledningene i Fjellvegen, Lyngvegen og Einervegen er gamle og modne for utskifting. Det gjennomføres forprosjekt med kostnadsoverslag i 2024. Dette som grunnlag for videre bevilgning til utskifting av vann- og avløpsledningene.

VA - Rehabilitering ledningsnett P2 mot Aksdal

Det er en etablert pumpestasjon for avløp P2 som ligger ved gassfyllestasjonen mellom Aksdal og Akdsalsbrekka. VA ledningene fra P2 mot Aksdal er TV-kjørt i 2022 og TV bildene viser at ledningene på en ca. 500 meter strekning må skiftes ut. Dette er arbeider som det hadde vært fordelaktig å samkjøre med utførelsen av prosjektet sykkel- og gangvei Aksdal - Frakkagjerd som er planlagt utført i 2024.

En samkjøring av VA prosjektet med sykkel- og gangveg Aksdal - Frakkagjerd forutsetter prosjektering i 2023 og gjennomføring i 2024.

VA - Rehabilitering i eldre budstadsområde Garhaug/Grinde - Grovamyr

Ved Grovamyr i Grinde ligger det gamle vann- og avløpsledninger. Avløpskummene har felles overvatn og spillvatn (kloakk). Avløpsledningene i området er TV – kjørt, og bildene viser at deler av ledningsanlegget var ødelagt. Det ble utført nødreperasjon i 2021.

Det er tidligere bevilget 4 mill. kroner til rehabilitering av VA ledningsnett ved Grovamyr. Prosjektet er igangsatt i 2023 og vil bli fullført i 2024. På grunn av prisstigning må det bevilges 300 000 kroner i 2024 for å fullfinansiere prosjektet.

VA - Reservevannsforsyning inkludert O-alternativet

Det ble i 2017 innledet et samarbeid om ny reservevannsforsyning mellom seks kommuner på Haugalandet: Haugesund, Sveio, Tysvær, Vindafjord, Bokn og Karmøy.

Mattilsynet stiller krav til at kommunene skal ha tilfredsstillende reservevannsforsyning. Av de nevnte kommunene tilfredsstiller ikke Tysvær, Karmøy og Haugesund kravene fra Mattilsynet.

Etter utredning av flere alternative vannkilder har en i 2023 utredet ett O-alternativ der Tysvær etablerer en egen løsning for reservedrikkevann. Null-alternativet for Tysvær består av to nye renseanlegg fra respektive Måvatn og Storavatnet mellom Heskjadalen og Romselandsvågen. Null-alternativet dekker kravet både til ordinær vannforsyning og reservevannsforsyning i egen kommune til en foreløpig beregnet kostnad på 503 mill. kroner. Rådmannen mener likevel at beste løsning med hensyn til framtidig drikkevannsforsyning og reservevann finnes i en samarbeidsløsning med nabokommuner.

Rådmannen har derfor signalisert at Tysvær ønsker vurdert felles løsninger i samarbeid med Vindafjord, Karmøy og Haugesund.

VA - Slåttevik-Odland

Slåttevik avløpsrenseanlegg har vært i drift siden 1993. Foreløpige vurderinger er at levetiden til dette renseanlegget er 3 -5 år. Planen er å legge ned Slåttevik renseanlegg, bygge det om til en pumpestasjon og overføre kloakken til Tysvær avløpsrenseanlegg i Haugaland næringspark.

I 2024 er det planlagt å gjennomføre forprosjekt for å avklare ombygging av Slåttevik renseanlegg til pumpestasjon, trase for ny overføringsledning fra Slåttevik til Odland, og kostnadsoverslag for prosjektet. Det vil i forbindelse med budsjett for 2025 komme eventuell justering av kostnader for prosjektet.

VA - Småget pumpestasjon

Ved Småget (gamle Førre trevare) har kommunen to pumpestasjoner. Disse er planlagt utifra at de skulle pumpe kloakken til Førre renseanlegg som ble lagt ned i 2017. Pumpestasjonene har høyt energiforbruk, og er dårlig tilrettelagt når det gjelder HMS. Det er i 2022-23 kartlagt eksisterende forhold. Prosjektet må samkjøres med ny avløpsledning fra Nygård terrasse.

Det ble satt av penger til planlegging i 2019. Det har vært unormalt høy prisstigning i perioden 2020-2023. Utarbeidet kostnadsoverslag 2023 er på samlet 13 mill. kroner. Det er planlagt prosjektering og utførelse i 2025.

VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Furuvegen i Førre

Vann- og avløpsledningene i Furuvegen er gamle og modne for utskifting. Det gjennomføres forprosjekt med kostnadsoverslag i 2026. Dette som grunnlag for videre bevilgning til utskifting av vann- og avløpsledningene.

VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Førre Hageby

Vann- og avløpsledningene i Førre Hageby er gamle og modne for utskifting. Det er mindre områder med felles avløp, dvs. at spillvatn/kloakk og overvann er i samme ledning.

Det blir gjennomført forprosjekt med kostnadsoverslag i 2025. Dette som grunnlag for videre bevilgning for utskifting av vann- og avløpsledningene.

VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Granlivegen-Fjellvegen-Einervegen-Lyngvegen i Førre

Vann- og avløpsledningene i Granlivegen, Fjellvegen, Einervegen og Lyngvegen i Førre er gamle og modne for utskifting. Det blir gjennomført forprosjekt med kostnadsoverslag i 2024. Dette som grunnlag for videre bevilgning til utskifting av vann- og avløpsledningene.

VA Forprosjekt - Rehabilitering ledningsnett Myrbakken

Avløpsledningene er gamle og ligger i dårlige masser. Deler av ledningene ligger i privathager, noe som er utfordrende i forhold til drift av ledningene. Prosjektet må samkjøres med 62017 Rehabilitering av avløp Førre Hageby. Det gjennomføres forprosjekt med kostnadsoverslag i 2025. Dette som grunnlag for videre bevilgning for utskifting av vann- og avløpsledningene.

VA Frakkagjerd - Dragavika

Tysvær kommune vil på sikt måtte investere i oppgradering av hovedledningen for avløp fra Frakkagjerd. Størsteparten av dagens ledning, som ender i Udnavika, ligger i flomutsatt myrområde i til dels dårlige masser. Det har ført til at ledningen er i svært dårlig stand.

Vedtak i kommunestyresak 49/21, 15.06.2021:

- 1. Kommunestyret slutter seg til at det frem mot budsjett for 2022 utredes alternativer for fremtidig VA-løsning for Frakkagjerd og Skeiseid, med sikte på ferdigstilling i 2022.*
- 2. Kommunestyret ber rådmannen sikre at regelverket for offentlige anskaffelser blir ivarettatt.*

Rådmannen fulgte opp kommunestyret sitt vedtak i sak 49/21 med et forprosjekt. Med bakgrunn i forprosjektrapporten fremmet rådmannen ny politisk sak med følgende vedtak i kommunestyresak 86/21, 14.12.2021:

Kommunestyret i Tysvær mener at hensynet til langsiktig utvikling av Frakkagjerd med Skeiseid veier tungt, og en arbeider videre med prosjektering av en overordnet vann- og avløpsløsning som går sørover mot Dragavika.

Det ble satt igang prosjektering tidlig i 2022 i samsvar med vedtaket i kommunestyresak 86/21, og prosjekteringen er sluttført før ferien 2023. Planen er å sende arbeidene ut på anbud oktober 2023 med ferdigstilling i løpet av 2. kvartal 2025.

I budsjett for 2023 ble det lagt inn kostnadsoverslag 14,2 mill. kroner basert på 2022 priser. Prisøkningen i 2022-2023 har vært over normalen, og justert for prisøkningen i perioden 2022-2024 er kostnadsoverslaget i underkant av 17 mill. kroner.

VA og overvann - strekningen Grovamyrr - Grinde bedehus

Det er for liten dimensjon på ledningsnett på et lite strekk i Grinde, og ledningsanleggene må skiftes ut.

VA Prosjektleder

Pr. 2023 er det 3 prosjektledere som arbeider med vann- og avløpsprosjekter (VA) og andre anleggsprosjekter som gang- og sykkelveger, kunstgressbaner mm innenfor kultur og idrett.

Prosjekt porteføljen for VA prosjekter i budsjett og økonomiplan er omfattende. I 2024 vil en av prosjektlederne som arbeider med VA prosjekter gå ut i permisjon. Det medfører at kapasiteten til å gjennomføre VA prosjekter i 2024-2025 blir redusert. Det er ikke mulig å få inn kvalifisert personell i vikariater i denne type stilling. Det er tidligere år prøvd å supplere med med innleie av prosjektleder/byggeleder fra private, men erfaringen med privat innleie har vært dårlig, særlig når det gjelder oppfølging på byggeplass og internt mot Drift VA. Prosjektrapportering og økonomi oppfølging må uansett ivaretas av interne ressurser.

På grunn av redusert kapasitet til å gjennomføre anleggsprosjekter i 2024-2025 står en overfor følgende alternativ:

1. Forskyvning av tidspunkt for gjennomføring av anleggsprosjekter, i hovedsak VA prosjekter
2. Tilsetting i ny fast stilling som prosjektleder anlegg

Konsekvensen av å tilsette i ny fast stilling er at lønnsutgiftene til prosjektgjennomføring vil øke tilsvarende. Det er særlig behov for kapasitet til å gjennomføre nødvendige VA prosjekter og prosjekter som går på overvannshåndtering på grunn av mer intensiv nedbør og dårlige kapasitet i eldre boligområder. En ekstra stilling vil utgjøre en lønnskostnad på 900 000 kroner inkl. sosiale kostnader. Ett alternativ, som erfaringsmessig er dårligere som beskrevet ovenfor, med innleie fra private vil ett årsverk utgjøre (1750 timer a 1 000 kroner/time) 1,75 mill. kroner.